Nezavisna Država Hrvatska

EUGEN KORNFEIND — STJEPAN KRAMAR

VELIKI KRŠĆANSKI NAUK

I. DIO

ZAGREB 1942

VELIKI
KRŠĆANSKI NAUK

ZA I. RAZRED GIMNAZIJA, REALNIH
GIMNAZIJA I GRAĐANSKIH ŠKOLA

PRVI DIO

**VJERSKE ISTINE. BOŽJE I CRKVENE
ZAPOVIEDI. KRŠĆANSKE DUŽNOSTI**

SASTAVILI

EUGEN KORNFEIND I STJEPAN KRAMAR

Ova je knjiga odobrena kao privremena školska knjiga odlukom Ministarstva nastave Nezavisne Države Hrvatske broj 70917-1942. od 5. kolovoza 1942.

Z A G R E B 1 9 4 2

IZDANJE NAKLADNOG ODJELA HRVATSKE DRŽAVNE TISKARE

Predsjedničtvo biskupskih konferencija
Broj 114/BK-1942
NIHIL OBSTAT
Prof. dr. Nikola Kolarek i prof. Benedikt Schubert, cenzori.
IMPRIMATUR
U Zagrebu, dne 5. lipnja 1942.
✠ *Alojzije v. r.*
nadbiskup
predsjednik biskupskih konferencija

NAPOMENA ZA ŠKOLSKU UPOTREBU

Gradivo svake obučne jedinice razpoređeno je na tri diela. U prvom dielu nalazi se gradivo uzeto redovno iz biblijske poviesti Staroga ili Novoga zavjeta, a kadkada iz života svetih ili drugih krepostnih ljudi. U drugom dielu nalazi se katekizamsko gradivo s potrebnim razjašnjenjem. U trećem dielu nalazi se gradivo za životnu primjenu đaka.

Mnoga su katekizamska pitanja označena križićem +, dok nekoja pitanja nemaju križića. Pitanja bez križića preuzeta su iz »Srednjeg kršćanskog nauka« za pučke škole nepromienjeno; a pitanja, koja su označena križićem, jesu ili nova, ili su proširena poznata pitanja.

Đaci uče iz ove knjige ovako: **biblijsko gradivo po sadržaju; katekizamsko gradivo doslovce** i to samo katekizamska pitanja i odgovore, koji su tiskani **debelim slovima.** Gradivo pak, koje je ondje tiskano u nevezanom obliku, običnim slovima, služi samo za lakše razumievanje vjerskomoralnih istina. Gradivo u trećem dielu pod »**Primjena**« đaci ne uče ni po sadržaju ni doslovce, nego im služi samo kao pobuda za njihov život. Tih pobuda nanizano je više, a vjeroučitelj neka izabere i obrađuje s đacima one misli, koje su za njegovu školu potrebnije i važnije.

Molitvene obrazce, označene u ovoj knjizi, uče đaci postepeno tokom godine prema uputama vjeroučitelja.

Slike, koje su u ovoj knjizi, neka služe kao zorovi za lakše razumievanje vjeronaučnog gradiva.

Završna napomena. *Ovu su knjigu sastavili autori točno onim redom, kako to traži Nova naučna osnova za nauk vjere u srednjim i građanskim školama, odobrena od banske vlasti banovine Hrvatske 24. II. 1941. br. 5521-II-ex 1940., prema priedlogu Predsjedničtva biskupskih konferencija od 20. I. 1940. br. 12/BK.*

Kod izradbe knjige dao je autorima mnogo pobuda, profesor religije g. dr. Nikola Kolarek, pa mu autori ovime izriču svoju srdačnu hvalu!

UVOD

U PRAKTIČKI VJERSKI ŽIVOT

A. Svrha našega života na zemlji

Sv. Augustin, biskup u Hiponu u Africi († 430.), napisao je krasnu knjigu »Izpoviesti«. U njoj opisuje, kako je bio nemiran sve dotle, dok nije počeo tražiti Boga i dok ga nije našao. Zato veli odmah na početku: »Velik si, Gospodine... i hvale dostojan veoma..., ti nas potičeš, da te slavimo, jer si nas stvorio za sebe, i nemirno je srce naše, dok se u tebi ne smiri«. Onda opisuje dalje svoj život, dok se nije obratio Bogu.

On veli: »Pitao sam more i dubine njegove, i rekoše mi: Nismo mi Bog tvoj, traži ga iznad nas!« Pitao sam vjetar, pa mi zračn carstvo odgovori: Ja nisam Bog! Zapitah nebo, sunce, mjesec, zviezde, rekoše: Ni mi nismo tvoj Bog, koga tražiš!« Tada se obratih svim stvarima, što se dotiču mojih sjetila: »Recite mi nešto o Bogu!« A one zavapiše glasom velikim: »On nas je stvorio!« Tada se obratih sebi i rekoh sebi: »Tko si ti?« i odgovorih: Čovjek, evo tu su u meni tielo i duša, jedno izvana, drugo iznutra... I duši su dojavljivali svi tjelesni glasnici odgovore neba i zemlje i svega, što je na njima: »Nismo mi Bog, on nas je stvorio...«

Odonda je počeo ljubiti Boga i slaviti ga svom dušom. A što ga je tako kasno našao, žalio je ovako: »Kad tražim tebe Boga, tražim blaženi život. Tražit ću te, da živi duša moja. Kasno sam te uzljubio, o ljepoto, tako stara i toliko nova, kasno sam te zavolio!«

Tako je sv. Augustin tražio Boga. I kad ga je našao, počeo je ozbiljno raditi za život vječni.

*

Naš je život sličan putovanju, a mi putniku. Putujemo sa zemlje na nebo, u vječnu domovinu. Lud bi bio putnik, koji ne bi znao kamo putuje, ili bi išao putem, koji ne vodi tamo, kamo želi doći, ili bi na putu sjeo, zabavljao se, pošetao, kamo mu se svidi. Lud je i čovjek, koji ne zna, da je stvoren za nebo, ili misli, da ne može doći u nebo, ili se brine za gospodarstvo, zabave... više nego za nebo. Sv. pismo kaže: »Služite Bogu u radosti« (Psalam 99, 1). To je život vječni, da tebe spoznaju, jedino pravoga Boga istinitoga, i koga si poslao, Isusa Krista.« (Iv. 17, 3).

1. *Zašto smo na svietu?*

Na svietu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, služimo i tako u nebo dođemo.

Isus Krist je rekao: »Koji vjeruje i pokrsti se, spasit će se«. Nekom mladiću reče jednom zgodom: »Ako hoćeš, da uđeš u život, drži zapoviedi«, a apostolima reče: »Zaista vam kažem: sve, što ištete u molitvi, vjerujte, da ćete primiti, i bit će vam... Valja svagda moliti i nikad ne klonuti duhom.«

2. *Što treba činiti, da dobijemo život vječni?*

Da dobijemo život vječni, treba: vjerovati, što je Bog objavio; držati, što je Bog zapovjedio; primati svete sakramente i Bogu se moliti.

Budemo li to činili, postići ćemo svoju konačnu svrhu, radi koje smo na svietu.

*

Primjena. Brini se, da upoznaš Isusovu nauku i da po njoj živiš, pa ćeš dobiti život vječni.

Kad je Isus jednom došao u Betaniju, primile su ga u svoju kuću sestre Marta i Marija. Dok se Marta brinula, kako će što ljepše podvoriti Gospodina, Marija je pobožno slušala Isusove rieči. I pristupi Marta k Isusu i reče: »Gospodine, zar ne mariš, što me sestra ostavi samu, da ti služim? Reci joj, da mi pomogne«. I odgovori joj Gospodin: »Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnogo. A samo je jedno potrebno. Marija je odabrala najbolji dio, koji se ne će uzeti od nje.

Svetom odgojitelju mladeži Filipu Neri († 1595.) dođe neki đak, imenom Franjo Spazzara, i zamoli ga za podporu. Svetac mu je udieli, pa ga uzput zapita, što će on biti, i koje će zvanje odabrati. Đak odgovori: »Bit ću odvjetnik«. Svetac ga zapita: »A što onda?« Đak reče: »Onda ću svojom govorničkom vještinom zaslužiti novaca«. Svetac upita opet: »A što onda?« Đak odgovori: »Onda ću u starosti provoditi udoban život.« I opet zapita svetac: »A što onda?« Mladić posta žalostan i odgovori prigušenim glasom: »Da, onda napokon moram umrieti.« Još jedanput upita svetac: »A što onda?« Na to je mladić zašutio, oprostio se i otišao zamišljen i žalostan.

Rieči »što onda?« neprestano su mu dolazile u pamet; i nigda ih nije mogao zaboraviti. I postao je kasnije valjan i krepostan čovjek.

B. Najvažnije molitve

Isus je sam molio u hramu, u pustinji, na posljednjoj večeri, na Maslinskoj gori, na križu. Jednom reče apostolima: »Ovako ćete se moliti: »Otče naš...« Na Maslinskoj gori, došavši k učenicima svojim, nađe ih, gdje spavaju, i reče Petru: »Zar niste mogli jedne ure probdjeti sa mnom? Bdijte i molite se, da ne padnete u napast«. Tako Isus uči, kako treba moliti, pače i zapovieda moliti. A kad veli, da se stanovita vrsta nečistih duhova izgoni samo molitvom i postom, upozorava na veliku moć molitve. Za uspjeh molitve jamči sam Isus, kad veli: »Što god zaištete Otca u ime moje, dobit ćete.« »Molite, i dat će vam se; tražite, i naći ćete; kucajte, i otvorit će vam se«.

*

Sv. Crkva nam predlaže mnoge obrazce molitava, na pr. Zdravo Marijo; Vjerovanje; Djelo vjere, ufanja i ljubavi; Anđeo Gospodnji;

Obću izpovied; Zdravo Kraljice i druge. Pazi na tumačenje sadržaja tih pojedinih molitvenih obrazaca!

✠ **U ime Otca i Sina i Duha Svetoga. Amen.**

Otče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje. Dođi kraljevstvo tvoje. Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas. I odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštamo dužnicima našim. I ne uvedi nas u napast; nego izbavi nas od zla. Amen.

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom; blagoslovljena ti među ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike sada i u čas smrti naše. Amen.

Slava Otcu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vieke vjekova. Amen.

Vjerujem u Boga, Otca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega; koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice; mučen pod Poncijem Pilatom, razpet, umro i pokopan; sašao nad pakao; treći dan uzkrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Otca svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, obćinstvo svetih; oproštenje grieha; uzkrsnuće tiela; život vječni. Amen.

Deset zapoviedi Božjih: 1. Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene. 2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud. 3. Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji. 4. Poštuj otca i mater. da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. 5. Ne ubij. 6. Ne sagrieši bludno. 7. Ne ukradi. 8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. 9. Ne poželi žene bližnjega svoga. 10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

Pet zapoviedi crkvenih: 1. Svetkuj zapoviedane blagdane. 2. Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapoviedane blagdane. 3. Posti zapoviedane poste i u određene dane ne mrsi. 4. Svake se godine najmanje jedanput izpovjedi i o Uzkrsu pričesti. 5. Ne svatbuj svečano u zabranjeno vrieme.

Sedam svetih sakramenata: 1. Krst. 2. Potvrda. 3. Presveti oltarski sakramenat. 4. Pokora. 5. Posljednja pomast. 6. Sveti red. 7. Ženitba.

Šest poglavitih istina kršćanskih: 1. Samo je jedan Bog. 2. Tri su božanske osobe. 3. Bog je sve stvorio, sve uzdržava i upravlja. 4. Sin Božji je čovjekom postao i smrću nas svojom na križu odkupio. 5. Bog dobro viekom nagrađuje, a zlo viekom kazni. 6. Milost je Božja za spasenje potrebna.

Dužnosti kršćanske: Prva: Kloni se zla duhovnoga ili grieha. Druga: Čini dobro, ili: Drži zapoviedi Božje i živi kreposno.

Djelo vjere: Vjerujem u te, Bože moj, da si jedan jedini božanstvom, a troj osobama, Otac, Sin i Duh Sveti. Vjerujem, da je druga osoba, Sin Božji, krepošću Duha Svetoga čovjekom postao, rodio se i sve nas odkupio, i da će doći suditi žive i mrtve; da će

dobre naplatiti slavom nebeskom, a grješnike kazniti mukama paklenim. Vjerujem nadalje sve ono, što vjeruje i vjerovati uči sveta mati Crkva rimokatolička. A sve to vjerujem zato, što si to naviestio ti, Bože, koji si neizmjerna mudrost i vjekovita istina, koji ne možeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš i vidiš. O Bože, umnoži vjeru moju!

Djelo ufanja: Ufam se u te, o premilostivi Bože moj, da ćeš mi po zaslugama muke i smrti Isusove i po mojim dobrim djelima, s pomoću tvojom učinjenim, oprostiti sve griehe i dati slavu nebesku. A to se ufam zato, što ti, Bože svemogući, dati možeš, što si obećao, i u obećanju si svojem stalan i vjeran. O Bože, učvrsti ufanje moje!

Djelo ljubavi: Ljubim te, o Bože moj, svim srdcem i dušom svojom nadasve, i više nego samoga(u) sebe; jer si ti sam po sebi svake ljubavi dostojan, i zaradi tebe ljubim bližnjega svoga kao samoga(u) sebe. O Bože, užezi ognjem ljubavi svoje srdce moje, te iz ove goreće prema tebi ljubavi jako se kajem, što sam ikada uvriedio(la) tebe, neizmjerno dobro. Mrzim na sve griehe život svoga, i to većma nego na ikoje drugo zlo. O da te nisam nikada uvriedio(la)! Tvrdo odlučujem, da ću se čuvati svakoga grieha te volim umrieti, nego ikojim griehom, osobito smrtnim, uvriediti tebe, najveće dobro. A sve ću počinjene griehe, po milosti tvojoj, iskreno izpovjediti i dostojnu za njih pokoru učiniti. Smiluj mi se dakle, o svemogući Isuse, i budite mi na pomoć, milostiva Marijo i sveti Josipe! Amen.

Četiri posljednje stvari čovjeka: Smrt, súd, pakao i kraljevstvo nebesko. »U svim djelima svojim spomeni se posljednjih stvari, pa ne ćeš nikada sagriešiti.«

Anđeo Gospodnji naviestio Mariji — I ona začela po Duhu Svetom. Zdravo Marijo . . . Evo službenice Gospodnje — Neka mi bude po rieči tvojoj. Zdravo Marijo . . . I Rieč tielom postala — I prebivala među nama. Zdravo Marijo . . .

Moli za nas, sveta Bogorodice,
Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se. Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po muci njegovoj i križu k slavi uzkrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Obćenita izpovied: Izpoviedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženomu Mihaelu arkanđelu, blaženomu Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, otče, da sam sagriešio(la) vrlo mnogo mišlju, riečju i djelom: moj grieh, moj grieh, moj preveliki grieh! Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihaela arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, otče, da se molite za me Gospodinu Bogu našemu.

Zdravo Kraljice, majko milosrđa; živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo, prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni dakle, odvjetnice naša,

one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagoslovljeni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, o sladka Djevice Marijo!

O gospođo moja, o Majko moja! Tebi se sav(sva) prikazujem, i da pokažem, kako sam ti odan(a), poklanjam ti danas oči svoje, uši svoje, usta svoja, srdce svoje, naprosto svega(svu) sebe. Jer sam, dakle, sav(sva) tvoj(ja), o dobra Majko, čuvaj me i brani me kao stvar i svojinu svoju.

Pod obranu se tvoju utječemo, sveta Bogorodice. Ne odbij nam molbe u potrebama našim, nego nas od svih pogibli uviek oslobodi. Djevice slavna i blagoslovljena. Gospođo naša, Posrednice naša, Zagovornice naša! Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuči, svojemu nas Sinu izruči!

*

Primjena. U nekoj vojarni opazi dočastnik običnoga vojnika, koji nije imao čisti kaput. Kad ga je opomenuo: »Što radiš ujutro kad ustaneš?«, vojnik, koji je bio čestiti seljački mladić, smjesta odgovori: »Prekrižim se, gospodine dočastniče!« Njegovi drugovi provale u grohotni smieh. U to dođe poručnik, koji je čuo taj razgovor, i reče bezazlenomu vojniku: »Nemoj misliti, da je to bilo ludo, što si rekao; i ja tako činim, i ja se prekrižim ujutro, i mnogi, koji se sad smijao, čini to isto, samo se ne usuđuje reći.« Nijedan se vojnik zbog toga nije više nasmijao.

Molitva je za spas potrebna svakomu, koji je došao razumu. Zato treba moliti često, osobito ujutro i uvečer, prije i poslije jela, kad zvoni na molitvu i kada smo u crkvi. Sv. Pavao kaže: »Molite se bez prestanka. Za sve se zahvaljujte, jer to hoće Bog od vas u Kristu Isusu«. To činimo, kad Bogu prikazujemo sva djela, trpljenja i radosti, i kad strjelovitim molitvicama često dignemo pamet i srdce Bogu.

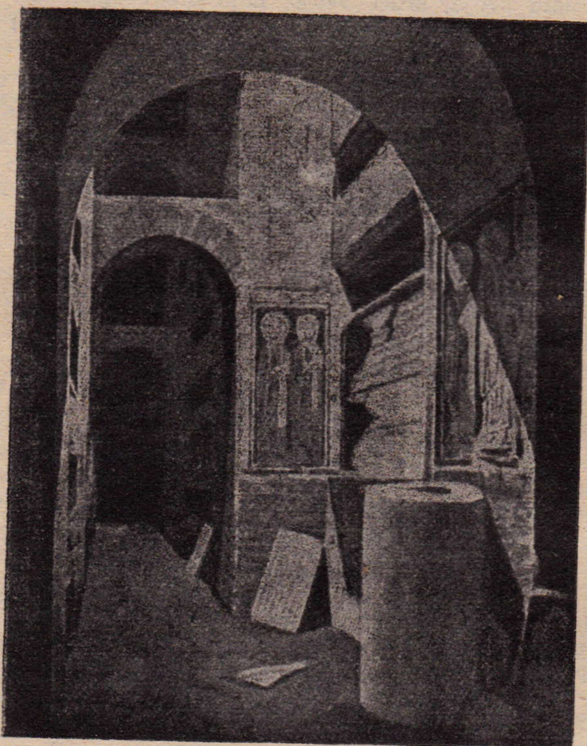
Neka mala učenica u bolnici morala se podvrći opasnoj operaciji. I već je bila na operacionom stolu. Liečnik je htjede pripraviti na to, da će je uspavati, pa joj reče »Prije nego li te ozdravimo, morat ćeš najprije spavati.« — »Tako? Dà, ako moram spavati, treba da se ponajprije pomolim,« reče djevojčica. I ona poklekne na operacionom stolu i pomoli se. Prisutnim liečnicima oči se napuniše suzama. To ih je duboko dirnulo u dušu. Jedan od njih je kasnije rekao: »Taj dan sam se uvečer nakon trideset godina opet molio Bogu.«

C. Crkva

Kako treba rado ići u crkvu i ondje slaviti Gospodina Boga, pokazala je sveta nazaretska Obitelj. Ona je redovno polazila u jeruzalemski hram. Nije se obazirala na daljinu i težkoću putovanja i opasnost, koja im je prietila na putu. Isus je to krasno izrazio u onoj rieči: »Meni valja biti u onom, što je Otca mojega«. Spasitelj je za vrieme svoga javnog naučavanja često dolazio u hram i tumačio zakon Božji. Ali nam Sv. pismo spominje, kako je Isus dvaput iztjerao iz hrama trgovce i rekao: »Nije li pisano: Dom moj neka se zove dom molitve svim narodima. A vi načiniste od njega špilju razbojničku«.

Poslije primitka Duha Svetoga apostoli su uredili službu Božju, kako im je to Isus naložio na posljednjoj večeri. Na molitvu, sv. misu i propovied skupljahu se vjernici najprije u onoj dvorani, gdje

je Isus održao posljednju večeru. A kad su se apostoli razišli po svietu, naviještali su evanđelje u kući kojega vjernika. Za vrieme žestokih progona obavljali bi službu Božju u katakombama. Od vremena cara Konstantina Velikoga počeli su dizati posebne zgrade za vršenje službe Božje, koje su nazvali crkve.

Katakombe sv. Kaliksta. Kripta pape Kornelija.

a) Crkva iznutra

Crkva je Bogu posvećeno mjesto, gdje se vjernici skupljaju na službu Božju.

Glavni dielovi crkve jesu: svetište, brod ili lađa i predvorje.

Žrtvenik je za nekoliko stuba uzdignuto mjesto, nalik na stol, na kom se služi sveta misa. Sjeća nas na Kalvariju.

Žrtvenik u svetištu zove se glavni ili veliki žrtvenik, a ostali u lađi crkve zovu se pobočni žrtvenici.

Svaki žrtvenik mora imati moći ili relikvije svetaca, biele stolnjake, dva sviećnjaka i razpelo.

Na glavnom se žrtveniku obično nalazi i svetohranište ili tabernakul, t. j. ormarić, u kom se čuva presveto tielo Isu-

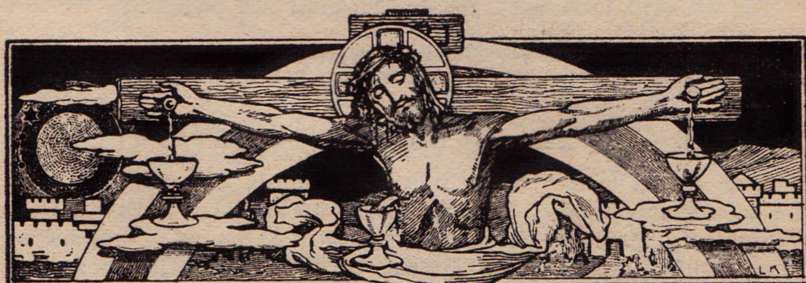
sovo za svečane blagoslove i za sv. pričest vjernika. Pred žrtvenikom, na kojem je Svetohranište, gori dan i noć svjetiljka, koja se zove vječno svietlo.

b) Sveta misa

Sveta misa je nekrvna žrtva Novoga zavjeta, u kojoj se Isus Krist pod prilikama kruha i vina neprestano prikazuje svomu nebeskomu Otcu.

Sv. misa je bitno ista žrtva, koju je Krist prikazao na križu, samo je način prikazivanja različit.

Sv. misa razlikuje se od žrtve Isusove na križu samo načinom prikazivanja; na križu prikazao je sebe Krist krvnim

načinom, a u sv. misi prikazuje se nekrvnim načinom, jer u sv. misi Krist niti trpi niti umire.

Glavni dielovi svete mise jesu: prikazanje, pretvorba i pričest. Ta tri diela zajedno zovu se »misa vjernih«.

Priprava na misu vjernih, t. j. od početka do prikazanja, zove se »predmisa«, a onaj dio poslije sv. pričesti, zove se svršetak.

c) Molitve za vrieme sv. mise

Za vrieme službe Božje držimo se ovoga načela: Srdce neka predmoli, usta neka ponavljaju, oči i ruke neka prate!

»Najbolja se pobožnost kod sv. mise sastoji u tomu, da s pobožnom pažnjom pratimo sve ono, što svećenik govori i čini kod žrtvenika.« (Rodrigez.) Ta se pobožna pažnja može spojiti: s razmatranjem tajna života i smrti Isusove, napose i s molenjem sv. krunice; zatim s pjevanjem misnih pjesama, koje po sadržaju odgovaraju pojedinim dielovima sv. mise; s molenjem kraćih misnih pobožnosti iz molitvenika; napokon i s molenjem teksta sv. mise, gdje postoje preduvjeti za viši liturgijski život.

S obzirom na molenje teksta sv. mise posebno valja naglasiti, da nije prieko potrebno svakiput, kad prisustvujemo sv. misi, izmoliti upravo čitavu misu. Možda nam koja molitva ili koje čitanje daje

obilno duhovne hrane... U tom slučaju... će biti bolje i koristnije, da stanemo i u miru pustimo, neka Gospodin svojom milošću hrani i poučava dušu našu.« (Dr. Kniewald »Rimski misal« str. 6.).

*

Primjena. Papa Leo XIII. je rekao: »Sv. misa nije neka prazna uzpomena na smrt Isusovu, već je ona pravo i čudesno obnavljanje žrtve Isusove na križu.« Imajmo to na pameti, kad dolazimo u crkvu, da prisustvujemo toj najsvetijoj žrtvi Isusovoj!

Krasan primjer hrvatskoj mladeži i svima nama ostavio je svjetovnjak, sveučilištni profesor i hrvatski pjesnik Dr. Đuro Arnold. Taj uzoran katolik i učenjak prisustvovao je svake nedjelje i blagdana euharističkoj žrtvi duboko uronjen u molitvu. Sv. misi prisustvovao je s tolikim poštovanjem, da nije htio ni sjesti u klupu za vrieme službe Božje, već je izvan klupe ili stajao ili klečao, makar mu je već bilo preko 80 godina.

Zar da se ti ustručavaš pobožno kleknuti kod podizanja i sv. pričesti, koji si mlad i jak!

Kad ulaziš u crkvu, prekriži se blagoslovljenom vodom i poklekni desnim koljenom prema Svetohraništu. Isto učini, kad izlaziš iz crkve.

D. Kratka pouka o sv. izpoviedi

Isus je sve učinio, što je bilo potrebno, da nas odkupi i spasi. Čim je uzkrsnuo, još je isti dan rekao apostolima: »Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite griehe, oprostit će im se, a kojima zadržite, zadržat će se«. Tako je Isus naredio sakramenat pokore ili sv. izpovied.

•3. *Što je sakramenat pokore?*

Sakramenat pokore je sakramenat, u kojem biskupi i svećenici mjesto Boga opraštaju griehe.

•4. *Mogu li se svi griesi oprostiti u sakramentu pokore?*

U sakramentu pokore mogu se oprostiti svi griesi, koji su učinjeni poslije krštenja.

•5. *Što treba činiti, da dostojno primimo sakramenat pokore?*

Da dostojno primimo sakramenat pokore treba: izpitati svoju savjest; pokajati se; odlučiti, da ne ćemo više griešiti; izpovjediti se i zadovoljiti za griehe.

To su uvjeti za dobru izpovied.

Izpitivati svoju savjest znači: razmišljati o tom, što smo sagriešili.

Prije izpitivanja savjesti pomoli se Bogu, da ti prosvietli pamet; zatim zazovi Majku Božju i svoga anđela čuvara. To možeš naći u molitveniku!

Lako se možemo sjetiti svojih grieha, ako se izpitujemo prema Božjim i crkvenim zapoviedima, što smo sagriešili.

Kod velikih ili smrtnih grieha izpitaj se i za broj grieha, koliko puta si ih učinio. Ako ne znaš točno, promisli, koliko puta si ih učinio na dan, na tjedan ili na mjesec.

Pokajati se za griehe znači: žaliti i mrziti na učinjene griehe. Bez pokajanja Bog nikomu ne oprašta griehe.

Odlučiti, da ne ćemo više griešiti znači: imati u sebi ozbiljnu i čvrstu nakanu, da ćemo se popraviti.

Izpovjediti se znači: skrušeno kazati učinjene griehe svećeniku, da nas od njih odrieši. O smrtnim griesima treba kazati broj njihov; ako ih ne znamo točno na broj, kazat ćemo ih odprilike, koliko puta na dan, na tjedan, na mjesec, a ne »mnogo puta« ili »često puta«, »nije bilo često«.

Ako je netko na izpoviedi zaboravio kazati koji smrtni grieh, izpovied je ipak bila valjana, pa se smije pričestiti. Što je zaboravio, reći će na sliedećoj izpoviedi. Ali ako je tko na izpoviedi hotimice zašutio koji smrtni grieh, izpovied mu je bila nevaljana, pa se ne smije pričestiti, dok se valjano ne izpovjedi.

Izpovied se počinje ovako: »**Skrušeno izpoviedam svoje griehe, koje sam učinio(la) od ...**«

Pošto si kazao griehe, reci: »**Molim pokoru i odrješenje od grieha.**«

Izpovied se završava ovako: »**Kajem se od svega srdca, što sam uvriedio(la) Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje griehe i tvrdo odlučujem, da ću se popraviti i da ne ću više griešiti**«.

Zadovoljiti za griehe znači: izvršiti onu pokoru, koju nam je zadao izpovjednik. Zadovoljštinu ili pokoru činimo i onda, kad strpljivo podnosimo sve nevolje, koje nam pošalje Bog. Najbolje je obaviti zadovoljštinu odmah poslije sv. izpoviedi, jer se inače lako propusti i zaboravi.

*

Primjena. Izpoviedaj se češće, ali svakiput dobro izpitaj savjest; skrušeno se pokaj; odluči popraviti se; očituj iskreno sve griehe, da ti bude sakramenat pokore na spas, a ne na propast. Sv. Terezija kaže: »Mnogi kršćani dolaze u pakao, jer se ne izpoviedaju valjano.«

E. Kratka pouka o sv. pričesti

Isus nas doista veoma ljubi! Ne samo što nam hoće oprostiti griehe u sakramentu pokore, već je ustanovio i Presveti oltarski sakramenat, da bude uviek s nama, da se u sv. misi žrtvuje za nas i da nam se u sv. pričesti daje za hranu.

*

6. *Što primamo u svetoj pričesti?*

U svetoj pričesti primamo tielo i krv Gospodina našega Isusa Krista duši za hranu.

Isus je također rekao: »Tko jede tielo moje i pije krv moju, ima život vječni, i ja ću ga uzkrisiti na sudnji dan.«

7. *S kim se najuže združujemo kod svete pričesti?*

Kod svete pričesti združujemo se najuže s Isusom Kristom, Bogom i Spasiteljem svojim. To je najveća milost Božja.

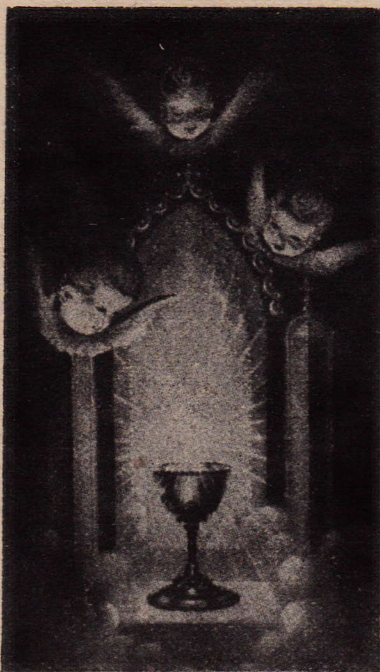
Isus je rekao: »Tko jede tielo moje i pije krv moju, ima život vječni, i ja ću ga uzkrisiti na sudnji dan.«

8. *Koje još milosti daje sveta pričest?*

Sveta pričest umnožava posvećujuću milost, oprašta male griehe i čuva od smrtnih, daje pomoć za dobra djela i tako nam osigurava život vječni.

9. *S kakvom dušom treba pristupiti svetoj pričesti?*

Svetoj pričesti treba pristupiti s čistom dušom, to jest u posvećujućoj milosti.

S malim griehom smijemo se pričestiti, ali treba nastojati, da nam je duša što čistija.

Tko bi pristupio sv. pričesti u smrtnom griehu, taj bi učinio svetogrđe. Stoga valja brižno nastojati, da se valjano izpoviedamo.

Na sv. pričest valja doći natašte, t. j. da od ponoći ništa ne jedemo niti pijemo. Još treba paziti, da smo čisto i pristojno odjeveni.

Prije sv. pričesti pobudi u sebi djelo vjere, ufanja i ljubavi. To možeš naći u molitveniku!

Prije pričešćivanja otvori svećenik Svetohranište i izvadi kalež, u kojem se čuva presveta pričest.

Kad svećenik obrnut od oltara prije pričešćivanja drži u ruci sv. Hostiju, tad se ti duboko naklonjen(a) udaraj u prsa triput, i svakiput izgovori ove rieči: **»Gospodine, nisam dostojan(na), da uniđeš pod krov moj, nego samo reci rieč i ozdravit će duša moja.«**

Kada poslije sv. pričesti dođeš na svoje mjesto, klekni na oba koljena i moli »Molitve poslije svete pričesti« iz molitvenika.

*

Primjena. Poslije sv. pričesti ne izlazi iz crkve, dok ne izmoliš »Molitve poslije sv. pričesti.« Ako ti je duša čista od smrtnoga grieha, možeš se pričešćivati više dana u tjednu. Nastoj, da što pobožnije provedeš pričestni dan.

VJERSKE ISTINE

I. SPOZNAJA BOGA

Red u svietu upućuje nas na stvoritelja, koji je neizmjerno mudar. Da u svietu postoji savršeni red, pokazuje nam osobito zviezdano nebo. Na njemu se kreću milijuni zviezda u takvom redu, da kroz tisuće godina ne dolazi do sukoba među silnim zviezdama, koje se kreću neizmjernom brzinom. Taj »vozni red« nije mogao nastati slučajno, nego ga je zamislio i ostvario neizmjerno mudri Duh, Gospodin Bog. Svemir je dakle vrlo mudro uređen.

Isto su tako mudro uređene i biljke i njihovo sjemenje. Tu uredbu morao je netko iznaći i dati biljkama. Ljudi je nisu iznašli. Još čudesnije su uređene životinje sa svojim kretnjama i razplodom. Ljudi su tek nakon iztraživanja od više tisuća godina iznašli valjana zračna prometala. Nu, mnogo mudrije od najsavršenieg lietala (aeroplana) udešena je ptica, koja je istodobno lietalo i pilot. Jaje, iz koga se izvali ptičica, tako je nešto čudesno i divno, da nikad nije uspjelo ljudima učiniti nešto slično.

Promotrimo li ljudsko tielo, opažamo, da je najsavršenije uređeno od svega u vidljivoj naravi. Neprispodobivo je čudesno, kako nastaje krv u žilama čovjeka, kako ona kruži po cielom tielu, neprestano osvježuje dielove tiela, a kraj toga iza svakoga obtoka samu sebe obnavlja. I najsavršeniji vodovod daleko zaostaje za tom čudesnom pojavom. To ne može nastati pukim slučajem. Sve te uredbe u vidljivom svietu mogao je učiniti jedino Gospodin Bog. Sveto pismo kaže: »Upitaj životinje, i one će te poučiti; i ptice nebeske, i one će ti naviestiti; govori sa zemljom, i ona će ti odgovoriti; i ribe morske pripoviedat će ti. Tko ne zna, da je sve to učinila ruka Gospodnja.« (Job 12, 7). »Samo luda reče u svom srdcu, da nema Boga« (Psalam 13, 1).

Ali i nutarnja sviest naše duše, t. j. naša savjest, kaže nam jasno, da čovjek ima višeg gospodara nad sobom, kojemu će odgovarati za svoja djela. Savjest kazuje to svima narodima, a taj nutarnji glas svih ljudi nije varav. Tako nam se Bog očituje i po glasu naše savjesti.

Da ima Boga na nebu, to znamo po objavi Božjoj. Ali ga čovjek ne može vidjeti tjelesnim očima, jer Bog nema tiela, nego je duh. Sv. pismo kaže: »Reče Gospodin: Ne možeš vidjeti lica mojega, jer me čovjek ne može vidjeti i ostati živ«. (II. Mojs. 33, 20) i opet kaže: »I progovori Gospodin usred ognja: Glas rieči njegovih čuste, ali lika njegova nikako ne vidjeste«. (V. Mojs. 4, 12).

10. *Možemo li Boga vidjeti?*

Boga ne možemo vidjeti tjelesnim očima, jer je duh i nema tiela.

+ 11. *Kako spoznajemo Boga, kad ga ne možemo vidjeti tjelesnim očima?*

Boga spoznajemo po vidljivom svietu; po glasu naše savjesti i objavi Božjoj.

Spoznaja Boga po vidljivom svietu, s pomoću razuma i glasa naše savjesti, zove se naravna; a spoznaja Boga, koju nam je dao po prorocima, po Isusu i apostolima, zove se vrhunaravna.

*

Primjena. Ciela priroda na nebu i na zemlji slavi na svoj način Gospodina Boga. Kako da ga ne slavi čovjek, koji ga može spoznati, i koji je po milosti ubrojen u posinačtvo Božje, te smijemo svomu Stvoritelju kazati: Otče naš! Idi rado u prirodu i promatraj pojedine stvorove i njihov divni ustroj i svrsishodnost; veličaj mudrost, koja je sve tako divno udesila. Izpituj i svoju savjest, pa će ti i ona kazati, kako je divan Bog u svojim djelima. Ali ćeš saznati i to, da li ga slaviš ili vriedaš, a diete si Božje.

Neki učenjak putovao je pustinjom i uzeo sebi za vodiče nekoliko Arapa. Odmah po zalazu sunca jedan od njih razprostre ćilim po tlu i poče vršiti svoju molitvu. Kad je svršio, zapita ga učenjak: »Što si to sada radio?« — »Molio sam se!« — »Komu?« — «Bogu!« — Učenjak se nasmije i zapita: »Jesi li kad vidio Boga?« — »Ne!« — «Jesi li ga rukama dodirnuo ili opipao?« — »Ne.« — »Ti si onda luda, što vjeruješ u Boga, koga nisi ni vidio, ni čuo, ni rukama opipao.« — Arapin nije ništa odgovorio. Oni pođu na počinak i rano u zoru ustanu. Kad je učenjak izašao iz šatora, reče vodiču: »Ovuda je noćas prošla deva.« Oko vodiča zasja se, i on zapita učenjaka: »Jeste li devu vidjeli?« — »Ne.« — »Jeste li devu rukama dodirnuli?« — »Ne.« — »No, čudan ste vi učenjak, kad vjerujete u devu, koju niste ni vidjeli, ni čuli, ni dodirnuli.« Odgovori učenjak: »Dà, ali ovdje se u piesku okolo šatora vide njezini tragovi.« Upravo taj čas izlazilo je sunce u svoj svojoj ljepoti, i Arapin pokaže rukom na sunce i reče: »Evo vam tragova Stvoritelja. Sad ga lako možete upoznati!«

II. POJAM I POTREBA VJEROVANJA

Toma apostol nije htio vjerovati, da je Isus doista uzkrsnuo od mrtvih. Kad su mu drugi učenici govorili: »Vidjeli smo Gospodina« reče on: »Dok ne vidim na rukama njegovim znaka od čavala, i ne metnem prste svoje u mjesto od čavala, i ne metnem ruke svoje u rebro njegovo, ne ću vjerovati.« Poslije osam dana opet se javi Isus apostolima, a bio je s njima i Toma. Isus mu reče: »Metni prst svoj ovamo i vidi ruke moje, i pruži ruku svoju i metni u rebro moje, i ne budi nevjeran nego vjeran!« Potom mu još reče: »Pošto si me vidio, vjeruješ. Blaženi oni, koji me ne vide a vjeruju« (Iv. 20, 24—29).

A prije svoga uzašašća reče Isus apostolima: »Idite po svem svietu i propoviedajte evanđelje svakomu stvoru. Koji bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a koji ne bude vjerovao, osudit će se«. (Marko 16, 14-16). Sv. Pavao veli isto: »Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu«. (Hebr. 11, 6).

*

Vjerovati znači držati za istinu, što nam drugi kazuju. U kršćanskom nauku riec »vjerovati« ima posebno značenje.

+ 12. *Što znači kršćanski vjerovati?*

Kršćanski vjerovati znači: držati za istinu, što je Bog objavio.

+ 13. *Zašto je potrebno kršćanski vjerovati?*

Kršćanski vjerovati potrebno je, jer bez kršćanske vjere ne možemo pravo spoznati Boga, niti znati, kako da mu služimo.

+ 14. *Može li se tko spasiti bez vjere?*

Bez vjere se ne može nitko spasiti, jer Isus Krist veli: »Tko bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a tko ne bude vjerovao, osudit će se«.

*

Primjena. Isus je rekao: »Koji god prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Otcem svojim nebeskim; a tko se odreče mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred Otcem svojim nebeskim.« (Mat. 10, 32-33.)

Za vrieme francuzke revolucije htjeli su posve uništiti vjeru u Boga. Tom se pokušaju najžešće o p r l a bretonska pokrajina. Izaslanik vlasti, imenom A n d r e, dođe u neko njihovo selo i reče predstojniku občine: »Porušit ćemo vašu crkvu, da vas ništa više ne podsjeća na Boga.« Predsjednik, seljak, odgovori: »Ali ćete nam ipak morati ostaviti z v i e z d e n a n e b u, a te vidimo dalje, negoli toranj svoje župne crkve.« Htio je time kazati: Ako ne budemo imali više ni jedne crkvene zgrade, ipak će nam još uviek nebeske zviezde navješćivati veličanstvo Božje.

U z t r a j u katoličkoj vjeri i zadrži je c j e l o v i t u do smrti. Tjeraj sumnje iz svoje pameti, pa vjeruj t v r d o. Brani katoličku vjeru, koliko znaš i možeš, ili ako ne koristi o tomu govoriti, ukloni se iz takva družtva. Ž i v i po propisima katoličke vjere i spasit ćeš se. Moli često uzdah: »Gospodine, očuvaj nam vjeru« (100 dana oproštenja).

Veliki dio čovječanstva još nema Kristove vjere. Za proširenje prave vjere mnogo rade m i s i o n a r i širom po svietu. Crkva katolička preporučuje, da im pomognemo osobito preko »D r u ž t v a z a š i r e n j e v j e r e« (DŠV).

III. IZVORI VJERE

1. Što su ljudi trebali znati i vjerovati za svoj spas, javio je Bog već prvim ljudima. Oni su tu Božju objavu čuvali i predali svojim potomcima. A kad su ljudi počeli zaboravljati te Božje objave, javljao im se Bog ponovno po nekim svetim osobama, koje zovemo praocima ili p a t r i a r s i m a. Takvi su bili: Noa, Abraham, Izak Jakob, od kojega potječe dvanaest plemena naroda izraelskoga. Taj od Boga izabrani narod imao je čuvati vjeru u pravoga Boga i nadu u Spasitelja. Da se ne izgubi i ne zaboravi štogod od onoga, što je Bog objavio, zapovjedi Bog nekim ljudima, da to zabilježe. Njih je Duh Sveti prosvjetljivao, da pišu ono, što je uistinu Bog objavio. Tako je po nalogu Božjem Mojsije počeo prvi pisati objavu Božju počevši od stvorenja svieta. Poslije njega su pisali i drugi sveti pisci i proroci, na pr. David, Salamon i t. d. Ti su pisci po nadahnuću Božjem osobito mnogo toga napisali o Spasitelju, koji će doći.

Što je Bog objavio ljudima prije dolazka Spasiteljeva, zabilježeno je u 45 knjiga Staroga zavjeta. Od njih je 21 poviestna, 7 poučnih i 17 proročkih knjiga.

2. A kad je došao obećani Spasitelj, izabrao je odmah na početku svoga javnog naučavanja dvanaest apostola. Poslije uzkrsnuća reče Isus apostolima: »Idite po svem svietu i propoviedajte evanđelje svakomu stvoru«. Poslije uzašašća Isusova na nebo i primitka Duha Svetoga, razišli su se apostoli širom po svietu i ustmeno su naučavali nauku Isusovu.

Da vjerno sačuvaju najvažnije istine Isusove nauke, zapisali su ih nekoji apostoli i evanđelisti. Na prvom mjestu Svetoga pisma Novoga zavjeta jesu četiri evanđelja: od sv. Mateja, Marka, Luke i Ivana. Zatim Djela apostolska od sv. Luke; 14 poslanica sv. Pavla i 7 poslanica drugih apostola. Napokon proročka knjiga Odkrivenja od sv. Ivana. Svih knjiga Novoga zavjeta ima 27. Od tih je 5 poviestnih, 21 poučna i 1 proročka knjiga.

*

Prije nego će se apostoli razići po svem svietu, sastavili su ukratko glavni sadržaj Isusove nauke. Cieli sastavak ima 12 članaka ili dielova, i zove se V j e r o v a n j e a p o s t o l s k o. (U ovoj knjizi obrađujemo redom tih 12 članaka Vjerovanja apostolskoga!)

\+ 15. *Po kome nam je Bog objavio, što je potrebno vjerovati?*

Što je potrebno vjerovati, objavio nam je Bog u Starom zavjetu po patriarsima i prorocima, a u Novom zavjetu po svom Sinu Isusu Kristu i po apostolima.

Rieč Božja, koju su apostoli i drugi sveti pisci napisali, zove se S v e t o p i s m o; a rieč Božja, koju su apostoli ustmeno naučavali, zove se U s t m e n a p r e d a j a. Sv. Pavao piše Solunjanima: »Tako, dakle, stojte i držite predaje, koje naučiste ili propoviedanjem ili poslanicom našom.« (Solun. 2, 14.) Stoga je Ustmena predaja iste vriednosti kao i Sv. pismo. Ustmena predaja osobito se čuva u Vjerovanju apostolskom.

16. *Kako je došlo do nas, što je Bog objavio?*

Što je Bog objavio, došlo je do nas po Svetom pismu i po Ustmenoj predaji.

\+ 17. *Što je Sveto pismo?*

Sveto pismo jesu knjige, koje su napisali ljudi prosvietljeni i nadahnuti od Duha Svetoga, i koje knjige drži Crkva kao rieč Božju.

\+ 18. *Kako se dieli Sveto pismo?*

Sveto pismo dieli se na knjige Staroga i Novoga zavjeta.

U knjigama Staroga zavjeta je rieč Božja, koja je ljudima objavljena prije dolazka Kristova. A u knjigama Novoga zavjeta je rieč Božja, koju su nam Krist i apostoli naviestili.

– 19. *Što je Ustmena predaja?*

Ustmena predaja je riеč Božja, koju su apostoli naučavali, ali je nisu napisali.

Sveto pismo i Ustmenu predaju neprevarljivo tumači sv. Crkva, koja je od Isusa i apostola primila pravo i dužnost, da čuva i tumači Isusovu nauku. Upravo za to ju je Isus i ustanovio. Bez Crkve se ne bi ni jedna vjerska zabluda mogla upoznati i ukloniti.

jer Sv. pismo kao mrtvo slovo ne može nikomu kazati, tko ima pravo, a tko ima krivo, nego treba tumača. Stoga dobiva i Sv. pismo svoj ugled i vriednost po katoličkoj Crkvi, jer je ona od Boga postavljena, da ustanovi, koje knjige treba držati kao Sv. pismo.

20. *Tko nas uči sve, što je Bog objavio?*

Sve, što je Bog objavio, uče nas poglavari katoličke Crkve kao nasljednici apostola, kojima je Isus Krist naložio, da naučavaju objavljene istine vjere.

*

Primjena. Rado uči kršćanski nauk i čitaj knjige, što ih katolička Crkva odobrava i preporučuje. Sveto pismo čitaj samo onda, ako ima odobrenje od crkvene vlasti, koje je na početku knjige označeno. Bez toga odobrenja zabranjeno je katoliku čitati ga!

Slušaj i poštuj crkvene poglavare, t. j. Sv. Otca Papu i s njim sjedinjene biskupe i svećenike, jer nas oni uče vjeru Isusovu.

IV. TROJEDNI BOG

Prve rieči, što ih je Isus izgovorio u hramu jeruzalemskom kao dvanaestgodišnji dječak, bile su o Otcu nebeskomu. Kad su naime Josip i Marija našli Isusa u hramu i rekli mu, da su ga žalostni tražili, reče im: »Zašto ste me tražili? Niste li znali, da meni treba biti u onome, što je Otca moga?«

A kad je Isusu bilo 30 godina i kad ga je krstio Ivan Krstitelj na rieci Jordanu, otvori se nebo, i Duh Sveti siđe na Isusa u vidljivom obliku goluba. I ču se glas nebeskoga Otca: »Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji.«

Za vrieme Isusova javnoga naučavanja upita jednom apostol Filip Isusa: »Gospodine, pokaži nam Otca, i dosta nam je.« Kaže mu Isus: »Filipe, koji vidi mene, vidi i Otca. Zar ne vjeruješ, da sam ja u Otcu, i da je Otac u meni? Ako li što zamolite Otca u moje ime, ono ću ja učiniti, da se proslavi Otac u Sinu« . . . I ja ću moliti Otca, i dat će vam drugoga Tješitelja, da ostane s vama do vieka, Duha istine . . . jer će kod vas ostati i u vama će biti.« (Ivan 14, 8-17.)

Na posljednjoj večeri molio se Isus ovako: »Otče sveti, sačuvaj u ime svoje one, koje si mi dao, da budu jedno kao mi.« (Iv. 17, 11.)

Kad je Isus govorio o tomu, tko je Bog i kakav je, rekao je: »Bog je duh, i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju.« (Iv. 4, 24.)

*

Bog je duh, jer ima razum i slobodnu volju, a nema tiela. U njemu su sve savršenosti bez mjere i broja; zato velimo, da je neizmjerno savršen duh.

+ 21. *Tko je Bog?*

Bog je neizmjerno savršen duh, gospodar neba i zemlje, od koga nam je sve dobro.

Kod krštenja Isusova na rieci Jordanu objavio se Bog Otac, koji je s neba govorio, Bog Sin, kojega je Ivan krstio, i Bog Duh Sveti, koji siđe nad Isusa u obličju goluba.

Svaka Božja osoba je pravi Bog, ali su sve tri osobe ipak samo jedan Bog, jer sve tri osobe imaju jednu te istu božansku narav. U prirodi nalazimo činjenice, koje su kao neki slabi odraz tajne presv. Trojstva; na pr. jedno sunce daje svietlo, zrake, toplinu, ili jedno drvo sačinjava korien, stablo, plod, ili jedna materija (voda) može biti u krutom, tekućem i u plinovitom stanju.

22. *Ima li više nego jedan Bog?*

Samo je jedan Bog, a u Bogu su tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti.

Po razumu smo upoznali, da Bog postoji, i da je samo jedan Bog. Objava nam odkriva unutrašnji život u Bogu, pa nas uči, da je Bog tako savršen, te u jednoj naravi postoje tri osobe.

\+ 23. *Zašto su sve tri božanske osobe samo jedan Bog?*

Sve tri božanske osobe samo su jedan Bog, jer sve tri osobe imaju jednu te istu božansku narav.

24. *Kako se tri božanske osobe zovu jednim imenom?*

Tri božanske osobe zovu se jednim imenom presveto Trojstvo.

\+ 25. *Koja se djela osobito pripisuju posebice svakoj božanskoj osobi?*

Otcu se pripisuje stvorenje, Sinu odkupljenje, a Duhu Svetomu posvećenje, premda su ovo zajednička djela triju božanskih osoba.

Prva nedjelja poslije Duhova zove se nedjelja presvetoga Trojstva. Crkva na taj dan svečano izpovieda tajnu presv. Trojstva, t. j. da je Bog jedan u naravi, a troj u osobama: Otac, Sin i Duh Sveti. Ujedno se Crkva sjeća i milosti, koje smo dobili od trojednoga Boga. Na te milosti sjeća nas i svaka nedjelja u godini. Svaka je naime nedjelja uspomena stvaranja po Bogu Otcu, spasenja po Bogu Sinu i posvećenja po Bogu Duhu Svetomu. Zato se i zove nedjelja dan Gospodnji, jer se na taj dan osobito očitovala slava Božja i jer je osobito nedjelja namienjena službi Gospodnjoj.

O sv. Augustinu se pripovieda, da je mnoge dane i noći razmišljao o presv. Trojstvu. Nadao se, da će napokon ipak shvatiti tu tajnu. Jednoga dana šetao se po morskoj obali u sjevernoj Africi i opet je razmišljao o istoj svetoj tajni. Uto mu se javi anđeo u obličju malog dječaka, koji je na obali grabio vodu iz mora školjkom i lievao u malu jamicu u piesku. Augustin je promatrao dječaka, a napokon ga zapita: »Šta to radiš?« Dječak odgovori: »Htio bih preliti ovo more u ovu jamicu.« Reče mu Augustin: »Sinko, to je nemoguće!« Na to mu dječak odvrati: »Prije ću preliti cielo more u tu jamicu, negoli ćeš ti shvatiti presveto Trojstvo!« I odmah nestane dječaka. A sv. Augustin padne ničice i zahvali Bogu za tu pouku. Od toga vremena nije sebi više razbijao glave o tome, da podpuno pronikne u tu tajnu.

*

Primjena. Da vjerujemo u presv. Trojstvo, pokazujemo, kad se križamo, jer onda izgovaramo »U ime Otca i Sina i Duha Svetoga«, i kad molimo »Slava Otcu i Sinu i Duhu Svetomu . . .« Križaj se često, ali izgovaraj ova sveta imena pobožno! Ne zaboravi nikada, koliku si zahvalnost dužan presv. Trojstvu za neizmjerna dobročinstva, što te je stvorilo, odkupilo i posvetilo. Pazi, da ni čim ne pogrdiš presveto ime Božje!

Kršćani katolici križaju se svaki dan po više puta. To je prekrasan običaj, koji neka se vjerno podržava i čuva! Ali mi možda premalu važnost dajemo zazivanju triju božanskih osoba kod križanja i molitvice »Slava Otcu.« A ipak je u tom zazivanju presv. Trojstva velika naša jakost i pomoć. Najveći misionar Indije, sv. Franjo Ksaverski, doživio je ovaj događaj: Nalazio se jednom na brodu na otvorenom širokom moru. I nastane velika oluja. Ona biesni neprekidno tri dana i tri noći. Prietila je neizbježiva pogibao, da će brod sa svima potonuti. U času najveće nevolje zavapi svetac riečima: »Veliki Bože, Otče, Sine i Duše Sveti, smiluj se nama!«, i u taj čas smirila se oluja.

V. VLASTITOSTI BOŽJE

U Sv. pismu čitamo, kako je svećenik Nehemija, povrativši se iz robstva babilonskoga, došao u Jeruzalem i obnovio zidove grad-

ske. Kad je prinosio žrtvu, ovako je slavio Boga: »Gospodine Bože, ti, koji si stvoritelj svih stvari; ti, koji si strahovit i jak, pravedan i milostiv; ti, koji si jedini savršen i jedini pravedan, svemoguć i vjekovječan; ti, koji oslobađaš . . . od svakoga zla, primi ovu žrtvu za cieli svoj narod i posveti ga.« (II. Makb. 1, 24-26.)

Kad su sv. Pavao i Barnaba propoviedali evanđelje u gradu Listri (u Maloj Aziji), tamo je sjedio neki hromi čovjek, koji još nikada nije hodao. Ovaj je slušao Pavla, gdje govori. A Pavao videći da vjeruje, reče mu: »Ustani i stoj ravno na nogama svojim!« I skoči hromi čovjek i stade hodati naokolo. Kad je silan sviet vidio, što je učinio Pavao, povikne: »Bogovi siđoše k nama u čovječjem liku.« A poganski svećenik dovede junce i donese vience i htjede s narodom, da im žrtvuje. A Pavao skoči među narod zajedno sa svojim pratiocem Barnabom i vikne: »Ljudi! Šta to činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi, koji vam propoviedamo, da se od ovih ništetnih idola obratite Bogu živomu, koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve, što je u njima; koji je u prošlim stoljećima pustio sve narode, da

idu svojim putevima, ali ipak nije propustio objavljivati se, čineći dobra, i dajući vam s neba kišu i vremena rodna i puneći srdca vaša jelom i veseljem.« (Djela ap. 14, 8-17.)

Ovdje i na drugim mjestima uči nas Sv. pismo poznavati Boga, tko je i kakav je.

Sv. pismo kaže: »Prije nego postadoše gore i sazda se zemlja i okrug, od vieka i do vieka ti si Bog!« (Psal. 89, 2.)

\+ 26. *Što znači: Bog je vječan?*

Bog je vječan znači: Bog je oduviek i bit će zauviek.

Sv. Jakob apostol kaže: »Svaki dobri dar i svaki savršeni poklon odozgor je od Otca svjetlila, u koga nema promjene ni sjene promjenljivosti.« (Jakob 1, 17.)

\+ 27. *Što znači: Bog je nepromjenljiv?*

Bog je nepromjenljiv znači: Bog ostaje uviek isti, te niti se sam mienja, niti mienja svojih odluka.

Sv. pismo kaže: »Bog nije daleko ni od jednoga od nas, jer u njemu živimo i mičemo se i jesmo.« (Djela ap. 17, 27. 28.)

\+ 28. *Što znači: Bog je svudašnji?*

Bog je svudašnji znači: Bog je svuda; na nebu, na zemlji i na svakom mjestu.

Sv. Pavao veli: »O dubljino bogatstva i mudrosti i znanja Božjega! Kako su nedokučivi sudovi njegovi i neiztraživi putovi njegovi. Jer tko je upoznao misao Gospodnju? Ili tko mu je bio savjetnik? Ili tko mu je prije što dao, da mu se vrati? Jer je sve od njega i po njemu i u njemu. Njemu slava u vieke. Amen.« (Rim. 11, 33.)

\+ 29. *Što znači: Bog je premudar?*

Bog je premudar znači: Bog zna sve najbolje urediti, da postigne, što hoće postići.

Kad se anđeo Gabriel javio Djevici Mariji u Nazaretu, reče joj: »U Boga nije nemoguća ni jedna stvar.« (Luka 1, 37.) Sv. pismo govori o Gospodinu Bogu ovako: »Ja sam alfa i omega, koji jest, koji bijaše i koji će doći, svemogući.« (Odkriv. 1, 8.)

\+ 30. *Što znači: Bog je svemoguć?*

Bog je svemoguć znači: Bog može učiniti sve, što god hoće.

Gospodin Bog kaže: »Budite sveti, jer sam ja svet«. (I. Petrova 1, 16.) Anđeli na nebesima dan i noć slave Boga i govore: »Svet, svet, svet, Gospodin Bog svemogući.« (Odkrivenje 4, 8.)

\+ 31. *Što znači: Bog je svet?*

Bog je svet znači: Bog ljubi dobro, a mrzi zlo.

Sv. Pavao kaže: »Bog će platiti svakom po djelima njegovim. Onima, koji uztrajnošću u dobrim djelima traže slavu, čast i neumrlost: život vječni; a onima, koji prkose, pa se ne pokoravaju istini, a pokoravaju se nepravdi: gnjev i jarost.« (Rimljanima 2, 6-8.)

32. *Što znači: Bog je pravedan?*

Bog je pravedan znači: Bog naplaćuje dobro, a kažnjava zlo, kako je tko zaslužio; ako ne uviek na ovom svietu, a ono svakako na drugom.

Bog je prije potopa dao ljudima 120 godina vremena, da se poprave; Ninivljanima je ostavio rok od 40 dana, da čine pokoru. Bog čeka grješnike na pokoru.

33. *Što znači: Bog je dugotrpljiv?*

Bog je dugotrpljiv znači: Bog kažnjava grješnika kadikad odmah, čim sagrieši, a višeput ga dugo čeka, da se obrati.

Gospodin govori: »Tako ja bio živ, ne ću smrti bezbožnika, nego da se obrati bezbožnik s puta svojega i da živi.« (Ezekiel 33, 11.) Bl. Djevica Marija reče u svom hvalospjevu: »I milosrđe njegovo od koljena do koljena onima, koji ga se boje.« (Luka 1, 50.)

34. *Što znači: Bog je milosrdan?*

Bog je milosrdan znači: Bog oprašta svakomu grješniku, koji se skrušeno kaje za svoje griehe.

Isus kaže: »Ljubite neprijatelje svoje . . . da budete sinovi Otca svoga nebeskoga, koji čini, da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i daje kišu pravednima i nepravednima.« (Matej 5, 44. 45.) Sveti Ivan apostol veli: »Bog je ljubav. Po tom se pokaza ljubav Božja prema nama, što Bog Sina svoga jedinorođenoga posla na sviet, da živimo po njemu.« (I. Ivanova 4, 8. 9.)

Što znači: Bog je dobrostiv?

Bog je dobrostiv znači: Bog je pun ljubavi, zato nama i svim stvorovima daje nebrojena dobra.

Isus je govorio za sebe: »Ja sam put, istina i život.« (Ivan 14, 6.) I neprijatelji Isusovi priznali su njegovu istinitost, kad su mu kazali: »Učitelju, znamo, da si istinit i putu Božjemu doista učiš.« (Matej 22, 16.) A sv. Pavao apostol govori o nadi u vječni život, i za taj vječni život kaže, da ga je obećao Bog, koji ne vara.« (Titu 1, 2.)

36. *Što znači: Bog je istinit?*

Bog je istinit znači: Bog objavljuje samo istinu, jer ne može pogriešiti ni varati.

Sv. pismo kaže: »Znaj, da je Gospodin tvoj, Bog jaki i vjerni, koji izvršuje obećanje i milosrđe prema onima, koji ga ljube i drže njegove zapoviedi«. (V. Mojs. 7, 9.). Sv. Pavao kaže: »Vjeran je onaj, koji vas zove, koji će i izvršiti« (što je obećao). (I. Sol. 5, 24)

37. *Što znači: Bog je vjeran?*

Bog je vjeran znači: Bog izvrši ono, što obeća ili čim se zaprieti.

*

Primjena. Veliki iztraživatelj prirodnih zakona Newton rekao je: »Gospodin Bog je kao vječna istina preda mnom neiztražen, kao što su neiztražene dubine nepreglednoga oceana!« Iz poštovanja prema Gospodinu Bogu skinuo bi šešir svakiput, kad bi se Božje ime spomenulo. Veliki prirodoslovac Linné kaže u uvodu svoje znamenite knjige »Sistem prirode« : »Zapazio sam kao u jednom hipu trag vječnoga, bezkonačnoga, sveznajućega i svemogućega Boga, i ostao sam zapanjen.«

Sv. Franjo Asiški promatrajući Božje savršenosti uzhićeno bi znao govoriti: »Tko si ti, Gospodine Bože, a tko sam ja? — Ti si dubina mudrosti, dugotrpljivosti i svakoga dobra; a ja sam kao ponor pukog neznanja, nemoći, grieha, zla. Ti si punina bitka i života, a ja sam punina ništavila.«

Tako i slično govorili su veliki ljudi, da izkažu svoje najdublje poštivanje prema Bogu, neizmjerno savršenom. Naučimo se i mi slaviti neizmjerno savršenoga, mudroga i dobrostivoga Gospodina Boga ne samo u molitvi i kod sv. mise, nego i u običnom razgovoru. Neka nas pogled na divni svemir napuni udivljenjem prema svemogućem Bogu! Ali se i djetinjim strahom bojmo pravednoga Boga, koji će i svoje prietnje izvršiti, ako bismo povriedili njegovo sveto ime. S druge opet strane nam je otvoreno Srdce Božje, puno ljubavi i milosrđa, da nam svagda oprosti, kad ga s pouzdanjem i skrušenošću za to zamolimo: jer je Bog neizmjerno dobar i milosrdan!

VI. STVORENJE I UPRAVLJANJE SVIETA

U početku stvori Bog nebo i zemlju. A zemlja je bila pusta i prazna. Tama je bila posvuda, i Duh Božji lebdio je nad vodama.

Tada reče Bog: »Neka bude svjetlost!« I nasta svjetlost. A Bog razdieli svjetlost od tame i prozva svjetlost dan, a tamu noć. I bude večer i jutro, prvi dan.

Potom reče Bog: »Neka bude svod među vodama!« I bilo je tako. Bog nazva svod nebom. I bude drugi dan.

Zatim reče Bog: »Neka se vode saberu na jedno mjesto i neka se pokaže suho!« I nazva Bog suho kopnom, a skupljenu vodu morem. I reče: »Neka iz zemlje nikne zeleno bilje i rodno drveće!« I bilo je tako. I bude treći dan.

Dalje reče Bog: »Neka budu svjetlila na svodu nebeskom, da diele dan i noć i budu znaci vremenima, danima i godinama! I zasja sunce po danu, a mjesec i zviezde po noći. I bude četvrti dan.

Tada reče Bog: Neka budu ribe u vodi i ptice pod svodom nebeskim!« I postale su. I bude peti dan.

Potom reče Bog: »Neka budu svakojake životinje na zemlji!« I postale su. Najposlije stvori Bog čovjeka na svoju sliku i priliku. A sve što je stvoreno, bilo je vrlo dobro. I bude šesti dan. Tako je Bog sazdao i ukrasio nebo i zemlju.

Sedmi dan dovrši Bog djelo stvaranja i blagoslovi taj dan i posveti ga za počinak.

*

\+ 38. *Zašto zovemo Boga stvoriteljem neba i zemlje?*

Boga zovemo stvoriteljem neba i zemlje, jer je on stvorio cieli sviet, to jest nebo i zemlju i sve, što je na njima.

Stvoriti znači: nešto od ničega učiniti.

39. *Kako je Bog stvorio nebo i zemlju?*

Bog je samo htio, pa je odmah postalo nebo i zemlja.

Sv. pismo kaže: »Ti si moj Bog, dobara mojih ne trebaš«. (Psal. 15, 2). Bog nije morao stvoriti sviet, nego ga je stvorio slobodno iz svoje dobrote. Bog svieta ne treba, već sviet treba Boga, da ga podržaje. Svojim obstankom sviet pokazuje Božju veličinu; on ga time slavi. Čovjek kao razumni stvor slavi ga vršeći sviestno volju Božju. Zato ga Bog nagrađuje u vječnosti.

\+ 40. *Čemu je Bog stvorio nebo i zemlju?*

Bog je stvorio nebo i zemlju sebi na slavu, a stvorovima na dobro.

Kao što sviet nije postao sam po sebi, tako i ne može ostati sam po sebi, već ga Bog u z d r ž a v a i njim neprestano u p r a v l j a.

\+ 41. *Što čini Bog, da sviet ne propadne?*

Da sviet ne propadne, Bog ga uzdržava i upravlja njime.

\+ 42. *Što znači: Bog uzdržava sviet?*

Bog uzdržava sviet znači: Bog čini, da sviet stoji, dokle je njemu drago.

\+ 43. *Što znači: Bog upravlja svietom?*

Bog upravlja svietom znači: Bog skrbi za sve stvorove, a osobito za nas ljude.

\+ 44. *Zašto skrbi Bog osobito za nas ljude?*

Za nas ljude skrbi Bog osobito zato, što hoće, da ga priznamo za svog Otca i gospodara, da vršimo njegove zapoviedi i tako dođemo k njemu u nebo.

Isus kaže: »Ne brinite se dakle tjeskobno govoreći: Što ćemo jesti ili što ćemo piti, ili u što ćemo se obući? . . . Ta Otac vaš nebeski zna, da vam sve ovo treba. Tražite dakle, najprije kraljevstvo

Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ovo dodati.« (Mat. 6, 31—33.).

Sv. Augustin veli: »Bog umije mnogo bolje nego čovjek, što je prikladno za svako vrieme; što i komu treba nešto dati, dodati, uzeti, uzkratiti, umnožiti, ili umanjiti; On je jedini nepromjenljiv usred svih promjenljivih stvari, što ih je stvorio i kojima upravlja... Predajmo se s pouzdanjem tomu liečniku! On ne može pogriešiti; on dobro zna, gdje što manjka, jer je on onaj, koji je stvorio našu narav.«

45. *Kako se zove Božja briga za cieli sviet?*

Božja briga za cieli sviet zove se p r o v i d n o s t B o ž j a.

Ljudi, koji nemaju čvrste vjere i pouzdanja u Boga, običavaju mrmljati na Boga, kad ih stigne kakva nevolja ili zlo. Time Boga vriedaju.

+ 46. *Zašto dopušta Bog svakojake nevolje?*

Svakojake nevolje dopušta Bog, da činimo pokoru za svoje griehe i sebi pribavimo više zasluga za nebo.

Sveto pismo veli: »Koga Gospodin ljubi, onoga i kara.« (Hebr. 12, 6.).

Mnoga zla u svietu dolaze od pokvarene ljudske volje, a ne od Boga. Ako vidimo, da je mnogim opakim ljudima liepo na ovom svietu, neka nas to ne smućuje: Bog hoće, da zlima nagradi na ovom svietu ono malo dobra, što ga čine, jer na drugom svietu im to ne će moći učiniti zbog njihove neskrušenosti. Podpuno će Bog dobre nagraditi, a zle kazniti tek na drugom svietu.

*

Primjena. Naša vjera u Božju providnost mora biti tako jaka i tvrda, da smo spremni sve podnieti i pretrpjeti, znajući da Bog nad nama ravna i dopušta, da nas stiže dobro i zlo. Treba da smo jaki u vjeri poput Abrahama, koji je bio pripravan žrtvovati i sina svoga, kad je Bog to od njega tražio; da smo čvrsti u vjeri poput Joba, koji je izgubio svu svoju imovinu i samo zdravlje, pa je i onda govorio: »Gospodin je dao, Gospodin je uzeo ... hvala i slava imenu Gospodnjemu.«

Pouzdajmo se u providnost Božju poput Jude Makabejskoga, koji je prije bitke rekao: »Kako je na nebu odlučeno, tako neka se dogodi.« Budimo u sreći i nesreći jaki duhom, i izgovarajmo smjerno rieči Isusove: »Otče naš, ... budi volja tvoja«.

Ne mrmljaj dakle, i ne tuži se na naredbe Božje, jer Bog najbolje zna, što je tebi koristno. Primaj ponizno sve nevolje iz ruke Božje, pa će to biti na spas tvoje duše. Sveto pismo veli: »A znamo, da onima, koji ljube Boga, sve zajedno pomaže na dobro.« (Rim. 8, 28.)

Neki pobožni čovjek bio je uviek veseo i zadovoljan u sreći i nesreći. Kad su ga zapitali: kako to? — odgovorio je: »To treba samo razumjeti. Svako jutro upravim svoje oči na tri stvari: 1. pogledam nebo i sjetim se, da je cilj mojega života ondje gore; 2. pogledam na zemlju i razgledam, kako malo prostora trebam za svoj grob; i 3. gledam okolo sebe i promatram množinu ljudi, kojima je još mnogo teže nego meni. Na taj način se tješim u svim svojim težkoćama i tražim svoju utjehu u Bogu.«

VII. ANĐELI

Bog je stvorio na nebu nebrojeno mnogo anđela. To je nevidljivi sviet. Anđeli su čisti dusi, pa imaju samo dušu, a nemaju tiela. U početku su svi anđeli bili dobri i sretni. Bili su i sveti, jer su imali milost posvećujuću. No mnogi su se anđeli odmetnuli od Boga, jer su željeli njemu biti jednaki. U nebu nastane velika borba. Arkanđeo Mihael i drugi anđeli borili su se protiv zlih anđela, koje je vodio Lucifer. Zli su anđeli nadvladani i bačeni u pakao, da se naviek muče. Oni se zovu đavoli ili zli dusi. Anđeli, koji su ostali Bogu vjerni, zovu se dobri anđeli. Njih je Bog nagradio vječnim blaženstvom, i oni uviek gledaju Boga. Dobri anđeli, koji čuvaju ljude, zovu se anđeli čuvari. Zli pak duhovi napastuju ljude i zavode ih na zlo.

Sv. pismo spominje silan broj anđela, te veli, da se ne dadu izbrojiti. Prorok Daniel (7, 10.) kaže: »Tisuće tisuća služahu mu i deset tisuća puta sto tisuća stajahu pred njim«. Knjiga Jobova govori: »Vojskama njegovim ima li broja?« (25, 3.)

Sv. Pavao nas uči, da se anđeli na nebesima razlikuju po stupnjevima slave i službe. Sv. pismo spominje devet anđeoskih korova; to su: serafimi, kerubimi, priestolja; gospodstva, sile, vlasti; poglavarstva, arkanđeli, anđeli.

Isus je vrlo ozbiljno zaprietio onima, koji druge sablažnjavaju, t. j. navode na zlo, napose djecu. Među ostalima rekao je: »Jao svietu od sablazni . . . Čuvajte se! Gledajte, da ne prezrete jednoga od ovih malenih (koji vjeruju u mene), jer vam kažem: Anđeli njihovi gledaju uviek lice Otca mojega, koji je na nebesima.« (Mat. 18, 10.).

*

47. *Koga je Bog stvorio na nebu?*

Na nebu je Bog stvorio nebrojeno mnogo anđela.

Anđeli su slični Bogu, jer imaju razum i slobodnu volju, a nemaju tiela. Oni su čisti dusi. Po svojoj naravi anđeli su čisti dusi, bezsmrtni, razumni, slobodni, mudri i moćni. Bog ih je obilno uresio i vrhunaravnim darovima: obiljem posvećujuće milosti odmah čim ih je stvorio, te su zato Bogu osobito mili; Bog im je ulio veliko znanje i kreposti, osobito ljubav. Svrha im je, da Boga slave, časte i služe mu.

\+ 48. *Koji je najljepši dar, što ga je Bog dao anđelima?*

Najljepši dar, što ga je Bog dao anđelima, je posvećujuća milost, po kojoj su bili sveti i sretni.

49. *Jesu li svi anđeli ostali sveti i sretni?*

Nisu; mnogi su sagriešili, pa ih je Bog bacio u pakao. Ti se zovu zli dusi ili đavoli.

Sv. pismo kaže, da Bog obećava pomoć svojoj djeci, kad su u pogibelji, vršeći svoje zvanje: »Anđelima svojima zapovjedi za tebe, da te čuvaju na svim putovima tvojim.« (Psal. 90, 11.)

\+ 50. *Kako nas pomažu dobri anđeli?*

Dobri anđeli pomažu nas tako, da nam čuvaju dušu i tielo, mole za nas i opominju nas na dobro. Zato se zovu anđeli čuvari.

Bog je dao svakomu čovjeku anđela čuvara, koji ga osobito ljubi i štiti. S v e t k o v i n u s v. a n đ e l a slavi Crkva 2. listopada.

Napose ona štuje sv. Mihaela (29. rujna), sv. Gabriela (24. ožujka) i sv. Rafaela (24. listopada). Hrvati štuju sv. Mihaela. U nadbiskupiji zagrebačkoj ima 30 crkava posvećenih njemu na čast.

Sv. Petar upozorava: »Budite triezni i bdijte, jer protivnik vaš, đavao, kao ričući lav obilazi, tražeći koga da proguta. Njemu se oprite čvrsti vjerom.« (I. Petr. 5, 8. 9.).

51. *Kakvi su nam zli dusi?*

Zli dusi napastuju nas iz zlobe i zavisti, da nas navedu na grieh i rinu u vječnu propast.

Sv. Crkva zabranjuje s p i r i t i z i r a n j e, t. j. kojekakve načine, kojima se tobože mogu prizivati dusi. Težko grieši, tko zove duhove pa ih izpituje, da sazna tajne stvari.

52. *Kako ćemo se braniti od napasti zlih duhova?*

Od napasti zlih duhova branit ćemo se tako, da se molimo Bogu i napasti na grieh od sebe postojano odbijamo.

Primjena. Štujmo svoga anđela čuvara i prizivajmo ga pobožno u pomoć svaki dan! Slušajmo njegove opomene i imajmo na pameti, da nas svuda vidi! Anđeo čuvar upućuje nas na dobro. Kao što nas na pr. roditelji, učitelji, svećenici i drugi ovako opominju: »to nemoj činiti, moli se, poslušaj to« i t. d., tako nas opominje i anđeo čuvar. Nu on nam ne govori tako, te bismo uhom čuli, nego nam govori u n u t r a u n a š o j d u š i, da to zamietimo. Zar nisi još nigda čuo u sebi neki glas, koji te o p o m i n j e n a m o l i t v u, na pr. uvečer prije negoli ćeš leći ili zaspati, ili ujutro, kad se probudiš; ili kad si htio što uzeti, zar nisi čuo, kako te neki glas odvraća od toga? To bijaše glas tvojega anđela čuvara, koji te opomenuo na dobro. Taj glas moraš slušati, i kad ga slušaš, onda slušaš samoga anđela čuvara. — (Učenici neka sad sami kazuju, što su doživjeli o tomu!)

Godine 1894. ukrali su cigani nekomu radniku u gradu F a i n s u Francuzkoj maloga dječaka, Eugena L o u p. Cigani su ga strogo čuvali, i on je za njih morao na cesti prosjačiti. Nakon četiri godine toga težkog ciganskog života uspjelo je dječaku uteći od cigana u času, kad ga nisu nadzirali. Kad su ljudi našli toga dječaka, kojemu je bilo istom sedam godina, izpitivali su ga, odakle je i kako mu se zovu roditelji. Dječak nije znao gotovo ništa o svojim roditeljima; samo je znao moliti malu molitvicu svetomu anđelu čuvaru, koju ga je naučila moliti njegova majka. Tu je molitvicu dječak svaki dan potajno molio u ciganskim kolima. Ljudi su taj događaj opisali u novinama. Tu viest čitala je i majka, kojoj je sinčić nestao prije četiri godine. Molitvicu anđelu čuvaru, koju je ta majka učila svoje diete, napiše ona od rieči do rieči i pošalje uredničtvu dotičnih novina. Rieči majčine molitve anđelu čuvaru podudarale su se posve s molitvicom, što ju je taj nazovi-cigančić znao moliti. Tako je dječak nakon četiri godine našao svoje roditelje. Anđeo čuvar ga je spasio po molitvici, kojom se on njemu svaki dan molio.

VIII. STVORENJE ČOVJEKA

Pošto je Bog stvorio životinje na zemlji, reče: Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju, da upravlja ribama morskim i pticama nebeskim i zvierima i svom zemljom i svim, što gamiže, što se miče po zemlji! I načini Gospodin Bog čovjeka od gliba zemaljskoga i nadahnu mu duh životni, i posta čovjek duša živa.

A Gospodin Bog nasadi od početka raj od razkošja, pa namjesti u nj čovjeka, kojega bješe stvorio. I dovede sve životinje zemaljske i sve ptice nebeske Adamu, da vidi, kako će ih nazvati; pa kako nazva Adam koju životinju, onako joj je ime. I nazva Adam imenima svojim sve životinje i sve ptice nebeske i sve zvieri zemaljske; ali se Adamu ne nađe pomoćnica prema njemu.

I reče Gospodin Bog: Nije dobro, da je čovjek sam; načinimo mu pomoćnicu prema njemu! Tada posla Gospodin Bog na Adama tvrd san; a kad on zaspa, uze jedno od rebara njegovih i mjesto njegovo popuni mesom. I sagradi Gospodin Bog od rebra, koje uze Adamu, ženu i dovede je Adamu.

Tako stvori Bog čovjeka na sliku svoju, na sliku Božju stvori ga, muža i ženu stvori ih. I blagoslovi ih Bog i reče: Rastite i množite se i napunite zemlju i vladajte njom i budite gospodari riba morskih i ptica nebeskih i svih životinja, što se miču po zemlji.« I nadjenu Adam ženi svojoj ime Eva, jer je ona mati svim živima.

*

53. *Kako je Bog stvorio prvoga čovjeka?*

Bog je načinio od zemlje tielo i udahnuo mu dušu. Tako je postao čovjek živ.

+ 54. *Od čega se sastoji čovjek?*

Čovjek se sastoji od tiela i duše, po kojoj je sličan Bogu.

Duša je slična Bogu na ovaj način: Bog je duh, naša duša je duh; Bog je vječan, naša je duša neumrla; Bog ima razum i slobodnu volju, naša duša može misliti i htjeti. To je naravna slika Božja.

55. *Umre li duša, kad tielo umre?*

Ne; duša ne umre nikada. Duša je bezsmrtna.

+ 56. *Što je duša?*

Duša je bezsmrtni duh, stvoren na sliku i priliku Božju, bez kojega ne bismo mogli ni misliti ni živjeti.

Svi ljudi potječu od Adama i Eve, zato su oni praroditelji svih ljudi.

+ 57. *Koji je najljepši dar, što ga je Bog dao prvim ljudima?*

Najljepši dar, što ga je Bog dao prvim ljudima, je posvećujuća milost; po njoj su postali djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga.

Po milosti posvećujućoj postaje duša v r h u n a r a v n a slika Božja. Osim posvećujuće milosti primili su prvi ljudi i neke p o s e b n e d a r o v e kao: veliko znanje; nije ih napastovala zla požuda; u raju zemaljskom nisu imali nikakvih nevolja ni boli, a nisu trebali ni umrieti. Sve te darove primili su prvi ljudi za sebe i za svoje potomke.

*

Primjena. Neki učitelj zapita djecu, zašto je čovjek odličniji od životinje? Odgovori su bili različiti. Jedan reče: jer je čovjek mudriji od životinje; drugi reče: jer čovjek može govoriti; treći kaže: jer čovjek može čitati, pisati i računati; konačno reče jedan od učenika: čovjek je više od životinje, jer može Boga spoznati i ljubiti ga. Svi su odgovori bili dobri, ali ovaj je bio najbolji. Najveća prednost čovjeka pred životinjom je ta, što ima dušu, koja je slična Bogu, pa može svoga Stvoritelja spoznati i ljubiti.

Kad znamo, da je Gospodin Bog sve ljude uzeo za svoju djecu po milosti posvećujućoj, treba cieniti taj božanski dar i sve odstraniti od sebe, što bi nas učinilo sličnim životinjama. One nemaju razuma, ni slobodne volje, ne mogu dakle ni misliti ni htjeti; ne mogu odlučiti, da će trpjeti za slavu Božju i krepost, da će činiti dobro i čuvati se od zla, kao što to može čovjek, koji ima bezsmrtnu dušu. U tome čovjek nadvisuje sve ostale stvorove na zemlji. U tome je i sreća njegova, što je slika Božja, diete Božje i posinak Božji. Kako su opaki i u zabludi oni ljudi, koji odbacuju vjeru, koja nas uči, da je čovjek Božje diete. Takvi su na pr. bezvjerci, bezbošci, komunisti i t. d. Kloni ih se! Ne slušaj i ne sliedi ih! Čuvaj sv. vjeru! Brini se, da imaš i čuvaš u duši milost posvećujuću. Tada si pred Bogom najviše vriedan, pa makar bio siromašan i pred ljudima ne znam kako malo cienjen!

IX. IZTOČNI GRIEH

Sv. pismo pripovieda, kako je Gospodin Bog izveo iz zemlje svako drvo liepo za gledanje i ugodno za jelo, kao i drvo života usred raja i drvo znanja dobra i zla. I uzevši Gospodin Bog čovjeka, namjesti ga u raj od razkošja, da ga obraduje i čuva. I zapovjedi mu govoreći: »Od svakoga drveta u raju jedi, ali s drveta znanja dobra i zla ne jedi; jer u koji god dan budeš jeo s njega, smrću ćeš umrieti.«

Od svih životinja zemaljskih, koje je stvorio Gospodin Bog, bila je lukavija zmija. Ona reče ženi: Zašto vam je Bog zapovjedio, da ne jedete od svakoga drveta u raju? A žena joj odgovori: »Mi jedemo od roda drveta, koja su u raju; ali od roda drveta, koje je usred raja, zapovjedi nam Bog, da ne jedemo i da ne diramo u nj, da ne bismo možda umrli.« A zmija reče ženi: »Nikako ne ćete umrieti; nego zna Bog, da će vam se onaj dan, kad budete jeli s njega, otvoriti oči, pa ćete biti kao bogovi, znajući dobro i zlo. I žena, videći da je drvo dobro za jelo, liepo za oči i milo za gledanje, uze od roda njegova i poče jesti, i dade mužu svojemu, koji je također jeo.

I otvoriše se oči jednomu i drugomu; pa kad vidješe, da su goli, spletoše lišća smokova i načiniše sebi pregače. A kad začuše glas Gospodina Boga u raju, sakri se Adam i žena njegova izpred Gospodina Boga među drveta u raju. I zazva Gospodin Bog Adama i reče: Gdje si? A on reče: Čuo sam glas tvoj u raju i uplaših se, jer sam gol, pa sam se sakrio. A Bog mu reče: Tko ti je kazao, da si gol?: Zašto si jeo s drveta, s kojega sam ti zapovjedio, da ne jedeš? A Adam reče: Žena, koju si mi dao za družicu, dade mi s drveta, pa sam jeo. A Gospodin Bog reče ženi: Zašto si to učinila? A ona odgovori: Zmija me prevarila, pa sam jela. A Gospodin Bog reče zmiji: Kad si to učinila, prokleta si među svim životinjama i

zvierima zemaljskim; po zemlji ćeš puzati i jest ćeš prah svega vieka svojega. Neprijateljstvo ću metnuti među tebe i ženu, i potomstvo tvoje i potomstvo njezino; ona će satirati glavu tvoju, a ti ćeš vrebati petu njezinu. A ženi reče: Umnožit ću bolove tvoje, s mukom ćeš rađati djecu i bit ćeš pod vlašću muževom i on će ti biti gospodar. A Adamu reče: Što si slušao glas žene svoje i jeo s drveta, što sam ti zapovjedio, da ne jedeš od njega: prokleta bila zemlja u djelu tvojem; s mukom ćeš se od nje hraniti svega vieka svojega; trnje i korov će ti rađati; sa znojem lica svojega jest ćeš hljeb, dokle se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet; jer si prah, i u prah ćeš se vratiti. — I nadjene Adam ženi svojoj ime E v a.

I načini Gospodin Bog Adamu i ženi njegovoj haljine od kože, i obuče ih. I izagna ga Gospodin Bog iz raja od razkošja, a pred raj postavi keruba s plamenim mačem, koji se vijaše tamo i amo, da čuva put k drvetu života. (I. Mojs. 2, 3).

*

58. *Što je Bog zapovjedio prvim ljudima?*

Bog je zapovjedio prvim ljudima, da ne jedu voće s drveta u sredini raja.

59. *Jesu li prvi ljudi držali Božju zapovied?*

Prvi ljudi nisu držali Božju zapovied, nego su jeli zabranjeno voće i tako su težko sagriešili.

60. *Što su izgubili prvi ljudi, kad su sagriešili?*

Kad su prvi ljudi sagriešili, izgubili su posvećujuću milost, t. j. djetinjstvo Božje i pravo na nebo.

Osim toga izgubili su i p o s e b n e d a r o v e kako za sebe, tako i za svoje potomke. Tako su izgubili veliko znanje, volja im je postala sklona na zlo i morali su umrieti.

61. *Da li je prvi grieh naškodio samo Adamu i Evi?*

Prvi grieh nije naškodio samo Adamu i Evi, nego i svim ljudima.

+ 62. *Kako je prvi grieh naškodio svim ljudima?*

Svim ljudima naškodio je prvi grieh tako, što iztiče od Adama i Eve i prelazi na sve ljude zajedno s kaznom; zato se svi ljudi rađaju u tom griehu.

63. *Kako se zove grieh, u kojem se svi ljudi rađaju?*

Grieh, u kojem se svi ljudi rađaju, zove se iztočni grieh.

+ 64. *Koja su zla prešla s iztočnim griehom na sve ljude?*

Na sve ljude prešla su s iztočnim griehom ova zla: svi se rađamo u stanju nemilosti Božje; u nas je neznanje, zla požuda i volja sklona na zlo; stižu nas svakojake boli i napokon smrt.

Kazna Božja stigla je i zemlju, koju je Bog stvorio radi čovjeka, kako je Bog rekao: »Prokleta bila zemlja u djelu tvojem . . . trnje i korov će ti rađati«. (I. Mojs. 3, 17, 18.).

+ 65. *Na koga nije prešao iztočni grieh?*

Iztočni grieh nije prešao jedino na blaženu Djevicu Mariju, koja je osobitom milošću Božjom bila uviek čista od svake ljage grieha.

To je članak vjere, što ga je papa Pio IX. proglasio godine 1854. Tu vjersku istinu potvrdila je sama blažena Gospa u Lurdu, kad se prikazala sv. Bernardici, govoreći: »Ja sam Bezgrješno začeće!«

66. *Da li bi mogao ikoji čovjek s iztočnim grijehom doći u nebo?*

S iztočnim griehom ne bi nijedan čovjek mogao doći u nebo, da se nije Bog smilovao na ljude i poslao Spasitelja.

Radi grieha prvih ljudi Bog je zatvorio nebo. Zato nisu u Starom zavjetu mogli ni najsvetiji ljudi poslije smrti doći u nebo. Nisu došli ni u pakao, nego nad pakao, gdje su čekali Spasitelja.

*

Primjena. Iztočni grieh oprostio nam je Bog na svetom krstu. Tamo smo dobili milost posvećujuću i postali djeca Božja. Pazi, da težkim griehom ne izgubiš posvećujuću milost, koju si dobio na svetom krstu. U napasti moli se i reci Bogu pobožno: »I ne uvedi nas u napast!«

Zazivaj također i rado se moli bezgrješnoj Djevici; na njezin zagovor i dandanas čini Bog velika čudesa u Lurdu. Blagdan Bezgrješnog začeća slavimo 8. prosinca. U zagrebačkoj nadbiskupiji je zapoviedani post i nemrs uoči ovog blagdana.

Čitavo čovječanstvo stižu različite i mnoge nevolje i nesreće. A isto tako i svakog pojedinog čovjeka stižu mnoge nevolje, bolesti, progoni, i t. d. Napokon svi ljudi moraju umrieti. Nemojmo se svemu tomu čuditi, sve je to baština iztočnoga grieha. Kako da se vladamo u svim tim nevoljama, kad ih osjećamo na sebi i sami trpimo ili vidimo, da drugi trpe? Treba ih snositi u duhu pokore, pa će nam koristiti spasu naše duše.

ISUS KRIST NAŠ SPASITELJ I BOG

X. ŠTO SU PROROCI PROREKLI O SPASITELJU

Bog je već u raju zemaljskom unapried kazao, da će Spasitelj ljude osloboditi od grieha i vratiti im izgubljenu milost. Da pripravi ljude na Spasitelja, Bog je o njemu od vremena do vremena govorio po patriarsima i prorocima, i sve jasnije predočivao sliku budućeg Mesije.

Po patriarsima Abrahamu, Izaku i Jakobu proreče Bog, da će po Mesiji biti blagoslovljeni svi narodi na zemlji; da će doći u ono vrieme, kad bude narod izraelski izgubio svoju slobodu.

Mnogo stotina godina prije Isusa proroci su proricali:

1. okolnosti Spasiteljeva dolazka na ovaj sviet: Bog će sam doći i spasit će ljude. (Izaija 35, 4.); ime će mu biti: Čudesni, Savjetnik, Bog, Otac budućega vieka, Knez mira; Jehova, Pravednik naš (Izaija 9, 6-7. — Jer. 23, 6.); poteći će iz kraljevskog roda Davidova (Izaija 35, 4.); rodit će se u Betlehemu (Mihej 5, 2.), u točno određenom vremenu (Daniel 9, 25.), Majka će mu biti Djevica (Iz. 7, 14); zviezda će se pojaviti (4. Mojs. 24, 17.), mudraci će mu se klanjati (Ps. 71. 10.), zlato i tamjan mu prinositi (Iz. 61, 1.); bježat će u Egipat (Oseja 11, 1.);

2. okolnosti njegova javnoga djelovanja: naučavat će istinu, milosrđe i pravdu i zadivit će sviet naukom (Iz. 16, 5.); činit će čudesa u dokaz svoje ljubavi i blagosti: sliepi će progledati, gluhi će čuti, hromi će hodati i niemi će progovoriti (Iz. 35, 4—6.); svečano će ulaziti u Jeruzalem kao kralj jašeći na magaretu (Zaharija 9, 9.);

3. okolnosti njegove muke i smrti: bit će izdan i prodan za 30 srebrnika (Zah. 11, 12.); bit će bičevan, popljuvan (Iz. 50, 6.—53, 5.), žučju i octom napojen (Ps. 68, 22.); probost će mu ruke i noge, za haljine njegove bacit će kocku (Ps. 21, 12.); narod će se odreći njega, a on sam će biti ubijen (Dan. 9, 26);

4. okolnosti njegove proslave: grob njegov bit će slavan (Iz. 11, 10.); uzkrsnut će od mrtvih (Ps. 15, 10.); uzaći će na nebo i povesti sa sobom svete duše (Ps. 67, 19.); poslat će Duha Svetoga (Joel 2, 28.); osnovat će svoju Crkvu (Ps. 71, 8.) i prikazivat će se nova žrtva među svim narodima od iztoka do zapada sunčanoga (Malahija 10, 11.);

5. različite okolnosti nakon proslave: Jeruzalem će biti razoren i hram opustošen (Dan. 9, 26.); židovski narod bit će razpršen, ne će imati žrtve ni oltara (Osea 3, 4.); obraćat će se pogani iz svih naroda i jezika na kopnu i na moru (Iz. 66, 18—21.); napokon će se obratiti Židovi i u strahu približiti Gospodinu u posljednje vrieme (Osea 3, 4. 5.); Crkva njegova (mesiansko kraljevstvo), ne će se razoriti, nego će trajati dovieka (Dan. 2, 44.).

*

Prorok Izaija u 7. vieku prije Isusa proriče o Spasitelju svieta.

+ 67. *Što su proroci unaprieđ kazali o Spasitelju?*

Kazali su, da će sâm Bog doći i spasiti nas; da će se roditi u Betlehemu od presvete Djevice i činiti velika čudesa; da će trpjeti, umrieti, uzkrsnuti i na nebo uzaći; da će osnovati Crkvu, koja će u sva vremena trajati.

Bog nije odmah poslao Spasitelja, nego je dopustio, da ga ljudi dugo čekaju. To je vrieme trajalo više tisuća godina. Ljudi, prepušteni samima sebi, zbog iztočnoga grieha skloni na zlo, padali su sve dublje u neznanje u vjerskim stvarima. Izkazivali su božansku čast opakim ljudima, pa i mnogim životinjama, kipovima od drveta, zlata, srebra, kamena i t. d. Pali su dakle u višebožtvo i idolopoklonstvo.

Osim toga većina čovječanstva živjela je u robstvu tjelesnom, bez ikakvih prava; ljudi su provodili život u neumjerenosti, bludnosti, mržnji, zavisti; ljude su žrtvovali kao žrtve svojim bogovima, na pr. živu djecu spaljivali su nekom božanstvu Molohu, ili bacali ljude u vodu kao žrtve bogu Plutonu. Tako je čovječanstvo palo i u strašne ćudoredne opačine. Bili su slični težkom bolesniku, koji sam sebi ne može pomoći, ili čovjeku, koji je pao u ponor, pa ne može izaći. Iz te biede mogao ih je izbaviti jedini božanski Spasitelj i nitko drugi. Za njim su ljudi sve više i više čeznuli.

+ 68. *Na komu se izpunilo, što su proroci prorekli o Spasitelju?*

Što su proroci prorekli o Spasitelju, izpunilo se na Isusu Kristu, Sinu Božjemu. Isus Krist je dakle onaj Spasitelj, kojega je Bog ljudima obećao i poslao.

Cieli Stari zavjet izprepleten je proročtvima o Spasitelju i očekivanjem njegova dolazka. Na uspomenu toga očekivanja Spasiteljeva u Starom zavjetu naredila je Crkva četiri nedjelje prije Božića. To se vrieme zove a d v e n t ili d o š a š ć e.

Advent je za kršćane pokorničko vrieme, koje nas svake godine podsjeća ne samo na prvi dolazak Spasitelja, nego nas sprema i na drugi dolazak njegov, kao vječnoga sudca našega.

Primjena. Krasan je običaj u adventu, da se vjernici sakramentima izpoviedi i pričesti pripravljaju za blagdan Božića. Taj običaj neka hrvatski narod vjerno drži!

Bog je u svojoj dobroti i milosrđu nedvojbeno i jasno unaprieđ označio Spasitelja. Time je sviet tješio u njegovim nevoljama. Sretni oni, koji su ga upoznali i priznali; a nesretni oni, koji ga ne poznaju, ne priznaju, ili koji ga možda još čekaju. Ovi lutaju u tmini neznanja i nevjere. Molimo se, da Bog tim narodima pošalje vjerovjestnike (misionare), i pomogne im, da upoznaju Isusa Krista, jedinog Spasitelja svieta.

XI. UTJELOVLJENJE SINA BOŽJEGA

Kad je došlo vrieme da dođe Spasitelj, poslao je Bog anđela Gabriela u grad Nazaret. Tu je živjela sveta Djevica Marija. Ona je bila zaručena za pravednog muža Josipa. Marija i Josip bili su od roda kralja Davida.

Anđeo dođe k Mariji i pozdravi je: »Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama«. Kad je Marija čula te rieči, uplaši se. Anđeo joj reče: »Ne boj se, Marijo, našla si milost u Boga. Rodit ćeš sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i nazvat će se Sin Svevišnjega; i dat će mu Gospodin Bog priestolje Davida, otca njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uviek, i kraljevstvu njegovu ne će biti kraja.« A Marija upita anđela: »Kako će to biti?« Anđeo joj reče: »To će biti po Duhu Svetom; zato će se i ono sveto, što ćeš ti roditi, nazvati Sin Božji.« Tada reče Marija: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po rieči tvojoj.« I otiđe anđeo od nje.

Bog objavi i Josipu, što se Mariji dogodilo. U snu mu se javi anđeo Gospodnji i reče: »Josipe, Sine Davidov, ne boj se uzeti Mariju; jer ono, što je u njoj začeto, od Duha je Svetoga; ona će roditi Sina i nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti narod svoj od grieha.«

*

Za Djevicu Mariju bila je anđelova viest, t. j. da ona postane Majkom Sina Božjega, nepojmljivo velika čast i odlikovanje, ali i težka dužnost. Bog je prepustio Mariji na volju, neka se slobodno odluči, da li pristaje na to ili ne. Marija je imala izabrati! Sv. Bernardo veli: Kao što je u zemaljskom raju žena, t. j. Eva odlučivala o smrti i životu, pa je skrivila smrt cielomu ljudskomu rodu, tako je odlučivala o smrti ili ponovnom životu svieta druga žena, po tjelesnoj snazi doduše slaba, ali duhom jaka i odvažna. Premda ju je čekao zbog toga život pun bola, ipak ga je izabrala, a s njim život i podignuće ljudskoga roda. Radi slave Božje i spasa duša, o kojima se radilo, nije krzmala ni kolebala, već je pristala, da postane Majkom Sina Božjega govoreći anđelu: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po rieči tvojoj«. Tako je Djevica Ma-

rija po svome Sinu postala uzrokom našega spasa i naše radosti.

69. *Što je anđeo Gospodnji naviestio blaženoj Djevici Mariji?*

Anđeo Gospodnji naviestio je bl. Djevici Mariji, da će biti Majka Isusa Krista, Sina Božjega.

70. *Kako je Sin Božji postao čovjekom?*

Sin Božji postao je čovjekom tako, da je uzeo dušu i tielo, kako i mi ljudi imamo.

Sv. pismo kaže: »I Rieč (t. j. jedinorođeni Sin Božji) je tielom postala i prebivala među nama«. (Ivan 1, 14.)

+ 71. *Kako zovemo to otajstvo, što je Sin Božji postao čovjekom?*

Što je Sin Božji postao čovjekom, to otajstvo zovemo utjelovljenje Sina Božjega.

Što je Sin Božji postao čovjekom, tomu ima već blizu 2000 godina. Toga se sjećamo na Blagoviest (25. ožujka).

Isus Krist, druga osoba presv. Trojstva, Bog je i čovjek zajedno. Bog odvieka, iste naravi s Otcem, a čovjek u vremenu rođen od Marije Djevice. Čovječja Kristova narav ne postoji za sebe kao posebna osoba, nego je uviek sjedinjena s božanskom osobom Sina Božjega. S tom božanskom osobom sjedinjeno je od prvog časa zauviek tielo Kristovo i krv Kristova i čovječja duša njegova. Prema tomu, svako se štovanje i klanjanje, koje izkazujemo Isusu Kristu, odnosi na njegovu božansku osobu. Radi toga sjedinjenja božanske i čovječanske naravi u jednoj božanskoj osobi Isusa Krista, možemo se i moramo se klanjati Kristu također i kao čovjeku. To su činili svi anđeli (Hebr. 1, 6.); mudraci s iztoka, kad su se klanjali djetetu Isusu; to su činili kasnije i apostoli, kad su se poklonili Isusu na gori u Galileji. (Mat. 28, 17.). Zato se i mi klanjamo tielu i krvi Kristovoj u presv. oltarskom sakramentu, presv. Srdcu Isusovu i t. d.

+ 72. *Što vjerujemo o Isusu Kristu?*

O Isusu Kristu vjerujemo, da je zajedno pravi Bog i pravi čovjek; Bog je odvieka, a čovjek je postao u vremenu.

+ 73. *Koliko je naravi u Isusu Kristu?*

U Isusu Kristu dvie su naravi: božanska, jer je Bog, i čovječja, jer je čovjek.

74. *Tko je Isus Krist?*

Isus Krist je druga božanska osoba, jedinorođeni Sin Božji, koji je sašao za nas s neba na zemlju i postao čovjekom.

Tako je zemlja došla u srodstvo s nebom; Bog je postao brat ljudima; prokletstvo, koje je na zemlji počivalo od Adama, pretvorilo se u blagoslov; od toga časa ne odstupa više od zemlje Sin Božji i Sin čovječji; oko nebeskoga Otca nalazi uviek predmet svoje najveće dopadnosti u jednom ljudskom srdcu, koje mu bezkonačno više časti izkazuje, negoli ga cieli sviet može griehom obezčastiti. Sv. Pavao jasno i kratko iznosi prikaznu molitvu, koju je

Spasitelj izrekao u prvom času utjelovljenja: »Ulazeći u sviet govori: Žrtava i darova ne ćeš, ali si mi tielo pripravio. Paljenice i žrtve za grieh nisu ti ugodne. Tada rekoh: evo dolazim... da učinim volju tvoju, Bože« t. j. da se žrtvuje za griehe cieloga svieta. (Hebr. 10, 5...). (A. Lehmkuhl D. I.).

75. *Zašto je Sin Božji postao čovjekom?*

Sin Božji postao je čovjekom, da može za nas trpjeti i umrieti, jer kao Bog nije mogao ni trpjeti ni umrieti.

*

Primjena. Priključi se srdačno Isusu Kristu, oslobodителju od grieha i prokletstva, kralju i vođi svih onih, koji ozbiljno traže svoj spas! Pođi za njim, on te ne će zavesti stranputicę, već će te dovesti do konačne pobjede i vječne slave.

Zahvaljuj prečistoj Djevici, što je odvažno preuzela na se sve muke kao Majka trpećeg Odkupitelja svieta, a sve to i radi tvojega duhovnoga spasa! Zahvaljuj isto tako utjelovljenome Sinu Božjemu za milosrđe i ljubav, kojom te je ljubio i nastojao osloboditi te od vječne propasti i preuzeo na se radi tebe život pun muka i trpljenja. Reci mu od srdca: Tvoj sam, Gospodine! Odkupljen sam velikom cienom, ne daj da me igda od tebe odtrgne ni naslada, ni bol, ni slabost, ni zloba.

Zahvaljuj i nebeskomu Otcu, što je iz ljubavi k tebi htio poslati svog jedinorođenog Sina i učiniti ga kao tvojim bratom. Zahvaljuj i Duhu Svetomu, po komu je Sin Božji postao čovjekom. Svu tu zahvalu najljepše ćeš izreći molitvom »Anđeo Gospodnji«. Kad ujutro, o podne i uvečer zvoni na pozdravljenje, liepo je, da se ta molitva izmoli zajednički, ako je to moguće.

ŽIVOTNO DJELOVANJE SINA BOŽJEGA

XII. SKROVITO DJELOVANJE ISUSA KRISTA

Rimski car August izdao je zapovied, da se prebroje svi ljudi u njegovu carstvu. I pošli su ljudi, da se prijave, svaki onamo, odakle su mu bili rodom djedovi. Josip i Marija bili su od kraljevskoga roda Davidova. Zato su otišli iz Nazareta u Betlehem, grad Davidov, da se ondje prijave. Kad su došli u Betlehem, nisu mogli nigdje naći stana. Onda otidu izvan grada, nađu kraj Betlehema špilju, koja je služila za staju i uđu u nju. Tu se one svete noći rodio Spasitelj svieta, Isus Krist. Marija, Majka njegova, povila ga je i položila u jaslice.

Te svete noći javio je anđeo Gospodnji pastirima u okolici Betlehema, da se rodio Spasitelj svieta. I zbor anđela pjevao je: »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima, koji su dobre volje.« Pastiri su otišli u Betlehem i našli su diete Isusa u jaslicama, i poklonili mu se.

Spasitelju u Betlehemu poklonili su se također tri mudraca s iztoka, a dovela ih je onamo čudnovata zviezda. Donieli su Isusu darove: tamjan, zlato i plemenitu mast.

Kad je Isusu bilo četrdeset dana, donieli su ga Josip i Marija u Jeruzalem, da ga Bogu prikažu. Tom zgodom uzeo je sveti starac

Šimun dječaka Isusa na ruke i rekao: »Sad ću mirno umrieti, jer sam vidio Spasitelja svieta«.

Sveta obitelj je po Božjoj odredbi pobjegla s djetetom Isusom u Egipat, jer ga je kralj Herod htio ubiti. Tom zgodom dao je Herod u Betlehemu i okolici poubijati nevine dječake do dvije godine.

A kad je Herod umro, zapovjedi Bog Josipu, da se vrati u svoju zemlju. I sveta se obitelj vratila i nastanila u Nazaretu.

Kad je Isusu bilo dvanaest godina, pošao je s Josipom i Marijom u Jeruzalem, da ondje provede blagdane. Tom zgodom htio je Isus zaostati u hramu, gdje su ga Josip i Marija nakon tri dana našli među učiteljima i svećenicima, koji su se divili, kako Isus mudro pita i odgovara.

I sveta obitelj vratila se u Nazaret. A Isus je napredovao u mudrosti i u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi. (Luka 2, 52.). Isus je ostao u Nazaretu do svoje tridesete godine i provodio je svoj skroviti život u poslušnosti, molitvi i radu.

*

76. *Gdje se Isus Krist rodio?*

Isus Krist rodio se u Betlehemu u štalici.

Spomen na Isusovo rođenje slavimo na Božić 25. prosinca. Dan prije Božića zove se B a d n j a k ili b o ž i ć n o n a v e č e r j e. Isti taj dan slavi se i spomen naših praroditelja A d a m a i E v e. To je Crkva naredila, da nas sjeti, kako je Krist došao na sviet, da izbavi ljude iz stanja iztočnoga grieha, koji je od Adama prešao na sve ljude; isto tako hoće tim kazati, da Kristov odkup tako prelazi na sve ljude, kao što je grieh Adama prešao na sve.

Na Badnjak se u crkvama i kršćanskim kućama postavljaju jaslice i kite se božićnjaci (božićno drvo). To drvo nas sjeća na drvo u raju, s kojega su praroditelji jeli, i na drvo na Kalvariji (na križ), na kojem je Isus umro za naš spas. Jaslice nam zorno predočuju rođenje Kristovo. Na Badnjak je zapoviedani post i nemrs.

Na Božić smije svaki svećenik čitati tri svete mise. Prva svečana misa je o polnoći, zato se zove p o l n o ć k a; druga se služi u zoru, zato se zove zornica; treća svečana služi se prije podne.

Ako Božić padne u petak, nema nemrsa.

Rieč I s u s znači S p a s i t e l j ili O d k u p i t e l j, a rieč K r i s t znači p o m a z a n i k ili M e s i j a. Isus se zove pomazanik, jer je naš najveći prorok, svećenik i kralj, a u Starom zavjetu su proroke, svećenike i kraljeve mazali uljem.

77. *Tko je Majka Isusa Krista, Sina Božjega?*

Majka Isusa Krista, Sina Božjega, je blažena Djevica Marija; zato se ona zove i Majka Božja ili Bogorodica.

+ 78. *Što je Isusu bio sveti Josip?*

Sveti Josip bio je Isusu samo hranitelj.

79. *Tko je prvi došao pokloniti se djetetu Isusu?*

Pokloniti se djetetu Isusu prvi su došli pobožni pastiri iz okolice Betlehema, a zatim tri mudraca ili tri kralja s iztoka.

Da se Isus rodio, javio je pastirima anđeo, a mudraci su doznali po čudnovatoj zviezdi, koja im se pojavila na iztoku. — Spomen na poklon svetih triju kralja djetetu Isusu slavimo na B o g o j a v l j e n j e ili S v e t a t r i k r a l j a, 6. siečnja. Taj dan je zapoviedani blagdan.

80. *Što znamo o Isusu, kad mu je bilo četrdeset dana?*

Kad je Isusu bilo četrdeset dana, bio je u jeruzalemskom hramu Bogu prikazan.

Spomen na taj dan slavimo na S v i e ć n i c u, 2. veljače. Svećenik blagoslivlja na taj dan voštane svieće. Potom idu vjernici sa zapaljenim sviećama u obhodu. Ovaj obhod naznačuje put Marijin

u Jeruzalem, kad je Isusa u naručju nosila u hram. Dobri kršćani užižu te blagoslovljene svieće i kod kuće, kad zaprieti kakva nevolja, nevrieme ili bolest, i mole Boga, da odvrati od njih svaku nesreću. Isto tako stavljaju se blagoslovljene svieće u ruke umirućima, da ih Bog primi u svietlo vječnog života.

81. *Zašto je sveta obitelj pobjegla u Egipat?*
Sveta je obitelj pobjegla u Egipat, jer je kralj Herod htio pogubiti Isusa.

Kad se Isus vratio iz Egipta, živio je u Nazaretu; zato ga i nazvaše: Isus Nazarećanin.

82. *Što znamo o Isusu, kad mu je bilo dvanaest godina?*
Kad je Isusu bilo dvanaest godina, išao je sa svojim roditeljima u Jeruzalem i ondje ostao tri dana u hramu.

Isus je ostao u crkvi, da nam pokaže, kako treba rado moliti, nauk slušati i u crkvu rado ići.

+ 83. *Kako je Isus proveo svoj skroviti život u Nazaretu?*
Svoj skroviti život u Nazaretu proveo je Isus u poslušnosti, molitvi i radu.

Do svoje tridesete godine provodio je Krist s k r o v i t i ž i v o t u Nazaretu, t. j. nije još htio javno nastupiti ni kao učitelj, ni kao svećenik, ni kao Mesija, već je htio biti nepoznat kao Spasitelj.

+ 84. *Zašto je Isus, Sin Božji, htio biti poslušan?*
Isus, Sin Božji, htio je biti poslušan, da pokaže djeci, kako treba slušati roditelje.

Poslušnost je nad sve bolja, — Bogu godi dobra volja; — Poslušnosti primjer čist — I sam dade Isus Krist!

Radosnih događaja iz djetinjstva Isusova sjećamo se u r a d o s t n o j k r u n i c i (rozariju): **1. koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela; 2. koga si, Djevice, idući Elizabeti u pohode nosila; 3. koga si, Djevice, rodila; 4. koga si, Djevice, u hramu prikazala; 5. koga si, Djevice, u hramu našla.**

*

Primjena. Isti Isus, kojemu su se klanjali pobožni pastiri i sveta tri kralja u Betlehemu, nalazi se u presvetom oltarskom sakramentu neprestano na oltaru. To nam pokazuje vječno svietlo, koje u crkvi gori pred S v e t o h r a n i š t e m. Kad dolaziš i odlaziš iz crkve, prigni koljeno, i tako pozdravi Isusa u Svetohraništu.

Kao što je starac Šimun čeznuo za Isusom, tako i ti rado misli na Isusa, primaj ga pobožno u svetoj pričesti, a kad si spriečen, zaželi ga i zamoli, da dođe k tebi barem duhovnim načinom. (Duhovna pričest).

Nikomu od nas nije zajamčen dug život. Zato treba svaki dan dobro upotriebiti, da i ti napreduješ u m i l o s t i B o ž j o j, koju ćeš dobiti po dobroj molitvi, poslušnosti, strpljivosti, radinosti. Isto tako nastoj sve više napredovati u pravoj kršćanskoj m u d r o s t i tako, da imaš na pameti Boga i spas svoje duše, i da svoje poslove obavljaš u vidu vječnosti. I u znanosti treba napredovati, prikupljajući znanje, da budeš vriedan član ljudskoga društva i Crkve katoličke. U tom svom svagdašnjem poslu rado pomisli i na to, kako bi Isus ovaj ili onaj posao obavio? Da li bi on mrmljao zato, što mora raditi? Da li bi on posao izbjegavao? Ne, Isus ne bi toga činio, već bi najsavjesnije izpunio dužnost! Eto, tako ću i ja obaviti svoj posao, te postati Isusu sličan u radu.

Između Nove godine i Bogojavljenja slavi se blagdan presv. Imena Isusova. Zazivaj i štuj nježno presv. Ime Isusovo svaki dan! Liep je običaj prikloniti glavu, kad se u molitvi spomene ime Isus. Pozdrav »Hvaljen Isus« izgovori što sabranije i pobožnije! Izmoli kadkad i Litanije Imena Isusova!

O blagdanu Sv. triju kralja običavaju župnici ili njihovi pomoćnici blagoslivljati stanove i kuće pobožnih kršćana katolika. Oni s veseljem dočekuju blagoslov kuće ili tako zvani »križec.« Tom zgodom ima svećenik prigode, da kod kuće posjeti i utješi bolestnike i starce, koji ne mogu u crkvu k službi Božjoj, i da opomene mladež na dobar kršćanski život.

XIII. JAVNO DJELOVANJE ISUSA KRISTA

Kad je Isusu bilo trideset godina, otišao je iz Nazareta na Jordan i dao se krstiti od Ivana Krstitelja. Kod krštenja Isusova čuo se glas Otca nebeskoga: »Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji«. Poslije toga otide Isus u pustinju, gdje je molio i postio 40 dana. Izišavši iz pustinje počeo je Isus javno naučavati i učenike oko sebe sakupljati. Između svojih učenika izabere dvanaestoricu i prozva ih apostolima. Oni će njega svuda pratiti i biti svjedoci nauke i djela njegovih. Zapovjedio im je, da naučavaju i izcjeljuju bolestnike; dao im je također vlast prinositi svetu žrtvu i opraštati griehe. Petru apostolu predao je vrhovnu vlast. Osim apostola izabere Isus i 72 učenika i naloži im, da i oni naučavaju i izcjeljuju bolestnike. (Mat. 18, 18. i Luka 10, 1.).

Oko Isusa počelo se sakupljati sve više ljudi, koje je predobivao svojom dobrotom i blagošću. Kad je javno naučavao, svi su se divili njegovoj nauci, jer su rieči njegove bile silne. (Luka 4, 32.). Učio je najuzvišenije istine jednostavno i u prispodobama iz svagdašnjega života, da su ga mogli razumjeti i neuki ljudi. (Mat. 13, 34.).

Ljudi su slabo poznavali pravoga Boga i krivo su shvaćali neke vjerske istine. A Isus je govorio: »Bog je duh, i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju.« (Iv. 4, 24.). U Otčenašu uči, da je Bog naš Otac, a mi smo njegova djeca, koja treba da ga slavimo, i da molimo jedan za drugoga. U osam blaženstava uči, da budemo ponizni, stidljivi i čisti, i da spremno trpimo radi Boga i njegove pravde. Nadalje uči Isus: »Što koristi čovjeku, da sav sviet dobije, a duši svojoj naudi?« (Marko 8, 36.); isto tako uči: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ostalo (t. j. zemaljska dobra) dodati«. (Mat. 6, 33.).

Kao zakonodavac Novoga zavjeta upodpunio je i usavršio Isus deset zapoviedi Božjih i zapovjedio je, da ljubimo i neprijatelje svoje.

Da se ljudi lakše spase, ustanovio je novu žrtvu, svetu misu, i naredio sedam svetih sakramenata, iz kojih neprestano teku ljudima potrebne milosti.

Sve to potvrđivao je Isus svojim *č u d e s i m a* i *s v e t o š ć u s v o g a ž i v o t a*. Ni neprijatelji njegovi nisu mu mogli predbaciti nikakve krivice. Sam Pilat reče: »I ja sam ga pred vama izpitao i nisam našao u ovom čovjeku nijedne krivice.« (Luka 23, 14.). Tako je Isus nadvisio naukom, čudesima i svetošću svoga života sve pravednike i svetce svih vremena.

Svoje javno djelovanje započeo je Isus, kad mu je bilo 30 godina.

+ 85. *Kako je Isus započeo svoje javno djelovanje?*

Svoje javno djelovanje započeo je Isus tako, da je išao k rieci Jordanu, gdje se dao krstiti od Ivana Krstitelja; zatim je otišao u pustinju, gdje je postio 40 dana i noći.

Sv. A m b r o z i j e kaže, da se Gospodin Isus dao krstiti ne zato, da sam bude očišćen, nego da očisti vode, i da očišćene po tielu Krista, koji grieha nije poznavao, imaju snagu krsta, i da ostavi posvećene vode onima, koji se budu poslije krstili. S v. G r g u r N a z i a n s k i veli, da je Krist kršten, da cielog starog Adama uroni u vodu. A s v. A u g u s t i n kaže, da je htio činiti, što je zapovjedio svima, da čine. (Sv. Toma Akv. III. 39/I.).

+ 86. *Što je učinio Isus, kad se vratio iz pustinje?*

Kad se vratio iz pustinje, počeo je Isus javno naučavati, učenike oko sebe skupljati i čudesa tvoriti.

87. *Što je naučavao Isus?*

Isus je naučavao sve ono, što smo mi dužni vjerovati, ufati se i činiti, da se spasimo.

+ 88. *Koga je Isus izabrao za svjedoke i vjestnike svoje nauke?*

Za svjedoke i vjestnike svoje nauke izabrao je Isus najprije dvanaest apostola, a potom još 72 druga učenika.

+ 89. *Nabroji nekoja čudesa Isusova!*

Isus je pretvorio vodu u vino, utišao oluju na moru, nahranio pet tisuća ljudi s pet hljebova i dvije ribice; jednom je riečju ozdravljivao bolestnike, izgonio nečiste duhove i uzkrisivao mrtve.

Isus je p r o r e k a o mnoge buduće događaje.

+ 90. *Kaži nešto, što je Isus prorekao?*

Isus je prorekao, da će ga Juda izdati, a Petar zatajiti; da će trpjeti i umrieti; da će uzkrsnuti i na nebo uzaći.

Nekoja Isusova proročanstva još se i sada izpunjuju; tako na pr. da će se njegovo evanđelje naviestati cielomu svietu; da Crkve njegove ne će nadvladati ni vrata paklena; da od jeruzalemskog hrama ne će ostati ni kamen na kamenu.

+ 91. *Što je dokazao Isus svojom naukom i čudesima?*

Svojom naukom i čudesima dokazao je Isus, da je on naš Spasitelj i Bog.

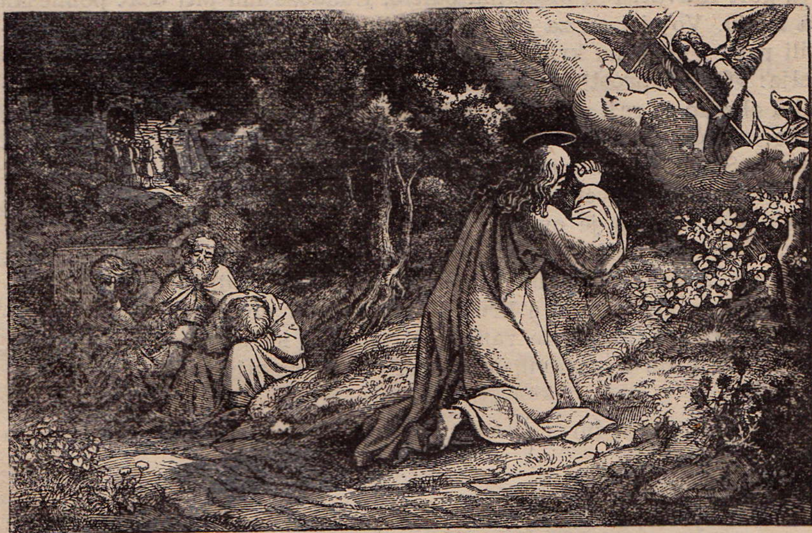

Primjena. Učenjak Lacordaire veli: »Krist je najveća riеč u poviesti svieta; on je njezin ključ i njezina objava... Sva vremena sastaju se u Isusu Kristu, sve se odnosi na njega... On je sve stvorio i on će sve suditi«. I doista, Isus Krist je središte ciele ljudske poviesti, pa se svi krajevi služe godinom njegova rođenja u svom dnevnom poslovanju! I hrvatski narod nježno štuje Isusa Krista, Sina Božjega, što se uz ostalo očituje i u liepom kršćanskom pozdravljanju: »Hvaljen Isus«, i u stavljanju monograma *IHS,* koji resi pročelja mnogih hrvatskih katoličkih kuća i neke odjevne predmete. Isus je naukom svojom »svietlo svieta«, i tko ide za njim, »ne hoda po tmini«. Neka bude Isus i nama pred očima, kao svjetionik u svim prigodama života!

Mnoga svetišta, kamo hodočaste pobožni kršćani, kao na pr. kod nas proštenište na Marija Bistrici, ili u Francuzkoj u Lurdu, u Poljskoj u Čenstohovi, u Italiji u Pompejima i t. d., jesu trajni svjedoci, kako Gospodin Bog kroz sva vremena do danas čini čudesa u Crkvi katoličkoj, da pomogne ljudima u nevolji. Isus Krist je dakle čudotvorac u sva vremena jednako moćan, kako je bio i za vrieme svoga javnog naučavanja. Prema tomu možemo se s velikim pouzdanjem u molitvi obraćati za pomoć Isusu, koji će nas spasiti. Koja li će usta drznuti se pogrditi to presveto Ime Isusovo u psovki i kletvi? Zar ne bi takav čovjek bio vriedan najveće kazne pred Bogom, a i pred ljudima? Zato se čuvajmo kletve i izkorienimo je posve iz hrvatskog naroda!

XIV. MUKA ISUSA KRISTA

Dan prije posljednje večere otišao je apostol Juda židovskim svećeničkim poglavarima i rekao im: »Što ćete mi dati, da vam izdam

Isusa?« Oni su mu odredili trideset srebrnika. — Kod posljednje večere ustanovio je Isus presv. oltarski sakramenat, nekrvnu žrtvu Novoga zavjeta. Apostoli su iz ruke Isusove prvi primili sv. pričest. Nakon posljednje večere rekao je Isus apostolima: »Noćas ćete me svi ostaviti«. A Petar odgovori: »Ako te i svi ostave, ja te ne ću

ostaviti«. Nato će mu Isus: »Zaista ti kažem, prije nego pietao zapjeva, triput ćeš se mene odreći«. Potom su otišli na Maslinsku goru. Tamo se Isus molio svomu Otcu nebeskomu i osjetio je smrtnu muku i oblio ga k r v a v z n o j. Uto je Juda izdajnik došao s četom na Maslinsku goru, i poljubcem izdao Isusa. Potom se Isus dragovoljno predao u ruke svojih neprijatelja, koji su ga svezana odveli u dvor velikog svećenika Kaife. Kod njega su bili sabrani svećenički poglavari i starješine. Oni su tražili svjedočanstvo na Isusa, ali ga nisu našli. A kad je veliki svećenik tražio, da Isus pod prisegom kaže, da je Sin Božji, i kad je to Isus potvrdio pod prisegom, veliko vieće osudilo ga je na smrt.

Dotle su Petra prepoznali na dvorištu, gdje se grijao kod vatre, i on se triput odrekao Isusa; a pietao je zapjevao. Kad je Juda vidio, da je Isus osuđen na smrt, bacio je pred starješine 30 srebrnika govoreći: »Sagriešio sam, što sam izdao pravednika«, i otide pa se objesi.

Upravitelj židovske zemlje, Poncije Pilat, nije našao nikakve krivnje na Isusu, ali ga je ipak predao vojnicima, koji su ga strašno izbičevali i trnovim viencem okrunili. Kad je narod sve više tražio Isusovu smrt, uze Pilat vode i pred narodom opere ruke govoreći: »Ja nisam kriv u krvi ovoga pravednika«. A narod reče: »Krv njegova na nas i na našu djecu!« Tada je predao Isusa, da ga razapnu. Kad je Isus nosio težki križ na Kalvariju, višeput je pao pod križem. Na gori Kalvariji svukoše mu odielo, i dadoše mu piti ocat pomiešan sa žučju. Vojnici su za odielo Isusovo bacili kocke. Kad su mu pribili ruke i noge na križ i podigli ga, Isus se molio za svoje neprijatelje: »Otče, oprosti im, jer ne znaju što čine«. Razkajanom razbojniku obećao je raj, a svoju Majku predao je učeniku Ivanu. Napokon reče: »Otče, u ruke tvoje predajem duh svoj«, prekloni glavu i umre. Sunce je potamnilo, zemlja se tresla, grobovi se otvorili i ustali su mnogi sveti. A satnik i oni, koji su s njim čuvali Isusa, govorili su: »Zaista je ovo bio Sin Božji.«

Potom su došli Pilatovi vojnici, i jedan od njih probode Srdce Isusovo. A Josip iz Arimateje i Nikodem, dva odlična učenika Isusova, skinu sveto tielo s križa i polože ga u novi grob blizu Kalvarije. Sutradan, u subotu rano ujutro, došli su svećenički poglavari, zapečatili grob i postavili stražare, da ga čuvaju.

*

Isusa je osudio na smrt rimski upravitelj židovske zemlje P o n c i j e P i l a t.

92. *Što je trpio Isus?*

Isus je trpio mnoge i velike muke, a napokon je umro na križu.

I s u s a s u r a z p e l i n a g o r i K a l v a r i j i, blizu J e r u z a l e m a.

K o d s m r t i I s u s o v e p o m r č a l o j e s u n c e, z e m l j a s e p o t r e s l a, k a m e n j e s e r a z p a l o, g r o b o v i s e o t v o r i l i i m n o g i s u m r t v i u s t a l i.

Kako je Isus umro i u grob bio položen, toga nas sjeća Crkva na Veliki petak. Na uspomenu smrti Isusove naredila je Crkva nemrs za obične petke u godini.

Veliko vieće osudilo je Isusa na smrt, jer je rekao, da je Sin Božji. Isus je istinu govorio, da je Sin Božji, a i dokazao je to mnogim svojim čudesima. Dakle su Isusa nevina osudili na smrt; prema tomu je Isus trpio nedužno; a jer je htio trpjeti, trpio je dragovoljno iz prevelike ljubavi prema nama.

93. *Za koga je Isus trpio i umro?*

Isus je trpio i umro za nas i za sve ljude.

\+ 94. *Zašto je Isus htio trpjeti i umrieti?*

Isus je htio trpjeti i umrieti, da za naše griehe zadovolji pravdi Božjoj, da nam opet pribavi izgubljenu milost, i da nas tako odkupi i spasi.

Isus je zadovoljio za iztočni grieh i za sve druge griehe svih ljudi.

95. *Od čega nas je Isus odkupio i spasio?*

Isus nas je odkupio i spasio od grieha i od vječnih muka u paklu.

\+ 96. *Što nam je Krist svojom mukom i smrću još pribavio?*

Krist nam je svojom mukom i smrću još pribavio: povratio nam je prijateljstvo Božje i opet otvorio nebo; zaslužio nam je mnoge milosti, da se možemo spasiti.

\+ 97. *Zašto se svi ljudi ne će spasiti, premda ih je Isus odkupio?*

Premda ih je Isus odkupio, ne će se svi ljudi spasiti, jer svi ne čine, što treba za spas, t. j. ne vjeruju Kristov nauk, ne drže njegove zapoviedi i ne primaju svetih sakramenata.

Žalostnih događaja muke Isusove sjećamo se u žalostnoj krunici: **1. koji se za nas krvlju znojio; 2. koji je za nas bičevan bio; 3. koji je za nas trnjem okrunjen bio; 4. koji je za nas težki križ nosio; 5. koji je za nas razpet bio.**

Sv. Crkva preporučuje i odobrava i druge mnoge pobožnosti, kojima vjernici sebi mogu zorno i živo predočiti muku i smrt Isusovu, kao i preveliku ljubav njegovu. Crkva je te pobožnosti obdarila velikim oproštenjima. Takve su na pr. pobožnost Srdca Isusova; Pet rana Isusovih; Četrnaest postaja križnoga puta; pobožnost presv. Krvi Isusove, klanjanje pred Božjim grobom na Veliki petak.

Blagdan presv. Srdca Isusova uveden je u cielu Crkvu odredbom pape Pija IX. od 23. VIII. 1856. Ima se slaviti na petak po tjelovskoj osmini; ipak ne kao zapoviedani blagdan. Predmet štovanja je tjelesno Srdce Isusovo, koje je Srdce utjelovljenoga Sina Božjega.

*

Primjena. Razpelo je središte vjere, izvor svega ufanja, znak ljubavi Božje prema nama. U križu je život i spas; u križu je zaštita od neprijatelja. — Pogled na razpelo treba da nas napuni svetim strahom, odvrati od grieha, potakne na molitvu; zato spada razpelo ne samo u crkvu, nego i u sudnicu, gdje se prisiže i pravda kroji; u

školu, gdje se odgaja mladež, na groblje, gdje sahranjujemo mile pokojnike, i u kuću, gdje boravimo.

Križaj se često, ali ne čini to površno, već pobožno i sabrano! Milijuni se spasavaju po križu. Milijuni mučenika podnieli su mučeničku smrt radi vjere u Krista razpetoga. I naš bl. Nikola Tavilić s križem u ruci dolazi među nevjernike i propovieda Krista, za kojega umire mučeničkom smrću u Jeruzalemu (god. 1391.).

Presv. Srdce Isusovo promatramo i kao sjedište ljubavi Isusove prema Bogu i nama ljudima. Štovanje toga divnog Srdca Isusova širi se sve više po svim krajevima svieta. I kod nas Hrvata katolika, i u gradu i u selu, sve se više širi to štovanje. Osnivaju se i Družtva Srdca Isusova; na svečane obhode u čast presv. Srdca i na mjesta, gdje se oni drže, dolaze u velikom broju vjernici sa zastavama Srdca Isusova. A u svaki prvi petak u mjesecu, odnosno na prvu nedjelju u mjesecu primaju pobožni vjernici svetu pričest u čast Srdcu Isusovu. Različite Bratovštine Srdca Isusova i druge pobožnosti svjedoče, kako se mi Hrvati katolici uzdajemo u moć božanskoga Srdca Isusova. Godine 1900. cieli se je Hrvatski narod posvetio Srdcu Isusovu. Obnova te proslave obnavlja se svake godine na blagdan Krista Kralja, a pomirbena molitva na blagdan Srdca Isusova.

Navodimo nekoliko obećanja Isusovih za štovatelje presv. Srdca njegova:

1. Ja ću iz moga Srdca u obilju izliti blago milosti na sve štovatelje njegove. — 2. Ja ću im dati svaku pomoć, potrebnu staležu njihovu. — 3. Ja ću ih kriepiti u radu i blagosloviti im, što god poduzmu. — 4. Ja ću ih tješiti u nevoljama njihovim. — 5. Srdce moje bit će im utočište za života, a osobito u čas smrti. — 6. Ja ću povratiti slogu razdvojenim obiteljima, a štitit ću one, koji su u kakvoj potrebi.

XV. PROSLAVA ISUSA KRISTA

Isusovo tielo ležalo je u grobu do trećega dana. Treći dan rano ujutru Isusova duša opet se združila s tielom, te je Isus slavno uzkrsnuo od mrtvih, i s proslavljenim tielom izašao iz groba. Na dan svoga uzkrsnuća javio se uzkrsnuli Spasitelj najprije pobožnim ženama, koje su ga rano u zoru tražile kod groba; zatim se javio apostolu Petru, Mariji Magdaleni, dvojici učenika na putu u Emaus, a uvečer svima apostolima, i tom zgodom ustanovi sakramenat pokore. Kod te pojave nije bio prisutan apostol Toma. Ovaj

nije htio vjerovati apostolima, kad su mu govorili, da su vidjeli Isusa. Nakon osam dana javi se Isus opet svima apostolima zajedno, i pozove Tomu i reče mu: »Metni prst svoj ovamo (u ruke na mjesto od čavala) i pruži ruku svoju i metni u rebro moje; i ne budi nevjeran, nego vjeran!« Toma reče: »Gospodin moj i Bog moj«. Na to mu kaže Isus: »Pošto si me vidio, vjeruješ; blaženi oni, koji ne vidješe a vjeruju«. (Iv. 20, 26—29.)

Još se javi Isus učenicima na jezeru Tiberiadskom i preda Petru vrhovnu vlast u Crkvi. Zatim se javi na gori u Galileji, gdje mu se pokloni više od 500 ljudi, i reče apostolima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučavajte sve narode, krsteći ih u ime Otca i Sina i Duha Svetoga, učeći ih, da drže sve, što sam vam

zapovjedio. I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svieta«. (Mat. 28, 19. 20.)

U četrdeseti dan javi se Isus apostolima opet u Jeruzalemu i to posljednji put, i reče im: »Idite po svem svietu i propoviedajte evanđelje svakomu stvoru. Tko bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a tko ne bude vjerovao, osudit će se.« Zatim im zapovjedi, da čekaju u Jeruzalemu, dok ne prime Duha Svetoga.

Potom ih izvede na Maslinsku goru, i podignuvši ruke blagoslovi ih. I kad ih je blagoslivljao, odstupi od njih i poče se uznositi na nebo; a oblak ga zakloni, i više ga nisu vidjeli. Isus uzađe na nebo, gdje sjedi Bogu Otcu o desnu. Dok su apostoli gledali na nebo, kamo je uzašao Isus, pokazaše im se dva anđela u bielim haljinama i rekoše im: »Ovaj Isus, koji je uzašao na nebo, tako će opet doći, kao što ste vidjeli, da je otišao na nebo«. I radostni vrate se apostoli u Jeruzalem. A kad su se po primitku Duha Svetoga razišli, da ljude naučavaju, pozivali su se na uzkrsnuće Kristovo, da potvrde istinitost nauke njegove.

*

U Vjerovanju apostolskom kažemo: »Sašao nad pakao, treći dan uzkrsnuo od mrtvih«.

98. *Kamo je sašla duša Isusova, kad se razstala s tielom?*

Kad se Isusova duša razstala s tielom, sašla je nad pakao, gdje su bile duše preminulih pravednika.

99. *Zašto su duše preminulih pravednika bile nad paklom?*
Duše preminulih pravednika bile su nad paklom, jer je zbog grieha bilo nebo zatvoreno.

100. *Kako je dugo ostalo tielo Isusovo u grobu?*
Tielo Isusovo ostalo je u grobu do trećega dana, našto se opet združilo s dušom, te je Isus slavno uzkrsnuo iz groba.

Sv. pismo ovako govori o uzkrsnuću mrtvih: »Sije se tielo u razpadljivosti, ustaje u nerazpadljivosti. Sije se u sramoti, ustaje u slavi. Sije se u slabosti, ustaje u sili. Sije se tielo tjelesno, ustaje tielo duhovno«. (I. Kor. 15, 42—44.)

Uzkrsnulo tielo imat će ove vlastitosti: 1. bezsmrtnost, jer mu ne prieti više smrt, niti ikakva unutrašnja ni izvanja bol; 2. sjajnost (preobraženost), jer se u tielu prelieva nebeska slava; 3. jakost i brza pokretljivost; 4. oduhovljenost i proničnost, jer je ne prieči više nikakva materialna zapreka, niti ima tjelesnih potreba kao što su jelo, pilo i t. d.

Te vlastitosti uzkrsnuloga tiela ima već Spasitelj od prvoga časa svoga uzkrsnuća.

\+ 101. *Tko nam svjedoči, da je Isus uzkrsnuo?*
Da je Isus uzkrsnuo, to nam svjedoče njegovi apostoli i učenici, koji su ga poslije uzkrsnuća više puta vidjeli, njega se doticali, s njim govorili i blagovali.

Za uzkrsnuće Kristovo svjedočili su apostoli, jer su ga svuda javno navješćivali, pak i pred viećem, koje je Krista osudilo na smrt, premda su ih zbog toga mrzili i progonili.

Isusovim uzkrsnućem izpunila su se i proročtva o njegovu uzkrsnuću. Isus je sam rekao: »Evo idemo u Jeruzalem, i Sin će se čovječji predati glavarima svećeničkim i književnicima, i osudit će ga na smrt, i predat će ga poganima; i narugat će mu se i popljuvat će ga i bičevat će ga i ubit će ga, i poslije tri dana će uzkrsnuti«. (Marko 10, 33—34.)

\+ 102. *Zašto je Isus Krist uzkrsnuo od mrtvih?*
Isus Krist je uzkrsnuo od mrtvih da: izpuni proročtva o svome uzkrsnuću; nepobitno dokaže, da je on pravi Bog i obećani Spasitelj, a njegov nauk istinit; da ljude učvrsti u nadi, da će i oni jednom uzkrsnuti.

U Vjerovanju apostolskom kažemo: »Uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Otca svemogućega«.

103. *Koliko je dana ostao Isus na zemlji poslije svoga uzkrsnuća?*
Poslije svoga uzkrsnuća ostao je Isus na zemlji još četrdeset dana; zatim je uzašao na nebo.

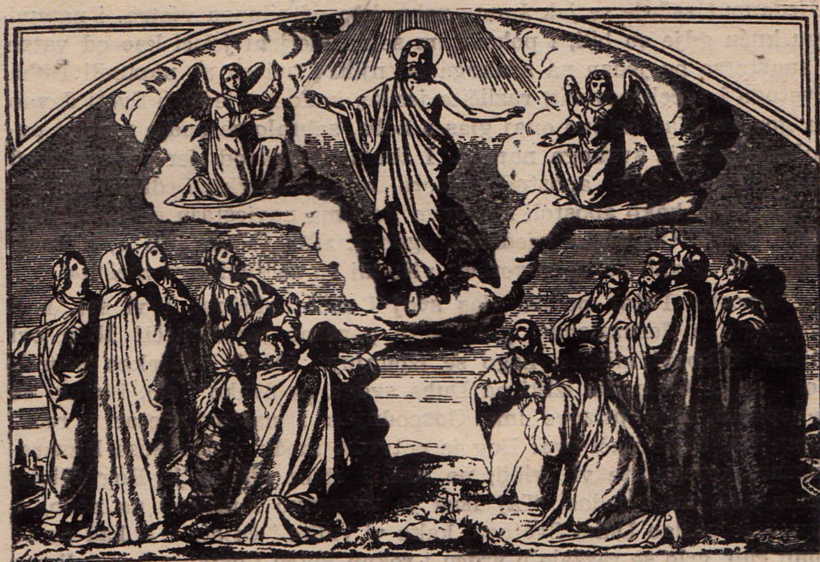
Spomen na događaj Isusova uzašašća na nebo slavimo na Spasovo.

\+ 104. *Što nas uče rieči: Uzašao na nebesa?*
Rieči: Uzašao na nebesa, uče nas, da je Isus Krist svojom moći, s dušom i tielom uzašao na nebesa.

Isus je poveo sa sobom u nebo duše pravednika, koje su bile nad paklom.

\+ 105. *Čim se Isus najviše proslavio kao naš Spasitelj i Bog?*

Kao naš Spasitelj i Bog proslavio se Isus najviše svojim slavnim uzkrsnućem i uzašašćem na nebo.

Ljudi su na zemlji pogrdili Isusa Krista, uzeli mu svaku čast i ubili ga, a Otac nebeski predaje mu svu moć i slavu.

\+ 106. *Što znače rieči: Sjedi o desnu Boga Otca svemogućega?*

Rieči: Sjedi o desnu Boga Otca svemogućega, znače, da je Isus Krist i kao čovjek dionik moći i slave Božje.

*

Primjena. Vjera nas uči, da je naše tielo hram Duha Svetoga i da će također uzkrsnuti na sudnji dan. Zato treba i tielo svoje poštovati, kao nešto, što je određeno za slavno uzkrsnuće i čuvati ga, da ga ne okaljamo griesima bezsramnosti, krađe, psovke i t. d. Ta nam misao može mnogo pomoći u težkoćama života, a napose u napastima protiv sv. čistoće.

Sv. pismo nas uči: »Ako ste uzkrsnuli s Kristom, tražite ono, što je gore, gdje Krist sjedi s desne strane Božje. Težite za onim, što je gore, a ne što je na zemlji.« (Kol. 3, 1. 2.) »Odbacite i vi sve griehe svake vrste: srčbu, ljutinu, zloću, psovanje, sramotne rieči iz usta svojih. Ne lažite jedan protiv drugoga, svucite staroga čovjeka i obucite novoga... Obucite se kao izabranici Božji, sveti i ljubazni, u srdačno milosrđe, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost, podnoseći jedan drugoga i praštajući jedan drugomu... A povrh toga imajte ljubav, koja je veza savršenstva.« (Kol. 4, 5 .12-14.)

XVI. DUH SVETI POSVETITELJ

Po uzašašću Isusovu bili su apostoli u Jeruzalemu u jednoj kući. S njima je bila Marija, Majka Isusova, s drugim pobožnim ženama i Isusovim učenicima, i molili su se Bogu.

Petdeseti dan po Uzkrsu bili su svi zajedno na istom mjestu. Ujedanput začuje se jak šum s neba, kao od silnoga vjetra, i napuni svu kuću gdje su bili, i pokažu im se razdieljeni jezici kao od vatre i spuste se po jedan na svakoga od njih. I svi su se napunili Duha Svetoga i počeli govoriti različite jezike, kako im je Duh Sveti davao da govore. Kad se čuo onaj glas s neba, sabralo se ondje mnogo pobožnih ljudi iz svakoga naroda. I zbuni se narod, jer je svaki od njih slušao, gdje apostoli govore njegov jezik, i divili su se, kad su čuli, kako apostoli njihovim jezicima navieštaju veličanstvena djela Božja. Govorili su jedan drugomu: »Šta će ovo biti?«, a drugi neki podrugivali su se govoreći: »Napili su se sladkoga mošta«.

Apostol Petar podiže glas svoj i reče: »Židovi, i vi svi, koji stanujete u Jeruzalemu: poslušajte pozorno moje rieči! Nisu ovi pijani, kako vi mislite, nego se izpunjuje, što je prorekao prorok Joel, da će Gospodin izliti od Duha svoga na svako tielo, i svaki će se spasiti, koji prizove ime Gospodnje.« I nastavi Petar i reče: »Izraelci! čujte rieči ove: Bog je potvrdio među vama Isusa Nazarećanina, kojega ste vi pribili na križ i ubili; ali ga je Bog oživio, čemu smo mi svjedoci. Taj Isus je uzkrsnuo i uzašao na nebo, a danas je poslao Duha Svetoga, kako vi vidite i čujete.« A kad su to ljudi čuli, vrlo se razžale u srdcu i reknu Petru i ostalim apostolima: »Šta ćemo činiti, ljudi, braćo?« A Petar im reče: »Pokoru činite, i neka se krsti svaki od vas u ime Isusa Krista za oproštenje svojih grieha; i primit ćete dar Duha Svetoga.« A koji su primili njegovu propovied, pokrste se, i njima se pridruži u onaj dan oko tri tisuće duša.

*

107. *Kada su apostoli primili Duha Svetoga?*

Apostoli su primili Duha Svetoga petdeseti dan poslije Isusova uzkrsnuća.

Spomen na taj događaj slavimo na Duhove.

108. *Tko je Duh Sveti?*

Duh Sveti je treća božanska osoba, s Otcem i Sinom pravi Bog.

Duh Sveti od vieka izlazi od Otca i Sina.

Duh Sveti slika se kao golub, jer se tako pojavio, kad se Isus krstio. A slika se i kao vatreni jezici, jer je na Duhove u slici vatrenih jezikā sašao na apostole.

\+ 109. *Gdje je Duh Sveti?*

Duh Sveti kao Bog je svagdje; ali kao djelitelj milosti osobito je u Crkvi katoličkoj i u duši pravednika.

+ 110. *Koje je milosti dao Duh Sveti apostolima?*

Apostole je Duh Sveti prosvietlio, kriepio i posvetio.

+ 111. *Koje milosti daje Duh Sveti Crkvi katoličkoj?*

Crkvu katoličku Duh Sveti naučava, posvećuje i upravlja nevidljivim načinom do svršetka svieta.

+ 112. *Koje milosti daje Duh Sveti pravednicima?*

Pravednicima daje Duh Sveti vrhunaravni život po milosti posvećujućoj; a po milostima djelujućim prosvjetljuje ih, kriepi i tješi. Zato se i zove posvetitelj i tješitelj.

113. *Kako dugo ostaje Duh Sveti u duši pravednika?*

U duši pravednika ostaje Duh Sveti, dok god čovjek ne sagrieši smrtnim griehom.

Osobiti darovi Duha Svetoga jesu: mudrost, razum, savjet, jakost, znanje, pobožnost i strah Božji. (Iz. 11, 2.)

Tko se protivi milosti Božjoj, grieši protiv Duha Svetoga. Tako na pr.: tko se protivi priznanoj istini kršćanske vjere; tko zdvaja o milosti Božjoj; tko uztraje hotimice u nepokori.

Primjena. Imajmo na pameti rieči Svetoga pisma: »Zar ne znate, da je tielo vaše hram Duha Svetoga, koji je u vama, kojega imate od Boga i niste svoji?« (I. Kor. 6, 19.) Ta misao neka nas moćno odvraća od svih grieha, a osobito od grieha nečistoće. Znaj, da hramu Božjemu dolikuje svetost. Gospodin je taj hram sagradio na svetom krštenju.

Spasonosno je, da prizovemo pomoć Duha Svetoga kod svih važnih zgoda našega života, osobito kad pristupamo sv. sakramentima izpoviedi, potvrde i t. d. Od velike je važnosti za učenike prizivati Duha Svetoga na početku školske godine i svakiput prije učenja!

Neki slikar nacrtao je duhovitu sliku. Pred vratima neke kuće stoji Isus kao dobri pastir sa štapom u ruci i kuca na vratima kao putnik, koji moli, da ga puste unutra. Ta je kuća srdce čovječje. Čovjek može vrata otvoriti, t. j. sudjelovati s milošću Božjom; a može ih čvrsto zakračunati, t. j. odbiti milost Božju.

XVII. KATOLIČKA CRKVA

Isus je u mnogim svojim pričama prikazao, što je kraljevstvo Božje na ovom svietu. Tako na pr. u priči o sijaču i sjemenu prikazuje, kako se kraljevstvo Božje osniva propoviedanjem. U priči o kukolju i pšenici prikazuje, kako u kraljevstvu Božjem na ovom svietu ima zlih i dobrih; a na svršetku svieta razstavit će se jedni od drugih. Sam Isus je okupljao oko sebe apostole i učenike i davao im svetu vlast.

Kojim se načinom dolazi u kraljevstvo Božje na zemlji, znademo iz rieči Isusovih Nikodemu: »Zaista ti kažem, ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje«. (Ivan 3, 5.)

Isus je naložio apostolima, da propoviedaju po svemu svietu i krštavaju narode. To su oni činili i razširili Crkvu Kristovu po svem poznatom svietu. Poslije su njihovi učenici nastavili to sveto djelo. I misionari su kroz sva stoljeća širili Kristovu Crkvu po svim krajevima svieta. Tako su i nama Hrvatima u 6. vieku donieli misionari iz Rima kršćansku vjeru i otvorili nam ulaz u katoličku Crkvu.

*

+ 114. *Kako se zove kraljevstvo Božje na zemlji?*

Kraljevstvo Božje na zemlji zove se kraljevstvo Kristovo ili katolička Crkva.

+ 115. *Tko je osnovao katoličku Crkvu?*

Katoličku Crkvu osnovao je Isus Krist, Sin Božji.

+ 116. *Po kojem sakramentu postaje čovjek članom katoličke Crkve?*

Članom katoličke Crkve postaje čovjek po sakramentu krsta.

Po sakramentu krsta stiče krštenik sva prava na duhovna dobra katoličke Crkve. Isus je rekao: »Ja sam trs, vi loze; koji ostaje u meni, i ja u njemu, on rodi mnogi rod, jer bez mene ne možete ništa učiniti«. (Ivan 15, 5.) A sv. Pavao veli: »Isus je glava tiela Crkve«, »a mi smo udovi tiela njegova«. (Kol. 1, 18. i Efež. 5, 30.) Prema tomu su članovi katoličke Crkve otajstveno tielo Kristovo, a sam Krist je nevidljiva glava toga otajstvenoga tiela. Krist daje otajstvenom tielu duhovni život i snagu po milostima.

*

Primjena. Hrvatski je narod osobito bio sretan, što je mogao slaviti 1300 godišnjicu svojih veza s rimokatoličkom Crkvom. Za tu proslavu proglasio je Sv. O. Papa Pio XII. hrvatsku jubilejsku godinu za vrieme od 29. lipnja 1940. do 29. lipnja 1941., i obdario je posebnim velikim duhovnim oproštenjima. Svaki katolik neka smatra za svoju čast, što je član katoličke Crkve, neka se time ponosi, ali neka i čuva dostojanstvo pripadničtva toj Crkvi. Neka svaki katolik svojim životom i radom pokaže, da je vriedan član katoličke Crkve, neka bude pripravan i trpjeti zbog svoga katoličkog uvjerenja.

Budući da smo i mi Hrvati kao članovi Crkve Kristove udovi otajstvenog tiela Kristova, pripadamo Kristovoj obitelji. Udovi ne mogu ostaviti svoje tielo; mogu biti samo odrezani, ali onda propadaju. Tako propada i onaj, koji se hotimice odieli od Crkve, ili ga zbog njegove velike krivnje Crkva izključi.

XVIII. UREĐENJE KATOLIČKE CRKVE

Isus je osnovao svoju Crkvu i dao joj poglavare i sâm je ustanovio, kako ona ima biti uređena. Između svojih učenika izabrao je dvanaestoricu, koji će ga svuda pratiti i prozvao ih apostolima. I reče im: Idite i propoviedajte i kazujte: Približi se kraljevstvo nebesko. Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene, prima onoga, koji je mene poslao... Zaista vam kažem: Što god svežete na na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razriešite na zemlji, bit će razriešeno i na nebesima. (Matej 10, 7. 8. 40. — 18, 18.)

Na posljednjoj večeri dade im vlast, da prikazuju sv. misu riečima: To činite na moj spomen. — Na dan uzkrsnuća svoga dao im je vlast, da skrušenim pokornicima opraštaju griehe. — Prije svoga uzašašća na nebo naložio im je, da idu po svem svietu i propoviedaju i krste u ime Otca i Sina i Duha Svetoga. Tom zgodom im je rekao: Evo ja sam s vama u sve dane do svršetka vieka.

Kad je Isus izabrao između svojih učenika još sedamdeset i dvojicu, rekao im je, da idu pred njim dva po dva u svaki grad i mjesto, kuda je htio sam doći; dao je i njima vlast, da lieče bolestnike i propoviedaju o Božjem kraljevstvu. I reče im: Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga, koji je mene poslao. (Luka 10, 1. 9. 16.)

Cieloj pak Crkvi odredio je Isus sv. Petra za vrhovnoga poglavara, kad mu je obećao ključeve od kraljevstva nebeskoga, i kad mu je predao vlast nad poglavarima i svim vjernicima Crkve, govoreći mu: Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje.

Da utješi apostole, reče: »Ja ću moliti Otca, i dat će vam drugoga tješitelja, da ostane s vama do vieka, Duha istine; on će kod vas ostati i u vama će biti«. (Iv. 14, 16. 17.)

Isus je izpunio svoje obećanje deseti dan poslije svoga uzašašća i poslao Duha Svetoga nad apostole.

Poslije dolazka Duha Svetoga povećao se broj vjernika sve više. Zato su apostoli birali sebi pomoćnike i predavali im vlast. Tako su zaređivali nekoje za biskupe, a nekoje za svećenike i đakone.

*

+ 117. *Kako je Isus uredio poglavarstvo katoličke Crkve?*

Poglavarstvo katoličke Crkve uredio je Isus tako, da je između mnogih svojih učenika odredio dvanaestoricu za apostole, sedamdesetdvojicu za njihove pomoćnike, a sv. Petra za vrhovnog poglavara ciele Crkve.

Isus je apostolima dao vlast, da naučavaju njegovu nauku i čuvaju i brane je od zabluda. To je učiteljska vlast.

Zatim im je dao vlast, da prikazuju sv. misu, diele sv. sakramente, posvećuju i blagoslivljaju. To je svećenička vlast.

Još im je dao vlast, da upravljaju Crkvom, t. j. da daju zakone i određuju kazne za prekršitelje zakona. To je pastirska ili upraviteljska vlast.

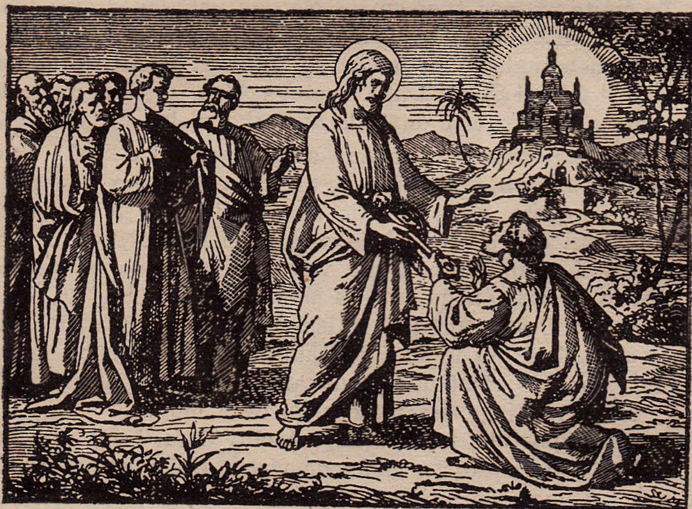
Dio te trostruke vlasti dao je Isus i sedamdesetdvojici učenika.

\+ 118. *Koju je vlast dao Isus poglavarima katoličke Crkve?*

Poglavarima katoličke Crkve dao je Isus učiteljsku, svećeničku i pastirsku vlast.

\+ 119. *Kojim je riečima odredio Isus sv. Petra za vrhovnoga poglavara katoličke Crkve?*

Za vrhovnoga poglavara katoličke Crkve odredio je Isus sv. Petra ovim riečima: »Ti si Petar, t. j. stiena, i na toj stieni sazidat ću Crkvu svoju, i vrata paklena ne će je nadvladati.«

»I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razriešiš na zemlji, bit će razriešeno i na nebesima.«

»Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje.«

Kristova Crkva trajat će do konca svieta. Prema tomu je vlast sv. Petra nasliedio Sv. Otac Papa kao vrhovni poglavar katoličke Crkve, a vlast ostalih apostola i 72 učenika nasliedili su s njim sjedinjeni biskupi i svećenici, koji ih pomažu u službi.

\+ 120. *Tko je po smrti sv. Petra vrhovni poglavar katoličke Crkve?*

Vrhovni poglavar katoličke Crkve po smrti sv. Petra jest Sv. Otac Papa, koji je zakoniti nasljednik apostola Petra na biskupskoj stolici rimskoj.

Sv. Otac Papa Pio XII. je 262. nasljednik sv. Petra.

\+ 121. *Tko je nasliedio ostale apostole u njihovoj službi?*

Ostale apostole u njihovoj službi nasliedili su biskupi katoličke Crkve, koji pod vrhovnim glavarom, Papom, upravljaju pojedinim biskupijama.

+ 122. *Tko pomaže biskupe katoličke Crkve u njihovoj službi?*

Biskupe katoličke Crkve pomažu u njihovoj službi podređeni im svećenici.

Viši i niži stupnjevi vlasti u katoličkoj Crkvi zovu se hierarhička vlast katoličke Crkve.

+ 123. *Što je katolička Crkva?*

Katolička Crkva jesu svi oni kršćani na zemlji, koji vjeruju katoličku vjeru, i koji imaju Sv. Oca Papu za vrhovnoga vidljivog poglavara.

Neprevarljivost katoličke Crkve

+ 124. *Tko čuva Kristov nauk čist i nepokvaren?*

Kristov nauk čist i nepokvaren čuvaju vrhovni učitelji katoličke Crkve.

+ 125. *Koji su vrhovni učitelji katoličke Crkve?*

Vrhovni učitelji katoličke Crkve jesu Sveti Otac Papa i s njim sjedinjeni biskupi. Oni su naučavajuća Crkva.

Svi ostali vjernici zovu se slušajuća Crkva katolička.

Na apostolskom saboru u Jeruzalemu rekao je sv. Petar za novopokrštene: »Našao je za dobro Duh Sveti i mi, da ne stavljamo više nikakva bremena na vas, osim ovoga potrebnoga: da se čuvate od žrtava idolskih i od bludnosti.« (Dj. ap. 15, 28. 29.) Tako nas je sv. Petar poučio, da vrhovni poglavari katoličke Crkve odlučuju u stvarima vjere i ćudoređa po nadahnuću Duha Svetoga. Oni su neprevarljivi učitelji katoličke Crkve.

Tokom stoljeća izdala je katolička Crkva mnoge zapoviedi, na pr. »pet zapoviedi crkvenih«, a i danas izdaje posebne crkvene zapoviedi.

+ 126. *Kako je Isus osigurao učiteljstvo katoličke Crkve od zablude?*

Od zablude je osigurao Isus učiteljstvo katoličke Crkve tako, da mu je dao dar neprevarljivosti, t. j. da ne može pogriešiti u nauci vjere i ćudoređa.

Nauku vjere i ćudoređa neprevarljivo naučava Sv. Otac Papa, ili opći crkveni sabor, što ga je Papa sazvao i potvrdio.

+ 127. *Kada je Sv. Otac Papa i sam neprevarljiv?*

Sv. Otac Papa je i sam neprevarljiv, kada kao vrhovni pastir i učitelj ciele Crkve uči, što su svi kršćani dužni vjerovati i činiti za svoj spas.

Nauka katoličke Crkve u cielosti Božja je objava, a nije proizvod ljudskog razuma. Stoga je ljudi ne smiju mienjati. Papa Benedikt XV. kaže u pastirskom pismu (Beatissimi) od 1. XI. 1914.: »Katolička je vjera po sebi takve prirode, da joj se ne smije ništa dodati ni oduzeti, nego se ima prihvatiti cjelovito i podpuno.«

Tko se protivi priznatoj istini katoličke vjere, grieši protiv Duha Svetoga i postaje krivovjerac (heretik).

+ 128. *Smije li tko mienjati vjerske istine katoličke Crkve?*

Vjerske istine katoličke Crkve ne smije nitko mienjati, niti im davati drugi smisao, negoli ga daje neprevarljivo učiteljstvo Crkve.

Primjena. Kardinal Faulhaber kaže: Sv. O. Papa ne će svjetovne vlasti, nego svjetovni mir. Tko bi našem narodu govorio, da Sv. O. Papa nema razumievanja i shvaćanja, tomu bih rekao: Ananija, ti si slagao. (Dj. ap. 5, 3.)

Sv. O. Papa brine se, da se među svim narodima navješćuje nauka Kristova. I hrvatski je narod već u 6. stoljeću primao vjeru, a potom i kršćansku kulturu na poticaj rimskih papa kao Ivana IV, Agatona, Ivana VIII. (koji je odobrio staroslavensku službu), Grgura VII. Pio XI. je dopustio da se kod pjevane mise pjeva poslanica i evanđelje u hrvatskom jeziku. Tako se vidi velika naklonost Sv. Oca Pape prema hrvatskom narodu. Obvezani smo dakle, da poštujemo Sv. Oca, da ga slušamo, kad nam što naređuje u svojim poslanicama. A vrhu svega najveća je vriednost za nas, što nas Sv. Otac Papa kao vrhovni neprevarljivi učitelj Crkve naučava čistu i pravu vjeru Kristovu. Po vezi hrvatskoga naroda s Apostolskom Stolicom rimskom, koja veza traje već preko 1300 godina, postao je hrvatski narod dionikom zapadne kršćanske prosviećenosti i uljudbe.

Među ostalim svojim molitvama moli i za crkvene poglavare. Tako ćeš u Litanijama Svih Svetih naći ove kratke zazive: »Da se dostojiš svoju svetu Crkvu ravnati i uzdržati, molimo te, usliši nas!« »Da se dostojiš poglavicu apostolskoga i sve crkvene redove u svojoj svetoj vjeri uzdržati, molimo te, usliši nas!«

Njemački učenjak Herder napisao je: »Bez rimske hierarhije bila bi Evropa po svoj prilici postala plienom silnika, pozornicom vječnih nesloga, ili pače kakvom mongolskom pustinjom.«

XIX. ZADAČA I ZNAKOVI KATOLIČKE CRKVE

Kristova Crkva stoji na zemlji kao kuća sagrađena na vrhu visoke gore. U nju dolaze svi narodi svieta, od nje primaju rieč Božju i odrješenje od svih krivnja. U njoj nalaze mir duše i svoj vječni spas. (Iz. 2, 2—4., i Mat. 5, 14.) Da možemo prepoznati Kristovu Crkvu, valja dobro promotriti, koja je i kakva je, jer Isus sam veli: »Čuvajte se lažnih proroka, koji dolaze u ovčjem odielu, a unutra su vuci grabežljivi; po njihovim rodovima poznat ćete ih«. (Mat. 7, 15. 16). Čitamo u Svetom pismu, kako i sveti Pavao upozorava crkvene poglavare, neka paze na sebe i na sve stado, nad kojim ih je Duh Sveti postavio biskupima, da pasu Crkvu Božju, koju steče Isus svojom krvlju. (Djela ap. 20, 28.)

+ 129. *Da li je Isus osnovao jednu ili više crkava?*

Isus je osnovao samo jednu Crkvu.

+ 130. *Možemo li prepoznati Kristovu Crkvu?*

Kristovu Crkvu možemo prepoznati, jer je Isus osnovao vidljivu Crkvu i dao joj jasno određene znakove.

1. Kristova Crkva ima uviek i svagdje jednu vjeru, jednu žrtvu, iste sakramente i jednoga vrhovnog poglavara. Ona je j e d n a.

2. Njezin je utemeljitelj i nauk svet; ona vjerno čuva i dieli iste sakramente i jednoga vrhovnog poglavara. Ona je j e d n a.

3. Počevši od Krista uviek postoji i posvuda je razširena i sada se širi. Ona je o b ć e n i t a ili k a t o l i č k a.

4. Ona siže do apostola i njezini poglavari su zakoniti nasljednici apostola. Ona je a p o s t o l s k a.

\+ 131. *Koje znakove ima Crkva Kristova?*

Crkva Kristova ima ove znakove: ona je jedna, sveta, katolička i apostolska.

Te znakove utvrdio je o b ć i c r k v e n i s a b o r u N i k e j i (325. g.) i u C a r i g r a d u (381. g.) riečima: »Vjerujem jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu.«

\+ 132. *Koja crkva ima znakove Kristove Crkve?*

Znakove Kristove Crkve ima samo katolička Crkva.

Katolici rimskoga obreda zovu se r i m o - k a t o l i c i, a katolici grčkoga obreda zovu se g r k o - k a t o l i c i.

Ostale kršćanske vjeroizpoviesti ili nisu jedinstvene u vjeri, u sredstvima posvećenja i poglavarstvu, ili su ograničene na pojedine narode, ili su postale mnogo stoljeća poslije apostola, te im poglavari nisu nasljednici apostola.

Prema tomu je katolička Crkva jedino s p a s o n o s n a C r k v a. Stoga će se sigurno spasiti svaki onaj, koji vjerno drži sve, što ona predlaže za spasenje. A tko je b e z s v o j e k r i v n j e izvan katoličke Crkve, može se spasiti, ako izvršuje volju Božju po svom najboljem vjerskom znanju i uvjerenju.

133. *Zašto je Isus osnovao katoličku Crkvu?*

Isus je osnovao katoličku Crkvu zato, da po njoj vodi sve ljude u život vječni.

\+ 134. *Kako vodi katolička Crkva ljude u život vječni?*

Katolička Crkva vodi ljude u život vječni tako, da ih naučava, daje im spasonosne zapoviedi i dieli svete sakramente.

Primjena. Kad te tko upita koje si vjere? odgovori mu: »Ja sam rimokatoličke vjere« ili »Ja sam grkokatoličke vjere.«

Veliki borac za slobodu i katoličku vjeru u Irskoj Daniel O' Connel bio je mnogo napadan radi vjere. U englezkom parlamentu dobaci mu neki inovjerac rieč »papist«, kojom riečju ga je namjeravao pogrditi. »Dà« odgovori mu spretno taj veliki osloboditelj Irske, »vi mislite, da ćete me uvriediti time, što me nazivate papistom, a i ne slutite, koliku mi čast tim izkazujete. Dà, ja jesam papist i veselim se i radujem se zbog toga; jer rieč papist kazuje mi, da moja vjera siže do Isusa Krista po neprekidnom redosliedu rimskih papa, dok vaša vjera ne siže dalje od Henrika VIII. i Elizabete.«

Veseli se, što se nalaziš u katoličkoj Crkvi, koja je kao ogromno stablo prepuno najljepših cvjetova svetaca i svetica Božjih od svoga osnutka do dana današnjega! Mi Hrvati ponosimo se svojim svetcima, kao što su bl. Augustin Kažotić Trogiranin, bl. Marko Križevčanin, bl. Nikola Tavilić Šibenčanin itd., i prizivamo njihov moćni zagovor.

XX. NAŠE DUŽNOSTI PREMA KATOLIČKOJ CRKVI

Spasitelj je u svojim pričama i poredbama označio dužnost, da svaki čovjek radi za spas vlastite duše i za napredak kraljevstva Božjega na zemlji. U priči o radnicima u vinogradu kaže: Kraljevstvo je nebesko kao domaćin, koji ujutru rano iziđe, da najmi radnike za svoj vinograd. I tokom dana je po višeput našao bezposlene i rekao im: »Idite i vi u moj vinograd, i što bude pravo, dat ću vam«. Kad dođe večer, dade im pogođenu nagradu. (Mat. 20, 1.).

Kad je pak Isus vidio mnogi narod kao ovce bez pastira, rekao je svojim učenicima: »Žetva je velika, ali radnika je malo. Molite se dakle gospodaru žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu«. (Mat. 9, 37...).

Sv. pismo iztiče, kako su mnogi bili uslišeni i nagrađeni zato, što su za bogoslužne svrhe i priloge donosili. Tako čitamo za satnika u Kafarnaumu, da su ga ljudi preporučivali Gospodinu: »Vriedan je, da mu to učiniš, jer ljubi narod naš i sagradio nam je zbornicu«, (Luka 7, 4. 5.).

Čitamo nadalje u Sv. pismu, kako su prve kršćanske župe i biskupije u Macedoniji, makar su bile siromašne, obilne prinose skupljale za potrebe Crkve. (II. Kor. 8, 2.).

Prvi kršćani su rado donosili priloge prema svojoj mogućnosti za potrebe Crkve i uzdržavanje službenika oltara. Sv. Pavao veli: »Tako je i Gospodin zapovjedio, da oni, koji evanđelje propoviedaju, od evanđelja žive«. (I. Kor. 9, 14.). A kad su kršćani Filipljani poslali sv. Pavlu priloge za uzdržavanje njegovo i njegovih siromaha, hvali ih, što su ponovno posvjedočili svoju ljubav prema njemu. (Filiplj. 4, 10.).

Poziv na rad u kraljevstvu Božjem započinje časom sv. krštenja. Dužnost je svakoga kršćanina prije svega, da radi oko spasa svoje duše i to tako, kako to uči katolička Crkva.

+ 135. *Koje su naše najpreče dužnosti prema katoličkoj Crkvi?*

Naše najpreče dužnosti prema katoličkoj Crkvi jesu: vjerovati njezinu nauku, držati njezine zapoviedi i primati sv. sakramente, koje ona podjeljuje.

Nadalje treba da svaki kršćanin prema svojoj mogućnosti podupire potrebe Crkve. Njezine su potrebe različite. Za bogoslužne svrhe ona gradi i uzdržava crkve, kapele, groblja; nabavlja odielo i rublje, sveto posuđe i sve ostalo, što služi za bogoslužje.

Crkva gradi i uzdržava dječačka i bogoslovska sjemeništa, gdje se odgaja svećenički i redovnički pomladak. Crkva uzdržava i službenike oltara. Za odgoj mladeži podiže vjerske škole, internate i skloništa; organizira misije i uzdržava vjerovjestnike u pojedinim biskupijama u domovini i u dalekim misijskim krajevima.

Ona se brine i za tjelesne potrebe svojih nemoćnih, bolestnih i zapuštenih vjernika. U tu svrhu podiže sirotišta, bolnice, ubožišta i t. d.

+ 136. *Koje su još naše dužnosti prema katoličkoj Crkvi?*

Naše dužnosti prema katoličkoj Crkvi jesu između ostaloga još i ove: moliti se Bogu za Crkvu, osobito za vrieme progona i nevolja; zatim svojim prinosima i milodarima podupirati Crkvu u njezinu radu.

U današnja vremena, kad se bezvjerstvo sve više širi, ćudoređe propada, kršćanski običaji podcjenjuju i nestaju, potrebni su novi načini, kako će se stati na put bezvjerju, vjerskom nehaju, propadanju kršćanskoga shvaćanja života i uvođenju nove poganštine.

Crkva po svojim biskupima i svećenicima i crkvenim redovima ne može sama voditi borbu protiv tih obćih, golemih i obsežnih neprijateljskih nasrtaja. Zato je danas potrebna: posebna, svjetska, obća organizacija, koja će zahvatiti katolike sviju staleža, svake dobi i položaja. Takvu organizaciju traže i zahtievaju vrhovni poglavari katoličke Crkve i pozivaju na borbu sve vjernike. Ta organizacija nosi ime KATOLIČKA AKCIJA. To je najjasnije izrazio Papa Pio XI. u pismu španjolskom kardinalu Seguri riečima: »Nuždno je, da svi budu apostoli, da katolički svjetovnjaci, združeni s crkvenom hierarhijom, budu spremni slušati njezine zapoviedi, sudjelovati u svetim borbama s podpunom predanošću, molitvom i dobrovoljnim radom za procvat vjere i obnovu kršćanskih običaja.«

Bit katoličke akcije označio je Papa Pio XI. ovim riečima: »Katolička akcija je sudioništvo katolika svjetovnjaka u hierarhijskom apostolatu Crkve sa svrhom: da brane vjerska i ćudoredna načela, razvijajući zdravo i koristno socialno djelovanje pod vodstvom crkvene hierarhije, izvan i iznad političkih stranaka, s namjerom, da obnove katolički život u obitelji i u družtvu.«

Katolička akcija je dakle apostolat vjernika, koji pod vodstvom biskupa pomažu Crkvi u borbi protiv organiziranog bezvjerstva i bezbožtva, i tako donekle upodpunjuju pastirsku službu Crkve.

Da uzmogne katolička akcija uspješno raditi, ona najprije pripravlja svoje članove na borbu time, da se sami izgrade i posvete svoj nutarnji kršćanski značaj molitvom, razmatranjem i

Đakon sv. Lovro (muč. † 258.) pokazuje tiraninu brojne siromahe kojima je razdielio crkveno blago.

krepostnim životom; to je njezina nutarnja djelatnost ili akcija; zatim odgaja organizirane članove u različitim oblicima apostolata s dužnošću, da i druge posvećuje. To je njezina izvanjska djelatnost ili akcija.

Katolička akcija kao apostolat je obćenita dužnost za svakoga kršćanina; nu, ne obvezuje sve vjernike na isti način i u istoj mjeri.

Sv. O. Papa Pio XI. rekao je godine 1927.: »Ima različitih apostolata: apostolat molitve, apostolat djela, apostolat pera, apostolat rieči i financijski apostolat. Ovi apostolati nisu za svakoga; jer gdje nema mogućnosti, prestaje dužnost. Međutim svi mogu vršiti apostolat molitve, jer svi mogu moliti«. Svi imadu dakle jedan samo cilj, a to je pobjeda, obnova kršćanskoga duha u čitavom ljudskom družtvu!

Imade i djelomičnih apostolata, koji idu za kršćanskom obnovom unutar određenoga kruga: tako će jedni djelovati na polju dobrotvornosti, drugi na polju štampe, dobrih knjiga, umjetnosti, kazališta, kina, zatim na polju građanskih i socialnih uredaba, zakonodavstva; na polju prosvjete, školstva, javnih običaja i t. d.

Organizacije katoličke akcije spadaju među najuspješnija sredstva sadašnjice, da se sačuva sveta katolička vjera i dobri kršćanski običaji u hrvatskom narodu.

Primjena. U prostranim ravnicama Amerike raste neka posebna biljka. Zovu je »kompas-biljka«, jer svojim listovima pokazuje uviek prema sjeveru, poput magnetske igle u kompasu. U tom je ne može spriečiti ni sunčani žar, ni kiša, ni oluja ni druga kakva vremenska promjena.

I kršćanin valja da ima pogled svoje duše okrenut prema svetoj katoličkoj Crkvi, da može zapaziti njezine uspjehe kao i njezine žalosti i progone. Prema tomu se pravi katolik raduje njezinim uspjesima, a žalosti se u progonima i nastoji ih uklanjati, koliko može. Crkva posjeduje Kristovu riznicu nebeskoga blaga, kojim sigurno možemo sebi osigurati svoj vječni spas. Od nje nas ne smije odvratiti i odieliti nikakva zemaljska korist, nikakve smutnje i revolucije. Naprotiv uviek slušajmo i štujmo Crkvu, t. j. njezine poglavare, u kojima treba gledati namjestnike Božje, vjerovjestnike Kristove i posrednike između Boga i ljudi. Spremno se odazovimo, kad nas poziva na rad oko spasa duše i širenja Kristovih načela na zemlji. Savjestno izvršujmo sve crkvene zapoviedi i revno se poslužimo svim redovnim i izvanrednim duhovnim blagodatima.

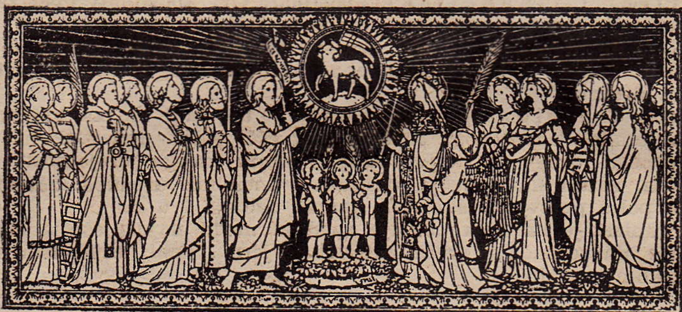
XXI. OBĆINSTVO SVETIH

Sv. apostol Pavao nazivlje katoličku Crkvu kućom Božjom. U njoj, kao u jednoj velikoj obitelji upravlja jedan gospodar, a sva su njezina duhovna dobra zajednička svima. Veza, koja povezuje sve članove u jednu cjelinu, jest ljubav. (Sv. Toma Akv.) Ta se ljubav osobito liepo očitovala već u životu prvih kršćana.

Prvi kršćani rado su dolazili sv. misi, primali sv. pričest, i pomagali se među sobom molitvom i drugim duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa. Svi su bili kao jedna dobra obitelj, u kojoj se članovi međusobno pomažu i poštuju. S njima je bila i bl. Djevica Marija, koju su prvi kršćani već na zemlji osobito ljubili i štovali. Za vjeru Isusovu su apostoli i mnogi drugi kršćani bili mučeni i ubijani. Prvi je od njih bio sv. Stjepan, koga su židovski na-

rodni poglavari kamenovali. Potom su i sv. Petra uhvatili. Dok je Petar bio u tamnici, svi su se kršćani za njega bez prestanka Bogu molili. I Bog ga je oslobodio iz tamnice.

Za vrieme progona premnogi su kršćani umirali kao mučenici za vjeru Isusovu. Poslije njihove smrti kršćani su ih još više poštivali i zazivali u pomoć. Na grobovima tih svetih mučenika bis-

kupi i svećenici prikazivali su sv. misu i molili svete mučenike, da ih zagovaraju kod Boga. Kršćani su najviše štovali i zazivali bl. Djevicu Mariju, koju je Gospodin nakon blažene smrti njezine uzkrisio i uzeo k sebi u nebo.

Prvi kršćani nisu zaboravili ni pokojnike u čistilištu, koji moraju trpjeti kazne za svoje griehe. Njih su pomagali molitvom, milostinjom i drugim dobrim djelima, osobito sv. misom, da ih Bog što prije izbavi iz čistilišta i uzme k sebi u nebo.

Tako su već prvi kršćani bili duhovno združeni s članovima cjelokupne Crkve Kristove na zemlji, na nebu i u čistilištu.

*

137. *S kim su duhovno združeni kršćani na zemlji?*

Kršćani na zemlji duhovno su združeni s blaženima na nebu i s dušama u čistilištu.

Crkva u svojoj cjelokupnosti na nebu i na zemlji je hram Božji. (Sv. Augustin). U taj hram Božji spadaju: vjernici, koji još žive na zemlji, koji su pozvani da budu sveti. Ovi stoje u neprekidnoj borbi s trima glavnim neprijateljima, a to je opaki sviet, tjelesne zle sklonosti i sotona. Ta se Crkva zove vojujuća ili borilačka Crkva; zatim svete duše preminulih vjernika u čistilištu, koje se moraju još čistiti od malih grieha i pretrpjeti vremenite kazne. To je Crkva trpeća ili stradalnička; napokon sretna zajednica čistih duhova, kao što i svi oni, koji uživaju vječno blaženstvo poslije konačne pobjede na zemlji. To je Crkva pobjedonosna ili slavna.

138. *Kako se zove ta duhovna zadruga?*

Ta duhovna zadruga zove se općinstvo svetih.

U toj zajednici sva su duhovna dobra zajednička. I kao što djelovanje jednoga uda našega tiela koristi cielom tielu, upravo je tako u otajstvenom tielu Kristovu, u katoličkoj Crkvi. Dobra, što pripadaju jednomu, idu u korist drugomu. (Sv. Toma Akv.) Občinstvo svetih nije dakle ništa drugo, nego uzajamno pribavljanje pomoći, zadovoljština, molitava i dobrih djela, kojima su svi vjernici, bili oni već na nebu, bili u čistilištu, ili još na zemlji putovali, povezani u veliko kraljevstvo, kojemu je Krist glava, a sunce u tom carstvu je ljubav. (Leo XIII.)

+ 139. *Kako smo među sobom duhovno združeni mi kršćani na zemlji?*

Mi kršćani na zemlji duhovno smo združeni među sobom tako, da smo dionici svih molitava, svetih misa i ostalih dobara katoličke Crkve, osobito, ako smo u milosti posvećujućoj.

140. *Kako smo združeni s blaženima na nebu?*

•S blaženima na nebu združeni smo tako, da ih štujemo kao prijatelje Božje, a oni nas svojim zagovorom pomažu kod Boga.

U počast anđelima i svetima na nebu naredila je Crkva blagdan Svih Svetih (1. studenoga).

141. *Kako smo združeni s dušama u čistilištu?*

S dušama u čistilištu združeni smo tako, da ih pomažemo molitvom i dobrim djelima, a osobito svetom misom.

Svih duša u čistilištu spominjemo se na Dušni dan (2. studenoga).

Slavnih događaja iz života Isusova i bl. Djevice Marije sjećamo se u slavnoj krunici: **1. koji je od mrtvih uzkrsnuo, 2. koji je na nebo uzašao, 3. koji je Duha Svetoga poslao, 4. koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo, 5. koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio.**

*

Primjena. Svi smo mi u občinstvu svetih. Zato moramo nastojati, da čuvamo sliku Kristovu u duši neokaljanu, bez grieha. Želimo li biti dobri katolici, moramo nastojati uviek imati posvećujuću milost. Prve su kršćane radi njihova života zvali »sveti«. Budimo dostojni kršć. imena! Stoga molimo jedan za drugoga! Zazivajmo svete mučenike i ostale ugodnike Božje, a osobito one, koji se u našim crkvama više štuju. Najviše se pak molimo blaženoj Djevici Mariji, kraljici anđela i svih svetih i pomoćnici kršćana.

Pomognimo i duše u čistilištu. Prikazujmo za njih sv. misu i sv. pričesti. Dobri i pobožni vjernici pomažu ih i drugim dobrim djelima, osobito postom, milostinjom i molitvom. Tako možeš moliti krunicu i prikazati je zajedno s oproštenjem za duše u čistilištu; zatim može se moliti i posebna desetka krunice s dodatkom: »koji neka se smiluje vjernim mrtvim«. i završi je s uzdahom: »I duše vjernih po milosrđu Božjem počivale u miru«.

U mnogim krajevima svieta običaj je u crkvama kod večernjeg zvonjenja na »Pozdravljenje«, da se posebnim manjim zvonom zvoni. To je upozorenje, neka se vjernici pomole i za duše u čistilištu. Taj liep običaj nalazimo i u mnogim hrvatskim katoličkim župama, pa ga valja pridržati.

Dobri vjernici osobito revno vrše molitve i dobra djela na Dušni dan, i prikazuju ih za duše u čistilištu. Ne samo da se mnogo mole za njih i primaju sv. pričest, nego im namjenjuju podpuna oprošte-

nja, koje Crkva daje toliko puta (»toties quoties«), koliko puta pohode taj dan koju javnu ili polujavnu crkvu, te kod svakog pohoda izmole na nakanu Sv. Oca Pape šest Otčenaša, Zdravo Marija i Slava Otcu.

Pomagati duše u čistilištu za nas je vrlo spasonosno, jer će nam one svojim zagovorom obilno uzvratiti, kad dođu u vječnu slavu.

XXII. OPROŠTENJE GRIEHA

Isusove priče odkrivaju Božje milosrđe, koje rado oprašta griehe i kazne za griehe. Tako u priči o kralju i slugama kaže: Kraljevstvo je nebesko kao čovjek kralj, koji je htio urediti račune sa svojim slugama. I kad poče obračunavati, dovedu mu jednoga, koji mu je dugovao deset tisuća talenata. A jer nije imao da plati, zapovjedi, da prodaju njega i njegovu ženu i djecu i sve, što je imao, i da se izplati dug. Nato taj sluga padne na koljena i zamoli ga: strpi se sa mnom, i sve ću ti izplatiti! A gospodar se smilova tomu sluzi, odpusti ga i oprosti mu dug. (Mat. 18, 23-27.)

Dugovi naši prema Bogu jesu griesi i kazne za griehe. Za opraštanje tih naših dugova ustanovio je Isus neke svete sakramente. Tako je kod svoga krštenja na rieci Jordanu ustanovio sakramenat krsta (kako uči sv. Toma Akv.), a poslije je rekao učeniku svomu Nikodemu: »Ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje.« (Iv. 3, 5.) Taj preporod biva po svetom sakramentu krsta, koji čovjeka podpuno čisti i čini ga članom kraljevstva Božjega ili Crkve. A prije uzašašća svojega naložio je Isus apostolima, neka idu po svem svietu i propoviedaju evanđelje svakomu stvorenju, i koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a koji ne uzvjeruje, osudit će se. (Marko 16, 16.)

Zatim je na dan svoga uzkrsnuća naredio Isus sakramenat pokore, i postavio apostole i njihove nasljednike za duhovne

sudce, da u svetoj izpoviedi skrušenima opraštaju griehe, a nevriednima da ih zadrže. Isus reče: »Primite Duha Svetoga, kojima oprostite griehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite bit će zadržani.« (Ivan 20, 22-23.)

Još je Isus naredio svojim apostolima, da idu bolestnicima i pomognu im. Apostoli su pošli i propoviedali im, da čine pokoru; potom su ih mazali uljem i mnogi su bolestnici ozdravili. (Marko 6, 7-13.) Isus dakle ustanovljuje i sakramenat posljednje pomasti, o kojemu sv. Jakob apostol ovako piše: »Boluje li tko među vama, neka dozove svećenike Crkve; i neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje. I molitva vjere spasit će bolestnika, i podignut će ga Gospodin, i ako je učinio griehe, oprostit će mu se.« (Jakob 5, 14.)

Po ovim se svetim sakramentima može zadobiti u katoličkoj Crkvi oproštenje svih grieha i zasluženih kazna za griehe.

Sv. pismo kaže: »Otac(Bog) izbavio nas je od vlasti tamne i premjestio u kraljevstvo ljubaznoga Sina svojega; u kojem imamo odkup, oproštenje grieha.« (Kol. 1, 13. 14.) I opet kaže: »Ako tko sagrieši, imamo branitelja kod Otca Isusa Krista, pravednika. I on je pomirenje za griehe naše, a ne samo naše, nego i svega svieta.« (I. Iv. 2, 2.)

Oproštenje grieha dobiva se dakle, po zaslugama, što nam ih je Isus Krist zaslužio svojom mukom i smrću na križu. Ali to oproštenje dobiva samo onaj, koji se skrušeno kaje i odlučuje popraviti se. Bez skrušenosti i promjene života nema oproštenja grieha.

Bog obećava skrušenim grješnicima: »Bili vaši griesi kao skrlet, bit će bieli kao snieg; i bili crveni kao grimiz, bit će bieli kao vuna.« (Izaia 1, 18.)

+ 142. *Koje je sakramente naredio Isus za oproštenje grieha?*

Za oproštenje grieha naredio je Isus sakramente: krsta, pokore i posljednje pomasti.

U sakramentu krsta oprašta se iztočni grieh i svi drugi griesi, što ih je čovjek možda učinio prije krštenja. U sakramentu pokore (izpoviedi) opraštaju se griesi, što ih je čovjek učinio poslije krštenja. U sakramentu posljednje pomasti opraštaju se laki griesi i oni smrtni, što ih bolestnik ne može izpovjediti.

+ 143. *Što se osim grieha još oprašta u sakramentu krsta, pokore i posljednje pomasti?*

U sakramentu krsta, pokore i posljednje pomasti oprašta se još vječna i vremenita kazna za griehe.

Kod krsta se oprašta vječna kazna i sve vremenite kazne.

Kod pokore (izpoviedi) i posljednje pomasti oprašta se vječna kazna, ako se ti sakramenti valjano prime; a vremenite

kazne opraštaju se podpuno ili nepodpuno prema većoj ili manjoj skrušenosti onoga, koji prima te sakramente.

*

Primjena. Velika je sreća i utjeha za sve nas, što možemo u katoličkoj Crkvi dobiti oproštenje grieha i zasluženih kazni! Ali brinimo se za to, da i točno izpunimo sve uvjete, koji su za to potrebni. Napose brinimo se, da ne bi našom krivnjom koje diete umrlo bez svetog krsta; a odraslije, koji nisu kršteni, pomognimo poukom, da i oni dostojno prime sakramenat krsta. Koristi se što više svetom izpoviedi, ali uviek dostojno pripravljen! Ako pak teško oboliš, ili imaš težkog bolestnika, odmah zovni svećenika, koji će bolestniku pružiti utjehu svete vjere po sakramentu posljednje pomasti.

XXIII. POSLJEDNJE STVARI ČOVJEKA

A. Smrt — Posebni sud — Čistilište

Sv. Pismo opominje ljude, da u strahu Božjem uživaju dobra ovoga svieta. Tako veli: »Spomeni se svojega Stvoritelja u vrieme svoje mladosti, prije nego dođe vrieme nevolje, i prije nego pristupe godišta starosti... i povrati se prah u svoju zemlju, iz koje je bio uzet, a duh se povrati Bogu, koji ga je dao.« (Propovj. 12, 1. 7.) Isus kaže: »I vi budite spremni! Bdijte dakle, jer ne znate ni dana ni časa«. (Luka 12, 40. i Mat. 25, 13.) A sv. Pavao piše: »Određeno je jedanput umrieti, a potom je sud«. (Hebr. 9, 27.) Sudac je sam Gospodin, koji je pravedan i ne gleda, tko je tko. (Kol. 3, 25.) Zato opominje Sv. pismo, neka svaki brzo uredi svoje stvari, dok je još u životu, da ga smrt ne zateče nepripravna, i da ga sudac ne baci u tamnicu, iz koje ne će izaći, dok ne izplati sav dug. (Mat. 5, 25. 26.)

Duše u toj tamnici ne mogu sebi pomoći, nego moraju trpjeti, koliko je sudac odredio. Ipak milosrdni Gospodin Bog prima naša dobra djela i naše molitve, koje prikazujemo za te duše, pa im se zbog toga skraćuje trpljenje. Tako čitamo u Sv. pismu, da je Juda Makabejski dao prikazivati u Jeruzalemu žrtve za pale svoje ratnike, »dobro i pobožno misleći o uzkrsnuću, jer je sveta i koristna misao moliti se za pokojne, da se oproste grieha.« (II. Makab. 12, 46.)

Svi sveti Otci zapadne i iztočne Crkve uče, da možemo koristiti dušama pokojnika svojim molitvama, žrtvama i milostinjom. Katolička Crkva od svoga početka do danas uviek je pomagala dušama pokojnika, kad je odredila posebnu službu za mrtve i odredila, da se kod svake sv. mise svećenik ima spomenuti svih pokojnika.

*

+ 144. *Što nam kaže Isus o času smrti?*

O času smrti kaže nam Isus: »I vi budite spremni! Bdijte dakle, jer ne znate ni dana ni časa.«

Svaki čovjek mora umrieti, ali ne zna kada, ni gdje, ni kako; nu, to zna sigurno: ako umre u smrtnom griehu, propada zauviek; ako pak umre u milosti posvećujućoj, spašen je zauviek.

+ 145. *Kako možemo uviek biti spremni na smrt?*

Na smrt možemo uviek biti spremni tako, da se klonimo grieha, osobito težkoga, da brižljivo čuvamo milost posvećujuću i revno služimo Bogu.

146. *Što biva s dušom, kad čovjek umire?*

Kad čovjek umire, duša se razstaje s tielom.

147. *Kamo se vraća tielo, kad čovjek umre?*

Kad čovjek umre, tielo se vraća u zemlju.

+ 148. *Kamo dolazi duša odmah, kad čovjek umre?*

Kad čovjek umre, duša dolazi odmah k Bogu na sud, gdje će se suditi o svakoj našoj misli, rieči, i činu, pa i o tomu, jesmo li zanemarili što dobra učiniti.

+ 149. *Kako se zove sud, koji će biti odmah poslije smrti?*

Sud, koji će biti odmah poslije smrti, zove se posebni sud, na kojem će se svakomu čovjeku posebice suditi odmah, čim umre.

150. *Kamo ide duša poslije posebnoga suda?*

Poslije posebnoga suda ide duša ili u nebo, ili u pakao, ili u čistilište.

Spasitelj kaže, da ima grieha, koji se ne će oprostiti ni u ovom zemaljskom životu ni u budućem prekogrobnom životu. (Mat. 12, 32.) Iz toga se razabire, da se i na drugom svietu opraštaju nekoji griesi, a to može biti samo u čistilištu.

I zdrav razum svjedoči zato, da mora biti čistilište; jer duše, koje su došle pred sud Božji u milosti posvećujućoj, a nisu još posve čiste niti od malih grieha, niti od kazna za griehe, ne mogu još doći u nebo, a ne smiju doći ni u pakao; dakle, mora biti neko treće mjesto, a to je čistilište.

+ 151. *Koje duše idu u čistilište?*

U čistilište idu duše pravedničke, koje još nisu posve čiste, ili koje moraju za svoje griehe trpjeti kaznu.

+ 152. *Kako dugo ostaju duše u čistilištu?*

U čistilištu ostaju duše tako dugo, dok se posve ne očiste i ne pretrpe kazne za svoje griehe.

*

Primjena. Dobri kršćani katolici misle na smrt i mole se Bogu, da sretno završe svoj život. U to ime prizivaju mnoge svete. Postoje i posebne Litanije za umiruće, u kojima se prizivlju svi svetci i svetice Božje, a nekoji i napose, kao sv. Ivan Krstitelj, sv. Josip, sv. Ivan od Boga, sv. Lucija i t. d. Mnogi se vjernici najradije mole sv. Josipu. Za to imade u molitvenicima i posebna molitva za sretnu smrt. Preporučuje se svakomu, da obavlja i svagdanju pobožnost sv. Josipu za sretnu smrt.

Sretna smrt je velika milost Božja, koju možemo sebi izmoliti. Ali povrh svega je nuždno za to i svagdanje izpitivanje savjesti združeno sa savršenim pokajanjem.

»Čovjek« (u igrokazu »Jedermann«) neprestano se zabavlja sa svojim prijateljima, a ne misli mnogo na Boga, na vječnost. Tada mu se prikaže smrt i pozove ga užasnim glasom po imenu: »Čovječe!« Prijatelji njegovi u družtvu ne čuju toga glasa. Veliki glasnik Božji daje mu samo jedan sat vremena, da se pripravi za polazak u vječnost. »Čo-

vjek« potrči svojim prijateljima i pozove ih, da idu s njim; a oni ga redom odbijaju, ni jedan od njih ne će da pođe. On se zdvojan baci na škrinju punu zlata: barem bi ona morala ići s njim. Ali đavao — zlato prezre ga posprdno i uzkrati mu poslušnost. Kad je vidio, da ga je sve napustilo, opazi, kako mu se približuju neke svietle prikaze. One mu hoće pomoći. Te prikaze su nekoliko dobrih djela, što ih je učinio ovda onda u svom životu. One se izjave spremnima, da idu s njim. I one ga prate zajedno s njegovim anđelom — vjerom pred sud Božji.

Sv. Grgur Veliki kaže: »Ni najtajnija misao, ni najtiša rieč, na koju se gotovo i ne osvrćemo, ne će ostati nezapažena pred sudom Božjim.«

B. Svršetak svieta — Uzkrsnuće tiela — Obćeniti sud

Na Maslinskoj gori zapitaju jednom apostoli Spasitelja: »Kaži nam, koji je znak tvoga dolazka i svršetka svieta?« Isus odgovori, da će tada ustati narod protiv naroda i kraljevstvo protiv kraljevstva. Ali to je sve početak nevoljama.

Odmah će po nevolji onih dana sunce pomrčati, i mjesec ne će dati svoje svjetlosti, i zviezde će pasti s neba, i sile će se nebeske pokrenuti. I tada će se pokazati znak Sina čovječjega na nebu (križ); i tada će proplakati sva plemena na zemlji, i ugledat će Sina čovječjega, gdje dolazi na oblacima nebeskim s velikom silom i slavom. I poslat će anđele svoje sa silnim glasom trublje . . . i svi, koji su u grobovima, čut će glas Sina Božjega, i izaći će, koji su učinili dobro, na uzkrsnuće života, a koji su činili zlo, na uzkrsnuće suda . . . »Zaista vam kažem, nebo i zemlja proći će, ali moje rieči ne će proći. O danu onom i času nitko ne zna, ni anđeli nebeski, nego samo Otac moj«. (Mat. 24, 1. i Iv. 5, 28. 29.)

Kad dođe Sin čovječji u slavi svojoj i svi anđeli s njime, onda će sjesti na priestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi; i razlučit će ih jedne od drugih, kao pastir što razlučuje ovce od jaraca. I postavit će ovce s desne strane sebi, a jarce s lijeve. I knjige će se otvoriti, a među njima i knjiga života, u kojoj su imena milih izabranika Božjih. I svaki će biti suđen po djelima svojim, i tko se ne nađe u knjizi života, bit će bačen u jezero ognjeno. (Odkrivenje 20, 12—15.)

Tada će reći Kralj onima s desne strane: »Hodite blagoslovljeni Otca moga i primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svieta; jer sam ogladnio, i nahranili ste me; ožednio sam, i napojili ste me; bio sam gost, i primili ste me na konak; bio sam gol, i obukli ste me; bio sam bolestan, i pohodili ste me; u tamnici bijah i došli ste k meni . . . Zaista vam kažem, što ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili«.

Tada će reći onima s lieve strane: »Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim; jer sam ogladnio, i niste mi dali jesti; ožednio, i niste me napojili; bio sam gost, i niste me primili na konak; bio sam gol, i niste me obukli; bio sam bolestan i u tamnici, i niste me pohodili. Zaista vam

kažem, što god niste učinili jednomu od ovih najmanjih, ni meni niste učinili«. I ovi će otići u muku vječnu, a pravednici u život vječni. (Mat. 25. 31—46.)

*

+ 153. *Da li nam je poznato, kad će biti svršetak svieta?*

Kad će biti svršetak svijeta, to nam nije poznato, jer je Isus rekao: »Za onaj dan i uru nitko ne zna, ni anđeli na nebu, nego samo Otac moj«.

+ 154. *Što će biti s našim tielom na svršetku svieta?*

Na svršetku svieta Bog će naše tielo probuditi i s dušom za uviek sjediniti. To zovemo uzkrsnuće tiela.

Sv. Augustin veli: »Ovo naše tielo će uzkrsnuti, isto, koje se sahranjuje, koje tu umire; tielo, koje vidimo, koga se dodirujemo; koje treba hrane i pila, da može živjeti; tielo, koje postaje bolestno, koje trpi bolove: upravo ovo tielo mora uzkrsnuti kod zlih na vječnu kaznu, kod dobrih, da bude preobraženo«.

Radi duboke vjere u uzkrsnuće tiela časti katolička Crkva tjelesa pokojnika i sahranjuje ih na blagoslovljenom mjestu, na groblju, s posebnim pogrebnim počastima i molitvama.

Nekoji ljudi traže, da im se tielo ima spaliti poslije njihove smrti. Tim oni pokazuju, kao da ne vjeruju u uzkrsnuće tiela. Katolička Crkva zabranjuje spaljivanje mrtvaca.

+ 155. *Zašto će uzkrsnuti naše tielo?*

Naše će tielo uzkrsnuti zato, da i ono primi plaću ili kaznu, kako je pomagalo duši činiti dobro ili zlo.

+ 156. *Kakvo će biti tielo poslije uzkrsnuća?*

Poslije uzkrsnuća tielo dobrih bit će liepo i slično preobraženom tielu Kristovu; a tielo zlih bit će ružno.

+ 157. *Kako se zove sud, koji će biti odmah poslije uzkrsnuća tiela?*

Sud, koji će biti odmah poslije uzkrsnuća tiela, zove se obćeniti sud ili sudnji dan, jer će se onda suditi svima ljudima svega svieta zajedno.

Obćeniti sud držat će se zato: 1. da svi ljudi spoznaju mudrost i pravednost Božju; 2. da se Isus Krist proslavi pred cielim svietom; 3. da pravednici dobiju zasluženu čast, a grješnici zasluženu sramotu.

Na sudnjem danu očitovat će Isus dobra i zla djela, pače i najtajnije misli svakoga čovjeka, i napomenuti milosti, koje je komu bio udijelio.

+ 158. *Kakav sud će božanski sudac izreći dobrima, a kakav zlima?*

Dobrima će reći: »Hodite blagoslovljeni Otca moga i primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svieta.«

Zlima će reći: »Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim«.

+ 159. *Hoće li poslije obćenitoga suda jošte biti čistilište?*

Poslije obćenitoga suda ne će više biti čistilišta, nego samo nebo i pakao.

*

Primjena. Vjera u uzkrsnuće tiela opominje nas, da svoje tielo cienimo i ne upotrebljavamo za grieh, niti zdvajamo, kad nam tko umre. Kardinal Faulhaber kaže: »Naša vjera ne smije se zaustaviti u žaljenju i žalobnom osjećaju na groblju. Mi vjerujemo u uzkrsnuće, u konačnu pobjedu svietla nad tamom i života nad smrću.«

U litanijama Svih Svetih molimo: »Na dan sudnji oslobodi nas, Gospodine!«

Kao što Röntgenove zrake razsvjetljuju tielo i pokazuju nutrinu čovječjeg organizma, tako će i još mnogo jasnije zrake Božjeg svietla pronicati dušu čovječju na sudnjem danu.

C. Nebo — Pakao

Spasitelj je rekao: »U kući Otca moga mnogi su stanovi. A da nije tako, kazao bih vam; jer idem, da vam pripravim mjesto... i uzet ću vas k sebi, da i vi budete, gdje sam ja«. (Iv. 14, 2. 3.)

O tomu piše sv. Ivan, što je gledao u viđenju: Vidjeh nebo novo i zemlju novu, jer prvo nebo i prva zemlja prođoše. I vidio sam grad sveti, Jeruzalem novi... I hrama nisam vidio u njemu, jer je u njemu hram Gospodin Bog svemogući i Janje... I čuo sam glas velik s priestolja, gdje govori: Evo šatora Božjega među ljudima, jer će stanovati među njima, i ono će biti narod njegov, i sam Bog bit će s njima. I više ne će ogladnjeti ni ožeđati i ne će na njih pasti sunce, ni ikakva vrućina... i Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovih. ... I smrti više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli ne će više biti, jer prvo prođe. I reče mi: napiši, jer su ovo rieči vjerne i istinite. Svršilo se. Ja sam alfa i omega, početak i svršetak... I gledat će lice njegovo, i ime njegovo bit će na čelima njihovim. I noći više ne će biti, i ne će trebati svietla od svjetiljke, ni svietla sunčanoga, jer će ih obasjavati Gospodin Bog, i kraljevat će u vieke vjekova...

A strašljivima i nevjernima i nečistima i ubojicama i bludnicima i vračarima i idolopoklonicima i svima lažama, njima je dio u jezeru, što gori ognjem i sumporom. To je druga smrt. (Otkriv. 21, 1... 7, 16. 17. i 22, 4. 5.)

*

+ 160. *Tko će doći u nebo?*

U nebo će doći svaki onaj, koji umre kao prijatelj Božji, t. j. u milosti posvećujućoj.

161. *Što je nebo?*

Nebo je mjesto, gdje pravednici uživaju vječno blaženstvo.

Ovo je blaženstvo toliko, da se ne može ništa više niti reći, niti pomisliti; zato kaže sv. Pavao: »Nije oko vidjelo, niti uho čulo, niti u srdce čovjeku došlo, što je Bog pripravio onima, koji ga ljube«. (I. Kor. 2, 9.)

+ 162. *Što će uživati pravednici u nebu?*

Pravednici u nebu zauviek će gledati Boga licem u lice zajedno s anđelima i svetima, ne će trpjeti nikakva zla, i živjet će u vječnoj radosti i slavi.

Svi blaženi u nebu ne uživaju jednaku sreću; stupanj njihova blaženstva ovisi o tomu, koliko su zasluga stekli za nebo.

163. *Što je život vječni?*

Život vječni je život blaženih na nebu, kojemu nema kraja.

+ 164. *Tko će doći u pakao?*

U pakao će doći svaki onaj, koji umre kao neprijatelj Božji, t. j. u smrtnom griehu.

165. *Što je pakao?*

Pakao je, kako reče Krist, vječni oganj, gdje će uviek biti plač i škripanje zubâ.

Svi osuđeni u paklu ne trpe jednake muke; veličina te muke ovisi o veličini i težini grieha, zbog kojih su osuđeni u pakao.

+ 166. *Što će trpjeti prokletnici u paklu?*

Prokletnici u paklu za uviek će biti odbačeni od Boga zajedno s đavolima; morit će ih zla savjest, trpjet će najteže muke, i živjet će u vječnoj zdvojnosti i sramoti.

Da će kazne u paklu biti v j e č n e, svjedoče nam Krist i apostoli i nauka neprevarljive Crkve. A razlog, zašto moraju kazne u paklu biti vječne, može se razabrati iz ovoga:

1. što smrtni grieh tako težko vrieđa bezkrajno veličanstvo Božje, da zaslužuje samo bezkonačnu kaznu;

2. što okorjeli grješnici do zadnjega daha odbijaju milost Božju i ne će da požale, što su uvriedili Boga; jer ili ga ne priznaju, ili ga priznaju, pa ga mrze; takve ljude Bog nikada ne može uzeti k sebi u nebo, iako je neizmjerno milosrdan;

3. što je, u pomanjkanju ljubavi prema Bogu, jedino još pomisao na vječnu kaznu kadra ljude odvratiti od opačine.

Primjena. O'Connell, osloboditelj Irske, žarki domoljub, putujući u Rim, umro je u Genui 15. V. 1847. Pred smrt proveo je 48 sati izključivo u molitvi. Tad je napravio svoju oporuku, koja ovako glasi: T i e l o u Irsku, s r d c e u Rim, a d u š u u nebo.

Kada znamo, što nas sigurno čeka poslije sudnjega dana, brinimo se već sada na zemlji: 1. da stečemo što v i š e z a s l u g a z a n e b o svagdašnjim pa i posve običnim poslovima; samo sve obavljajmo na slavu Božju i prinosimo u tu nakanu svoje trpljenje i težkoće; 2. izbjegavajmo svuda i svagda grieh; osobito pak s m r t n e g r i e h e ne činimo nigda. To neka bude najveća naša briga! Tako ćemo osigurati spas svoje duše. Ali i lake griehe valja izbjegavati, jer i laki griesi zaslužuju kaznu: što ih je više, više će biti i kazne!

ZAPOVIEDI

BOŽJE ZAPOVIEDI

XXIV. KAKO JE BOG DAO DESET ZAPOVIEDI I KAKO IH DANAS OBJAVLJUJE

Bog nas je stvorio; on je naš podpuni gospodar. Bog će suditi sve ljude po njihovim djelima; a sudit će ih prema zakonu, koji im je dao, da po njemu žive, i u kojem je očitovao svoju volju. Tu svoju volju objavio je Bog ljudima po naravi ili glasu savjesti, koju je usadio u ljudsku narav. Tako nas uči Sv. pismo Novoga zavjeta riečima sv. Pavla: »Pogani, koji nemaju zakona, po naravi čine ono, što je po zakonu... Oni dokazuju, da je djelo zakona pisano u srdcima njihovim«. (Rim. 2, 14.) Da ljudi laglje i sigurnije mogu znati, što je volja Božja, proglasio je Bog također svečano na gori Sinaju svojih deset zapoviedi.

Gospodin Bog pozove Mojsija na goru Sinaj i reče mu: »Ako sada poslušate moj glas i čuvate moj zavjet (ugovor), bit ćete moj narod mimo sve narode«. Dalje reče Bog: »Idi k narodu i posvećuj ih; neka budu gotovi za treći dan, jer će sići Gospodin pred svim narodom na goru Sinaj i kad zatrubi trublja, neka pođu pod goru«. I Mojsije izvrši Božju zapovied.

I kad bi treći dan ujutro, zagrme gromovi, i munje zasievaju i gusti oblaci pokriju goru, i trublja zatrubi veoma jako. Tada ih izvede Mojsije izpod gore. A sva se gora Sinaj dimila, jer je Gospodin sišao na nju u ognju, i dim se iz nje podigao kao iz peći, i sva je gora bila strašna. I odredi Gospodin, da dođu na goru Mojsije i brat mu, veliki svećenik Aron; a svećenici i narod, da ostanu pod gorom. I proglasi Gospodin ove zapoviedi:

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene. — 2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud. — 3. Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji. — 4. Poštuj otca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. — 5. Ne ubij. — 6. Ne sagrieši bludno. — 7. Ne ukradi. — 8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. — 9. Ne poželi žene bližnjega svoga. — 10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

Potom dade Gospodin Mojsiju dvije kamene ploče sa zapoviedima, koje su pisane prstom Božjim. (II. Mojs. 31. 18.)

I Mojsije načini žrtvenik pod gorom i prinese Gospodinu žrtve. Potom uzme polovinu krvi i metne u zdjelu, a drugu polovinu izlije na žrtvenik. I uze krv i poškropi njome narod govoreći: »Evo krv zavjeta, koji učini Gospodin s vama za sve rieči ove«. Tako je Mojsije zapečatio Stari zavjet krvlju žrtava.

A zakonodavac Novoga zavjeta, Isus Krist, rekao je: »Nemojte misliti, da sam došao ukinuti zakon ili proroke; nisam ih došao ukinuti, nego izpuniti.« (Mat. 5, 17.) Isus je te starozavjetne zapoviedi usavršio i dopunio ih svojim novim zapoviedima. Tako reče jednom

apostolima: »Novu vam zapovied dajem, da ljubite jedan drugoga... To je moja zapovied«. »Ljubite neprijatelje svoje!« (Iv. 13, 34. i Mat. 5, 44.) Naredivši žrtvu Novoga zavjeta, svetu misu, zapovjedi apostolima, da prikazuju tu žrtvu, rekavši im: »To činite na moj spomen«. (Luka 22, 19.) Svima je zapovjedio, da ga ljube, govoreći: »Ostanite u mojoj ljubavi! Tko ima moje zapoviedi i drži ih, on je onaj, koji me ljubi«. (Iv. 14, 21.)

I kad je Spasitelj proglasio svoje zapoviedi, zapečatio je Novi zavjet svojom krvlju na križu; a poslije svoga uzkrsnuća predao je svu vlast svojoj Crkvi, i zapovjedio, da ona njegove zapoviedi tumači i čuva. (Mat. 28, 18.)

»Svatko osjeća u sebi zakon, usađen mu od Boga. Po njemu može razlikovati dobro od zla, pošteno od sramotnoga, pravedno od nepravednoga. Po važnosti i sadržaju taj se nutarnji zakon ne razlikuje od pisanoga. Tko smije poricati, da je Bog početnik kako nutarnjega, tako i pisanoga zakona?... Ti su zakoni dušama urođeni, a po Kristu Gospodinu protumačeni i potvrđeni«. (Rimski katekizam).

167. *Tko nam je dao deset zapoviedi?*

Deset zapoviedi dao nam je sam Gospodin Bog.

\+ 168. *Kako nam je Bog dao deset zapoviedi?*

Deset zapoviedi dao nam je Bog tako, da ih je usadio u dušu svakoga čovjeka, ali ih je i svečano objavio na gori Sinaju i napisao na dvije kamene ploče.

\+ 169. *Da li je Isus Krist ukinuo deset zapoviedi Božjih?*

Isus Krist nije ukinuo deset zapoviedi Božjih, nego ih je usavršio, dopunio i predao svojoj Crkvi, da ih tumači i čuva.

\+ 170. *Kako objavljuje Bog i danas deset zapoviedi?*

Deset zapoviedi objavljuje Bog i danas po glasu savjesti, kojom svaki čovjek upoznaje, što Bog hoće; zatim ih objavljuje i javno po neprevarljivom učiteljstvu katoličke Crkve.

171. *Čemu nam je Bog dao deset zapoviedi?*

Bog nam je dao deset zapoviedi, da ih držimo i tako u nebo dođemo.

Primjena. Sveto pismo kaže: »Naredbe, koje ti ja dajem, neka budu u tvojem srdcu; ti ih imaš kazivati svojim sinovima i razmišljati o njima i sjedeći u svojoj kući i idući putem i kad ideš spavati i kad ustaješ. Drži zapoviedi Gospodina Boga i naredbe, koje ti je dao i čini, što je ugodno i dobro pred očima Gospodnjim.« (V. Mojs. 6, 3.)

Nastoj, da što bolje upoznaš zapoviedi Božje, pa se moli Bogu, da ih možeš dobro razumjeti, zapamtiti, izvršivati i tako spasiti svoju dušu.

Kad su u križarskim vojnama čete križara bile potučene od neprijatelja, sv. Bernardo pripisao je taj njihov neuspjeh tomu, što knezovi i vođe nisu živjeli po Božjim zapoviedima. Jednom je i sv. Franjo Asiški pohodio logor križara u Damietti, i kad je vidio njihov razuzdani život, odmah im je prorekao, da će ih stići kazna Božja, a njihovo nastojanje, da će biti bezuspješno. Bog nagrađuje one, koji drže njegove zapoviedi, a preziratelje zakona kažnjava često već i na ovom svietu.

XXV. ŠTOVANJE BOGA

U Starom je zavjetu Bog zapovjedio, da mu se klanjamo i dostojno ga štujemo. Tako čitamo u Svetom pismu ove rieči: »Boj se Gospodina Boga svojega i njemu jedinomu služi.« To isto kaže i prva zapovied Božja: »Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.«

Kad je došao Isus Krist, ponovio je tu zapovied. Bilo je to onom zgodom, kad je Isus postio četrdeset dana i noći u pustinji, i kad ga je đavao uzeo na vrlo visoku goru i pokazao mu sva kraljevstva svieta i slavu njihovu i rekao mu: »Sve ovo dat ću tebi, ako padneš ničice, te mi se pokloniš.« Tada mu reče Isus: »Odlazi, sotono, jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi.« (Mat. 4, 1-10.)

A kako se treba klanjati Bogu, to je izrekao Isus u Samariji, kod zdenca Jakobova, kad je razgovarao sa ženom Samarjankom. Ta je žena iz razgovora upoznala, da je Isus od Boga poslani prorok. Zato ga je pitala, da li imaju pravo Samarijci, koji se klanjaju Bogu na gori Garizimu, ili Judejci, koji mu se klanjaju u Jeruzalemu. I odgovori joj Isus: »Ženo, vjeruj mi, ide vrieme, i već je nastalo, kad će se pravi klanjaoci klanjati Otcu u duhu i istini. Bog je duh, i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju.« (Iv. 4, 24.)

Najdostojnija djela, kojima su se ljudi klanjali Bogu, bile su žrtve. Njih je sam Bog propisao po Mojsiju u Starom zavjetu. A u Novom zavjetu ustanovio je Isus na posljednjoj večeri nekrvnu žrtvu, svetu misu. U toj žrtvi prikazuje se pod prilikama kruha i vina svomu nebeskomu Otcu sam Isus Krist, i zapovieda, da se tom žrtvom klanjamo Bogu.

172. *Koja je osobita dužnost svakoga čovjeka prema Bogu?*

Osobita je dužnost svakoga čovjeka prema Bogu, da mu se klanja i njemu jedinomu služi.

\+ 173. *Zašto je svaki čovjek dužan Bogu se klanjati i njemu jedinomu služiti?*

Bogu se klanjati i njemu jedinomu služiti dužan je svaki čovjek, jer je Bog najveće i najmilije dobro; gospodar neba i zemlje i naš najveći dobročinitelj.

Tko se Bogu klanja i njemu služi, taj njega štuje. Kako treba štovati Boga, pokazuje sama narav čovječja. Bog je dao čovjeku dušu i tielo, zato treba da ga štujemo dušom i tielom, t. j. nutarnjim i izvanjim načinom.

174. *Na koliko načina štujemo Boga?*

Boga štujemo na dva načina: nutarnjim i izvanjim.

\+ 175. *Kako štujemo Boga nutarnjim načinom?*

Nutarnjim načinom štujemo Boga, ako se njemu klanjamo u duhu i istini, t. j. ako u njega vjerujemo, u njega se uzdamo i njega nada sve ljubimo.

176. *Kako štujemo Boga izvanjim načinom?*

Izvanjim načinom štujemo Boga, ako idemo službi Božjoj, na molitvu pobožno ruke sklapamo, klečimo; sudjelujemo u crkvenim obhodima moleći i pjevajući zajedničke molitve i pjesme i t. d.

Izvanje štovanje Boga bez nutarnjega štovanja nema vriednosti pred Bogom. Isus je često korio farizeje i književnike radi toga, što su samo izvanjim načinom štovali Boga, a srdce je njihovo daleko bilo od njega.

»Naše štovanje Boga treba da bude po primjeru svetih na nebu, klanjanje umom, srcem i ustima, savršeno unutarnje i izvanjsko hvaljenje, klicanje svega našega žića Bogu uzvišenom, svetom i slavnom.« (Rimski katek.)

\+ 177. *Kojim dobrim djelom možemo dostojno štovati Boga?*

Dostojno štovati Boga možemo svakim dobrim djelom, a osobito molitvom i žrtvom Novoga zavjeta: svetom misom.

Primjena. Bogu svome se klanjaj i njemu jedinomu služi. Izvrši tu dužnost svaki dan ponajprije jutarnjom i večernjom molitvom. Kad moliš, misli na Boga i na ono, što izgovaraš. Ne valja moliti samo jezikom!

Kad polaziš sv. misi ili drugoj kojoj pobožnosti, ne čini to iz kakvih taštih razloga i ljudskih obzira, ili samo zato, što moraš, već to čini, da se Bogu klanjaš i tako lakše izmoliš različite milosti za se i za druge. Kloni se kod službe Božje svakoga razgovora, smieha, ogledavanja i t. d. Osobito se pobožno klanjaj Isusu za vrieme od podizanja do pričesti, dok je Isus nazočan na oltaru.

Nizozemski slikar imenom Verkade, obraćenik, a poslije svećenik i redovnik u Beuronu, napisao je godine 1933. znamenitu knjigu: »Nemirna duša traži Boga«. Dok je kao mladi slikar bio u Francuzkoj, ugleda u Bretagni neku pobožnu i čednu djevojku. Izvanje njezino liepo obličje i čedno vladanje potaknulo ga je, da je uzme za uzorak kod slikanja svoje Madone. Za vrieme slikanja zapita ga djevojka: »Zašto vi nedjeljom ne idete sv. misi?« Verkade, koji tada još nije bio kršten, i imao mnoge predrasude o kršćanskoj vjeri, odgovori: »Ja se molim na svoj način.« Djevojka mu reče: »Vaše rieči baš ne pokazuju, da se Bogu molite.« To je dirnulo slikara. Skoro nakon toga išao je prviput u crkvu, da vidi i sazna, što je sveta misa. Kod mise opazi, kako su seljaci pokleknuli na glas zvonca kod oltara. On se iznenadio i nastane u njemu duševna borba, koju on sâm ovako opisuje: »Šta, ja da pokleknem? Moj se ponos bunio protiv toga poniženja. Ali ja sam stojeći napadno stršio iznad svih; i nije mi drugo preostalo, pa sam kleknuo kao i drugi. Na koljena! Kako dugo sam klečao, ne znam. Pričinilo mi se strahovito dugo, jer me je jako boljelo. Napokon su mužkarci ustali i ja s njima. Nisam bio više isti kao prije. Bio sam već napola katolik. Moj je ponos bio slomljen: ja sam klečao.«

XXVI. UNUTRAŠNJE ŠTOVANJE BOGA

A. Vjera

Isus reče: »Tko bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se, a tko ne bude vjerovao, osudit će se.« (Marko 16, 16.).

Liep primjer vjere daju nam apostoli, a osobito sv. Petar i prvi kršćani. Sveto pismo pripovieda: Kad je došao Isus u krajeve Cezareje, zapita svoje učenike: »Za koga drže ljudi Sina čovječjega?« Oni odgovore: »Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od proroka.« Reče im Isus: »A za koga me vi držite?« Odgovori Šimun Petar: »Ti si Krist, Sin Boga živoga.« (Mat. 16, 16.)

Prvi kršćani bili su spremni dati za svoju vjeru ne samo imanje svoje, nego i svoj život. Prvi među njima bio je sv. Stjepan, đakon, koji je podnio mučeničku smrt radi toga, što je živio po vjeri i revno propoviedao i branio vjeru Isusovu. I svi apostoli su za vjeru dali živote, a s njima i milijuni mučenika do dana današnjega.

Vriedno je da spomenemo i naše mučenike za svetu vjeru: bl. Nikolu Tavilića († 1391.) i bl. Marka Križevčanina († 1619.) .

Prema katoličkoj Crkvi treba imati povjerenje: t. j. da obćenito vjerujemo sve, što nam ona predlaže na vjerovanje. A kad izričito traži, da vjerujemo koju vjersku istinu, na pr. proglašenjem kojeg vjerskog članka (dogme), dužnost je svakoga katolika, da to prihvati; inače postaje krivovjerac.

+ 178. *Kad nam je vjera cjelovita?*

Vjera nam je cjelovita, kad vjerujemo sve, što je Bog objavio, i što nam Crkva katolička predlaže vjerovati.

Cjelovite vjere nema onaj, tko odbacuje jednu ili više priznatih istina kršćanske vjere. Na pr. kad bi tko rekao: Ja vjerujem u presv. Trojstvo, ali ne vjerujem, da je pakao vječan i t. d.

Tko odbacuje jednu ili više priznatih istina kršćanske vjere, taj je krivovjerac; tko odbacuje sve te istine, nevjernik je; tko odbacuje vjeru u Boga, bezbožac je; tko ne zna za pravoga Boga, nego se klanja idolima, neznabožac je, poganin ili idolopoklonik.

Tko je bez svoje krivnje izvan katoličke Crkve, nema grieha, ako nije imao zgode, da upozna pravu vjeru. No i on grieši, ako ne vjeruje u Boga, Stvoritelja i suca, i ako ne drži Božje zapoviedi, pa čini štogod protiv zakona, što ga je Bog upisao u njegovu dušu. O tome njemu svjedoči savjest.

+ 179. *Kad nam je vjera tvrda?*

Vjera nam je tvrda, kad ništa ne sumnjamo o onom, što je Bog objavio, nego čvrsto vjerujemo sve istine katoličke vjere i branimo vjeru koliko možemo.

Komu dolaze vjerske sumnje protiv njegove volje, nema grieha tako dugo, dok se protivi tim napastima, i dok ih postojano odbija.

Tvrde vjere nema, tko hotimice sumnja o istinama katoličke vjere; tko govori protiv vjere i takve govore rado sluša; tko čita knjige, što ih zabranjuje katolička Crkva.

180. *Kad nam je vjera stalna?*

Vjera nam je stalna, kad volimo sve izgubiti pa i život, nego odstupiti od vjere.

Stalne vjere nema, tko voli prije odreći se katoličke vjere, negoli radi nje što pretrpjeti ili izgubiti.

181. *Kad nam je vjera živa?*

Vjera nam je živa, kad živimo po vjeri, to jest, kad se čuvamo zla, a činimo dobro, kako nas vjera uči.

Žive vjere nema, tko ne živi kako ga uči katolička vjera, a osobito, tko se svoje vjere stidi ili je taji. Isus je rekao: »Koji god prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Otcem svojim, koji je na nebesima; a koji god zataji mene pred ljudima, zatajit ću i ja njega pred Otcem svojim, koji je na nebesima.« (Mat. 10, 32.)

Protiv vjere grieši dakle, tko ne vjeruje, ili krivo vjeruje, ili odstupa od katoličke vjere; tko hotimice sumnja o vjeri; tko čita knjige pisane protiv vjere; tko govori protiv vjere ili takve govore rado sluša; tko ne mari za vjeru ili je taji; tko zanemaruje moliti se Bogu.

Protiv vjere grieši se još praznovjerjem.

Kralj izraelski Ohozija težko se razboli i pošalje sluge u grad Akaron, da pitaju poganskog idola Belzebuba, da li će ozdraviti. Prorok Ilija izađe im u susret i reče: »Zar nema Boga u Izraelu, da idete pitati Belzebuba u Akaron? Zato ovako veli Gospodin: S kreveta, na koji si dospio, ne ćeš ustati, nego ćeš umrieti.« I umre Ohozija, kako je prorekao Ilija.

Kralj Ohozija vjerovao je u nešto, što nije bilo istinito. Njegova je vjera bila prazna, a on praznovjeran. Takvi su svi oni, koji pripisuju vračarima neku tajnu moć, pa se nadaju, da će im pomoći u nevolji, bolesti, ili da će od njih saznati budućnost. Zatim oni koji paze na sne, pa gledaju u knjige, da vide, što im sni znače; koji paze na neke osobite znakove, rieči, znamenja, pa im pripisuju moć sreće ili nesreće; koji iz karata hoće saznati budućnost; koji zazivaju duhove ili duše pokojnika, da štogod saznaju od njih; koji prepisuju stanovite molitve u određenom broju i šalju ih drugima, da prepisuju i opet dalje šalju i t. d.

182. *Tko grieši praznovjerjem?*

Praznovjerjem grieši, tko vjeruje, da neke osobe, stvari, rieči i znamenja imaju neku tajnu moć, koje nemaju ni po svojoj naravi, ni po odredbi Božjoj, ni po molitvi Crkve.

Sveto pismo odvraća nas od praznovjerja ovim riečima: »Neka se ne nađe u tebe ni koji bi pitao vračara, ni koji bi gatao po snu, ni uročnik, ni čarobnjak, ni koji pita duhove, ni koji proriče, ni koji

bi izpitivao istinu od mrtvih. Jer na sve to mrzi Gospodin, i radi tih opačina će ih zatrti.« (V. Mojs. 18, 9.)

Atenjani su štovali oko 3.000 idola i vjerovali u moć njihovu. To je grieh idolopoklonstva. Moderni grieh idolopoklonstva počinjaju oni ljudi, koji odbacuju Boga i pravu vjeru Kristovu, te poput pogana štuju prirodu kao boga. Takvi ljudi vjeruju u materiju (tvar), zato se ta vjera i zove materializam. Takvu »vjeru«, zapravo nevjeru, htjeli bi uvesti i proširiti među ljude i bezbožni komunisti!

*

Primjena. Uztraj u vjeri katoličkoj i zadrži je cjelovitu do smrti. Tjeraj sumnje iz svoje pameti, pa vjeruj tvrdo. Neka te ništa ne pokoleba u vjeri katoličkoj. Brani vjeru koliko znaš i možeš, ako je tko napada. Opri se onima, koji bi te htjeli odvratiti od nje. Sprieči razgovore protiv vjere, ako možeš; ako pak ne možeš, ili ne koristi o tom govoriti, ukloni se iz takva družtva. Marljivo čitaj knjige nabožnoga sadržaja, ako imaju odobrenje crkvenih poglavara. Ako nemaju takva odobrenja, onda ih ne kupuj i ne čitaj. Budi dakle stalan u vjeri poput sv. mučenika, koji su i život žrtvovali za vjeru.

Živi prema propisima katoličke vjere. Rado slušaj pouke o sv. vjeri i revno polazi na kršćanski nauk i propoviedi. Pobudi češće, osobito u napastima, uzdah: *»Bože, vjerujem u te, jer si nepogrješivo istinit.«*

B. Ufanje

U svojoj besjedi na Gori potiče nas Isus, da se pouzdamo u Boga, ali da najprije tražimo od njega ono, što je potrebno za spas duše. Isus reče: »Ne brinite se (tjeskobno) za život svoj, što ćete jesti i što ćete piti, ni za tielo svoje, u što ćete se obući... Pogledajte ptice nebeske, kako niti siju niti žanju, niti sabiraju u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Niste li mnogo vredniji od njih?... Pogledajte liljane u polju, kako rastu, ne trude se niti predu; a kažem vam, da se nije ni Salamon u svoj slavi svojoj obukao kao jedan od njih. A ako poljsku travu, koja danas jest, a sutra se u peć baca, Bog tako odieva, kako ne će više vas, malovjerni! Ne brinite se dakle (tjeskobno) govoreći: Što ćemo jesti ili što ćemo piti ili u što ćemo se obući? Jer sve ovo neznabožci traže. Ta Otac vaš nebeski zna, da vam sve ovo treba... Tražite dakle najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ovo dodati.« (Mat. 6, 25—33.)

*

U Svetom pismu čitamo ovako: »Uzdaj se u Gospodina svim srdcem svojim, i ne oslanjaj se na svoj razum«. (Poslov. 3, 5.)

Bog je naš svemogući i milosrdni Otac, pa će nam radi Isusovih zasluga dati, što je obećao; zato smo dužni uzdati se u njega. Sv. pismo kaže: »Budite hrabri, i neka bude jako srdce vaše; svi, koji se uzdate u Gospodina«. (Psal. 30, 25.) »U koga ću se pouzdati, ako ne u tebe Gospodine? Cielo moje biće upire se o tebe.« (Psal. 38, 8.)

+ 183. *Tko se čvrsto uzda u Boga?*

Čvrsto se uzda u Boga, tko ništa ne sumnja, da mu Bog može i hoće pomoći u potrebama duše i tiela; a kad ga snađu nevolje, ne očajava, već se predaje volji Božjoj.

+ 184. *Tko se ponizno uzda u Boga?*

Ponizno se uzda u Boga, tko priznaje, da je grješan i da nije vriedan, da ga Bog usliša, ali se ipak uzda, da će mu Bog dati sve, što mu je potrebno za dušu i tielo.

+ 185. *Tko se uredno uzda u Boga?*

Uredno se uzda u Boga, tko se nada, da će mu Bog dati ponajprije, što je potrebno za spas duše, a zatim i što mu treba za život zemaljski.

P r o t i v u f a n j a g r i e š i: tko se premalo ili nikako ne uzda u Boga, a možda i očajava, kad ga snađu nevolje; a grieši i onaj, tko se preko mjere uzda u milosrđe Božje, pa misli, da će se spasiti, iako uztraje u griehu.

*

Primjena. Smiješ moliti od Boga i zemaljske stvari, kao sreću, zdravlje i t. d., ali ako ne dobiješ odmah, što moliš, ne gubi pouzdanja i ne kloni duhom.

Neka te ne smeta, ako vidiš, da su nekoji grješnici sretni. Ta je sreća samo prividna i nestalna. Ti se uzdaj u Boga, i ako ne dobiješ, što moliš, znaj, da te Bog ne će zapustiti, nego ti sprema nešto bolje. Često su zemaljske stvari velika zapreka za vječno blaženstvo. Prepusti dakle Bogu i reci: »Bože, budi volja tvoja!«

Ne očajavaj nikada, pa ni onda, ako po nesreći i ljudskoj svojoj slaboći sagriešiš. Imamo kod Boga posrednika Isusa Krista i moćne zagovornike bl. Djevicu Mariju i svetce. Imamo i na zemlji sredstva milosti, svete sakramente izpoviedi i pričesti. Stavi svoje pouzdanje i u žrtvu svete mise, u kojoj se Isus Krist prikazuje za potrebe duše i tiela svih ljudi. Pobudi češće uzdah: »*Bože, ufam se u te, jer si bezkrajno milosrdan.*«

August M a c k e n s e n, glasoviti vojskovođa i pobjednik u svjetskom ratu, bio je već kao đak pun pouzdanja u Boga. Jednom reče svojoj pobožnoj majci: »Kad mislim na budućnost, tad se pouzdajem u Boga i u molitve nježne svoje majke... Puteve svoga života izručujem Otcu nebeskomu i tvojim molitvama, kojima ćeš me preporučiti, dobra majko!«

C. L j u b a v

Liep primjer ljubavi prema Bogu čitamo u Sv. pismu o Mariji Magdaleni, koja je suzama prala noge Isusove, kosom s glave svoje otrla ih, i cjelivajući noge njegove mazala ih pomašću. Isus reče farizeju: »Oprošteni su joj mnogi griesi, jer je mnogo ljubila (Boga)«; a njoj reče Isus: »Oprošteni su ti griesi.« (Luka 7, 36—48.) Od toga časa ljubi ona samo Boga i nastoji što bolje upoznati Kristovu nauku.

Kad je Isus bio mučen i na križ razpet, dopratila ga je Marija Magdalena i na goru Kalvariju; ondje je stajala pod križem zajedno s Majkom Isusovom i sv. Ivanom, makar su joj se rugali mučitelji Isusovi. S bl. Djevicom Marijom i sv. Ivanom prisustvovala je ona i kod polaganja tiela Isusova u grob. Ona je sama tražila uzkrsnuloga Isusa, koji joj se posebice javio. A kad je Isus uzašao na nebesa, Marija Magdalena je s prvim kršćanima revno služila Bogu i pomagala svojim imetkom Crkvu i siromahe. Tako je ona ljubila Boga i činila pokoru do smrti. (Dj. ap. 1, 14... i 2, 42...)

*

Marija Magdalena počela je ljubiti Boga onako, kako ga je upoznala iz Isusove nauke. Do toga joj je pomagala milost Božja. Ta njezina ljubav nije bila zemaljska, naravna, već nebeska, vrhunaravna. Tko tako ljubi Boga, taj ga ljubi vrhunaravno.

+ 186. *Tko ljubi Boga vrhunaravno?*

Vrhunaravno ljubi Boga, tko ga ljubi s pomoću milosti Božje.

Marija Magdalena potaknuta milošću upoznala je iz nauke Isusove, da je griesima zaslužila paklene muke. Ujedno je upoznala, da uz pomoć milosti može doći jednom u nebo. I počela je ljubiti Boga; ali ta njezina ljubav bila je još nepodpuna ili nesavršena. Malo pomalo upoznala je, da je Bog sam u sebi najveće i najmilije dobro, i počela ga je ljubiti, jer je On neizmjerno dobar. Ta njezina ljubav postala je podpuna ili savršena.

+ 187. *Tko ljubi Boga vrhunaravno nesavršeno?*

Vrhunaravno nesavršeno ljubi Boga, tko ga ljubi zato, što se nada nebu, a boji se pakla.

+ 188. *Tko ljubi Boga vrhunaravno savršeno?*

Vrhunaravno savršeno ljubi Boga, tko ga ljubi zato, što je Bog sam u sebi najveće i najmilije dobro.

Tko savršeno ljubi Boga i zbog toga se kaje za svoje griehe, opraštaju mu se griesi i izvan sakramenta pokore pa bili i težki, samo ako je spreman izpovjediti ih. Smrtni grieh nam otima posvećujuću milost, a s njom i ljubav. Laki griesi ne otimaju nam milosti posvećujuće, ali u nama slabe ljubav prema Bogu, pa postajemo prema Bogu sve hladniji.

+ 189. *Kako ćemo sačuvati u sebi vrhunaravnu ljubav?*

Vrhunaravnu ljubav sačuvat ćemo u sebi tako, da se klonimo smrtnoga grieha.

+ 190. *Tko ljubi Boga nada sve?*

Nada sve ljubi Boga, tko ga ljubi više nego sve drugo na svietu, pa je pripravan radije sve pretrpjeti, negoli Boga uvriediti smrtnim griehom.

+ 191. *Tko ljubi Boga djelotvorno?*

Djelotvorno ljubi Boga, tko drži Božje i crkvene zapoviedi.

Tko misli, da nema ljubavi prema Bogu, jer je čuvstvom ne osjeća u sebi, neka se ne uznemiruje, samo ako je voljom spreman Bogu za ljubav čuvati se barem smrtnoga grieha.

Protiv ljubavi grieši: tko mrmlja na Boga ili se srdi na njega, ako mu ne ide sve po volji; zatim, tko toliko cieni zemaljske stvari, da njima za volju prestupa Božje i crkvene zapoviedi.

*

Primjena. Krasan primjer ljubavi prema Bogu dao je i hrvatski mučenik blaženi Marko Križevčanin. Rođen je od odlične obitelji u Križevcima godine 1588. Od djetinstva bio je vrlo pobožan i uviek je nježno štovao Majku Božju. Kao đak u srednjim i visokim školama bio je marljiv i odličan u svakoj kreposti. Iz ljubavi prema Bogu stupio je u svećenički stalež. Učio je u Rimu; a kad se vratio odanle, djelovao je najprije kao učen i revan svećenik u Hrvatskoj. U to vrieme prietila je katolicima velika opasnost od krivovjeraca. Ostrogonskom nadbiskupu uspjelo je, da je Marka Križevčanina dobio za svoju nadbiskupiju. Do-

skora je postao zagrebački kanonik i upravitelj neke opatije blizu Košica. Sveti posao vršio je uz pomoć dvaju svećenika iz Družbe Isusove. Osvojitelj Košica, Juraj Rakoczy, pristaša krivovjeraca, bacio ga je u tamnicu, gdje su ga nagovarali, da se odrekne katoličke vjere. Obećavali su mu slobodu, imetak i bolju službu. U protivnom slučaju grozili su mu se, da će mu sve oteti, mučiti ga i ubiti. Blaženi Marko podnosio je iz ljubavi prema Bogu: prezir, grožnje, progon, tamnicu i smrt. U noći od 6. na 7. rujna 1619. objesili su ga u tamnici o grede, palili vatru izpod njega, tukli i mučili ga. Napokon su mu odsjekli glavu i bacili ga u smradnu jamu. Tielo bl. Marka Križevčanina sahranili su blizu crkve u Trnavi. Zbog mnogih čudesa, koja su se zbila na njegov zagovor, papa Pio X. proglasi ga blaženim godine 1905.

Štovanje prema bl. Marku Križevčaninu među Hrvatima sve se više širi. To je dobro! Prizivajmo više i češće njegov zagovor, da bi Gospodin Bog vidljivo umnožio čudesa, te bi Hrvati imali razloga moliti Svetu Stolicu, da ga proglasi svetim.

Pobudi češće uzdah: »Bože, ljubim te, jer si neizmjerno dobar.« Taj uzdah ponavljaj osobito, kad pristupiš sv. pričesti, gdje se najtjesnije sjedinjuješ u ljubavi s Isusom. Ako bi se po nesreći dogodilo, da izgubiš milost posvećujuću i s njom i ljubav Božju, ne miruj, dok je opet ne dobiješ u skrušenoj izpoviedi.

XXVII. VANJSKO ŠTOVANJE BOGA

Za spas duše potrebno je, da kršćanin i izvanjskim načinom štuje Boga. Ali nije dosta, da to čini samo za sebe, ili da na svoj način vrši neke bogoštovne čine bilo pojedinačno, bilo skupno, na pr. kod kuće, na polju, u šumi. Naprotiv, kršćanin je dužan, da ide na ono mjesto, koje je katolička Crkva odredila za službu Božju, i da vrši one čine, što ih je odredio ili sâm Krist ili Crkva katolička.

U Starom zavjetu naredio je Mojsije službu Božju, kako mu je Bog zapovjedio. Svećenici su prinosili svagdanje žrtve i blagoslivljali narod.

Isus Krist, zakonodavac Novoga zavjeta, pokazao je riečima i primjerom, kako treba štovati Boga vanjskim načinom. Tako je već kao dvanaestgodišnji dječak išao u Jeruzalemski hram. Dok je javno naučavao išao je i sa svojim apostolima na blagdane u hram, a naučavao je i po manjim bogomoljama. Isus

se brinuo za svetost kuće Božje, pa je i trgovce iztjerao iz hrama. Apostole je učio moliti »Otče naš«. Kod molitve je podizao ruke i oči prema nebu. Skupno je molio s apostolima kod posljednje večere.

Po odredbi Isusovoj uredili su apostoli izvanjsku službu Božju, Nekrvnu žrtvu Novoga zavjeta, svetu misu, prikazivali su onako, kako im je to zapovjedio Isus Krist na posljednjoj večeri. S vremenom su kršćani počeli graditi crkve i ondje vršili službu Božju. Za službu Božju naredila je sveta Crkva posebno misno odielo, rublje i sveto posuđe. Različite crkvene službe vrše biskupi i svećenici.

\+ 192. *Zašto smo dužni štovati Boga i izvanjim načinom?*

I izvanjim načinom dužni smo štovati Boga: jer nam je Bog stvorio tielo i dušu, pa oboje treba da ga štuje; Isus je tako zapovjedio i svojim nas primjerom učio; izvanje štovanje Boga podupire nutarnje i potiče druge na pobožnost.

Vanjsko štovanje Boga je privatno i javno. Privatno izvršuju vjernici sami za sebe. Javno izvršuju u ime Crkve određene osobe, na posebno određenim svetim mjestima, gdje se služe stvarima posvećenim za službu Božju.

\+ 193. *Koje su osobe određene za vršenje javnog bogoštovlja?*

Za vršenje javnog bogoštovlja određeni su biskupi i drugi svećenici katoličke Crkve.

\+ 194. *Koja su mjesta određena za vršenje javnog bogoštovlja?*

Za vršenje javnog bogoštovlja određene su crkve, kapele i groblja.

\+ 195. *Tko se ogrješuje o vanjsko štovanje Boga?*

O vanjsko štovanje Boga ogrješuje se onaj, koji zanemaruje službu Božju, ili se kod nje nepristojno vlada.

Tko bi iz mržnje prema Bogu ili Crkvi zlostavljao biskupe, svećenike i redovnike; tko bi oteo crkvu, kapelu, groblje i upotriebio ih za druge svrhe; tko bi na tim mjestima prolio čovječju krv, ili učinio bezsramne griehe, provalu; tko bi u smrtnom griehu primio sv. pričest, potvrdu i t. d., taj bi učinio svetogrđe.

196. *Tko učini svetogrđe?*

Svetogrđe učini, tko pogrđuje Bogu posvećene osobe, stvari i mjesta.

Primjena. Bez biskupa i svećenika nema sv. mise, ni sv. pričesti, ni izpoviedi, ni od Boga postavljenog propovjednika rieči Božje. Zato treba, da ih slušamo i štujemo.

U crkvu ne spada razgovor, smieh, a najmanje za vrieme svete mise. I groblje je sveto mjesto, na kojem pokojni čekaju uzkrsnuće tiela. Pristojno se vladaj i ondje, i moli za sve vjerne preminule.

Idući mimo crkve pokloni se Isusu u Presv. olt. sakramentu, a ako možeš, pođi u crkvu i u radne dane, makar nakratko, i pokloni se svomu Spasitelju.

Nekoliko godina nakon strašne francuzke revolucije, na Spasovo godine 1802. pristupio je prviput svetoj pričesti u svojoj župnoj crkvi St-Cornesse dvanaestgodištnji mladić Paulin Foisset. Njegov župnik promatrao je s veseljem toga revnog i pobožnog dječaka, ali se i žabrinuo, ne će li se i on poput mnogih drugih promieniti. Mislio je u sebi ovako: »Za nekoliko mjeseci on me više ne će pozdraviti, za nekoliko godina počet će pijančevati, psovati, u nedjelju raditi, kao što to čine i drugi.« No, dogodilo se ipak drugčije, Mali Paulin sabrao je istoga dana svoje drugove prvopričestnike i predložio im, neka mu obećaju, da će idućeg Uzkrsa opet doći svetoj pričesti, i tad ponoviti sadašnje svoje obećanje. Mnogi su to obećali, ali su samo petorica održala rieč. Kad su se sastali opet na uzkrsnu pričest, obvežu se, da će od sada osim o Uzkrsu ići svake godine još 4 do 5 puta na sv. pričest. Kad je minula godina dana, pridruže im se druga petorica. Od vremena do vremena sastajali su se među sobom i sa župnikom. Broj se njihov množio. Dječaci postadoše muževi, vriedni i pobožni otci obitelji. I za kojih desetak godina nastalo je u tom gradiću mnogo čestitih kršćanskih obitelji.

XXVIII. ŠTOVANJE MARIJE I SVETACA

Prvi kršćani osobito su štovali bl. Djevicu Mariju, Majku Isusovu, već za njezina života. Poslije njezine smrti i uznesenja na nebo još su je više štovali i njezinu pomoć prizivali. Isus je svoju Majku proslavio mnogim čudesima, jer su se dogodila na njezin zagovor.

Ali je Isus proslavio i svoje apostole. Sv. Petar već je za života činio velika čudesa. Na pr. u Lidi je ozdravio čovjeka, koji je osam godina ležao bolestan. U Jopi je uzkrisio pobožnu kršćanku po imenu Tabitu i t. d. Nad grobom sv. Petra u Rimu sagrađena je najveća crkva na svietu; na njegovu grobu, koji je izpod velikog oltara, skupljaju se svaki dan mnogi hodočastnici.

Po primjeru sv. Petra i ostalih apostola bezbrojni su kršćani kao mučenici žrtvovali svoj život za Isusovu vjeru. Mnoge je Gospodin također proslavio velikim čudesima. Zato su ih kršćani još više štovali i prizivali. Njihova tjelesa sahranjivali bi s velikim poštovanjem i dolazili bi na njihove grobove u katakombama. Tamo su biskupi i svećenici prikazivali sv. misu i molili svete mučenike i druge svete, da ih zagovorom pomažu kod Boga.

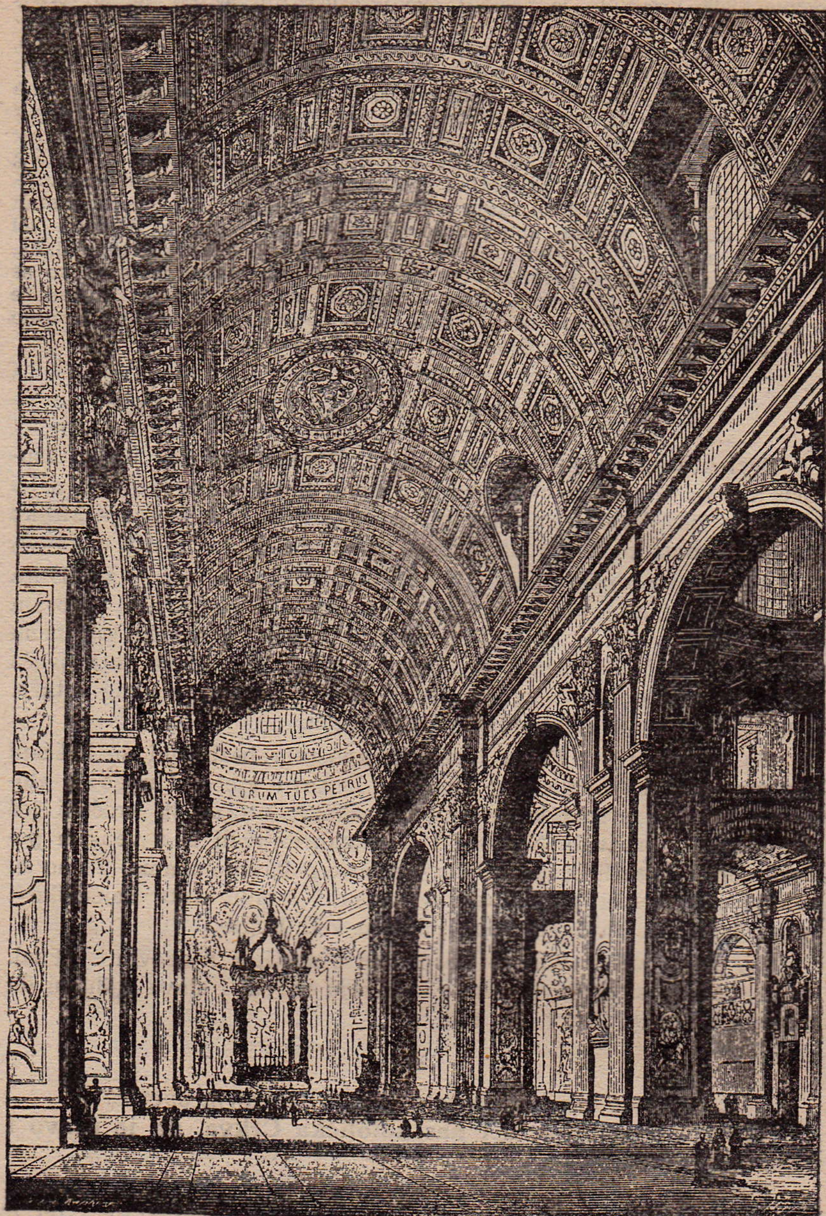
Sv. pismo veli: »Slavite Gospodina u svetima njegovim«. (Psal. 150, 1.) Mudrost njihovu neka razglašuju narodi i slavu njihovu da naviešta Crkva.« (Crkv. 44, 14.)

*

197. *Što nas uči katolička Crkva o štovanju svetih?*

O štovanju svetih uči nas katolička Crkva, da je pravo i spasonosno štovati svete.

Posve je naravno, da se izkazuje dolično poštovanje onomu, koji je to zaslužio u savjestnom izpunjavanju dužnosti, bio on u najnižem ili najvišem položaju. Pogotovo zaslužuju svaku čast sveti Božji, koji su se odlikovali u službi prema Bogu, kao i krepošću i pobožnošću, tim najvišim plemstvom čovječanstva, i zadržali to plemstvo do svoje blažene smrti i sada su u nebeskom blaženstvu.

Unutrašnjost crkve sv. Petra u Rimu. Izpod glavnog oltara grob sv. Petra.

+ 198. *Zašto je pravo i spasonosno štovati svete?*

Štovati svete pravo je i spasonosno, jer ih je radi velikih krepostnih djela i sam Bog proslavio mnogim čudesima, a nas potiču svojim krepostima, da ih sliedimo i lakše se spasimo.

Drugčije se molimo Bogu, a drugčije svetima. Kad u Litanijama prizivamo božanske osobe: Otca, Sina i Duha Svetoga, kažemo: »Smiluj se nama«, a kad zazivamo bl. Djevicu Mariju, anđele i druge svete, velimo: »Moli za nas« ili »Molite za nas«.

199. *Kako se molimo Bogu, a kako svetima?*

Bogu se molimo, da nam sâm pomogne svojom svemogućnošću, a svetima se molimo, da nam pomognu svojim zagovorom kod Boga.

Bl. Djevica Marija je Majka Isusa Krista. To je izvor njezinih odlika: Bog ju je očuvao od iztočnoga grieha i od svakog osobnog grieha; uviek je bila i ostala djevicom, jer je začela Sina Božjega po Duhu Svetom; bila je milosti puna; kod smrti Isusove proglašena je majkom sviju ljudi; poslije smrti uznesena je na nebo; na nebesima postala je našom zagovornicom i posrednicom svih milosti.

200. *Koga treba da štujemo nad sve anđele i svete?*

Nad sve anđele i svete treba da štujemo bl. Djevicu Mariju, Majku Božju.

Tokom stoljeća nastale su mnoge svetkovine Majke Božje. Kao zapoviedani blagdani danas jesu samo Velika Gospa, 15. VIII. i Bezgr. začeće, 8. XII. Neki od Marijinih blagdana podsjećaju nas na najvažnije događaje iz života Majke Božje; drugi nam kazuju milosti i pomoći, koje je čovječanstvo od Boga primilo u različitim vremenima po njezinu zagovoru. To opet potiče vjernike, da joj izkazuju osobito štovanje, ili veleštovanje, ljubav i zahvalnost, koja se i vanjskim načinom očituje u različitim pobožnostima, moljenju krunice, bratovštinama, kongregacijama, hodočašćima i t. d.

+ 201. *Zašto treba da štujemo bl. Djevicu Mariju nad sve anđele i svete?*

Nad sve anđele i svete treba da štujemo bl. Djevicu Mariju, jer je ona Majka Božja, pa nam može najviše pomoći svojim zagovorom kod Boga.

Poslije bl. Dj. Marije, kojoj valja izkazivati štovanje pred svim anđelima i svetima, dolazi sv. Josip na prvo mjesto. Njemu pripada u kraljevstvu Božjem uzvišeni položaj, vrhunaravna čast i dostojanstvo: 1. zbog njegova duhovnog otčinstva prema božanskom djetetu Isusu, koje je dalo sv. Josipu sva prava i odlike pravog otca; potom je sv. Josip bio zamjenik Otca nebeskog na zemlji; 2. zbog njegova položaja kao glave svete Obitelji, kojemu su kao takvomu izkazivali poslušnost i poštovanje i Isus i Marija. Na ovo prvenstveno štovanje sv. Josipa sjeća nas dan 19. ožujka kao zapoviedani blagdan, zatim svetkovina sv. Josipa kao Zaštitnika Crkve, koja se slavi u sriedu poslije 2. nedjelje po Uzkrsu, i svetkovina sv. Obitelji, koja pada u nedjelju u osmini Sv. triju kralja.

Kad slikar izrađuje koju sliku, često i neprekidno gleda na svoj uzor, kako bi sve poteze dobro izrazio i sliku prikazao što vjernije. Isto tako treba da postupa svaki kršćanin, ako želi, da živi krepostno; i on treba da gleda, kako su se sveti Božji vladali u ovoj ili onoj životnoj okolnosti, pa da tako i on radi i postupa.

+ 202. *Kako ćemo najbolje štovati svete?*

Svete ćemo najbolje štovati tako, da ih prizivamo, razmatramo njihov život i nastojimo nasljedovati njihove kreposti.

Treba također štovati slike i kipove Isusa i svetih, jer nas pobuđuju na pobožnost i potiču, da živimo po njihovu primjeru. To je pravo i zato, jer kad štujemo i častimo slike i kipove znamenitih kraljeva, vojskovođa, narodnih junaka, pjesnika, roditelja, dobročinitelja i t. d., to više treba da štujemo slike i kipove Isusa i svetih. Osobito valja štovati razpelo, jer podsjeća na razpetoga Spasitelja.

Ostatci tiela i odiela i t. d. zovu se svete moći ili relikvije svetih. I te moći ili relikvije valja štovati, jer je Bog po njima višeput činio čudesa, i jer su tjelesa svetih bila hram Duha Svetoga, pa će uzkrsnuti na vječnu slavu.

Prva zapovied Božja glasi: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.

203. *Što zapovieda Bog u prvoj zapoviedi?*

U prvoj zapoviedi zapovieda Bog, da u njega vjerujemo, u njega se ufamo, njega nada sve ljubimo i njemu jedinomu služimo.

204. *Što zabranjuje Bog u prvoj zapoviedi?*

U prvoj zapoviedi zabranjuje Bog sve, što se protivi vjeri, ufanju i ljubavi; zatim zabranjuje praznovjerje i svetogrđe.

*

Primjena. Štovanje bl. Djevice Marije, sv. Josipa i ostalih svetaca mora biti prožeto živom vjerom i pouzdanjem u Božju providnost. Što dajemo Bogu i njegovim svetima, dajemo zapravo sebi! Vršimo to iz prave pobožnosti i nastojmo što više biti slični u djelovanju bilo Djevici Mariji, sv. Josipu ili pojedinim svetcima. Ne možemo ljepše provesti njihove svetkovine nego slušanjem sv. mise, primanjem sv. sakramenata izpoviedi i pričesti. Dolazimo li na njihova prošteništa, neka to bude dolično izvršeno, da se doista slavi Bog u svojim anđelima i u svojim svetima.

Stan se pravih katolika razpoznaje po tome, što se u njemu nalazi razpelo i pogdjekoja slika iz života Isusova, Majke Božje

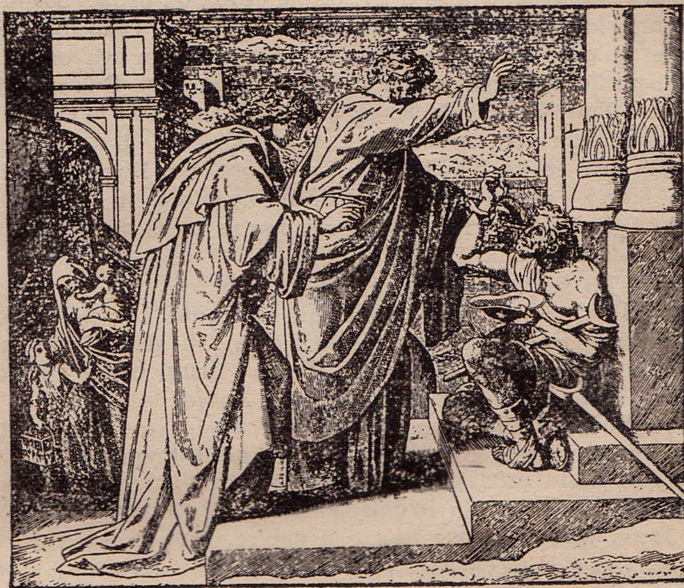
i svetaca. Uz ostale svetce Božje neka hrvatski narod štuje i priziva svoje svetce, kao što su bl. Augustin Kažotić, biskup zagrebački; bl. Nikola Tavilić, franjevac, mučenik rodom iz Šibenika; bl. Marko Križevčanin, svećenik-mučenik; Hozana Kotorka, redovnica, i t. d. Osobito nježno štuju Hrvati bl. Dj. Mariju na mnogim proštenıštima, na pr. u Marija Bistrici i t. d.

Kad molimo pred slikom ili kipom, to znade svaki kršćanin katolik, da se onda ne molimo slici ili kipu kao takovu, nego onomu, koga slika ili kip prikazuje. Ako možeš, nabavi sebi sliku svoga imenjaka, pa rado čitaj njegov životopis, i sliedi njegove kreposti.

XXIX. ŠTOVANJE IMENA BOŽJEGA

A. Pohvale imenu Božjemu

U Starom zavjetu su Izraelci na osobit način štovali ime Božje. Ime Bog (Jehova) bilo je mnogoput napisano, ali izgovoriti to presveto ime smio je samo veliki svećenik i to jedanput u godini. Isto tako je veliki svećenik nosio na čelu zlatnu vrpcu, u kojoj je

bilo upisano ime Jehova; to je podsjećalo narod na veliku i svetu dužnost, da ime Božje štuje i sveti. Na tu dužnost podsjeća Psalam 65, 1.: »Poklikni Bogu sva zemljo, pjevajte psalme imenu njegovu, dajte mu hvalu sa slavom.«

U Novom zavjetu zapovieda nam Isus Krist, da se molimo Bogu ovako: »Otče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje!« A prije svoje muke i smrti govori svom nebeskom Otcu: »Otče! . . . Ja sam te proslavio na zemlji; djelo sam izvršio, koje si mi dao, da

činim... Ja sam objavio ime tvoje ljudima, koje si mi dao od svieta. (Ivan 17, 4—6.)

Kad je Isus uzašao na nebo, apostoli su posvuda propoviedali ime Isusovo i njime činili čudesa. Jednom su Petar i Ivan išli u hram na molitvu. Pred vratima hrama sjedio je čovjek hrom od poroda i molio milostinju. A Petar mu reče: »Srebra i zlata nema u mene; nego što imam, ovo ti dajem: U ime Isusa Krista, Nazarećanina, ustani i hodi!« I uzevši ga za desnicu, podiže ga, i on odmah skoči na noge, stade hodati i uđe s njima u hram hvaleći Boga. Malo potom su poglavari svećenički uhvatili Petra i Ivana, i stavili ih u zatvor. Sutradan zapitaju apostole, kakvom silom i u čije ime su to učinili? A Petar reče: »U ime Isusa Krista, Nazarećanina, koga ste vi razpeli, ali ga je Bôg oživio od mrtvih, po njemu stoji ovaj pred vama zdrav... I nema ni u jednom drugome spasa, jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u kojem bismo se mogli spasiti.« (Dj. ap. 3, i 4.)

*

Isus zapovieda, da molimo ovako: »Sveti se ime tvoje« (Božje). Rieč »ime« upotrebljava se u Sv. pismu često, da označi osobu, koja nosi to ime, kao što i sve ono, što njemu pripada. Tako ime »Bog« označuje samoga Gospodina Boga; zatim sva imena, koja se Bogu pridievaju, kao presv. Trojstvo, Stvoritelj, Odkupitelj, Isukrst, Srdce Isusovo, Krv Isusova; sve Božje vlastitosti, rieči i djela; napokon sve one osobe i stvari, koje su Bogu posvećene, ili koje se na bilo koji način odnose na Boga, na pr. ime Djevice Marije, imena anđela, svetaca, apostola, ili imena: nebo, Božić, križ, Božji grob, i t. d. Sva ova imena treba svetiti ili štovati religioznim štovanjem.

+ 205. *Tko štuje ime Božje?*

Ime Božje štuje, tko doličnim načinom i s poštovanjem izgovara ime Božje, imena svetaca i svetih stvari; zatim, tko ime Božje hvali i slavi, i nastoji, da ga i drugi hvale i slave.

206. *Zašto smo dužni štovati ime Božje?*

Ime Božje dužni smo štovati, jer je to ime Boga, stvoritelja neba i zemlje i gospodara našega nebeskoga.

Isus je često prizivao ime Otca svoga na nebesima; a poticao je i apostole, da prizivaju to ime. Prizivati ime Božje i druga sveta imena treba češće; napose ujutro i uvečer, kad prisustvujemo sv. misi i drugim svetim činima; prije svakoga važnog posla; a najviše u napastima, nevoljama i u času smrti.

Sveto je i moćno ime Isusovo. Tim su imenom apostoli činili mnoga čudesa. Uz ime Isusovo treba pobožno prizivati ime Bogorodice Marije, sv. Josipa, zaštitnika sv. Crkve i kršćanskih obitelji. Zazivajući ime Isusa, Marije i Josipa može čovjek svladati najteže napasti, a u času smrti naći jaku utjehu i pomoć. Na čast tim svetim imenima naredila je Crkva i posebne svetkovine. Ime Isusovo slavi se između Nove godine i Bogojavljenja; Ime Marijino 12. rujna.

*

Primjena. Liep je običaj prikloniti glavu, kad se izgovara ime Isusovo. Tko pobožno pozdravi »Hvaljen Isus« ili odzdravi sa »Navieke«, dobiva 100 dana oproštenja; tko se dostojno križa i izgovara »U ime Otca i Sina i Duha Svetoga«, 50 dana; a tko pobožno moli »Litanije imena Isusova«, 200 dana. Moli rado i molitvu: »Blagoslovljen budi Bog...

U misnim molitvama dolazi krasan hvalospjev imenu Božjemu: »G l o r i a i n e x c e l s i s D e o« (»Slava Bogu na visini«). Liepo je, kad sav narod moli ili pjeva taj hvalospjev!

B. U v r e d e i m e n u B o ž j e m u

I z r a e l c i s e n i s u u s u d i l i i z g o v o r i t i i m e »B o g« ni u molitvi, nego su Boga prizivali imenom »Gospodin«. Na gori Sinaju zapovjedi Bog: »N e i z u s t i i m e n a G o s p o d i n a B o g a s v o g a u z a l u d; jer Bog ne će pustiti bez kazne onoga, koji bude izrekao ime Gospodina svoga uzalud«. (II. Mojs. 20, 7.)

Još teža kazna stigne onoga, tko pogrdi ime Božje i druga sveta imena. O tom pripovieda Sv. pismo ovaj događaj: Dok su još Izraelci boravili u pustinji, dogodilo se, da su se dvojica zavadila. Psujući jedan od njih ime Božje prokune ga. Pošto su ga predveli pred Mojsija, da mu sudi, naložio je, da psovača stave u zatvor, dok saznadu, što će Gospodin odrediti za njega. A Bog zapovjedi Mojsiju: »Izvedi toga psovača napolje, neka ga narod kamenuje. Cielom pak narodu proglasi: Tko prokune Boga svoga, trpjet će kaznu za svoj grieh, a tko psuje ime Božje, smrću neka umre; neka ga kamenuje sav narod, bio on domaći ili stranac. Jednako pravo neka bude za svakoga.« (III. Mojs. 24, 11.) Kad je Isus visio na križu, psovali su ga prolaznici, mahali su svojim glavama i govorili: »Ti, koji razvaljuješ Božji hram i za tri dana ga opet sagrađuješ, pomozi sam sebi; ako si Sin Božji, siđi s križa!« Tako su mu se rugali i svećenički poglavari s književnicima i starješinama i govorili: »Drugima je pomogao, a sebi ne može pomoći. Ako je izraelski kralj, neka siđe s križa, pa ćemo mu vjerovati. Uzdao se u Boga, neka ga sada oslobodi, ako mu je po volji, jer je rekao: Ja sam sin Božji.«

Sv. pismo kaže: »Ime Božje neka ne bude neprestano u tvojim ustima, i ne miešaj imena svetih, jer ne ćeš ostati bez grieha«. (Crkv. 23. 10.) Takvo izgovaranje imena Božjega je uzaludno i grješno.

207. *Tko izgovara ime Božje uzalud?*

Uzalud izgovara ime Božje, tko ga izgovori bez potrebe: u šali, srditosti ili od navade.

Izraelac je u svađi pogrdio ime Božje. On je p s o v a o ili h u l i o Boga i prokleo njegovo sveto ime. On je vrlo težko sagriešio.

208. *Tko psuje ili huli Boga?*

Psuje ili huli Boga, tko porugljivim ili bezsramnim riečima pogrđuje Boga, ime Božje ili druga sveta imena.

209. *Tko kune ili proklinje?*

Kune ili proklinje, tko zaziva zlo na sebe ili na drugoga i pri tom grdi ime Božje ili druga sveta imena.

Kako je psovka i kletva velik grijeh, vidi se iz velike kazne, što je stigla Izraelca. Sv. pismo kaže: »Psovači će propasti«. »Psovači, ne će baštiniti kraljevstva Božjega.« (Ps. 36, 22. i I. Kor. 6, 10.)

Mnoge težke nevolje, koje stižu čitave krajeve, kazne su Božje također za mnoge psovke i kletve. Tim kaznama opominje Bog ljude, da se poprave, jer će ih još teže kazne stići na drugom svietu.

Primjena. Očuvao te Bog od toga, da igda naučiš koju psovku ili kletvu! Ako si pak naučio koju, pokaj se skrušeno pred Bogom i iskreno se izpovjedi. Čvrsto odluči, da ne ćeš nikada izgovarati kletve. — Ako čuješ koga psovati ili kleti, opomeni ga, i nastoj ga odvratiti od toga grieha. Ako pak ne možeš, ili čuješ na ulici, kako opaki prolaznici psuju i kunu, nastoj zadovoljiti pravdi Božjoj za nanesenu uvredu i reci tiho: »Slava Otcu i Sinu i Duhu Svetomu«, ili »Oprosti mu, Bože, jer ne zna, što čini«.

Moli za obraćenje psovača. S molitvom prikaži Bogu koje dobro djelo za njihovo obraćenje, na pr. sv. pričest. Dobro bi bilo, da se upišeš u »Vojsku Srdca Isusova«, ako možeš, jer to družtvo pobožnih ljudi nastoji zatirati psovku i kletvu.

XXX. ZAKLETVA

Kad su sluge svećeničke nakon posljednje večere uhvatili Isusa na Maslinskoj gori, odveli su ga velikom svećeniku Kaifi, gdje su se sabrali književnici i starješine. Tada mu reče veliki svećenik: »Zaklinjem te živim Bogom, da nam kažeš, jesi li ti Krist, Sin Božji?« Reče mu Isus: »Ja jesam; i vidjet ćete Sina čovječjega, gdje sjedi s desne strane sile Božje, i dolazi na oblacima nebeskim.« Tada veliki svećenik razdere svoje haljine i reče: »Pogrdio je Boga. Evo, sad ste čuli, kako grdi. Što mislite?« A oni odgovore: »Zaslužio je smrt.«

Veliki svećenik je prizivao ime Božje za svjedočanstvo istine i tražio, da Isus govori pod zakletvom. A Isus je odgovorio: »Ja jesam«.

Isto tako se zaklinje i onaj, koji priziva ime Božje za svjedočanstvo, da će držati svoje obećanje.

Zakletva se dakle čini, ili da se potvrdi tvrdnja, ili da se potvrdi obećanje. Tako potvrđuju obećanje zakletvom vojnici; vjerenici, kad se vjenčaju; činovnici, kad započinju službovanje i t. d.

210. *Tko se zaklinje ili prisiže?*

Zaklinje se ili prisiže, tko priziva Boga za svjedoka, da istinu govori, ili da će obećanje držati.

Isus je pod zakletvom govorio istinu, zato mu je zakletva bila istinita; Isus je zakletvom potvrdio svoje božanstvo, a to je velik razlog za zakletvu, pa mu je zakletva bila razložna ili razborita; a i svrha zakletve ili prisege bila je pravedna, zato je i sama zakletva bila pravedna. Sv. pismo kaže: »Zaklinji se istinito, razborito i pravedno.« (Jer. 4, 2.)

Takva je zakletva ili prisega dobro djelo, jer tko se zaklinje istinito, razborito i pravedno, taj poštuje Boga, i priznaje, da Bog sve zna, da je svagdje nazočan i svemoguć; da je naš vrhovni gospodar i sudac svih djela.

Obično se kod svečane zakletve dižu tri prsta u vis: palac, kažiprst i srednji prst, čim se priznaje vjera u presv. Trojstvo. Kadkada se kod svečane zakletve stavlja razpelo pred onoga, koji se zaklinje i zapale se dvie svieće. Svečana zakletva započinje obično ovim riečima: »Zaklinjem se Bogom svemogućim«, a svršava se riečima: »Tako mi Bog pomogao.«

\+ 211. *Kad je zakletva sveto i bogoštovno djelo?*

Zakletva je sveto i bogoštovno djelo, kad je istinita, razborita i pravedna.

Tko se neistinito zaklinje, zaklinje se krivo i krivokletnik je. Tko se zaklinje istinito, ali bez dovoljna razloga, zaklinje se nerazborito. Tko se zaklinje na ono, što Bog zabranjuje, zaklinje se nepravedno.

Dok je Ivan Krstitelj bio u tamnici, priredi kralj Herod na dan rođenja svoga gostbu svojim velikašima i vojvodama i prvacima galilejskim. A kći Herodiadina (Saloma) plesala je i ugodila Herodu i njegovim gostima. A kralj reče djevojci: »Traži od mene, što hoćeš, i dat ću ti«, i zakle joj se: »Što god zatražiš, dat ću ti, bilo i polovicu kraljevstva mojega.« A djevojka po savjetu svoje majke reče: »Hoću, da mi odmah daš na tanjuru glavu Ivana Krstitelja«. A kralj radi zakletve i radi svojih gosti, ne htjede je odbiti, nego odmah posla krvnika i zapovjedi, da se donese Ivanova glava. I krvnik izvrši zapovied; odsieče glavu Ivanovu i donese na tanjuru i dade djevojci. Herod se zakleo nerazborito, grješno.

\+ 212. *Kakav grieh čini, tko se krivo zaklinje?*

Tko se krivo zaklinje, čini jedan od najvećih grieha, jer pogrđuje ime Božje; zaziva na sebe težke kazne na ovom i na drugom svietu, a bližnjemu nanosi često najveću nepravdu i štetu.

Ako je tko krivom zakletvom naškodio bližnjemu, nije dovoljno, da se samo pokaje, što je time težko uvriedio Boga, i da se iskreno izpovjedi, već je dužan i popraviti učinjenu nepravdu i bližnjemu naknaditi štetu, koliko može.

Težko grieši i onaj, koji se krivo zaklinje, da bližnjemu pomogne, na pr. da ga oslobodi od kakve dužnosti, da ga rieši zatvora, novčane globe ili druge kakve kazne; da ga izbavi iz koje neprilike, ili da ga opravda pred sudom, premda znade, da je kriv. Ovakva zakletva, iako ne škodi nikomu, ipak je velika i težka grjehota pred Bogom i pred ljudima. Sv. pismo kaže: »Tko opravda krivoga i tko osudi pravoga, obojica su mrzki Gospodinu«. (Poslov. 17, 15.)

Tko bi se zakleo, da će učiniti kakvo zlo, na pr. da će bližnjemu naškoditi, da mu ne će oprostiti, ili da ne će izvršiti, što je dužan,

takva bi zakletva bila grješna, a kad bi je izvršio, ponovno bi sagriešio.

*

Primjena. Pazi, da se ne zaklinješ bez potrebe! Ne bogmaj se nikako! Ne zaklinji se smrtnim griehom, nebom, životom, zdravljem, očinjim vidom, dušom i t. d. Sv. pismo kaže: »Ne priučavaj usta svoja na zakletvu, jer je to mnoge strovalilo u griehe.« (Crkv. 23, 9.)

Dva su se brata zavadila. Neki prijatelj njihov mnogo je nastojao oko toga, da ih izmiri. Jedan od braće bio je pripravan, da se pomiri, ali drugi nije htio o tom ni čuti. Rekao je: »Ne ću se pomiriti, jer sam se zakleo pred Bogom, da mu nikad ne ću oprostiti«. Na to mu reče prijatelj: »Tvoja je zakletva grješna i nevaljana. Kad si se zakleo, da mu ne ćeš oprostiti, isto je, kao da si rekao: Bože, ne ću držati tvoje zapoviedi, nego ću izvršiti volju tvoga neprijatelja, sotone. Ako budeš držao zakletvu, učinit ćeš još veći grieh, negoli je ona nepravedna zakletva sama«. Sad je tek uvidio svoju ludost i zasliepljenost, pa se pomirio.

U zakoniku Karla Velikoga bilo je određeno, da se krivokletniku ima odsjeći desna ruka, a u kasnijem srednjem vieku zakon je propisivao, da se krivokletniku odsieku tri prsta desne ruke.

XXXI. ZAVJET

U sva su vremena ljudi dragovoljno obećavali Bogu različita dobra djela, da izmole od njega potrebne pomoći. Osobito su to činili u većim težkoćama svoga života. Bogu su mila ta obećanja ili zavjeti, pa ih rado uslišuje. Sv. pismo kaže: »Prikaži Bogu žrtvu hvale i izvrši Svevišnjemu svoj zavjet, pa me prizovi u nevolji, i oslobodit ću te«. (Ps. 49, 14.)

Čitamo u Sv. pismu, kako se patriarh Jakob zavjetovao Bogu i bio uslišen. Bježeći Jakob pred svojim bratom Ezavom, koji ga je htio ubiti, stigne ga na putu noć. I on uzme kamen, stavi ga pod glavu i zaspi. U snu ugleda ljestve od zemlje do neba i anđele Božje, gdje uzlaze i silaze po ljestvama. Gore je stajao Gospodin Bog. Kad se Jakob probudio, prelio je uljem kamen, što ga je sebi metnuo pod glavu, i prozove ono mjesto Betel, t. j. kuća Božja. Potom se pomoli Bogu ovako: »Ako me Bog sačuva na putu, i sretno se vratim u dom otca svojega, ovdje ću načiniti oltar Gospodinu, i od svega blaga svojega dat ću deseti dio Bogu za žrtvu.«

Nakon 20 godina Jakob se sretno vratio kući s velikim blagom, što ga je stekao svojim radom, i izmirio se s bratom Ezavom; potom je otišao u Betel i ondje točno izvršio, što je bio obećao Bogu. (I. Mojs. 28, 29...)

*

Jakob se molio Bogu, da ga očuva od svake nesreće i sretno dovede kući. Radi toga je dragovoljno obećao Bogu, da će na onom mjestu, gdje mu se javio Gospodin, podići oltar i kao žrtvu

prinieti desetinu svega svoga blaga. To nisu bile samo male obične i neznatne stvari, nego vriedna i bolja djela. On je sve dobro promislio, pa je obećao onoliko, koliko je mislio, da će moći izvršiti.

213. *Tko se zavjetuje?*

Zavjetuje se, tko promišljeno i dragovoljno obeća Bogu koje bolje djelo, što ga može izvršiti.

Dobro djelo, što ga zavjetom obećamo, može biti na pr. molitva, pohod crkve, hodočašće, izpovied, pričest, post, različita pokornička djela; novčani prilog za crkvu, oltar, zvona, slike; za siromahe; prilog za podizanje ili podporu dobrotvornih zavoda za siročad, za bolestnike, starce, bezkućnike i t. d.

Osobita su dobra i bogoštovna djela ovi zavjeti: siromaštva, čistoće i poslušnosti, što ih polažu redovnici i redovnice u različnim redovima i družbama.

Veće zavjete ne valja činiti bez pitanja onih, koji o tom treba da znaju i odluče, a to su: roditelji, poglavari, izpovjednik i t. d.

Jakob je izvršio svoj zavjet. To traži Bog od svakoga, koji se zavjetovao. Sv. pismo veli: »Kad učiniš zavjet Gospodinu Bogu svojemu, ne oklievaj izvršiti ga, jer će ga tražiti Gospodin Bog tvoj; a ako budeš oklievao, računat će ti se u grieh«. (V. Mojs. 23, 21.) »Bolje je, da se ne zavjetuješ, negoli da zavjet učiniš pa ga ne izvršiš«. (Prop. 5, 4.)

+ 214. *Što traži Bog od onoga, koji se zavjetovao?*

Od onoga, koji se zavjetovao, traži Bog, da izvrši, što je zavjetom obećao.

Tko ne drži, što je zavjetom obećao, taj grieši. Ako se radi o većim stvarima, može to biti i smrtni grieh. O tome valja izpitivati svoju savjest i odkriti to u izpovjedi.

Druga zapovied Božja glasi: Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.

215. *Što zapovieda Bog u drugoj zapoviedi?*

U drugoj zapoviedi zapovieda Bog, da štujemo ime Božje i druga sveta imena; da se sveto zaklinjemo i izvršimo, što smo zavjetom Bogu obećali.

216. *Što zabranjuje Bog u drugoj zapoviedi?*

U drugoj zapoviedi zabranjuje Bog: uzalud izustiti ime Božje i druga sveta imena; psovati i kleti; grješno se zakleti i kršiti zavjet.

*

Primjena. Zavjetom štujemo Boga i slavimo njegovo sveto ime, a sebi pribavljamo mnoge koristi.

Premda je zavjet bogoštovno djelo, a čovjeku koristno, ipak treba dobro promisliti prije negoli se zavjetuješ. Ne obećavaj u nevolji ono, što ne možeš izvršiti, ili bi bilo vrlo težko izvršiti. Ne prenagli se! Pitaj starije za savjet, a u većim stvarima obrati se na izpovjednika, da te uputi; jer znaj, da je stroga dužnost izvršiti ono, što si Bogu obećao.

XXXII. SVETKOVANJE DANA GOSPODNJEGA

Bog je dao na Sinaju i ovu zapovijed: »Šest dana radi i svršavaj sve svoje poslove. A sedmi je dan počinak Gospodina Boga tvojega; tada nemoj raditi nikakva posla ti, ni sin tvoj, ni kći, ni sluga, ni služkinja, ni koje živinče tvoje, ni došljak, koji je kod tebe. (II. Mojs. 20, 9.) Još im zapovjedi Bog, da mu taj dan prinose posebne žrtve u svetom šatoru. I svećenici su ondje prinosili Bogu žrtve, palili tamjan, i blagoslivljali narod u ime Gospodnje. A narod je dolazio k tim žrtvama i zajedno sa svećenicima molio i pjevao. Svećenici su još na taj dan poučavali narod i opominjali ga, da drži zapoviedi. Taj sedmi dan zvali su Izraelci sabat, t. j. počinak.

U Starom zavjetu je Bog ljudima obećao mnoga dobra, ako budu držali dan počinka i druge njegove zapoviedi. Rekao je Gospodin, da će im dati kišu na vrieme, i zemlja će rađati rod svoj, a drveće će se puniti voćem; da će mirno spavati, i nikoga ne će biti, da ih plaši; da će pogubiti divlje zvieri, i mač ne će prolaziti preko njihovih granica. — Ali ako budu prezirali Božje naredbe, kaznit će ih siromaštvom, nebo će biti kao gvožđe, t. j. ne će biti kiše, zemlja ne će rađati roda, ni drveće donositi voća; na njih će pustiti mač i pomor, i predati ih u ruke neprijatelja.

U Novom zavjetu prvi su kršćani po odredbi apostola svetkovali dan po suboti, t. j. nedjelju. Čitamo u Sv. pismu: »U prvi dan nedjelje, kad se sabrasmo, da lomimo hljeb (t. j. k sv. misi), propoviedao im je Pavao«. (Dj. ap. 20, 7.). Korinćanima pisao je sv. Pavao, neka milodare sabiru svaki prvi dan tjedna (t. j. u nedjelju). (I. Kor. 16, 2.). Taj prvi dan tjedna nazivali su kršćani dan Gospodnji, kako ga naziva i sv. Ivan Apostol. (Otkr. 1, 10.). Dan Gospodnji, t. j. nedjelja, je dan počinka Novoga zavjeta.

Apostoli su odredili nedjelju kao dan Gospodnji, jer je Isus u nedjelju uzkrsnuo od mrtvih, i u nedjelju je poslao Duha Svetoga nad apostole.

217. *Zašto mi kršćani svetkujemo nedjelju, a ne subotu?*

Nedjelju, a ne subotu, svetkujemo mi kršćani, jer su apostoli odredili nedjelju za dan Gospodnji.

Prvi kršćani odmarali su se na dan Gospodnji, t. j. držali su nedjeljni počinak, a slobodno vrieme upotriebili su za službu Božju; prisustvovali su sv. misi, primali sv. pričest, slušali propovied, pjevali svete pjesme i skupljali milodare za potrebe crkve.

218. *Kako treba svetkovati dan Gospodnji, t. j. nedjelju?*

Dan Gospodnji, t. j. nedjelju, treba svetkovati tako, da držimo nedjeljni počinak i idemo k svetoj misi.

Također je dužnost, da u nedjelju slušamo r i e č B o ž j u, t. j. propovied.

\+ 219 *Tko skvrni dan Gospodnji?*

Dan Gospodnji skvrni: tko u nedjelju radi zabranjene poslove i dopušta ili zapovieda, da ih drugi rade; tko zanemaruje svetu misu.

\+ 220. *Koji su poslovi zabranjeni u nedjelju?*

U nedjelju su zabranjeni poslovi, što ih obično rade poljodjelci, obrtnici, radnici, trgovci u trgovinama i na sajmovima; zatim poslovi u tvornicama i različitim poduzećima.

221. *Da li je kada slobodno u nedjelju raditi zabranjene poslove?*

Zabranjene poslove slobodno je raditi u nedjelju, kada to silna potreba zahtieva ili kada to dopusti crkvena vlast.

Što Bog obeća, to izvrši. On blagoslivlja rad onih, koji svetkuju dan Gospodnji, a prieti težkim kaznama onima, koji ga zanemaruju. Iako je te prietnje izrekao Gospodin u Starom zavjetu, ipak smijemo držati, da su mnoge nesreće i obće siromaštvo i druge težke nevolje očita kazna Božja radi toga, što kršćani zanemaruju dan Gospodnji.

222. *Što čeka one, koji vjerno svetkuju dan Gospodnji?*

One, koji vjerno svetkuju dan Gospodnji, čeka na ovom svietu pomoć Božja i blagoslov, a na drugom svietu vječno blaženstvo.

223. *Što čeka one, koji zanemaruju dan Gospodnji?*

One, koji zanemaruju dan Gospodnji, čeka kazna na ovom i na drugom svietu.

Treća zapovied Božja glasi: Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji.

224. *Što zapovieda Bog u trećoj zapoviedi?*

U trećoj zapoviedi zapovieda Bog, da držimo nedjeljni počinak i idemo k svetoj misi.

225. *Što zabranjuje Bog u trećoj zapoviedi?*

U trećoj zapoviedi zabranjuje Bog kršiti nedjeljni počinak i zanemariti svetu misu.

*

Primjena. Nedjeljni počinak potreban nam je i za zdravlje tiela. Radom se čovjek umori, zato je potrebno, da se u nedjelju tjelesno odmori i skupi novu snagu za daljnji rad.

U nedjelju treba da činimo više dobrih djela, na pr. da više molimo Boga, idemo na večernju ili blagoslov; da idemo na kršćanski nauk i neuke poučavamo u vjeronauku; da čitamo dobre knjige; da pohađamo i pomažemo bolestnike, siromahe i druge nevoljnike. Takva djela ljubavi prema bližnjemu poznata su pod imenom k a r i t a t i v n a d j e l a k a t o l i č k e a k c i j e.

Imaj na pameti, da se nedjeljom po cielom svietu prikazuje Bogu oko 350 tisuća sv. misa. Združi se u duhu sa svim tim sv. misama i prikaži ih Bogu za oproštenje svojih grieha; za obraćenje grješnika; za obraćenje pogana; za dobar odgoj mladeži, da ostane u nevinosti; za umiruće; za duše u čistilištu i za sve potrebe svete Crkve.

Odluči, da ne ćeš nikada zanemariti sv. misu u nedjelje i zapoviedane blagdane. Izbjegavaj loše kino-predstave, sumnjiva prijateljstva, razpuštene zabave uobće svagda, a osobito u nedjelju, koju ti Bog daje za odmor, a ne za razpuštenost.

Englezki sudac, imenom Holt, u svojoj mladosti, još kao đak, zapao je u družtvo mladih ljudi, koji su nedjeljom zanemarivali službu Božju i živjeli dosta nedolično i razkalašeno. Holt je vremenom ostavio to družtvo, ozbiljno se popravio i savjestno vršio vjerske dužnosti. Nakon svršenih nauka postao je sudac, i kao takav morao je jednom izreći smrtnu osudu nad nekim zločincem, koji se u mladosti nalazio s njim u istom družtvu. Prigodom razprave zapita Holt okrivljenika: »Da li mu je što poznato, kako su prošli u životu njegovi prijatelji, s kojima je u mladosti pravio različite izgrede?« Zločinac odgovori: »Osim vas i mene nema više nijednoga na životu. Svi su ostali poginuli ili od krvničkoga mača ili drugom kakvom silovitom smrću.« Sudac je bio duboko potresen, kad se sjetio opasnosti, u kojoj se i sâm nalazio u svojim mladim danima.

XXXIII. DUŽNOSTI PREMA RODITELJIMA

A. Božji blagoslov

Bog je dao roditeljima pravo, da zapoviedaju djeci u njegovo ime i stavio im u dužnost, da skrbe za njihovu dušu i tielo. Roditelji zapoviedaju svojoj djeci namjesto Boga. Zato su djeca dužna štovati, ljubiti i slušati svoje roditelje kao namjestnike Božje. To zapovieda Bog u četvrtoj zapoviedi, koja glasi: »Poštuj otca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.«

Kad je majka kralja Salomona došla k sinu, iziđe joj on ususret, naklonivši se duboko; zatim sjedne na svoje priestolje, a sebi o desnu na posebno pripravljeno priestolje postavi svoju majku.

Najljepši primjer, kako treba roditelje štovati, ljubiti i slušati, dao je Isus. Za vrieme skrovitog života, do svoje tridesete godine u Nazaretu, pomagao je Isus svojoj Majci i svome hranitelju u kućnim poslovima. Napose je pomagao sv. Josipu u tesarskom zanatu. A u posljednjim njegovim časovima dvorio ga je u bolesti i tješio ga.

Kad je Isus javno počeo djelovati i tvoriti čudesa, učinio je prvo svoje čudo na molbu svoje Majke u Kani galilejskoj. I u najtežim bolovima na križu mislio je Isus na svoju majku i zauzeo se za nju, kad ju je povjerio apostolu Ivanu, neka se za nju brine, rekavši mu: »Evo ti Majke!« Na dan uzkrsnuća najprije se Isus javlja presvetoj Majci, da je utješi i razveseli. A kad je umrla, i apostoli je časno sahranili, nije njezino tielo ostalo u grobu, nego ju je Isus Krist uzkrisio i uzeo k sebi na nebo.

Car Konstantin Veliki toliko je cienio svoju majku sv. Jelenu, da ju je ovlastio, neka se po svojoj volji i uviđavnosti služi kraljevskim imetkom. Isto tako je dva grada i pokrajine označio imenom majčinim na njezin vječni spomen. A poslije njezine smrti podigao je njoj na javnom mjestu krasan spomenik zvan »Augusteum«.

*

Bog Otac dao je svoje ime i glavaru obitelji, te ga zato zovemo o t c e m. Bog je izvor otčinstva, i po njemu se naziva svako otčinstvo na nebu i na zemlji. I liepo ime m a j k a naziv je skoro

božanski. Ovo sladko ime sjeća nas, kako se Božja providnost pobrinula za nas i za naše potrebe u ono doba, kad smo u svemu ovisili o tuđoj pomoći. Dostojanstvo roditelja sastoji se u tomu, da na z e m l j i zamjenjuju samoga Gospodina Boga.

226. *Što su roditelji po naredbi Božjoj svojoj djeci?*

Roditelji su po naredbi Božjoj svojoj djeci namjestnici Božji i najveći dobročinitelji.

227. *Što su djeca dužna svojim roditeljima?*

Djeca su dužna svojim roditeljima, da ih štuju, ljube i slušaju.

Te dužnosti djece prema roditeljima jasno naglašuje Sv. pismo: »Štuj svoga otca (i majku) djelom i riečju i u svakoj strpljivosti, da sađe na tebe njegov blagoslov i ostane s tobom do konca.« (Crkv. 3, 9. 10.).

+ 228. *Kako ćemo pokazati, da štujemo roditelje?*

Da štujemo roditelje, pokazat ćemo tako, da ih od srdca cienimo, o njima dobro govorimo i uljudno se vladamo prema njima.

»Sine, brini se za svog otca (i majku), kad ostari, i ne žalosti ga za njegova života. I ako su njegova osjetila oslabila, imaj smilovanje prema njemu i ne prezri ga u svojoj jakosti.« (Crkv. 3, 14).

+ 229. *Kako ćemo pokazati, da ljubimo roditelje?*

Da ljubimo roditelje, pokazat ćemo tako, da ih razveseljavamo dobrim vladanjem, i zahvalno se sjećamo njihovih dobročinstava; da im od srdca dobro želimo, a u bolesti i potrebi pomažemo.

»Slušaj otca svoga ... i ne prezri matere svoje, kad ostari.« (Posl. 23, 22.)

+ 230. *Kako ćemo pokazati, da slušamo roditelje?*

Da slušamo roditelje, pokazat ćemo tako, da rado izvršimo, što nam zapovjede, i spremno primimo njihove opomene.

»Smilovanje, što si ga pokazao prema otcu (i materi), ne će ti biti zaboravljeno ... Pravednost će biti temelj tvoje zgrade; u danima nevolje bit ćeš uzet pod zaštitu (Božju), i tvoji će griesi nestati, kao što nestaje led u toplini.« (Crkv. 3, 15—17.). Bog je dakle obećao obilni blagoslov i svoju pomoć onoj djeci, koja svoje roditelje štuju, ljube i slušaju.

231. *Što čeka djecu, koja štuju, ljube i slušaju roditelje?*

Djecu, koja štuju, ljube i slušaju roditelje, čeka na ovom svietu Božja pomoć i blagoslov, a na drugom svietu vječno blaženstvo.

*

Primjena. Dobra djeca mole se Bogu svaki dan za svoje roditelje barem nešto; napose pak više mole za njih, ako slučajno padnu u kakvu nesreću ili bolest. U molitveniku ćeš naći i posebne molitve za roditelje.

Poštuj roditelje i pokaži im to srdačnim susretanjem. Mrki pogledi, osorne rieči, hladni susretaj i prkos ne dolikuje dobroj djeci. — Dobra djeca ne stide se nikada roditelja, nego ih priznavaju i ciene, ako se uzpnu do više časti ili službe. To traži od njih pravednost, kojom uzvraćaju roditeljima primljena dobročinstva. A Božji blagoslov prati samo takvu djecu.

B. Božja kazna

Kako Bog kažnjava nevaljalu djecu, pokazuju nam primjeri iz Sv. pisma. Veliki svećenik Helije imao je dva sina, Ofnia i Finesa. Oni su bili nevaljali i skvrnili su svetinju Božju, odvraćajući narod od prinošenja žrtava u sv. šatoru. Helije je doduše govorio sinovima, kako težko grieše Bogu i ljudima i opominjao ih je, ali ih nije kaznio, kako zapovieda Božji za-

kon, jer ih je preko mjere ljubio. Tada javi Gospodin mladom Samuelu, da će doskora kazniti Helija i njegove sinove, jer je znao, da su nevaljali, pa ih nije kaznio.

Naskoro udare Filistejci na Izraelce. Ovi su ponieli na bojno polje škrinju zavjetnu, a čuvali su je Ofnije i Fines. Filistejci su nadvladali Izraelce, mnogi su poginuli, a s njima i Ofnije i Fines. Filistejci su oteli i škrinju zavjetnu. Kad je Helije to čuo, pao je sa stolice nauznak, slomio vrat i umro.

*

+ 232. *Koje diete ne štuje roditelje?*

Roditelje ne štuje ono diete, koje ih prezire, o njima zlo govori, neuljudno i drzko se vlada prema njima ili ih sramoti.

+ 233. *Koje diete ne ljubi roditelje?*

Roditelje ne ljubi ono diete, koje im zlo želi, srdi ih i žalosti; koje ih ne pomaže u bolesti, potrebi i starosti.

+ 234. *Koje diete ne sluša roditelje?*

Roditelje ne sluša ono diete, koje nerado ili nikako ne vrši njihove zapoviedi; koje ne prima njihove opomene i prkosi im.

235. *Što čeka djecu, koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje?*

Djecu, koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje, čeka na ovom svietu sramota i nesreća, a na drugom svietu težka kazna.

*

Primjena. Djeca, koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje, pokazuju, da nemaju u sebi straha Božjega; spremaju nesreću sebi i roditeljima i ljudskom družtvu. I među djecom ima, na žalost, zločinaca. Do toga nisu došla najedanput, već tako, da su malo po malo odbijala i prezirala opomene roditelja.

»Ne uzkraćuj djetetu stegu, i ako ga udariš šibom, ne će umrieti«, veli Sv. pismo. I opet veli: »Ti ga udari šibom i izbavit ćeš mu dušu iz pakla«. »Šiba i opomena daju mudrost, a dječak, komu se sve pušta na volju, sramota je materi svojoj«. (Priče Sal. 13, . . .)

XXXIV. DUŽNOSTI PREMA POGLAVARIMA I STARIJIMA

Bog je ustanovio na zemlji dvije vlasti. Jedna je svjetovna vlast, koja skrbi za mir i blagostanje zemaljsko, a druga je duhovna vlast, koja se brine za naš vječni život.

Duhovnu vlast Novoga zavjeta utemeljio je Isus Krist, kad je svojoj Crkvi dao duhovne poglavare. Njima je rekao: »Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga, koji je mene poslao« (Luka 10, 16.).

Uz duhovnu vlast dao je Bog ljudima i svjetovnu vlast, t. j. svjetovne poglavare. Sv. pismo kaže: »Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene«. (Rim. 13, 1.) I opet veli Sv. pismo: »Slušajte u svemu svoje tjelesne gospodare, ne služeći samo na oko, kao

oni, koji se hoće ljudima dopasti, nego u jednostavnosti srdca, bojeći se Boga«. (Kološ. 3, 22.).

Sv. pismo pripovieda, kako su kažnjeni ljudi, koji nisu štovali poglavare i starije. Protiv poglavara Mojsija i velikog svećenika Arona pobuni se jednom 250 Izraelaca pod vodstvom plemenskih starješina Kore, Datana i Abirona. Oni su stali vikati na Mojsija i Arona i koriti ih, da su se pogospodili, te hoće samo da vladaju nad drugima. Oni su zahtievali, neka budu svi u narodu jednaki i neka svatko može postati svećenik i narodni poglavar. Kad to čuje Mojsije, padne ničice i reče: »Dođite sutra pred Gospodina sa svojim kadom, pa ćemo vidjeti, koga će Gospodin izabrati«. Kora skupi sav zbor pred šator od sastanka. Tada reče Gospodin: »Odstupite od šatora Korina, Datanova i Abironova, da ih zatrem«. I zemlja se pod njima provali, i proždre ih sa svim imanjem njihovim; a onih 250, koji prinesoše kâd, pojede oganj. (IV. Mojs. 16, 1—35.).

Sv. pismo pripovieda i ovaj događaj: Kad je jednom prorok Elizej prolazio nekim gradom, rugali su mu se nevaljali dječaci i vikali za njim: »Hodi, ćelo! Hodi ćelo!« Elizej im zaprieti u ime Gospodnje. Uto dođu dva medvjeda iz šume i raztrgaju od onih dječaka četrdeset i dvojicu. (IV. Kralj. 2, 24.).

236. *Koga smo dužni štovati i slušati uz roditelje?*

Uz roditelje dužni smo štovati i slušati duhovne i svjetovne poglavare.

+ 237. *Tko je dao vlast duhovnim i svjetovnim poglavarima?*

Duhovnim i svjetovnim poglavarima dao je vlast sam Bog podložnicima na dobro.

+ 238. *Koga još treba štovati uz duhovne i svjetovne poglavare?*

Uz duhovne i svjetovne poglavare treba još štovati hranitelje, učitelje i starješine u službi; poslodavce, gospodare i starije ljude.

Volja je Božja, da se ljudi pokoravaju starješinama u službi, osim ako bi im zapovjedili ono, što Bog zabranjuje. — Kad su židovski poglavari zapovjedili apostolima, da više ne uče u ime Isusovo, odgovore im apostoli: »Većma se treba pokoravati Bogu nego ljudima«. (Dj. ap. 5, 29.). Po primjeru apostola milijuni su kršćana radije podnieli mučeničku smrt, negoli da odpadnu od katoličke vjere.

239. *Kada nije slobodno slušati roditelje i poglavare?*

Roditelje i poglavare nije slobodno slušati, kad bi zapovjedili ono, što Bog zabranjuje.

Četvrta zapovied Božja glasi: Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.

240. *Što zapovieda Bog u četvrtoj zapoviedi?*

U četvrtoj zapoviedi zapovieda Bog štovati i slušati roditelje i poglavare.

241. *Što zabranjuje Bog u četvrtoj zapoviedi?*
U četvrtoj zapoviedi zabranjuje Bog prezirati roditelje i poglavare; zlo im željeti, prkositi i neposlušan im biti.

*

Primjena. Sv. pismo kaže: »Pokoravajte se svakoj uredbi čovječjoj radi Gospodina: bilo kralju kao poglavici, bilo upraviteljima kao onima, koje on šalje, da kazne zločince, a pohvale dobre. Jer je tako volja Božja. Sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja poštujte.« (I. Petr. 2, 13.)

Crkva nas potiče, da molimo za duhovne i svjetovne poglavare, »da revno izvršuju sve, što može unapriediti Božju slavu, naš spas, obćeniti mir i blagostanje svih kršćana«.

Sv. Augustin veli: »Osnovni je zakon svake ljudske zajednice poslušnost prema poglavarima«.

Gospodari su dužni skrbiti i za duhovno dobro svojih službenika. Zato neka ih potiču, da vrše svoje vjerske dužnosti; da im ne zapoviedaju zabranjenih poslova u nedjelju i da ih puste k službi Božjoj. Neka imaju na pameti, da ne može biti vjeran gospodaru, koji se iznevjeri Bogu. Sv. pismo kaže: »Ako imaš vjernog slugu, neka ti bude kao duša tvoja, kao s bratom tako postupaj s njime«. (Crkv. 33, 31.) »Gospodari, što je pravo i pristojno, podajte slugama; znajući, da i vi imate Gospodara na nebu.« (Kološ. 4. 1.)

XXXV. BRIGA ZA VLASTITI ŽIVOT I ŽIVOT BLIŽNJEGA

A. Najveća zemaljska dobra

Kako se treba brinuti za svoj život i zdravlje, kao što i za život i zdravlje bližnjega, pokazala je sv. Obitelj u Nazaretu. Josip i Marija bili su u svemu umjereni i jednostavni. Brinuli su se i za život djeteta Isusa, kad su po Božjoj zapoviedi s njim bježali u Egipat, jer ga je Herod htio pogubiti.

Isus se brinuo za život i zdravlje drugih ljudi. Tako je bezbrojne bolestnike čudom ozdravio; apostole spasio za oluje na moru; zaštitio ih na Maslinskoj gori zapovjedivši četi, koja je došla, da ga uhvati: »Ako dakle mene tražite, neka ovi idu.«

Isus se brinuo za život svoje majke. Dok je visio na križu, ne zaboravlja na nju, već je povjerava Ivanu, da za nju skrbi.

Tjelesni život je naše najveće dobro zemaljsko. Dužni smo sve učiniti, da ga uzčuvamo, to više, što smo ga od Boga dobili, da njime dostojno upravljamo do Božje volje, držeći ga u časti. Sv. Pavao kaže: »Neka ne vlada grieh u vašem smrtnom tielu, da slušate požude njegove; niti dajte udova svojih griehu za oružje nepravde, nego... dajte udove svoje Bogu za oružje pravde«. (Rim. 6, 12.). Sv. Ćiril Jeruzalemski veli: »Drži svoje tielo u časti i misli na to, da ćeš uzkrsnuti od mrtvih, te u svom tielu biti suđen«.

Mi ćemo jednoć morati Bogu dati račun, kako smo postupali s tielom, koje je bilo stan neumrloga duha i oruđe za izpunjavanje staležkih dužnosti. Zato treba da se čovjek brine za život i zdravlje svoje i za život i zdravlje svoga bližnjega.

*

Ljudsko je tielo umjetnina ruke Božje. Po volji Stvoritelja dužan je čovjek svoje tielo držati u redu, da se u njemu po mogućnosti što savršenije odrazuje slika Božja.

242. *Koja su najveća zemaljska dobra?*

Najveća zemaljska dobra jesu život i zdravlje.

+ 243. *Zašto treba skrbiti za svoj život i zdravlje?*

Za svoj život i zdravlje treba skrbiti zato, da možemo vršiti dužnosti svoga zvanja, lakše služiti Bogu i činiti dobro bližnjemu.

Uvjeti života i zdravlja jesu: čistoća tiela, prikladno odievanje prema tome, koje je godišnje doba, zračan i suh stan, sunčano svietlo, zdrava hrana; zatim radinost, umjerenost u radu, a ponajviše umjerenost u jelu i pilu, te uredan i krepostan život. Umjerenost i trieznost kriepi tielo, održava zdravlje, produžuje život, bistri duh i daje duši vlast nad tielom.

Treba skrbiti i za život svoga bližnjega, napose za život onih, koji su nam najbliži, a to su naši domaći. Sv. pismo veli: »Tko se ne brine za svoje, a osobito za domaće, gori je od nevjernika«. (Timot. 5, 8.).

Napose su roditelji dužni skrbiti za život i zdravlje djece kao i svih ukućana. Ali su i djeca dužna skrbiti za život i zdravlje roditelja, osobito kad oni ostare i obnemognu.

+ 244. *Za čiji život i zdravlje treba skrbiti najviše?*

Najviše treba skrbiti za život i zdravlje onih, koji su nam najbliži; zatim onih, koji su najbjedniji i bez ičije pomoći.

Imamo li bolesnika u kući, treba ga posluživati strpljivo i s ljubavlju; pozvati mu u pravo doba liečnika, a u slučaju veće i pogibeljnije bolesti odpremiti ga u bolnicu, gdje ima više pomagala za njegu bolesnika. Sv. pismo veli: »Liečnik odnosi bolest, a ljekarnik pravi koristne liekove i pripravlja zdravonosne pomasti«. (Crkv. 38, 7.).

Zdravlje nam pomaže i u tome, da se lakše spasimo. Zdrav čovjek lakše moli Boga, lakše polazi na sv. misu u crkvu, na izpovied i pričest, na procesije, hodočašća i t. d.

*

Primjena. Briga za zdravlje neka ne bude pretjerana, niti smijemo biti odviše bojažljivi, pa propuštati dužnosti, napose vjerske, zbog prevelike brige za zdravlje. Život na zemlji samo je priprava za bolji život na drugom svietu. Za taj život na nebu treba da smo spremni pretrpjeti svakojake nevolje i bolesti.

Za vrieme bolesti treba da molimo Boga. Sv. pismo veli: »Ne budi u bolesti nehajan, nego moli Boga, i on će te ozdraviti. Odstupi od nepravednosti i popravi svoja djela, te očisti svoje srdce od svakoga grieha. Prikaži žrtvu uspomene.« (Crkv. 38, 11.) U Novom zavjetu je žrtva uspomene sv. misa, u kojoj se žrtvuje sam Isus Krist; zato prikazuj i misu za zdravlje.

Nastoj biti u svemu umjeren, i to će povoljno djelovati na zdravlje tiela i njegov pravilni razvitak. Njemački vojskovođa Moltke slavio je 90. godinu života. Jednom ga zapitaju, što mu je pomoglo do te visoke starosti. On je rekao: »Doživio sam tako visoku starost prije svega zbog svoga urednog načina života, a napose zbog umjerenosti u jelu i pilu«. General Moltke je svaki dan s velikom točnošću ustajao u 6 sati, a na počinak je išao u 10 sati navečer. Hrana je njegova bila špartanski jednostavna!

B. Griesi protiv života i zdravlja svojega

Bog je gospodar života i smrti. Zato nijedan čovjek nema prava, sebi oduzeti život, ili svoje tielo hotimice osakatiti. Napose nitko nema kao pojedinac prava, da to učini svome bližnjemu. Sv. pismo kaže: »Upoznajte, veli Gospodin, da sam ja sâm Bog i da ja dajem smrt i udjeljujem život«. (V. Mojs. 32, 39.). I drugdje veli: »Jer ti, Gospodine, imaš vlast nad životom i smrću«. (Mudr. 16, 13.).

Tko škodi životu i zdravlju, bilo svojemu, bilo bližnjega, čini nepravdu, prestupa petu zapovied Božju i grieši.

Protiv pete zapoviedi Božje sagriešili su Juda, izdajnik Isusov, poglavari i starješine izraelski, koji su nevinoga Isusa predali na smrt. Vidjevši Juda, da su Isusa osudili na smrt, razkaja se i povrati trideset srebrnika glavarima govoreći: »Sagriešio sam izdavši krv nedužnu.« A oni mu rekoše: »Što mi marimo za to! To je tvoja stvar.« I bacivši srebrnike u hram iziđe, i otiđe te se objesi.

*

Juda je očajao i objesio se. Naškodio je svome životu i težko sagriešio protiv pete zapoviedi Božje. Tko samoga sebe ubije, zove se samoubojica. A grieh, što ga takav čini, zove se samoubojstvo. Samoubojica grieši: protiv svoje duše, koju baca u vječnu propast; protiv svojih najbližih srodnika, koje žalosti i sramoti.

Težko grieši protiv svoga života i zdravlja i onaj, koji ima nakanu, da sebi oduzme život, ali mu to ne uspije, pa se rani ili osakati. Grieši protiv svoga života i zdravlja i onaj, koji se odviše srdi ili se nerazborito napreže u poslu; koji preko mjere jede i pije, razuzdano i neuredno živi, pretjerano pleše, osobito na zabavama s plesom do zore. Takvi su plesovi pogibeljni i po ćudoređe i po zdravlje.

Grieši nadalje i onaj, koji sebi želi smrt, jer očajava, ili jer mu je život dojadio. Nije grješna želja, kad netko želi umrieti samo zato, da se oprosti muka i bolova predajući se ipak posve volji Božjoj. Tko pak želi da umre od čeznuća za nebom i vječnim blaženstvom, to je dobra i sveta želja.

Kad netko grješno i razuzdano živi, osobito kad se predaje nečistom griehu, u velikoj je pogibelji, da će ga takav život dovesti do očaja, a možda i do samoubojstva.

Svomu životu i zdravlju može naškoditi i onaj, koji sebe bez potrebe stavlja u pogibao, na pr. tko se igra ubojitim oružjem, tko ugrijan pije hladne vode ili jede ledena jela; tko pretjeruje u športskim vježbama i t. d.

✱

245. *Tko škodi svomu životu i zdravlju?*

Svomu životu i zdravlju škodi: tko sebe ubije, osakati ili rani; neumjereno jede i pije; jako se srdi, razuzdano živi.

246. *Kakav grieh čini, tko sebe hotimice ubije, osakati ili rani?*

Tko sebe hotimice ubije, osakati ili rani, čini jedan od najvećih grieha, jer vrieđa Boga, koji je jedini gospodar života i smrti, upropašćuje svoju dušu, a svoje najbliže srodnike žalosti i sramoti.

Često je dopušteno, a kadkad je i dužnost staviti svoj život u pogibao. Tako na pr. vojniku u ratu, svećeniku, liečniku i bolničaru za vrieme kužne bolesti; vatrogascu, kad bukne požar i t. d.

+ 247. *Kada je dopušteno staviti u pogibao svoj život i zdravlje?*

Svoj život i zdravlje dopušteno je staviti u pogibao, kad to traži obće dobro ili viša dužnost.

✱

Primjena. Komu je uzrok njegove bolesti grješno življenje, neka se čuva grieha i neka se popravi.

Opaziš li koga u očaju i vidiš li da namjerava naškoditi svome životu, učini sve što možeš, da ga odvratiš od toga. Ako je tko učinio samoubojstvo u poremećenom duševnom stanju, prepustimo to Bogu i nadajmo se, da ga on ne će odbaciti.

C. Griesi protiv života i zdravlja bližnjega

Protiv života Isusova težko se ogriešio Juda, vojnici i narod. Jedan od najtežih grieha protiv pete zapoviedi Božje je hotimično ubojstvo. Ne grieši težko samo, tko nepravedno ubije bližnjega svojom rukom, nego i koji drugoga na to nagovara, savjetuje, zapovieda, odobrava, hvali, brani ili na koji drugi način pomaže ubojstvo. To su tako zvani tuđi griesi.

Često i jaka srčba dovodi do velikih svađa, tučnjava i ubojstava. Isto tako i prekoredno uživanje alkohola uništava zdravlje, a pijanstvo je kadkada upropastilo čitave obitelji i strovalilo u smrt mnoge ljude. Zato je srčba i neumjerenost također grieh protiv pete zapoviedi Božje.

Osobito težko grieše, koji otimaju život nevinoj dječici. Takvih ljudi ima još i danas ne samo među poganima, nego na žalost i među kršćanima. Taj grieh zove se čedomorstvo. Za taj grieh određena je krivcima težka kazna već na ovom svietu, a pogotovo će ih kazniti pravda Božja na drugom svietu.

Težko grieše, koji kradu djecu, pa ih osakate, da mogu s njima prositi milostinju. Dalje se ogrješuje o život i zdravlje bližnjega, tko ga zlostavlja i tako mu život gorči i prikraćuje.

248. *Tko škodi životu i zdravlju bližnjega?*

Životu i zdravlju bližnjega škodi: tko ga nepravedno ubije, osakati, rani, zlostavlja ili mu na koji drugi način život ogorčava i prikraćuje.

Hotimično ubojstvo broji se među griehe, koji se zovu u nebo vičući griesi, jer nekim načinom viču u nebo, da ih Bog kazni.

U borbi s razbojnicima ili s onima, koji bi ubojitim oružjem nepravedno napadali na nas, dopušteno je braniti svoj život i imovinu i odbiti napadača.

*

Primjena. Čuvaj se, da ne škodiš životu i zdravlju bližnjega. Zato se kloni mržnje, zavisti, klevete, psovke i t. d. Kloni se svađe i svake tučnjave. U naglosti i srditosti mnogi je ljudski život već nastradao. Ako vidiš, da je tko razjaren, najbolje je, da šutiš i da se što prije ukloniš. Ne drži srčbe u svom srdcu; nastoj se što prije izmiriti. Ne osvećuj se neprijatelju i ne kroji pravicu sam sebi. To je pravo i dužnost zakonite vlasti.

XXXVI. BRIGA ZA SVOJU DUŠU I DUŠU BLIŽNJEGA

Sv. pismo kaže: »Zdravlje duše u svetosti i pravednosti valja više negoli zlato i srebro.« (Crkv. 34, 14.)

Isus nas u svojoj nauci neprestano uči, da se osobito brinemo za spas duše, a odvraća od prolaznih zemaljskih stvari. Tako je jednom pripoviedao ovu priču: U nekoga bogatog čovjeka urodi njiva veoma. I razmišljao je u sebi: Što da činim, kad nemam u što da saberem svoje ljetine? I reče: Ovo ću učiniti: Srušit ću svoje

žitnice i sagradit ću veće, i ondje ću sabrati svu ljetinu i dobra svoja. I kazat ću duši svojoj: Dušo, imaš mnogo imanje na mnogo godina: počivaj, jedi, pij, veseli se! Ali Bog mu reče: »Luđače! ovu ću noć tražiti dušu tvoju od tebe, a što si pripravio, čije će biti?« Tako se događa onomu, koji sebi teče blago, a nije bogat u Boga.

Dušu čovječju izporedio je Isus s najdragocjenijim blagom i biserom, kad je rekao: Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, koje čovjek, kada ga nađe, sakrije, i radujući mu se otide i prodade sve, što ima, i kupi ono polje. Nadalje je kraljevstvo nebesko kao trgovac, koji traži liepo biserje. Kad nađe dragocjeno zrno bisera, otide i prodade sve, što je imao i kupi ga. (Mat. 13, 44. 45.)

Isus Krist dao je divan primjer svih kreposti i poticao je svoje učenike, da daju dobar primjer drugima. On im je govorio: »Tako neka svietli svjetlost vaša pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Otca vašega, koji je na nebesima.« (Mat. 5, 13.) Onima pak, koji druge navode na zlo, naviešta težke kazne. Tako reče: »Jao svietu od sablazni, ali jao onomu čovjeku, po kojemu dolazi sablazan: bolje bi mu bilo, da mu se mlinski kamen objesi o vrat i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih, koji vjeruju u mene!« (Mat. 18, 16. i Luka 17, 1.)

Duša je čovječja najdragocjenije blago i biser. Zato veli Isus, da se imamo najprije brinuti za dušu, koja je određena za nebesko kraljevstvo.

+ 249. *Tko se brine za svoju dušu?*

Za svoju dušu brine se: tko se kloni grieha, drži zapoviedi Božje i živi krepostno.

Isus Krist kaže: »Što koristi čovjeku, ako cieli sviet dobije, a duši svojoj naudi«. (Mat. 16, 26.) A sv. Ambrozije veli: »Cieli sviet nije ništa prema gubitku jedne duše.«

+ 250. *Tko škodi svojoj duši?*

Svojoj duši škodi: tko misli samo na zemaljske stvari, prestupa zapoviedi Božje i zanemaruje spas duše.

+ 251. *Tko se brine za dušu bližnjega?*

Za dušu bližnjega brine se, tko ga riečju i primjerom upućuje na dobro, a odvraća od zla.

Duši bližnjega škodi, tko drugima govori dvolične, manje čedne, bezsramne ili bezbožne rieči; razkalašeno se vlada; nedolično se odieva; posuđuje loše knjige, ili ih pred drugima čita ili preporučuje čitati, osobito ako su bezvjerskog, krivovjerskog, ili bezsramnog sadržaja; tko pokazuje nepristojne slike; vodi drugoga u loša družtva, osobito razkalašena, bezvjerska, krivovjerska, komunistička; tko drugomu daje loš primjer, na pr. što ne drži nedjeljni počinak i t. d. Tko tako čini, taj bližnjemu daje prigodu i povod za grieh i tako ga neizravno potiče na grieh. On ga sablažnjava. Škodi duši bližnjega i onaj, koji ga izravno nagovara ili navodi na zlo. On ga zavodi.

+ 252. *Tko škodi duši bližnjega?*

Duši bližnjega škodi, tko ga sablažnjava, t. j. potiče na grieh manje izpravnim riečima ili djelima; zatim tko ga zavodi, t. j. izravno nagovara na zlo.

+ 253. *Što je dužan činiti, tko je naškodio tielu ili duši bližnjega?*

Tko je naškodio tielu ili duši bližnjega, dužan je pokajati se, skrušeno se izpovjediti i učinjeno zlo popraviti, koliko može.

Peta zapovied Božja glasi: Ne ubij!

254. *Što zapovieda Bog u petoj zapoviedi?*

U petoj zapoviedi zapovieda Bog, da se brinemo za život i zdravlje svoje i bližnjega, zatim za spas duše svoje i bližnjega.

255. *Što zabranjuje Bog u petoj zapoviedi?*

U petoj zapoviedi zabranjuje Bog samoubojstvo, nepravedno ubojstvo bližnjega; zatim sve ono, što škodi tielu i duši čovjeka.

*

Primjena. Onaj, koji je uzrokom, da propadne jedna duša, otima Spasitelju jedno djelo, za koje se on mučio i znojio 33 godine (Sv. Ambrozije). — Težko i strogo će odgovarati pred sudom Božjim svaki onaj, koji bližnjega sablazni. Ali ne će odgovarati samo za sebe, nego i za dušu onoga, koga je sablaznio. Čuvajmo se dakle toga strašnoga grieha!

Ako vidiš loše primjere, ne pođi za njima. Osobito pazi, da te tko ne zavede na odpad od katoličke vjere. U napasti preporuči se anđelu čuvaru i moli, da te čuva od zavodnika.

Ozanam bio je kao mladić od 18 godina u težkoj vjerskoj sumnji. Jednoga dana uđe u jednu crkvu u Parizu, da se smiri. U to primieti u kutu nekog častnog starca, koji je u dubokoj pobožnosti klečeći molio krunicu blizu svetohraništa. Mladić ga prepozna; bio je to Ampère, veliki iztraživač i učenjak. Ozanam poklekne tiho iza odličnoga profesora. Vjera i ljubav prema Bogu snažno su se probudile u taj čas u njegovoj duši. Kasnije je Ozanam priznao, da je Ampère moljenjem krunice na njega učinio veći dojam negoli sve knjige i propoviedi. Pravo veli sv. Franjo Saležki: »Jedam gram dobra primjera vriedi više, nego sto grama rieči.«

XXXVII. ČUVANJE ČISTOĆE

A. Budi stidljiv i čist

Bog je usadio u dušu čovjeka čuvstvo stidljivosti. Životinja se ne stidi, jer ne može razlikovati dobro od zla. U Sv. pismu čitamo krasne primjere bogoljubnih ljudi, koji su se odlikovali stidljivošću i čistoćom.

Patriarh Noa imao je tri sina: Sema, Hama i Jafeta. Poslije obćega potopa počne Noa obrađivati zemlju i posadi vinograd. A kad je vinograd urodio, napio se Noa vina, ne znajući, da je jako. I zaspi Noa usred svojega šatora i u snu se odkrije. Kad je Ham vidio otca, gdje odkriven spava u šatoru, otide u polje i kaza to obojici braće. A Sem i Jafet dođu do šatora, uzmu haljinu i ogrnu

je obojica na svoja ramena; i idući natražke u šatoru pokriju haljinom otca, licem natrag okrenuti, da ga ne gledaju. A kad se Noa probudio i doznao, što mu je učinio Ham, a što Sem i Jafet, reče:

Blagoslovljeni da su Sem i Jafet, a nesretan da je Ham, i neka bude sluga slugama braće svoje!«

O Josipu egipatskom govori Sv. pismo, da je cienio krepost čistoće, te je radije podnio tamnicu, negoli da izgubi tu krepost. A o nevinoj Suzani spominje, kako je pripravna bila, da je radije osude na smrt i ubiju, nego da okalja dušu griehom nečistoće.

Najdivniji su uzori kreposti čistoće Isus Krist, prečista Djevica Marija, sv. Josip i bezbrojni drugi sveti. Na gori u Galileji izrekao je Isus osam blaženstva, t. j. pravila za kršćanski život, po kojima ljudi mogu doći u kraljevstvo nebesko. Jedno od tih glasi: »Blaženi, koji su čista srdca, jer će Boga vidjeti.«

*

Sv. pismo hvali čist naraštaj: »O kako je liep čist naraštaj u sjaju! Bezsmrtna je uspomena njegova, jer je priznata kod Boga i kod ljudi«. (Mudr. 4, 1.)

Ništa nije milije Bogu, negoli čovjek, koji uviek nastoji biti stidljiv i pristojan u svakom svom pogledu, kretnji, doticaju, odievanju, govoru i u cielom svom vanjskom vladanju; ako je sve to još odraz i njegovih stidljivih misli, osjećaja i želja, onda je takav čovjek u svemu stidljiv i pristojan. Za takva čovjeka velimo, da je čista srdca.

256. *Za koga kažemo, da je čista srdca?*

Da je čista srdca kažemo za onoga, koji je stidljiv i pristojan u svemu: u mislima, osjećajima, željama, riečima i djelima.

Bog nagrađuje stidljive i čiste. Sem i Jafet primili su blagoslov otčev. Josip egipatski dobio je od Boga mudrost, po kojoj je postao vladar. Suzana je čudom izbavljena od smrti. Prečistu Djevicu Bog uzvisuje na čast materinstva Božjega. Čisti i pravedni Josip postaje zaručnik bl. Djevice Marije i hranitelj Sina Božjega.

257. *Zašto moramo biti stidljivi i čisti?*

Stidljivi i čisti moramo biti, jer to Bog zapovieda i jer osobito ljubi i nagrađuje stidljive i čiste.

Slušaj mudre savjete Sv. pisma: »Ne opijajte se vinom, jer je u tom razpuštenost.« — Žene da se kite u pristojnom odielu sa stidljivošću«. (Efež. 5, 18. i I. Tim. 2, 9.)

»Ženska osoba neka ne oblači odjeće mužke, ni mužka osoba neka ne oblači odjeće ženske, jer je mrzak Bogu, tko takvo što radi.« (V. Mojs. 22, 5.)

Sv. pismo kaže: »Znam da ne mogu ostati čist, ako mi to ne da Bog.« (Mudr. 8, 21.) Stidljivost i čistoća su kreposti, koje se ne mogu postići ni sačuvati bez molitve!

+ 258. *Što treba činiti, da sačuvamo stidljivost i čistoću?*

Da sačuvamo stidljivost i čistoću treba: obuzdavati osjetila i postojano odbijati napasti; kloniti se grješnih prigoda i biti zaposlen dobrim radom; pobožno Boga moliti, često se izpovjediti i pričestiti.

Primjena. Čvrsto se drži sv. vjere! Ona nam pribavlja Božje milosti, kojima možemo svladati svaku napast i grieh. Bez vjere nema čistoće! — Misli na Boga! Onaj, koji vjeruje, da Bog sve vidi, ne će tako lako počiniti zla ni tajno, ni javno. Oči su Gospodnje na svim mjestima i promatraju dobre i zle. »Božje oko uviek gleda, sakrit mu se ništa ne da«. Ljubi Boga! Tko istinski ljubi Boga, ne će ga uvriediti. — Moli Boga, da ti pomogne u napastima. Nježno štuj bl. Djevicu Mariju. Svaki dan pozdravi bl. Gospu molitvicom: »O Gospođo moja, o Majko moja! Tebi se sav (sva) prikazujem . . . čuvaj me i brani kao stvar i svojinu svoju«.

Zle misli tjeraj odmah, čim se pojave. Budi umjeren u jelu i pilu! Izbjegavaj družtvo pokvarenih ljudi, koji su redovno bezsramni.

Sv. Alojzije, zaštitnik mladeži, služi nam kao uzor, kako se treba uztrajno boriti za svetu čistoću. Od svoga djetinstva strogo je pazio na svoja osjetila; revno se molio Bogu; trajno je bio zaposlen dobrim radom; posjećivao je marljivo Spasitelja u presv. oltarskom sakramentu; često se i dostojno izpoviedao i pričešćivao; nježno je štovao presv. Djevicu Mariju. Tako je napredovao sve više u ljubavi prema Bogu. Na španjolskom dvoru govorilo se o njemu: »Mali knežević nije od krvi i mesa.« Dà, bio je on kao svaki od nas, ali je znao tielo svoje držati u zaptu. Zato je uz Božju pomoć postigao tako visoki stupanj kreposti svete čistoće, da su ga smatrali anđelom u ljudskom tielu.

B. Bježi od grieha nečistoće

Sv. pismo kaže: »Bježite od bludnosti!« »Bludnost i svaka nečistoća neka se i ne spominje među vama, kao što se pristoji svetima. Tako i bezsramnost i ludi govor ili nepristojne šale, što ne dolikuje. Jer ovo znajte i upoznajte, da ni jedan bludnik ili nečist... nema baštine u kraljevstvu Krista Boga.« (I. Kor. 6, 18.) Radi nečistih grieha kaznio je Bog Sodomu i Gomoru i druge gradove.

Sv. apostol Ivan opisuje, kakva će kazna stići bezsramnike na drugom svietu. Čuo je ovaj glas: »Hodi, da ti pokažem sud velike bezsramnice!« I vidio sam ženu, gdje sjedi na skrletnoj zvieri, koja je imala sedam glava i deset rogova. I žena bijaše obučena u grimiz i pozlaćena zlatom i dragim kamenjem, te je imala u svojoj ruci čašu gada i nečistoće bluda svojega. I na čelu njezinu je napisano ime: mati bludnicima i gadovima zemaljskim. I ta bezsramna žena zajedno sa zvieri ide u propast. Tada je Ivan čuo glas s priestolja: »Nečistima i bludnicima dio je u jezeru, što gori ognjem i sumporom. To je druga smrt.« (Otkriv. 17,)

*

Bezsramna žena, koja je sjedila na zvieri označuje bludnost, t. j. griehe nečistoće i bezsramnosti. Grdna zvier označuje nečistoga duha, koji napastuje ljude i potiče ih na grieh.

259. *Što obično ljude navodi na griehe nečistoće?*

Na griehe nečistoće obično navodi ljude neumjerenost, lienost i nevaljalo štivo; nepristojni igrokazi, plesovi, nedolično odievanje i opako družtvo.

Griehom nečistoće čovjek težko vrieđa Otca nebeskoga, jer obezčašćuje sliku i priliku Božju, na koju je stvoren; Sina Božjega, jer ne mari za presvetu krv, koju je za njega prolio na križu; težko vrieđa Duha Svetoga, jer obezčašćuje svoje tielo, koje je po sv. krstu postalo njegov hram.

Radi nečistoće i bezsramnosti mnogi su ljudi težko kažnjeni već i na ovom svietu. Bezsramnosti i opačine stanovnika Sodome i Gomore zovu se sodomski griesi, a pripadaju griesima, koje zovemo u nebo vičući griesi.

Griesi nečistoće imaju loše posljedice: slabe volju za vjerski, staležki i domovinski rad; otimaju smisao za život dostojan čovjeka; pribavljaju sramotu i vode kadikad u očaj; uzrokuju neriedko težke tjelesne i duševne bolesti, a često i preranu smrt.

260. *Zašto se treba kloniti grieha nečistoće?*

Grieha nečistoće treba se kloniti, jer to Bog zabranjuje, čovjeku truje dušu i tielo i pribavlja mu sramotu i vječnu propast.

Šesta zapovied Božja glasi: Ne sagrieši bludno.

261. *Što zapovieda Bog u šestoj zapoviedi?*

U šestoj zapoviedi zapovieda Bog, da budemo stidljivi i čisti u svakoj svojoj misli, pogledu, govoru i činu.

262. *Što zabranjuje Bog u šestoj zapoviedi?*

U šestoj zapoviedi zabranjuje Bog bezsramno i nečisto misliti i željeti; gledati, govoriti i činiti i sve, što bi nas moglo na to navesti.

*

Primjena. Sv. Bernardo veli: »Tko hoće sačuvati krepost čistoće, neka postavi tri straže: jednu na svoje ruke, drugu na jezik, a treću na srdce radi misli.« Moli s Crkvom u Litanijama: »Od duha bludnosti oslobodi nas, Gospodine!« Skrušena izpovied i pričest jesu moćna pomagala naša protiv napasti na griehe nečistoće. Ako te takve napasti muče, odkrivaj ih u sv. izpoviedi, pa ćeš ih lakše svladati.

Neki mladi trgovački pomoćnik dođe u Hamburg i dobije mjesto u trgovini svoga rođaka. Prve nedjelje pozove ga gospodar na šetnju. Ponajprije ga povede do plesnog lokala i zloglasne kuće. Primivši ga za ruku reče: »Uđimo u lokal, da vidimo izbliže taj život!« I oni uđu u lokal, a više namazanih, naličenih i cviećem okićenih sumnjivih osoba počnu ih mjeriti od pete do glave. Izađu iz lokala i posjete drugi pa i treći slični lokal; svuda im se pružila ista odvratna slika. Konačno mu reče gospodar: »A sad pođimo u jednu drugu kuću i pogledajmo život s druge strane.« I odvede ga u najveću gradsku bolnicu i to upravo u one prostorije, gdje su se nalazile biedne žrtve razbludnoga života i gdje su trunule kao žive lješine. Duboko potresen ostavi mladić tu kuću biede. Došavši kući, reče mu gospodar: »Sada možeš po gradu Hamburgu ići kuda te volja; ali sam siguran, da ćeš poći samo na ona mjesta, gdje se čast i zdravlje ne uništava.«

C. Svetost i čast obitelji

Sv. pismo hvali mnoge obitelji, koje su se odlikovale čistoćom, pa su sačuvale svetost i čast svoje obitelji. Osobito hvali Juditu i njezinu obitelj. Ta je junačka žena poslije smrti svoga muža vrlo pazila, da uzdrži svetost i čast svoje obitelji; živjela je povučeno ne samo zato, da sačuva svoje dobro ime, nego i da lakše i sabranije može Bogu služiti. Živjela je pokornički, bila je umjerena i postila je mnogo. »Ona je bila vrlo liepa obličja, i njezin joj je muž ostavio brojnu obitelj i veliko gospodarstvo s množinom goveda i ovaca. I kod svih je ljudi uživala dobar glas, jer se veoma bojala Boga i nikoga nije bilo, koji bi o njoj što zlo govorio.« (Judita 8, 7. . . .)

Osobito se ističe obitelj sv. Joakima i Ane, roditelja bl. Djevice Marije. Oni su stanovali u Nazaretu; bili su pravedni i sveti, ponizno su i sveto živjeli pred Bogom. Oni su molitvama izprosili svoju kćerku od Boga i njemu je prikazali. Nekoliko godina najbrižnije su je odgajali i poučavali u Božjim stvarima u Nazaretu.

S pohvalom spominje Sv. pismo obitelj Zakarije i Elizabete, roditeljâ sv. Ivana Krstitelja, kojega su brižno odgajali i poučavali. Oboje su bili pravedni pred Bogom, živeći u svemu po zapoviedima i uredbama Gospodnjim bez mane.

Značajno je, da je Isus Krist svoje javno djelovanje započeo blagoslovom obitelji na svatbi u Kani galilejskoj.

*

Spomenute obitelji bile su bogobojazne. Pojedini članovi tih obitelji bili su Bogu odani i držali su zapoviedi Božje. Roditelji su

poučavali djecu u Božjim istinama i s njima zajedno vršili vjerske dužnosti.

+ 263. *Kako će obitelj uzdržati svoju svetost?*

Svoju svetost uzdržat će obitelj tako, da drži Božje zapovjedi; da djecu odgaja u bogoljubnosti i zarana ih privikava na vršenje vjerskih dužnosti.

Sv. Pismo kaže: »Ljubav je strpljiva i dobrostiva; ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se; ne čini, što je nepristojno, ne traži svoje, ne srdi se; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.« (I. Kor. 13, 4.)

+ 264. *Kako će obitelj uzdržati svoju čast?*

Svoju čast uzdržat će obitelj tako, da članovi njezini budu jedan prema drugomu pravedni, u poslu marljivi, u nevoljama strpljivi i međusobnom ljubavlju povezani.

Kao što šesta zapovied Božja zaštićuje čistoću pojedinca, tako deveta zapovied zaštićuje čistoću obitelji; zato je svaki čovjek po Božjoj zapoviedi dužan poštivati dostojanstvo obitelji.

265. *Što je dužan činiti svaki čovjek, da se uzdrži svetost i čast obitelji?*

Da se uzdrži svetost i čast obitelji, dužan je svaki čovjek: najprije biti stidljiv i čist u svojim mislima i željama; zatim poštivati svetost i čast obiteljskoga života.

Primjena. Kršćanska vjera visoko cieni obitelj, a osobito majke. Zato katolička Crkva čini po naredbi Božjoj sve, da uzdrži svetost i čast obiteljskoga života, da tako zaštiti djecu i njihov kršćanski odgoj. Ugledu i časti majke u katoličkoj Crkvi mnogo pridonosi štovanje majke Božje. Radi nje posebice štuju kršćani i ciene cieli ženski rod.

Težko je i pogibeljno za djecu, ako nemaju roditeljske kuće, odgoja i ljubavi domaćeg ognjišta. Neka znadu i takva djeca, da i njih voli dragi Bog i da ih ne će zapustiti, ako budu dobra i bogoljubna. A djeca, koja se odgajaju u obitelji, neka zahvaljuju Bogu, što imaju sreću, da se tako odgajaju. Dobra djeca neka traže svoju radost i odmor kod svojih roditelja i među svojom braćom. — Roditelji neka zajedno s djecom i ukućanima mole Boga za svetost i čast svoje obitelji. »Sviet propada u očaju, ali obitelj mora ostati domaćim ognjištem radosti«. (Kard. Faulhaber).

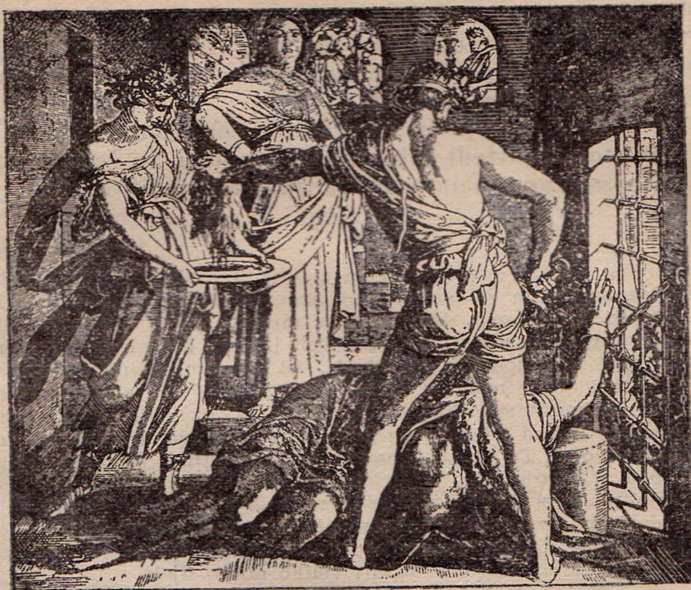
D. Povreda svetosti i časti obitelji

Sv. pismo kaže: »Onaj, koji je preljubnik, radi bezumlja svojega srdca, gubi svoju dušu; pribavlja sebi sramotu i porugu; njegova se ljaga ne će izbrisati.« (Poslov. 6, 32.)

Sv. Pismo pripovieda ovaj događaj: Herod Antipa, upravitelj Galileje, odpustio je svoju zakonitu ženu i uzeo sebi ženu svoga brata Filipa, imenom Herodiadu. Ona je došla k njemu zajedno sa svojom kćerkom (Salomom). Ivan Krstitelj ukorio je Heroda radi žene i rekao mu: »Ne smieš je imati.« Radi toga uhvati

Herod Ivana Krstitelja i baci ga u tamnicu; á prigodom gostbe, koju je dao svojim velikašimå, dao mu je odsjeći glavu na zahtjev Herodiadine kćeri. (Marko 6, 17...)

*

Herod je odpustio svoju zakonitu ženu i uzeo k sebi drugu ženu. Radi toga grieha korio ga je Ivan Krstitelj. Do toga grieha ne bi bilo došlo, da je Herod odmah od početka odbijao i samu takvu pomisao i želju. Tako su već i te misli i želje bile nedopuštene i težki grieh protiv devete zapoviedi Božje.

266. *Dokle nisu nečiste misli i želje grješne?*

Nečiste misli i želje nisu grješne, dok su nam mrske i dok ih nastojimo izbiti iz glave.

267. *Što treba činiti, kad nas stanu napastovati nečiste misli i želje?*

Kad nas stanu napastovati nečiste misli i želje, treba im se odmah iz početka uzprotiviti i Boga u pomoć prizivati.

Herod je razkinuo svoju valjanu ženitbu i sklopio novi brak, premda je još živjela njegova zakonita žena, kao što je još živio i zakoniti muž Herodiadin. Takvo sklapanje novoga braka zabranjuje Božji zakon. Isus Krist kaže: »Što je Bog združio, čovjek neka ne razstavlja... Tko odpusti ženu svoju i ženi se drugom, čini preljub... I ako žena ostavi muža svojega i uda se za drugoga, čini preljub.« (Marko 10, 9.) Herod nije poštivao dostojanstvo obitelji, pa je razorio sreću obiteljskoga života svoga i brata svojega.

Po božanskom pravu traje kršćanska ženitba do smrti muža ili žene, t. j. ona je n e r a z r j e š i v a.

268. *Kako dugo traje ženitbeni vez?*

Ženitbeni vez traje do smrti muža ili žene. Kršćanska je ženitba nerazrješiva.

Deveta zapovied Božja glasi: Ne poželi žene bližnjega svoga.

269. *Što zapovieda Bog u devetoj zapoviedi?*

U devetoj zapoviedi zapovieda Bog, da budemo stidljivi i čisti u svojim mislima i željama; napose zapovieda poštivati i uzdržati svetost i čast obitelji.

270. *Što zabranjuje Bog u devetoj zapoviedi?*

U devetoj zapoviedi zabranjuje Bog misliti i željeti, što je nečisto i bezsramno; napose zabranjuje povriediti svetost i čast obitelji.

Primjena. Dokle god živimo na zemlji, imat ćemo napasti. Bog ih dopušta. Napast sama sobom nije nikakav grieh, pa makar bila i najružnija. Paziti treba samo, da nam bude mrzka i da je odbijamo od sebe. — Kad te stanu napastovati nečiste misli i želje, odmah im se uzprotivi i zazovi u pomoć razpetoga Spasitelja, bl. Djevicu Mariju, sv. Josipa, anđela čuvara i druge nebeske zaštitnike. Spomeni se i svojih posljednjih stvari, a te su: smrt, sud Božji, nebo ili pakao.

Dospiješ li kad i bez svoje krivnje u nevaljalo družtvo, nastoj, da se što prije ukloniš. Tu vriedi opomena sv. Augustina: »U biegu je spas«. Hoćeš li očuvati svoju dušu od grieha nečistoće, a ti se moli Bogu svaki dan, jer molitva pročišćuje osjećaje i uzdiže ih k nebeskim dobrima. Nada sve pak dostojno primaj sv. sakramente izpoviedi i pričesti.

Ako saznaš, da tko namjerava razkinuti ženitbeni vez, nastoj, da ga od toga odvratiš. Tim ćeš učiniti veliko dobro djelo.

XXXVIII. POŠTOVANJE VLASTNIČTVA

A. Svoje čuvaj, tuđe poštuj

Zemlju, i sve, što je na zemlji, stvorio je Bog za čovjeka i dao mu vlast, da dobra zemaljska upotrebljava sebi na korist. Sv. pismo kaže: »Postavio si ga gospodarom nad djelima ruku svojih. Sve si metnuo pod noge njegove, sitnu stoku i goveda sva, još i zvieri poljske, ptice nebeske i ribe morske, koje idu stazama morskim.« (Psal. 8, 6-8.)

Po toj vlasti, koju Bog dade čovjeku, da se koristi zemaljskim dobrima, nastalo je vlastničtvo, koje su pojedinci sticali sebi svojim radom. Tako čitamo u Sv. pismu, da su već Adamovi sinovi imali svoje vlastničtvo. Abel je kao pastir imao stoku, a Kain kao ratar obrađivao je zemlju. Abraham i njegov sinovac Lot imali su mnogu stoku u zemlji Hanaanskoj. Ondje se zavadiše Abrahamovi pastiri s Lotovima oko paše, jer im je u toj zemlji već bilo tiesno. Tada reče Abraham Lotu: »Nemoj da se svađamo ja i ti, ni moji pastiri da se svađaju s tvojima; ta braća smo! Eto, sva je zemlja pred tobom; idi od mene, molim: ako ćeš ti nalievo, ja ću nadesno, ako li ćeš ti nadesno, ja ću nalievo.« Tada izabere Lot liepu dolinu, gdje su bili gradovi Sodoma i Gomora.

S obzirom na vlastničtvo bližnjega veli Sv. pismo: »Dobra je imovina, ako je savjest čista od grieha.« »Silovitost i nepravda uništavaju bogatstvo.« (Crkv. 23, 30. i 21, 5.)

*

Sve, što su stekli radom Abel kao pastir, Kain kao ratar, zatim Abraham i Lot, bilo je njihovo **vlastničtvo** ili imovina.

U sedmoj zapoviedi zaštićuje Bog vlastničtvo. Svakomu se čovjeku pruža mogućnost, da pošteno stiče, i stečeno u miru posjeduje. To je potrebno već radi mira među ljudima.

+ 271. *Koja su zemaljska dobra čovjekovo vlasničtvo?*

Čovjekovo vlasničtvo su ona zemaljska dobra, što ih je stekao savjestnim radom, poštenom pogodbom i zakonitim nasljedstvom.

Vlasničtvo je dvovrstno: posebničko, koje pripada pojedincu ili obitelji, i obće, koje pripada državi, crkvi i različitim organizacijama.

Sv. pismo veli: »Bolje je imati malo stečeno s poštenjem, negoli veliki imetak s nepravednošću.« (Poslov. 16, 8.) Isus Krist kaže: »Što koristi čovjeku, ako cieli sviet dobije, a duši svojoj naudi.« (Mat. 16, 26.)

272. *Na što treba paziti kod sticanja zemaljskih dobara?*

Kod sticanja zemaljskih dobara treba paziti, da ih pravedno i pošteno stičemo.

273. *Kako treba upotrebljavati zemaljska dobra?*

Zemaljska dobra treba upotrebljavati razumno, da bude na korist nama i bližnjemu.

Privatno vlastničtvo čini pojedinca slobodnim i nezavisnim. Ono mu omogućuje slobodan izbor zvanja i izobrazbe. Tko ima vlastničtvo, može na svoju ruku poduzimati i voditi različite radove i poduzeća. Tek ta sloboda i samostalnost čini rad milim i vriednim. Vlastničtvo nam omogućuje, da se brinemo za svoju budućnost i starost. Pomoću vlastničtva mogu se roditelji brinuti za svoju djecu i ostaviti im baštinu. To opet čvrsto povezuje djecu s roditeljima. Napokon je to jaki poticaj na rad i marljivost, kad čovjek zna, da time može steći i poboljšati život.

+ 274. *Zašto su čovjeku potrebna zemaljska dobra kao vlastničtvo?*

Zemaljska dobra potrebna su čovjeku kao vlastničtvo, da može uzdržavati sebe i svoju obitelj i slobodno razpolagati onim, što je stekao ili baštinio.

Tako zvani **komunizam**, po običnom mišljenju, je nauka, koja hoće ukinuti privatno vlasničtvo i uvesti kolektivno (skupno) vlastničtvo svih dobara. On otima pojedincu zemljište i posjed, kuće, tvornice, strojeve, radnički i poljodjelski pribor i alat, i uobće sve, čim se može steći; a sve to tvrdi, da pripada državi. Nitko ne smije za sebe raditi, nego svi za državu, a država će svima jednako dati ono, što trebaju!

Komunizam sprema ljudskoj zajednici ove nevolje: uništava slobodu pojedinca; razara obitelj; otima pojedincima njihovu imovinu; uzrokuje nezadovoljstvo i neprestane bune.

+ 275. *Kako se imamo vladati prema imovini bližnjega?*

Prema imovini bližnjega imamo se vladati tako, da je ni u čemu ne povriedimo; ako nam je tko povjeri, dužni smo je čuvati od propasti i nestanka.

Kad su Isusa pitali, je li slobodno plaćati caru porez ili nije, odgovorio im je i dao ovo pravilo: »Podajte caru carevo i Bogu Božje.«

+ 276. *Koju dužnost imaju posjednici privatnog vlastničtva prema zajednici?*

Posjednici privatnog vlastničtva imaju dužnost pridonositi od svoga vlastničtva za obće potrebe zajednice.

Obće potrebe zajednice traže od posjednika privatnog vlastničtva različita podavanja, kao što su: porezi, odstup zemljišta za crkve, škole, bolnice, ceste, željeznice; podavanja za humanitarna družtva, za postradale povodom rata, poplave, požara i t. d.

Isus će na sudnji dan dosuditi nebesko kraljevstvo onima, koji su činili djela milosrđa, a one, koji su ih propustili činiti, osudit će na vječnu propast. Djela milosrđa, učinjena bližnjemu, uzima Spasitelj kao da smo ih njemu učinili, kad veli: »Zaista vam kažem, što god ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili... a što god niste učinili jednomu od ovih najmanjih, ni meni niste učinili.« (Mat. 25, 34—36.)

Potrebnima dužni su davati imućniji od svoga izobilja, jer svaki čovjek ima pravo na život, i jer Krist milosrdnima obećava nebo, a ljudima tvrda srdca prieti izključenjem iz kraljevstva nebeskoga.

*

Primjena. Dobra zemaljska nisu samo plod ljudske marljivosti, već su u prvom redu d a r o v i B o ž j i. Radi toga treba da se Bogu z a h v a l j u j e m o za sva njegova dobročinstva! Ta dobročinstva Božja treba da uživamo u m j e r e n o. Sv. pismo kaže: »Ne budi među pijanicama ni među izjelicama, jer se pijanice i izjelice iztroše, i spavač oblači se u prnje.« (Priče Sal. 23, 30.)

Ne zaboravimo »d o b r o č i n i t i i davati m i l o s t i n j u, jer se takvim žrtvama ugađa Bogu«. (Hebr. 13, 16.) Isus kaže: »Budite milosrdni, kao što je i Otac vaš milosrdan... Dajte i dat će vam se... jer kakvom mjerom mjerite, onakvom će se vama mjeriti.« (Luka 6, 36—38.)

B. Griesi protiv imovine bližnjega i kazne

Sv. pismo veli: »Jao onome, tko čini nepravedan dobitak kući svojoj; jao onomu, tko gradi gradove krvlju i utemeljuje grad na opačini.« (Habakuk 2, 6.) »Jao onome, tko gradi svoje kuće nepravednošću i blagovališta nepravdom; tko globi prijatelja bez uzroka i ne daje mu njegovu plaću.« (Jerem. 22, 13.) »Ni kradljivci, ni lakomci, ni razbojnici ne će baštiniti kraljevstva Božjega.« (I. Kor. 6, 10.)

*

277. *Tko krade?*

Krade, tko potajno uzima tuđe dobro bez znanja i dopuštenja vlastnika.

Tko protiv volje vlastnika javno uzima tuđe dobro, zove se o t i m a č. Tko kupi ili drži kod sebe stvari, za koje zna ili bar može znati, da su stečene nepravednim načinom, sukrivac je, i zove se p r i k r i v a č.

Svaka je krađa grieh; a može biti težki ili laki grieh, prema tome, da li je stvar veće ili manje vriednosti. Osobito težko grieši, tko provaljuje u crkve, kapele i ondje krade. To su s v e t o g r đ a.

278. *Tko čini razbojstvo?*

Razbojstvo čini, tko nasilno otima tuđe dobro.

Tko u nasilju ubije vlastnika, čini g r a b e ž n o u m o r s t v o.

+ 279. *Tko pronevjeruje?*

Pronevjeruje, tko prisvoji tuđu imovinu, koja mu je bila povjerena, da je čuva i njom upravlja.

Ima ljudi, koji prisvajaju tuđe dobro na drugi način. Na pr. u trgovini upotrebljavaju krivu mjeru, krivotvoren novac; prodaju lošu robu i traže cienu kao za dobru robu, kvare živežne namirnice kao: brašno, mlieko, vrhnje i t. d. i prodaju ih, kao da ih nisu pokvarili; ne izvrše posao, kako treba, a zahtievaju podpunu plaću; osiguraju zgrade, pa ih potajno zapale, da dobiju osigurninu; krivotvore tuđe podpise; mitom podkupljuju svjedoke; potajno premještaju međašne znakove na zemljištu i t. d. Tko tako radi, v a r a l i c a je, a njegovo djelo je p r e v a r a.

280. *Tko vara?*

Vara: tko u trgovini daje krivu mjeru, vagu ili novac; prodaje lošu robu pod dobru; krivotvori pisma, oporuke i ugovore; zapodieva nepravične parnice ili sebi koristi na drugi koji prevarni način.

Osobito težko grieši, tko otima ubogima, udovicama i sirotama; zatim, tko nepravedno sustavlja plaću radnicima, slugama, služavkama. Ti se griesi zovu u n e b o v i č u ć i g r i e s i.

Ima i takvih ljudi, koji izkorišćuju tuđu nevolju, pa traže preveliku dobit ili nedopuštene kamate za uzajmljeni novac ili za koju drugu stvar. Tko na takav nepravedan način stiče imetak, l i h v a r je, a njegovo djelo je l i h v a ili l i h v a r e n j e.

281. *Tko lihvari?*

Lihvari, tko traži prekomjerne kamate ili dobiti za uzajmljene novce ili posuđene stvari.

Lihvari i onaj, koji prekupljuje robu ljudima potrebnu (na pr. životne namirnice), da je može u v i s o k o j c i e n i d r ž a t i i što skuplje prodavati.

282. *Tko zlobno oštećuje imovinu bližnjega?*

Zlobno oštećuje imovinu bližnjega, tko kvari ili uništava tuđu stvar bez ikakve svoje koristi.

Tako grieši, tko na pr. uništava tuđe usjeve, nasade, vinograde, livade; ubija stoku, živad; zapali šumu, kuću i t. d.

283. *Kakve kazne čekaju razbojnike, kradljivce i varalice?*
Razbojnike, kradljivce i varalice čekaju već na ovom svietu težke kazne kao: grižnja savjesti, velika sramota, tamnica pa i smrt; a ako se ne poprave, čeka ih na drugom svietu vječna muka u paklu.

Primjena. Ne prisvajaj sebi ni najmanje tuđe stvari, pa ni od svojih roditelja. Sv. pismo veli: »Tko krade svojemu otcu i svojoj materi i govori, da to nije grieh, drug je razbojnika«. (Poslov. 28, 24.) Ako što trebaš od svojih roditelja, liepo ih zamoli, a nipošto im ne smiješ potajno uzimati. Imaj na pameti, da se malim krađama započinje, a velikima svršava često u kaznionicama, a kadkad i na stratištu.

Od tuđega dobra čuvaj ruke,
Jer ćeš težke podnositi muke!

*

Krivo stečeno, nije blagoslovljeno!
Oteto, prokleto!

Ako se dogodi, da ti tko iz neopreznosti, možda i nehotice, nanese kakvu manju štetu, nemoj od toga načiniti svađu i srdnju. Ne grozi mu se, niti mu vraćaj zlo za zlo, nego mu učini dobro prema opomeni Sv. pisma: »Ako vidiš vola ili ovcu brata svojega, gdje luta amo tamo, nemoj proći mimo njih, nego ih povedi k svojemu bratu.« (V. Mojs. 22, 1.) Radi kakve pogažene trave ili ubijene kokoši proteklo je već mnogo krvi i mnoge su obitelji upropašćene!

C. Vrati tuđe

Sv. pismo veli: »Kad tko zgrieši, i prezrevši Gospodina zanieče svojemu bližnjemu, što mu je predao na čuvanje, pouzdavši se u njegovu vjernost; ili komu što silom ugrabi ... ili koju izgubljenu stvar nađe, pa je zataji ... pošto spozna svoju opačinu, ima sve povratiti, što je prevarom htio zadržati ... i dati sve to gospodaru, kojemu je nanio štetu«. (III. Mojs. 6, 2.)

Tako je bio pripravan vratiti tuđe i nadoknaditi štetu starješina carinički, imenom Z a k e j. O tom pripovieda Sv. pismo ovako:
U gradu Jerihonu, u zemlji judejskoj, živio je neki čovjek, po imenu Zakej, koji je bio starješina carinički, a vrlo bogat. Kad je jednom došao Isus u Jerihon, Zakej ga je veoma želio vidjeti, ali nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. I potrčavši napried,

popne se na smokvu, da ga vidi, jer je onuda trebao proći Gospodin. I kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši na smokvu, reče mu: »Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u tvojoj kući«. On siđe brzo i primi Isusa radujući se. Kad su to svi vidjeli, mrmljali su govoreći: »Svratio se grješnome čovjeku«. A Zakej reče Isusu: »Evo polovicu svoga imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko«. Reče mu Isus: »Danas dođe spas ovoj kući... jer je Sin čovječji došao, da potraži i spasi, što je izgubljeno«.

Zakej bio je pripravan vratiti tuđe. Sv. pismo kaže: »Tko učini štetu na tuđoj njivi ili vinogradu, ili pusti svoje stado, da pase na tuđoj livadi..., neka plati i naknadi štetu prema procjeni.« (II. Mojs. 22, 5.) I opet kaže: »Ako opaki učini pokoru za svoje griehe i radi, što je pravedno i pravično; ako vrati stvar založenu i ugrabljenu; njegovi griesi, koje je činio, ne će mu biti zapisani.« (Ezek. 33, 14.)

284. *Što je dužan učiniti, tko ima tuđe, ili je bližnjemu načinio štetu?*

Tko ima tuđe, dužan je vratiti; a tko je bližnjemu načinio štetu, dužan ju je nadoknaditi što prije i koliko može.

\+ 285. *Komu treba vratiti tuđe?*

Vratiti tuđe treba vlastniku ili njegovu baštiniku, a ako to nije moguće, treba dati za siromahe ili za druge dobre svrhe.

Tuđe vratiti može se i potajno, jer je glavno, da vlastnik dobije, što je njegovo, pa i ne mora znati, tko mu je vratio. Tko ima kakvu sumnju s obzirom na vraćanje tuđih stvari, neka pita za savjet izpovjednika.

Sedma zapovied Božja glasi: Ne ukradi!

\+ 286. *Što zapovieda Bog u sedmoj zapoviedi?*

U sedmoj zapoviedi zapovieda Bog: pravedno i pošteno sticati zemaljska dobra; poštivati tuđe vlastničtvo; a tko ga prisvoji, dužan je vratiti i štetu nadoknaditi.

\+ 287. *Što zabranjuje Bog u sedmoj zapoviedi?*

U sedmoj zapoviedi zabranjuje Bog: krađu, otimačinu, razbojstvo, pronevjerenje, prevaru, lihvu i svako drugo oštećivanje imovine bližnjega.

Primjena. Prema Sv. pismu možemo tvrditi, da je pakao pun kradljivaca, otimača, razbojnika, varalica, lihvara i t. d.

Saberi se i dobro izpitaj svoju savjest, da li si što skrivio protiv sedme zapoviedi Božje? Pogledaj po svojoj kući naokolo, nemaš li možda koju tuđu stvar, koju bi trebao vratiti vlastniku? Sjeti se također, komu si što dužan? Sve sè to dobro izpitaj! Nađeš li kakvu krivnju u svojoj duši, nastoj, da je odmah popraviš. Pođi na sv. izpovied i kaži iskreno sve; vrati tuđe, nadoknadi štetu, ako to nisi mogao učiniti prije izpoviedi. Ne govori samo: poslije ću vratiti! Nego vraćaj odmah, koliko možeš, jer ne znaš, hoćeš li u času smrti dospjeti, da sve vratiš i nadoknadiš. Bit će onda prekasno. Nastoj, da za vremena odkupiš djelima milosrđa svoje nepravde. Jer »milostinja čisti griehe i čini, da se nađe milosrđe i život vječni.« (Tob. 12, 9.)

D. Obuzdavaj svoje želje za zemaljskim stvarima

Liep primjer, kako valja sticati vlastničtvo i njim se služiti, daje nam pobožni Tobija u asirskom sužanjstvu. On je obilazio svoje zemljake, tješio ih, a kad je vidio gladne i siromašne, obilato im je dielio milostinju. U gradu Ragesu našao je čovjeka od svoga plemena u nevolji, pa mu je uzajmio veliku svotu novaca, primivši od njega pismo kao obveznicu za tu svotu. Tobijina žena išla je svaki dan na tkalački posao, da zasluži, što im je potrebno bilo za život. Jednoga dana donese kući jare, koje je dobila na dar. Kad Tobija začuje, kako jare dreči, reče: »Pazite, da nije ukradeno! Povratite ga gospodaru, jer nam nije dopušteno ukradeno jesti ili dodirnuti«. Nadajući se, da će doskora umrieti, dade svomu sinu, mladom Tobiji mnogo liepih otčinskih pouka: »Ako ti tko bude što god uradio, plati odmah i nemoj, da plaća tvoga radnika ostane u tebe. . . . Što ne ćeš, da drugi tebi učini, pazi, da ni ti drugomu ne učiniš . . . Kruh svoj blaguj s gladnima i ubogima, a svojom odjećom pokrivaj gole . . . Od imutka svoga udjeljuj milostinju, i nemoj odvraćati lica svoga ni od jednog siromaha, jer tada se ne će ni od tebe odvraćati lice Gospodnje.« (Knjiga Tob.).

*

Premda je Tobija s obitelju zapao u veliko siromaštvo i još k tomu osliepio, ipak je budno pazio na zakon Božji; jer i najmanja sumnja o tomu, da li je jare bilo stečeno na pošten način, bila je dovoljna, da je zapovjedio neka ga vrate gospodaru. Tobija je želio imovinu sticati samo marljivim i poštenim radom.

+ 288. *Tko pravedno želi zemaljske stvari?*

Pravedno želi zemaljske stvari, tko ih nastoji steći marljivim i poštenim radom, pa obuzdava svoje želje prema Božjem zakonu.

Dok je Tobija bio bogat, obilno je dielio imovinu potrebnima, a kad je pao u siromaštvo i biedu, slavio je Boga i pouzdao se u njega, i bio zadovoljan onim, što mu je Bog dao.

Rimski katekizam kaže: »Po propisu desete zapoviedi Božje zabranjeno nam je požudno težiti za bogatstvom i drugima zavidjeti na njihovim dobrima, moći i položaju; već treba da budemo zadovoljni svojim stanjem i položajem, bio on koji mu drago, visok ili nizak.«

»Sredstva za potiskivanje opačine ove pohlepe naći ćemo u drugotnoj nakani desete zapoviedi, koja je u tom, da srdcem ne prionemo uz bogatstvo, ako nam priteče, i da smo pripravni odbaciti bogatstvo za volju vječnog blaženstva i Božjih stvari; da svoj novac rado dielimo, kako bismo ublažili biedu siromaha; ako nam pak imetak manjka, da siromaštvo svoje podnosimo ravnodušno i vedro. Ako rado dielimo od svoga imetka, obuzdavat ćemo time želje za tuđim stvarima«.

»U desetoj zapoviedi nalaže nam se isto tako, da revno i živo želimo, neka se događa prije svega, što Bog hoće, a ne što mi hoćemo«. (Dio III. glava X.)

+ 289. *Kako će obuzdavati svoje želje, tko ima zemaljskih stvari u izobilju?*

Tko ima zemaljskih stvari u izobilju, obuzdavat će svoje želje tako, da ih rado dieli potrebnima i da bude pripravan odreći ih se, kad to traži Božja čast.

290. *Kako će obuzdavati svoje želje, tko nema zemaljskih stvari u izobilju?*

Tko nema zemaljskih stvari u izobilju, obuzdavat će svoje želje tako, da strpljivo podnosi svoje siromaštvo i bude zadovoljan s onim, što mu Bog daje.

+ 291. *Što će nam trajno pomagati, da obuzdamo svoje želje i budemo zadovoljni?*

Da obuzdamo svoje želje i budemo zadovoljni, trajno će nam pomagati uz savjestan rad još molitva i pouzdanje u Boga.

*

Primjena. Drži se zlatnoga pravila: Moli i radi! Radi kao da ćeš sto godina živjeti, a moli se Bogu, kao da ćeš danas umrieti! Na taj način ćeš najuspješnije obuzdati želje za tuđim i pribaviti sebi, što ti je potrebno za svagdašnji život. To će te u svagdašnjem životu tješiti i činiti zadovoljnim.

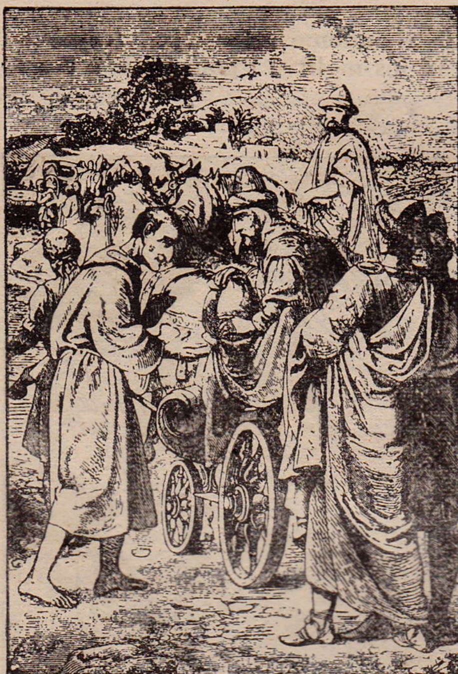
Rad je i mjerilo vriednosti. Čovjek je samo toliko vriedan, koliko pošteno radi i savjestno izpunjava svoje dužnosti prema Bogu i bližnjemu. Od najranije mladosti treba se naučiti radu. Ako se podaš bezposlici, ili ako samo površno, nesavjestno, na oko vršiš svoje dužnosti, ne ćeš moći sebi pribaviti ni najnuždnije za svagdašnji život. Što će se u tvojoj duši pojavljivati? Želje za tuđim, da se okoristiš tuđom mukom! Tako dolaziš u sukob ponajprije sa svojom savješću, a onda s Božjim i građanskim zakonom.

Četrnaesta točka ustaških načela glasi: »Temelj svake vriednosti jest samo rad, a temelj svakog prava jest dužnost. Stoga u Hrvatskoj Državi rad označuje stupanj vriednosti svakog pojedinca i ima predstavljati temelj cjelokupnog narodnog blagostanja.«

E. Ne želi tuđe

Na Sinajskoj gori proglasi Bog i ovu zapovied: »Ne poželi kuće bližnjega svoga... ni sluge njegova, ni služkinje, ni vola, ni magarca, niti išta, što je njegovo«. (II. Mojs. 20, 17.) Sv. pismo opisuje više događaja o tomu, kako su nesretno svršili oni, koji su nepravedno poželjeli tuđe dobro.

Dogodi se, da je vojvoda sirskoga kralja, imenom Naaman, težko obolio od gube, pa dođe u Samariju proroku Elizeju, da ga ozdravi. Sa sobom ponese liepe darove za proroka. Kad je došao na njegova vrata, poruči mu Elizej: »Idi, te zaroni sedam puta u Jordan!« Nato se Naaman razsrdi i reče: »Mislio sam, da će pristupiti k meni u ime Boga svojega i metnuti ruku svoju, gdje je guba, i gubu odtjerati. Nisu li vode u Damasku bolje od svih voda izraelskih?« Ali sluge njegove stanu ga nagovorati, neka samo posluša, što mu je prorok kazao, pa će se očistiti od gube. Tada siđe vojvoda i zaroni u Jordan sedam puta, i tielo njegovo postane zdravo. I dođe, da zahvali proroku, pa iznese darove i reče: »Doista sad znam, da nema Boga nigdje do u Izraela« i ponudi mu na dar srebra i zlata i liepih odiela. No Elizej nije htio uzeti dara, nego mu reče: »Idi s mirom!« I otide vojvoda s darovima. Ali se Giezije, sluga Elizejev, polakomio na srebro i zlato i liepo odielo, koje gospodar njegov nije htio primiti. I potrči za Naamanom i reče: »Poslao me je gospodar, da ti kažem: Evo, baš sad su došla dva mladića, učenici proroka: daj za njih talenat srebra i dvie liepe haljine.« Naaman mu reče: »Evo uzmi dva talenta!« I dade mu i dvie liepe haljine. Kad se Giezije vrati kući i iziđe pred Elizeja, zapita ga ovaj: »Odakle Giezije?« A on odgovori, da nije nikuda išao. Ali mu prorok reče: »Sada si dobio srebra i haljina, da kupiš maslinike i vinograde, i ovce i goveda, i sluge i služkinje; ali će i guba Naamanova prionuti za te i za potomstvo tvoje do vieka«. I Giezije otide od njega gubav i biel kao snieg. (IV. Kraljevska 5, 1...)

*

Giezije je lažju i prevarom stekao srebro i zlato i liepo odielo. Do toga grieha ne bi bilo došlo, da je odmah od početka obuzdavao svoju požudu za imetkom. On nije imao pravo na srebro i zlato i odielo; i kad se polakomio za tuđim stvarima, on ih je nepravedno želio.

292. *Tko nepravedno želi tuđe stvari?*

Nepravedno želi tuđe stvari, tko ih želi zadobiti krađom, prevarom, ili drugim kojim nedopuštenim načinom.

Giezije je sagriešio protiv desete zapoviedi Božje. Tako grieši: tko misli na pr. štogod ukrasti, ako do toga i ne dođe; želi drugoga prevariti, ako mu to i ne uspije; misli ili želi okoristiti se tuđom nevoljom; želi drugoga oštetiti; misli drugomu naškoditi; želi tuđu smrt, da dobije baštinu; misli drugoga podkopati, da dobije njegovu službu; misli neopazice premjestiti međašni znak na polju, livadi, vrtu, da tim poveća svoj posjed i t. d. Ti griesi su težki ili laki, prema tomu, da li je veća ili manja stvar, koju nepravedno želi.

293. *Što treba činiti, kad nas stanu napastovati nepravedne želje za tuđim stvarima?*

Kad nas stanu napastovati nepravedne želje za tuđim stvarima, treba im se odmah od početka uzprotiviti, jer ćemo inače i za same takve želje odgovarati na sudu Božjem.

Da uzmognemo suzbiti nepravedne želje za tuđim stvarima, imajmo na pameti nekoje š t e t e, koje nastaju u našoj duši, ako ne suzbijemo požude, koje se u njoj rađaju:

a) u našoj će duši zavladati vrlo jaka m o ć i v l a s t g r i e h a. Zato nas opominje sv. Pavao: »Neka ne vlada grieh u vašem smrtnom tielu, da slušate požude njegove«. (Rim. 6, 12.) Snaga grieha će utrnuti, ako se uzprotivimo požudama; a svladaju li nas požude, potjerali smo Gospodina, i na njegovo mjesto uveli smo grieh u svoju dušu;

b) druga šteta će biti u tomu, što i z p o ž u d n e m o ć i i z v i r u s v i g r i e s i, kao iz kakvoga izvora, kako nas uči sv. Ivan: »Sve, što je na svietu, požuda je tiela, i požuda očiju i oholost života«. (I. Iv. 2, 16.);

c) treća šteta će biti u tomu, što nam p o ž u d e z a m r a č u j u p r a v i l a n sud duha. Požude zasljepljuju ljude, pa misle, da je sve pošteno i dolično; osim toga se moću ili snagom požude guši i rieč Božja, koju je Bog posijao u našu dušu. (Rimski Katekizam IX. i X. zapovied Božja.)

Giezija su nepravedne želje za tuđim stvarima navele na laži, prevaru i pribavile njemu i potomcima strahovitu bolest gube. Ako se nije pokajao i pokoru činio, propala mu je i duša.

294. *Kamo dovode čovjeka nepravedne želje za tuđom imovinom?*

Nepravedne želje za tuđom imovinom dovode čovjeka do mnogih nepravednih djela, i pribavljaju mu vremenitu, a često i vječnu propast.

Sv. biskup Bazilije kaže: »Pohlepa za novcem napunja šume razbojnicima; kuće kradljivcima; obitelji nezadovoljnicima; sudnice lažnim svjedocima; stanove biedom i nevoljom; oči sirota suzama, srdca udovica uzdasima, zatvore zločincima i pakao prokletnicima«. A Sv. pismo kaže: »Jao vama, koji združujete kuću s kućom i polje s poljem, da više ne bude mjesta; zar mislite sami stanovati na zemlji?... Gospodin veli: Doista će mnoge kuće ostati puste, a velike i liepe bez stanovnika. Jer će deset rala vinograda dati jedan akov, a trideset vijača sjemena doniet će tri« (Izaija 5, 8.)

Deseta zapovied Božja glasi: Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

295. *Što zapovieda Bog u desetoj zapoviedi?*

U desetoj zapoviedi zapovieda Bog, da obuzdavamo svoje želje za zemaljskim stvarima, i budemo zadovoljni s onim, što nam Bog daje.

296. *Što zabranjuje Bog u desetoj zapoviedi?*

U desetoj zapoviedi zabranjuje Bog nepravedno željeti tuđe stvari.

Primjena. Pazi, da te ne zaokupi nepravedna želja za novcem i drugim zemaljskim blagom! Sv. pismo veli: »Korien svih zala je pohlepa, kojoj neki predavši se, zalutaše od vjere i na sebe navukoše jade velike.« (I. Tim. 6. 9.) Dokle god budeš odbijao takve napasti, ne će se tvoja duša okaljati griehom pohlepe. Imaj na pameti Isusovu rieč: »Što koristi čovjeku, ako cieli sviet dobije, a duši svojoj naudi.«

XXXIX. ISTINITOST I VJERNOST

Sv. Pismo pripovieda o J o s i p u, sinu Jakobovu, kako je pasao stado sa svojom braćom. Bilo mu je tada 16 godina. Dogodi se, te su braća učinila nekakvi grdni grieh, a Josip, koji je bio bogobojazan i dobre ćudi, nije mogao vidjeti opačine svoje braće, a da ih ne odkrije svome otcu. I on kaže otcu tu opačinu. A otac je ljubio Josipa većma nego ostale svoje sinove i načinio mu je ljepšu haljinu. Zbog toga su ga braća sve više zamrzila, i ne mogahu mu reći ni jedne rieči prijateljskim načinom. Kad su braća opet bila kod stada u Sihemu, pošalje otac Josipa onamo rekavši: »Idi i vidi, je li sve sretno kod braće tvoje i stada, i javi mi, što se radi.« A kad braća opaze izdaleka Josipa, naume, da ga ubiju. Ali je brat Ruben to spriečio i rekao im: »Nemojte ga ubijati, ni krvi prolievati, nego ga bacite u ovu jamu u pustinji«. A to je govorio hoteći ga izbaviti iz njihovih ruku i povratiti ga otcu. A braća svukoše s Josipa dugu šarenu haljinu i bace ga u jamu, u kojoj nije bilo vode. Uto su prolazili onuda trgovci, koji su putovali u Egipat i na devama nosili mirodije. I reče Juda braći svojoj: »Kakva nam korist, ako ubijemo brata svoga? Bolje da ga prodamo!« I prodaše ga za 20 srebrnika. A trgovci odvedoše Josipa u Egipat.

Za sve to nije znao Ruben, pa kad se vrati k jami i ne nađe Josipa u njoj, veoma se žalostio. Tada uzeše braća haljinu Josipovu i zamoče u krv jareta, koje su zaklali, i pošalju haljinu otcu i kažu: »Nađosmo ovo; vidi, je li haljina sina tvojega ili nije.« A otac reče: »Haljina je sina mojega, ljuta ga je zvier izjela!« I oplakivao je Josipa dugo vremena.

Trgovci odvedu Josipa u Egipat i ondje ga prodadu Putifaru, dvoraninu Faraonovu. Božja providnost učinila je, da je Josip kralju Faraonu odgonetnuo njegove sne i prorekao sedam rodnih i sedam gladnih godina. Zbog toga je Faraon uzvisio Josipa i rekao mu: »Ti ćeš biti upravitelj moje kuće i sav narod ima slušati tvoje zapoviedi; evo, ja te određujem nadstojnikom ciele zemlje egipatske«. I nastale su rodne godine, a Josip je sabrao u kraljevske žitnice toliko žita, da je bilo dovoljno hrane za cieli narod za vrieme svih sedam gladnih godina.

Za vrieme tih godina Jakob je višeput slao svoje sinove u Egipat po žito. Braća nisu poznala Josipa; napokon im se Josip sam očitovao i rekao: »Ja sam Josip, vaš brat, kojega ste vi prodali u Egipat. Ne bojte se, Bog me je poslao ovamo napried radi vašega spasa. Požurite što brže možete i vratite se otcu mojemu i recite mu: »Ovo ti poručuje sin tvoj Josip: Bog me učini gospodarom svoj zemlji egipatskoj, dođi k meni, ne oklievaj. I prebivat ćeš u zemlji gesenskoj, i bit ćeš blizu mene ti i sinovi tvoji, i sinovi sinova tvojih, ovce tvoje i goveda tvoja i sve što imaš. I ondje ću te hraniti, jer će još pet godina biti glad, da ne pogineš ti i dom tvoj i sve, što imaš.«

I Jakob je sa cielom obitelji i svim, što je imao, došao u Egipat. Josip je dao njima zemlju Gesen i hranio svu obitelj svoga otca za vrieme gladnih godina. Kad se Jakov ćutio blizu smrti, zaište od Josipa, neka mu obeća, da će odnieti njegove kosti u zemlju Kanaan i ondje ih ukopati u grob njegovih otaca. I poživi Jakob još 17 godina. A Josip reče otcu: »Ja ću učiniti, kako si rekao«. Kad je Jakob umro, dao je Josip njegovo tielo pomazati mirisima (balzamirati) i s velikim počastima odpratio ga sa svojom braćom i starješinama kralja Faraona u hanaansku zemlju i sahranio ga u grob njegovih otaca. I vrati se Josip s braćom i pratnjom u Egipat.

a) Budi istinit i vjeran

Josip je bio pravedan i bogobojazan, pa nije mogao trpjeti opačine svoje braće, nego ih je kazao otcu, da ih pokara i odvrati od opačine. Josip je ljubio istinu, zato ga je otac slao braći, da izviesti, što oni rade, jer je znao, da će mu istinu kazati. Josip je zbog toga mnogo trpio.

297. *Tko je istinit?*

Istinit je, tko ljubi istinu i spreman je uviek istinu govoriti, pa makar zbog toga i trpio.

Josip je sve učinio, što je obećao učiniti svome otcu. On je svom obećanju bio v j e r a n.

298. *Tko je vjeran?*

Vjeran je, tko je spreman držati, što je obećao dati, učiniti ili propustiti, pa to obećanje doista izpunjuje.

Sv. pismo kaže: »Odbacite laž i govorite istinu svaki sa svojim bližnjim, jer smo udovi jedan drugomu.« (Efež. 4, 25.).

+ 299. *Zašto mora čovjek biti istinit i vjeran?*

Istinit i vjeran mora čovjek biti zato, što to Bog zapovieda i što o tomu ovisi sreća i blagostanje pojedinca i zajednice.

Istinitost i vjernost smatraju ljudi znakom značajnosti i poštenja.

b) Čuvaj se lažljivosti i nevjere

Kad su braća poslala krvavu haljinu Josipovu svome otcu, oni su prikrivali svoju opačinu i prikazivali se pred svojim otcem, kao da su nedužni. Oni su se p r e t v a r a l i.

300. *Tko se pretvara?*

Pretvara se, tko se izvana prikazuje dobrim i pravednim, da zavara druge i prikrije svoju zloću.

Braća Josipova tajili su istinu pred svojim otcem, i govorili mu za Josipa i tješili ga, a znali su, da to nije bilo istinito. Oni su i l a g a l i. Sv. pismo kaže: »Mrzke su Gospodinu lažljive ustne; a koji rade vjerno, mili su mu.« (Poslov. 12, 22.).

301. *Tko laže?*

Laže, tko govori ono, što zna, da nije istina.

Postupak Josipove braće bio je bez srdca; vladanje njihovo i prema otcu i prema bratu bilo je okrutno i nemilosrdno, pa su time težko povriedili i onu v j e r n o s t, koju čovjek duguje svomu bližnjemu, a pogotovo svojim roditeljima i braći.

+ 302. *Tko je nevjeran?*

Nevjeran je onaj, koji krši obećanje i zadanu rieč, kojom se obvezao, da će nešto dati, učiniti ili propustiti.

Isus je rekao: »Sotona je bio ubojica ljudi od početka i ne stoji u istini, jer nema istine u njemu. Kad govori laž, od svojega govori, jer je lažac i otac laži.«

+ 303. *Zašto ne smije čovjek lagati i kršiti obećanje?*

Lagati i kršiti obećanje ne smije čovjek: jer to Bog zabranjuje; postao bi sličan lažljivom sotoni; mogao bi uzročiti štetu, pa i propast sebi, bližnjemu i cieloj zajednici.

Premda je čovjek dužan uviek istinu govoriti i izbjegavati svaku laž, ipak ne mora uviek reći sve, što misli i zna. Štoviše, mnogo puta dužan je š u t j e t i i č u v a t i t a j n u. To traži dobro pojedinca i zajednice. Ali, kad bi se povriedila pravednost ili ljubav prema bližnjemu, prestaje dužnost čuvanja tajne. Zato je s o l i d a r n o s t i š u t n j a u z l u neopravdana i g r j e š n a.

Dužnost čuvanja tajne prestaje, kad bi zbog toga zaprietila pogibelj većega zla zajednici ili pojedincu; na pr. Crkvi, državi, nevinoj osobi.

Stroga je dužnost čuvati službenu tajnu, na koju su obvezani službenici, dužnostnici, liečnici, pogotovo, ako su položili službeničku prisegu. — Najveća je dužnost držati izpovjednu tajnu, koja nikada, ni uz koje uvjete ne prestaje. Od te dužnosti ne izpričava izpovjednika ni gubitak časti, ni zemaljskih dobara, ni najveća pogibelj života. Dužnost izpovjedne tajne veže i one osobe, koji slučajno čuju što iz tuđe izpoviedi.

+ 304. *Koje su posebne vrste tajna?*

Posebne vrste tajna jesu: listovna, službena i izpovjedna tajna.

*

Primjena. Svaki čovjek treba da je istinit i vjeran ljudima i Bogu. Bez toga ne mogu roditelji, učitelji, poglavari djecu valjano uzgojiti; bez toga nema čestite službe, poslovanja, trgovine, ni pravilnog saobraćaja među ljudima; bez toga su bezplodna naša djela pred Bogom, a sveti sakramenti su izvrgnuti pogibelji nevaljanog primanja i svetogrđa. Laž i nevjera pribavlja čovjeku također sramotu i kaznu na ovom i na drugom svietu.

XL. BRIGA ZA DOBAR GLAS I POŠTENJE

a) Brini se za dobar glas i poštenje svoje i bližnjega

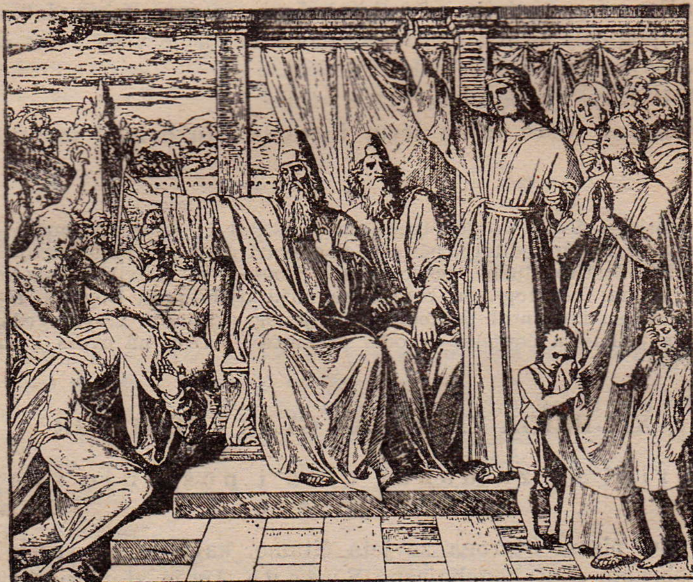
U Sv. pismu Staroga zavjeta čitamo, kako je prorok Daniel obranio čast bogobojazne Suzane. Dvije starješine potvorili su poštenu ženu Suzanu, da je učinila preljub. Nato se narod skupi i osudi Suzanu na smrt. A ona zavapi: »Bože vječni, koji poznaješ stvari sakrivene, ti znaš, da su krivo na mene posvjedočili.« I Bog usliši njezin vapaj. Kad su Suzanu vodili na smrt, prosvietli Gospodin proroka Daniela, da je odkrio opaku izmišljotinu one dvojice starješina. Narod oslobodi Suzanu, a onu dvojicu kazni smrću, kako je to propisivao zakon Mojsijev. (Dan. 13, 1...).

Čitamo u Sv. pismu Novoga zavjeta, u Djelima apostolskim, kako je sv. Pavao došao sa svojim drugom u Macedoniju. U gradu Filipe uhvate ih starješine, i pošto su ih živo izšibali, bace ih u tamnicu preko noći. Kad osvane dan, pošalju sluge, neka ih puste iz tamnice. Kad im je tamničar rekao, neka idu, reče Pavao: »Pošto su nas, premda smo rimski građani, bez iztrage javno šibali i u tamnicu bacili, hoće sada da nas tajno puste? Ne tako! Nego sami neka dođu, i neka nas izvedu!« Kad su sluge javili ove rieči glavarima, uplaše se ovi čuvši, da su rimski građani. Zato dođoše, zamole ih za oproštenje, izprate ih i stanu ih moliti, da iziđu iz grada. Nato Pavao ostavi tamnicu i odputuje sa svojim drugom. (Djela Ap. 16, 16—40.).

*

Spomenute biblijske osobe imale su toliko vrlina, te su zavriedile, da ih ljudi časte, a i imale su pravo, da brane svoj dobar glas i poštenje.

Dobar glas je obćenito dobro mišljenje o vrlinama nekoga čovjeka. Poštenje je osobna čestitost, koju netko ima u sebi poradi savjestnog vršenja dužnosti i ćudorednog zakona.

+ 305. *Kako se treba brinuti za svoj dobar glas i poštenje?*

Za svoj dobar glas i poštenje treba se brinuti, da čuvamo i branimo svoje vrline i živimo čestitim kršćanskim životom.

Ako nam tko povriedi dobar glas, možemo ga braniti, a višeput je to i dužnost poradi položaja. I sam je Spasitelj branio svoj dobar glas i poštenje protiv opakih farizeja, da ne zavedu u zabludu narod i da steče potrebno povjerenje kod svojih slušatelja.

+ 306. *Zašto se čovjek mora brinuti za svoj dobar glas i poštenje?*

Za svoj dobar glas i poštenje mora se čovjek brinuti, da bude vriedan član ljudskoga družtva, i steče potrebno povjerenje drugih poradi uspjeha u svom radu.

Daniel je pred narodom obranio svojim govorom nevinu Suzanu. On se brinuo za njezin dobar glas i poštenje.

+ 307. *Kako se treba brinuti za dobar glas i poštenje bližnjega?*

Za dobar glas i poštenje bližnjega treba se brinuti tako, da priznamo njegove vrline pred ljudima, i ništa ne činimo, čime bi se povriedila njegova osobna čestitost.

Stroga je dužnost čuvati i ugled zajednice, obitelji, družtva, organizacija; a napose valja cieniti i poštovati čast i ugled države i Crkve.

Osnovni je ćudoredni zakon: »Što ne ćeš da drugi tebi čini, ne čini ni ti drugomu« i obratno: »Sve, što hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima« kaže Isus. (Mat. 7, 12.). I glavna je zapovied: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!«

+ 308. *Zašto se čovjek mora brinuti za dobar glas i poštenje bližnjega?*

Za dobar glas i poštenje bližnjega mora se čovjek brinuti, jer to traži pravednost i ljubav prema bližnjemu.

b) **Povreda dobra glasa i poštenja bližnjega**

Isus je rekao: »Zašto vidiš trun u oku brata svoga, a grede u oku svome ne opažaš? Licemjere, izvadi najprije gredu iz oka svoga, pa ćeš onda vidjeti izvaditi trun iz oka brata svoga.« (Mat. 7, 3...). Svaki čovjek, pa i grješnik ima pravo na svoj dobar glas; zato se ne smiju bez potrebe ili dovoljna razloga odkrivati i razglašavati mane, pogrješke i griesi, koje bližnji uistinu ima.

309. *Tko ogovara?*

Ogovara, tko bez potrebe ili dovoljna razloga odkriva pogrješke bližnjega.

Ne ogovara, tko pripovieda pogrješke bližnjega, koje su javno poznate. Kadkada smijemo odkriti tuđe pogrješke bližnjega, dapače smo i dužni kazati ih, na pr. roditeljima, učiteljima, poglavarima, da se krivac popravi, ili da se spriječi kakva veća nesreća ili šteta. Tko zna kakva veća zla, što ih netko namjerava učiniti, pa ih ne odkrije, nego šuti, postaje sukrivac tih tuđih grieha. — Posebna je vrst ogovaranja tako zvano douškivanje. To biva onda, kad se drugomu pripovieda, što je netko o njemu rekao.

Ogovaranje je grieh pred Bogom i opačina pred ljudima. Može biti težki ili laki grieh, prema tomu, da li je bližnjemu time nanesena veća ili manja šteta. To veći je grieh, što je uglednija osoba, koja ogovara ili koju netko ogovara. Douškivanje je veći grieh od ogovaranja. Douškivači šire razdor i podkapaju prijateljstva među ljudima.

Poglavari grada Filipe uvriedili su sv. Pavla i njegova druga, pače su ih i pogrdili, kad su ih javno šibali i bacili u tamnicu.

+ 310. *Tko vrieđa ili pogrđuje bližnjega?*

Vrieđa ili pogrđuje bližnjega, tko mu u lice dobacuje pogrdne rieči, imena, ili mu pokazuje nepristojne znakove i kretnje

Poglavari grada Filipe dali su šibati i u tamnicu zatvoriti Pavla i druga, a nisu izpitali, što su krivi. Oni su bez razloga o njima mislili, da su zločinci. Oni su krivo mislili o njima, ili oni su u sebi krivo sudili o njima.

311. *Tko bližnjega krivo sudi?*

Krivo sudi bližnjega, tko bez dovoljna razloga zlo misli o njemu.

Opaki starješine izmislili su protiv Suzane, što ona nije nikada skrivila. Oni su je krivo tužili ili klevetali, i pred narodom lažno svjedočili na nju.

312. *Tko kleveće?*

Kleveće, tko o bližnjemu pripovieda izmišljene pogrješke.

313. *Tko svjedoči lažno?*

Lažno svjedoči, tko kao svjedok govori protiv bližnjega, što zna, da nije istina.

Tko bližnjega ogovara, taj povređuje dobar glas njegov; a tko bližnjega krivo sudi, kleveće ili na njega lažno svjedoči, taj povređuje i dobar glas i poštenje bližnjega.

Poglavari grada Filipe, koji su dali šibati Pavla i druga, i bacili ih u tamnicu, povriedili su dobar glas i poštenje, koji su oni imali kao rimski građani. Zato je Pavao zahtievao, da oni to osobno poprave. I oni su molili za oproštenje i s počastima ih izpratili na odlazku iz grada. Oni su tim donekle popravili učinjeno zlo.

+ 314. *Što je dužan učiniti, tko je povriedio dobar glas i poštenje bližnjega?*

Tko je povriedio dobar glas i poštenje bližnjega, dužan je opozvati, što je lažno rekao, i naknaditi svaku štetu, koju je time učinio.

Ogovaranje nije moguće opozvati, ali se ima izpraviti i učinjena šteta naknaditi. To se najlakše može učiniti, ako se ističu prednosti i dobra djela bližnjega pred onima, pred kojima je tko naškodio dobru glasu njegovu.

Osma zapovied Božja glasi: Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga.

+ 315. *Što zapovieda Bog u osmoj zapoviedi?*

U osmoj zapoviedi zapovieda Bog, da budemo istiniti i vjerni, i brinemo se za dobar glas i poštenje svoje i bližnjega.

+ 316. *Što zabranjuje Bog u osmoj zapoviedi?*

U osmoj zapoviedi zabranjuje Bog: pretvarati se, lagati, kršiti obećanje; bližnjega ogovarati, vriеđati ili pogrđivati; zatim krivo suditi, klevetati i lažno svjedočiti.

Primjena. Kad se u družtvu započne razgovor o pogrješkama bližnjega, nastoj svesti razgovor na druge stvari i ne dopusti, da se u tvojoj prisutnosti dira u dobar glas i poštenje bližnjega. Kad ti dođe napast, da govoriš o pogrješkama bližnjega, imaj na pameti i svoje pogrješke, koje su možda veće od pogrješaka bližnjega, pa se za njih stidi i kaj se pred Bogom, a bližnjega ostavi na miru.

Ne slušaj klevete, niti pomogni komu klevetati bližnjega. Ne druži se s klevetnicima. Ne ponavljaj opakih rieči, i ako si što čuo protiv bližnjega, neka ostane sakriveno u tebi. (Crkv. 19, 7.) Ako tko tebe okleveće, predaj to u ruke Božje i uzdaj se u Božju pomoć. Sjeti se

Isusovih rieči: »Blago vama, kad vas pogrde i progone i govore na vas sve zlo lažući mene radi. Veselite se i klikujte, jer je plaća vaša velika na nebesima.« (Mat. 5, 11, 12.)

Imaš li koga **tužiti**, govori istinu. Ne služi se krivim podpisima ni lažnim izpravama, ni drugim varkama. Znaj, da osim ljudi na zemlji ima još jedan sudac, Bog, kod koga ćeš sigurno izgubiti parnicu, ako si je prevarom i dobio pred ljudima. Pozovu li te k sudu kao svjedoka, ne reci ni više ni manje, nego što ti je poznato. Ne daj se odvratiti od istine ni mitom, ni obećanjima, ni prietnjom, ni kakvim obzirima. Proslavi Boga, i daj da pobiedi istina.

XLI. GLAVNA ZAPOVIED

A. Ljubav prema Bogu

Kad je Mojsije proglasio narodu sve zapoviedi Božje, rekao je: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom. I neka ove rieči, koje ti danas zapoviedam, budu u srdcu tvojem; i pripoviedaj ih sinovima svojim, i razmišljaj o njima, kad sjediš u kući svojoj i kad ideš putem, kad liežeš i kad ustaješ.« »Gle iznosim pred vas blagoslov i prokletstvo: blagoslov, ako držite zapoviedi Gospodina Boga svojega; prokletstvo, ako ih ne držite.« (V. Mojs. 6, 1-7. i 11, 26-28.)

Zapovied »Ljubi Gospodina Boga svoga...« ponovio je Isus, kad ga je zapitao neki književnik: »Koja je od svih prva zapovied?« Isus je također rekao: »Tko mene ljubi, moju će rieč držati, i Otac će moj ljubiti njega.« (Iv. 14, 23.)

Poslije Isusa najviše je ljubila Boga njegova presveta Majka, bl. Djevica Marija; zatim sveti apostoli, sveti mučenici, izpovjednici, pustinjaci, svete djevice, žene i djeca i t. d. Ti su svetci svaki u svom zvanju, u uviek novim okolnostima i udesima nosili u svom srdcu ljubav prema Bogu. Poradi te ljubavi odrekli su se zemaljskih užitaka, i preuzeli na sebe najteže napore, da prošire Kristovo kraljevstvo ljubavi.

Tako sv. Pavao opisuje, koliko je morao trpjeti kao vjerovjestnik Isusov! U poslanici Korinćanima kaže: Više puta bio sam po tamnicama, preko mjere bio sam izbijen, mnogo puta bio sam u pogibli smrtnoj. Od Židova sam primio pet puta četrdeset manje

jedan udarac. Tri puta sam bio šiban, jedanput kamenovan (u Listri), tri puta sam doživio brodolom, noć i dan proveo sam na dubini morskoj. Mnogo puta sam putovao, bio sam u pogibeljima od rieka, od razbojnika, od zemljaka, od pogana, u pogibeljima u gradu, u pustinji, na moru, od lažne braće; u trudu i muci, u mnogom nespavanju, u gladu i žeđi, u mnogom postu, u zimi i golotinji. (II. Kor. 11, 23-27.) Napokon je god. 67. za Neronova progonstva umro mučeničkom smrću u Rimu, gdje su mu odsjekli glavu, i gdje je istoga dana umro i sv. Petar apostol, razapet na križu strmoglavce.

I ostali su apostoli mučeničkom smrću zasvjedočili svoju ljubav prema Bogu, a njih je sliedila nebrojena četa kršćanskih mučenika, kojih je bilo više milijuna.

Svetci su zasvjedočili svoju ljubav prema Bogu time, što su bili pripravni radije umrieti, negoli uvriediti Gospodina Boga.

317. *Koja je prva najveća zapovied?*

Prva najveća zapovied jest: Ljubi Gospodina Boga svoga svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom.

\+ 318. *Što znači ljubiti Boga?*

Ljubiti Boga znači: od srdca se predati Bogu kao najvećemu dobru i živjeti po njegovim zapoviedima.

319. *Zašto smo dužni ljubiti Boga?*

Ljubiti Boga dužni smo zato, što je on najveće dobro i što nam je od njega svako dobro.

Sv. Ivan veli: »Ovo je ljubav Božja, da zapoviedi njegove držimo, i zapoviedi njegove nisu težke.« (I. Iv. 5, 3.)

320. *Po čemu se poznaje, da ljubimo Boga?*

Da ljubimo Boga poznaje se po tomu, ako držimo njegove zapoviedi.

\+ 321. *Čim se jača i usavršuje u nama ljubav prema Bogu?*

Ljubav prema Bogu jača se i usavršuje u nama: čestim i dostojnim primanjem svetih sakramenata; promatranjem savršenosti i dobročinstava Božjih; vršenjem dobrih djela.

\+ 322. *Čime slabimo u sebi ljubav prema Bogu?*

Ljubav prema Bogu slabimo u sebi lakim griehom, a gubimo je smrtnim.

Primjena. Pogriešiš li u kojoj zapoviedi možda i teže, znaj, da si izgubio ljubav Božju i ne miruj, dok je opet ne zadobiješ u skrušenoj izpoviedi i uztrajnoj molitvi. U napastima i težkoćama uteci se Srdcu Isusovu, koje je »žarko ognjište ljubavi«, »dobrote i ljubavi puno«. Traži uviek utjehu u molitvi, i naći ćeš je. Možeš uzeti kao svagdašnji zaziv sebi za pravilo uzdah: »Sladko Srdce moga Isusa, daj da te ljubim sve to više«. Rado moli Litanije presv. Srdca Isusova. Učitelj ljubavi prema Bogu neka ti bude razpeti Isus na križu.

U nekom dvorcu kraj Pariza obdržavala se velika svečanost. Pozvani glumci i glumice tako su zabavljali goste, da su zakasnili na posljednji vlak i bili prisiljeni, da noć provedu u samom dvorcu. Nekoj još mladoj glumici odredе sobu, u kojoj je bilo različitih slika na zidovima.

Njezin se pogled zaustavi na razpelu od slonove kosti na crnom križu. Mlada glumica bila je doduše krštena, ali još nije bila na sv. pričesti. Promatrajući tu sliku bola i ljubavi, doživi iznenada duševnu promjenu. Promatrala je probodene noge, ruke, izranjeno tielo, ranu na srdcu, bolno lice; a trnova kruna zasjenjivala je slomljene oči. Sati su prolazili, osvane jutro, a ona još uviek kleči pred razpelom. Tu je stvorila odluku, da će od sada voditi nov život Kristu posvećen. Ona je svoju odluku saobćila svome družtvu, pa je uistinu i održala svoju rieč. Kad su kasnije izbliže gledali razpelo, koje je dalo povod za tu nutarnju promjenu, pronašli su u crnom drvetu križa iglom izgrebene rieči: »Tako ljubi ljubav«.

B. Ljubav prema bližnjemu

Jednom je neki književnik zapitao Isusa, koja je najveća zapovied u zakonu? Isus mu odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga... to je najveća i prva zapovied, a druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapoviedima ovisi sav zakon i proroci.« (Mat. 22, 35-40.)

Nekom drugom zgodom upita Isusa jedan od književnika: »Tko je moj bližnji? »Na to mu Isus pripovjedi ovu priču: Neki čovjek pođe iz Jeruzalema u Jerihon i dođe među razbojnike. Ti ga svuku, izrane i ostave napola mrtva na putu. Dogodi se, da je tim putem išao neki svećenik. Taj ga pogleda i prođe. Tako učini i neki levit, službenik hrama, koji je prolazio ovuda. Napokon dođe jedan Samaritanac. Kad ugleda ranjenoga, sažali mu se, zavije mu rane, i zalije uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje kljuse i odvede u gostinjac. Potom dade krčmaru dva dinara i reče: Brini se za nj, i što više potrošiš, ja ću ti platiti.«

A Isus zapita književnika: »Što misliš, koji je od one trojice bio bližnji onomu, koji je zapao među razbojnike?« Književnik odgovori: »Onaj, koji mu je pomogao.« I reče mu Isus: »Idi, i ti čini tako«. (Luka, 0, 25—37.)

U svojoj besjedi na Gori rekao je Isus: »Ljubite neprijatelje svoje«. Kako su Isusovi učenici shvatili nauku o ljubavi prema neprijatelju, pokazao je primjerom sv. Stjepan, prvi mučenik. On je činio velika čudesa među narodom. I ustali su protiv njega Židovi, uhvatili su ga i odveli pred vieće. A lažni svjedoci govorili su na Stjepana. Kad je ovaj rekao: »Eto vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega, gdje stoji s desne Bogu«, zatisnuli su uši svoje, navalili na njega, izvukli ga iz grada, i stali ga zasipati kamenjem. A Stjepan je govorio: »Gospodine Isuse, primi duh moj«. Onda klekne na koljena i poviče glasno: »Gospodine, ne primi im ovo za grieh!« I to rekavši, usnu u Gospodinu. (Dj. ap. 6, i 7.)

323. *Koja je druga najveća zapovied?*

Druga najveća zapovied jest: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.«

324. *Tko je naš bližnji?*

Naš bližnji je svaki čovjek, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

Milosrdni Samaritanac je od srdca želio izranjenom čovjeku, da ozdravi, kao što bi želio sebi, da je zapao u takvu ili sličnu nevolju. Njegova je ljubav prema bližnjemu bila iskrena.

325. *Kad je naša ljubav prema bližnjemu iskrena?*

Iskrena je naša ljubav prema bližnjemu, kad mu od srdca želimo dobro, kako to želimo sebi.

Samaritanac je unesrećenom čovjeku povio rane, doveo ga u gostinjac, da ga ondje njeguje, i platio za njega trošak. Učinio je dobro nevoljniku, koliko je mogao. Njegova je ljubav prema bližnjemu bila djelotvorna.

326. *Kad je naša ljubav prema bližnjemu djelotvorna?*

Djelotvorna je naša ljubav prema bližnjemu, kad mu činimo dobro, koliko možemo.

Stanovnici zemlje Judeje nisu smjeli družiti se sa stanovnicima iz zemlje Samarije. Obje zemlje bile su međusobno neprijateljske. Samaritanac nije izpitivao, tko je taj izranjeni; da li je znanac, siromašan ili bogat: prijatelj njegov ili neprijatelj; da li je iz Judeje ili iz Samarije. On mu je pomogao bez obzira na sve to. Njegova je ljubav bila obćenita.

327. *Kad je naša ljubav prema bližnjemu obćenita?*

Obćenita je naša ljubav prema bližnjemu, kad ljubimo svakoga čovjeka, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

328. *Kakva treba da je naša ljubav prema bližnjemu?*

Naša ljubav prema bližnjemu treba da je: iskrena, djelotvorna i obćenita.

U svojoj besjedi na Gori kazao je Isus svojim učenicima: »Čuli ste, da je kazano: Ljubi bližnjega svoga, i mrzi neprijatelja svoga. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji vas mrze, i molite se za one, koji vas progone i kleveću. Da budete sinovi Otca svoga nebeskoga, koji čini, da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima. (Mat. 5, 43.)

\+ 329. *Zašto smo dužni ljubiti sve ljude, pa i neprijatelje?*

Sve ljude, pa i neprijatelje, dužni smo ljubiti: jer nam to Krist zapovieda i svojim primjerom nas uči; jer su svi ljudi djeca jednoga Otca nebeskoga; svi su Kristovom krvlju odkupljeni i na vječno blaženstvo pozvani.

Sv. Stjepan, prvi mučenik, molio se za svoje neprijatelje.

Prema neprijatelju treba se ovako vladati: željeti mu dobro i moliti se Bogu za njega; ako je u potrebi, i ako je moguće, pomoći mu savjetom ili djelom; izbjegavati mržnju i osvetu; izkazivati mu barem obične znakove štovanja; biti spreman na izmirenje.

\+ 330. *Što treba činiti, ako smo koga uvriedili?*

Ako smo koga uvriedili, treba da se s njim izmirimo, ako je to moguće; a ako je nas tko uvriedio, treba da mu od srdca oprostimo.

U »Otčenašu« nas uči Isus, da će nam Bog oprostiti griehe samo onda, ako i mi oprostimo svojim uvrediteljima.

+ 331. *Koga Sv. pismo osobito preporučuje našoj ljubavi?*
Našoj ljubavi Sv. pismo osobito preporučuje siromahe, udove i sirote, i uobće sve, koji su u kakvoj god nevolji.

+ 332. *Kako treba pomoći bližnjemu u nevolji?*
Bližnjemu u nevolji treba pomoći tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa.

Druga glavna zapovied nalaže svakomu, da ljubi i samoga sebe. (O tomu, kako treba ljubiti samoga sebe, t. j. skrbiti za svoje tielo i dušu, bilo je govora u katehezi: »Briga za vlastiti život« i u katehezi: »Briga za svoju dušu«. To se gradivo može ovdje ponoviti!)

Primjena. Siromaha, bolestnika, nevoljnika u tjelesnim i duševnim potrebama bilo je uviek na zemlji, a ima ih i sada. Svaki čovjek dakle ima obilno prigode, da im pomogne, koliko najviše može. To je sveta dužnost za svakoga! Nitko nije izuzet od te dužnosti! I djeca mogu na raznolike načine pružiti pomoć siromasima i nevoljnima. Ako pak netko ništa drugo ne bi mogao, a to može bar moliti se Bogu, da gane ljude dobra srdca na pomoć. I dandanas treba sviet velikih dobročinitelja, kao što su bili na pr. sv. Martin, sv. Nikola, sv. Antun, sv. Vinko Paulski, sv. Ivan od Boga, sv. Elizabeta, sv. Iv. Bosko i t. d.

Luigi Rossi (+ 1890.), mladi oduševljeni katolik i ministar, bio je na zaplotnjački način ustrieljen prigodom nekog ustanka kod Bellinzone u Švicarskoj. Kad je njegova majka saznala za tu tužnu viest, rekla je: »Neka bi krv moga ljubljenog sina zaustavila daljnja krvoprolića« i izmolila od Boga mir mojoj zemlji. Ubojici svog sina opraštam od srdca. Neka mu i Bog oprosti!« Na uspomenu svome sinu ustanovila je ta plemenita majka dva dječja doma, jedan ubožki dom za mužkarce i više stipendija za učenike visokih škola.

CRKVENE ZAPOVIEDI

XLII. VLAST IZDAVATI ZAPOVIEDI

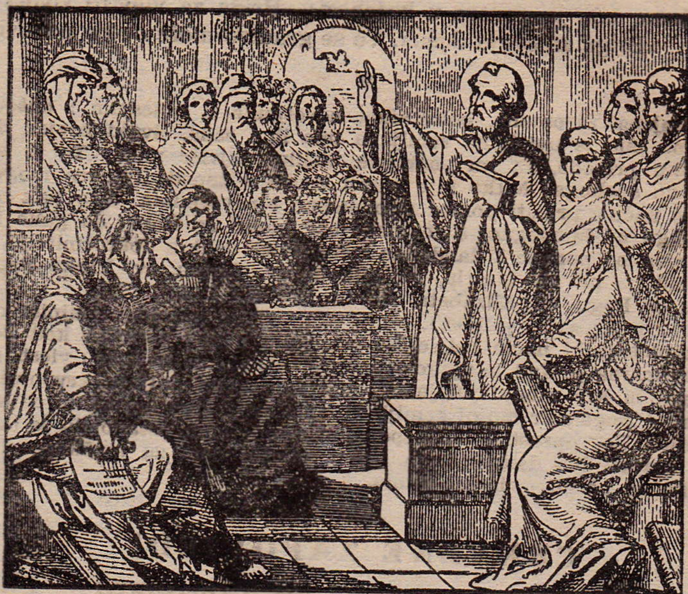
Katolička Crkva vodi ljude u život vječni. Da postigne taj uzvišeni cilj, dao joj je Isus Krist mnoga spasonosna pomagala. Među ta spada i pastirska vlast, kojom zakoniti crkveni poglavari upravljaju vjernicima, dajući im zapoviedi, odredbe i zakone za kršćanski Bogu ugodni život.

Vlast upravljanja predao je Krist crkvenim poglavarima, kad je rekao Petru: »Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razriešiš na zemlji, bit će razriešeno i na nebesima« (Mat. 16, 19.); poslije uzkrsnuća reče mu: »Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje« (Iv. 21, 16.). A svima apostolima rekao je: »Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga, koji je mene poslao«. (Luka 10, 16.) »Zaista vam kažem, što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebesima, i što god razriešite na zemlji, bit će razriešeno i na nebesima.« (Mat. 18, 18.)

Apostoli su se tom dobivenom vlasti poslužili, pa su izdavali različite odredbe, kako su okolnosti tražile. Tako su držali crkveni sabor u Jeruzalemu godine 50. i izdali potrebne zapoviedi s navodom,

da rade uz pomoć Duha Svetoga. Sam sv. Petar davao je u svojim poslanicama različite odredbe, kako će se vjernici vladati kod službe Božje, u kućnom i družtvovnom životu. Slične odredbe davao je sv. Pavao i drugi apostoli.

I nasljednici apostola, Sv. Otac Papa i biskupi, »koje je Duh Sveti postavio, da ravnaju Crkvom Božjom« (Dj. ap. 20, 28.), vršili su uviek tu upraviteljsku vlast u katoličkoj Crkvi, dajući odredbe,

zapoviedi i zakone vjernicima, i vodili ih na putu spasa. Tako su tokom vremena nastali mnogi crkveni zakoni, koje su izdavali: Sv. Otci Pape, obći crkveni sabori, kojih je do danas bilo 20 za cielu Crkvu, zatim pokrajinski sabori za pokrajine i pojedini biskupi za svoje biskupije. Tako je nastao crkveni zakonik, koji sadrži sve te odredbe i zakone. Poglavite zapoviedi, koje se tiču svih vjernika svih staleža i položaja, svedene su na ovih pet:

1. Svetkuj zapoviedane blagdane; 2. Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapoviedane blagdane; 3. Posti zapoviedane poste i u određene dane ne mrsi; 4. Svake se godine najmanje jedanput izpovjedi i o Uzkrsu pričesti; 5. Ne svatbuj svečano u zabranjeno vrieme.

*

333. *Koje je zapoviedi dužan držati kršćanin katolik povrh Božjih zapoviedi?*

Povrh Božjih zapoviedi dužan je kršćanin katolik držati i pet zapoviedi crkvenih.

Nabroj pet zapoviedi crkvenih!

U katoličkoj Crkvi imaju vlast izdavati zapoviedi: Sv. Otac Papa i obći crkveni sabori za cielu Crkvu; pokrajinski crkveni sabori za pojedine crkvene pokrajine, i biskupi za svoje biskupije.

+ 334. *U čije ime daju zapoviedi poglavari katoličke Crkve?*

Poglavari katoličke Crkve daju zapoviedi u ime Isusa Krista, kao njegovi namjestnici i zastupnici na zemlji.

U crkvenim zapoviedima daje katolička Crkva jasne upute i tumačenje, kada i na koji način će vjernici vršiti ono, što zapoviedaju 10 zapoviedi, što ih je dao sâm Bog. Crkvene zapoviedi dakle olakšavaju vjernicima obdržavanje Božjih zapoviedi.

+ 335. *Zašto je kršćanin katolik dužan držati crkvene zapoviedi?*

Držati crkvene zapoviedi dužan je kršćanin katolik, jer ih Crkva daje kao zastupnica Isusa Krista, pa smo je dužni slušati prema riečima Isusovim: »Tko vas sluša, mene sluša«.

Katolička Crkva može svoje vjernike i kazniti za težke prekršaje. Može im na pr. uzkratiti: sv. sakramente, dopuštenje za kumovanje, crkveni blagoslov kod sprovoda, a za najteže prekršaje izključuje ih iz crkvene zajednice (to se zove ekskomunikacija).

Primjena. Dobar, vjeran katolik pristaje neustrašivom vjernošću i odanošću uz svetu Crkvu; odan joj je uviek s poštovanjem i oduševljenjem. Veseli se i diči se, što je njezin član, i ljubi svoju Crkvu, kao svoju brižnu majku. Čuva njezino jedinstvo, ostaje nepokolebljivo u njezinoj vjeri i nauci; prožet je njezinim duhom i načelima, koja ga vode. Pristaje u svim okolnostima hrabro i odlučno uz svetu Crkvu; brani je, ostaje joj poslušan, pa izpunja i njezine želje. Za takvoga katolika kažemo, da živi i osjeća sa svetom Crkvom.

XLIII. ZAPOVIEDANI BLAGDANI

U svakom narodu nalazimo svetkovanje blagdana, a to je dokaz, kaže Rimski katekizam, da nas već naša narav sili, da neke dane namienimo odmoru tiela i službi Božjoj. I pogani su slavili različite blagdane u počast svojih bogova. Na sve te blagdane valjalo je praznovati. Izraelcima je zapovjedio Bog, da slave nekoje blagdane, na pr. blagdan priesnih hljebova ili pashu u znak zahvale Bogu za izbavljenje iz egipatskog robstva; blagdan sedmicâ, na uspomenu proglašenja sinajskog zakona i blagdana sjenicâ, na uspomenu četrdesetgodišnjeg boravka u pustinji, gdje su boravili u šatorima. Nekoje svetkovine bile su uvedene po odredbi njihovih duhovnih poglavara u zahvalu za posebne milosti od Boga dobivene.

Katolička je Crkva naredila različite blagdane. Nekoji od njih sižu do apostolske predaje, kao što su Uzkrs, Uzašašće, Duhovi i Veliki petak. Drugi blagdani su kasnije uvedeni. I blagdani u počast prečistoj Djevici i svetima od česti su vrlo stari blagdani.

Blagdani su bili cilj radosti i želja u sve dane godine, zato ih Crkva slavi sa sjajem i ljepotom svake vrste, kako ju je nadahnjivao Duh Sveti.

*

Neki blagdani podsjećaju na vjerske istine o trim božanskim osobama; drugi na blaženi život svete Bogorodice, dok ostali podsjećaju na uzoran život svetaca ovoga ili onoga staleža.

336. *Koji su zapoviedani blagdani Gospodnji?*

Zapoviedani blagdani Gospodnji jesu: Božić, Obrezanje Gospodinovo ili Nova godina, Bogojavljenje ili Sveta tri kralja, Uzkrs, Spasovo, Duhovi i Tielovo.

337. *Koji su zapoviedani blagdani Marijini?*

Zapoviedani blagdani Marijini jesu: Bezgriješno začeće bl. Djevice Marije (8. XII.) i Velika Gospa (15. VIII.)

338. *Koji su zapoviedani blagdani svetih?*

Zapoviedani blagdani svetih jesu: sv. Josip (19. III.), sv. Petar i Pavao (29. VI.) i Svi sveti (1. XI.)

Kako su blagdani ustanovljeni na čast Božju, treba na te dane i Bogu služiti; da pak to bogoslužje ne bude zanemareno, treba da čovjek obustavi svoj svakodnevni rad, kako bi se mogao nesmetano predati službi Božjoj.

+ 339. *Čemu je katolička Crkva naredila blagdane Gospodnje?*

Blagdane Gospodnje naredila je katolička Crkva: da bolje upoznamo vjerske istine o trim božanskim osobama; da se Bogu klanjamo, zahvaljujemo za sva dobročinstva i molimo za nove milosti.

+ 340. *Čemu je katolička crkva naredila blagdane Majke Božje i svetih?*

Blagdane Majke Božje i svetih naredila je katolička Crkva: da slavimo i blagoslivljamo Boga u njegovim anđelima i svetima; da bolje upoznamo krepostan život Marije i svetih; da nastojimo sliediti njihov primjer i prizivamo ih u pomoć.

341. *Kako treba svetkovati zapoviedane blagdane?*

Zapoviedane blagdane treba svetkovati kao i nedjelje.

Katolička Crkva ima vlast ukidati crkvene blagdane, kao što ima vlast narediti ih ili premjestiti na druge dane, ili ograničiti, da se slave samo u određenim krajevima, prema tome, kako to vremena i okolnosti traže.

Nisu više zapoviedani blagdani: drugi dan Božića, Uzkrsa, Duhova. Prikazanje Isusovo u hramu ili Sviećnica (2. veljače). Navještenje Marijino ili Blagoviest (25. ožujka) i Rođenje Marijino ili Mala Gospa (8. rujna). Na te dane smiju vjernici raditi svagdašnje poslove i nisu dužni ići k sv. misi. Ali katolička Crkva ipak preporuča, da svetkujemo i te svetkovine; no ako ih tko ne bi svetkovao, ne bi sagriešio.

Prva zapovied crkvena glasi: Svetkuj zapoviedane blagdane.

342. *Što zapovieda Crkva u prvoj zapoviedi?*
U prvoj zapoviedi zapovieda Crkva svetkovati blagdane, koje je naredila na čast triju božanskih osoba, bl. Djevice Marije i svetih.

Primjena. Vjeran katolik zanima se za svoju Crkvu. Uvažava njezine zakone, zapoviedi i odredbe, i boji se njezinih prietnja. Sudjeluje u njezinim blagoslovima, ima razumievanje za njezino bogoslužje. On živi s crkvenom godinom i njezinim blagdanima.

Blagdani su naređeni na slavu Božju, zato treba da se na te dane osobito čuvamo grieha. Na zapoviedani blagdan neka miruju tvoji svagdašnji poslovi. Odtrgni se od njih, služi više Bogu i radi oko spasa svoje duše. Što je veći koji blagdan, nastoj, da ga ljepše i dostojnije proslaviš. Ako možeš, pristupi k sv. pričesti. Tako ćeš najdostojnije, a za sebe najkoristnije proslaviti zapoviedane blagdane.

Kad je sv. Ambrozije postao biskupom u Milanu u Italiji, našao je u svojoj biskupiji zastarjelih poroka i mana. Vidio je naime, da su blagdane skvrnjivali i smetali sajmovima, igrokazima i drugim javnim bučnim zabavama. Svom snagom i revnošću dao se sveti biskup na posao, da iztriebi to zlo, i uztrajao je srčano u tom nastojanju. Za kratko je vrieme uspio, da su ne samo u gradu Milanu, nego i u udaljenim mjestima njegove biskupije počeli blagdane slaviti kršćanski i dolaziti k sv. misi, propoviedima i drugim bogoslužnim činima, a poganske su zabave nestale netragom.

XLIV. SVETA MISA U NEDJELJE I BLAGDANE

Isus je u nedjelju uzkrsnuo od mrtvih, i u nedjelju je Duh Sveti sašao nad apostole. Zato su apostoli odredili, da se nedjelja ima slaviti kao dan Gospodnji. Po nauci Sv. pisma Novog zavjeta valja se ostaviti svih starozavjetnih svetkovina pa i subote; jer je cieli Stari zavjet samo sjena Novoga, pa je tako i subota samo sjena kršćanske nedjelje. (Kol. 2, 16. i Gal. 4, 9.) Prema tome su prvi kršćani svetkovali kršćanske blagdane, a ne židovske, i mjesto subote nedjelju. Na te dane klonili su se težkih tjelesnih poslova i skupljali se na lomljenje hljeba, t. j. na sv. misu, kod koje su primali svetu pričest. (Dj. ap. 20, 7.)

Za vrieme Dioklecianova progona (u 4. vieku) bilo je 49 kršćana uhvaćeno kod nedjeljne sv. mise i odpremljeno u Kartagu. Prokonzul je kod preslušavanja zapitao svećenika Saturnina: »Zar si ti sabrao te ljude na službu Božju unatoč carskoj zabrani?« — »Dà, mi smo mirno održali svoju službu Božju«. — »Zašto?« — »Jer nedjeljna služba Božja ne smije izostati. Tako nas uči, tako nam zapovieda zakon«. — I odmah bude stavljen na mučila. No prije negoli je od muka umro, pristupi lektor Emeritus i reče: »Ja sam sve to skrivio; u mojoj se kući služila sv. misa.« — »Zašto nisi odkazao taj sastanak?« — »To ja nisam smio, jer mi kršćani ne smijemo biti bez nedjeljne službe Božje«. I njega su stavili na strašne muke, a poslije njega i ostale vjernike, koji su neprestano ponavljali: »Kršćani smo; drugčije ne možemo raditi; zakon Božji moramo vršiti, makar to i krvlju platili.« Konačno dođe red na naj-

mlađega Hilarija. I ovaj reče: »Kršćanin sam, i dragovoljno sam prisustvovao sv. misi sa svojim otcem i svojom braćom.« Prokonzul je prietio, da će mu dati odrezati nos i uši. »Čini, što hoćeš«, odgovori mladi junak. I odvedu ga. I izgovarajući završne rieči sv. mise »Deo gratias«, išao je u svoju mučeničku smrt.

343. *Tko je dužan slušati sv. misu u nedjelju i u zapoviedane blagdane?*

U nedjelju i u zapoviedane blagdane dužan je slušati sv. misu svaki kršćanin, koji je navršio sedmu godinu, ako ga ne izpričava valjan razlog.

Ta zapovied obvezuje katolika, nalazio se on i izvan svoje župe, bilo u kojem god kraju svieta.

+ 344. *Zašto zapovieda katolička Crkva slušati sv. misu?*

Slušati sv. misu zapovieda katolička Crkva, jer se u njoj obnavlja na nekrvni način ona ista žrtva, koju je Krist za nas prikazao na križu; radi toga je sv. misa najsvetija i najspasonosnija služba Božja.

+ 345. *Kako treba slušati sv. misu?*

Sv. misu treba slušati pobožno.

+ 346. *Tko sluša sv. misu pobožno?*

Pobožno sluša sv. misu, tko molitvom ili pjesmom sabrano i ozbiljno sudjeljuje u svetim misnim činima, i nastoji sjediniti se s Kristom.

Kod sv. mise možemo se sjediniti s Kristom osobito, ako se pričestimo sakramentalno; a ako samo želimo primiti Isusa u sv. pričesti, onda se pričestimo duhovno. Sv. Sabor Tridentski želio bi, da se vjernici prisustvujući u pojedinim sv. misama pričeste ne samo duhovnom željom, nego i sakramentalnim primanjem presvete euharistije, kako bi postali dionici obilnijega ploda te presvete žrtve. (Sabor Trid. XXII;/VI.)

+ 347. *Tko zadovoljava dužnosti slušanja sv. mise?*

Dužnosti slušanja sv. mise zadovoljava, tko je u nedjelju i zapoviedane blagdane nazočan u crkvi kod ciele sv. mise, s potrebnom nakanom i pažnjom.

Ne zadovoljava dužnosti slušanja sv. mise: a) tko nije kod mise tjelesno prisutan u crkvi, već je kod kuće sluša na krugoval; tko dođe u crkvu, pa izađe iz crkve, da ondje puši, ili se razgovara za vrieme prikazanja, ili podizanja ili sv. pričesti;

b) tko nema potrebne nakane; na pr. dolazi u crkvu samo zato, da je razgleda, da se s nekim sastane, da sluša glasbu, solo pjevanje i t. d.;

c) tko nema potrebne pažnje, na pr. pod misom čita knjige svjetovnog sadržaja, romane, pripoviesti; igra se na karte, špekula se; cielo vrieme provede u razgovoru i t. d.

Sv. pismo kaže: »Blago onima, koji riečBožju slušaju i drže.« (Luka 11, 28.) U nedjelju i zapoviedane blagdane veoma je potrebno

slušati propovied i kršćanski nauk. To traži slava Božja i duhovni naš napredak. Rieč Božju treba slušati pozorno i pažljivo, a što smo čuli, treba na sebe primieniti i vršiti, ali i drugima kazivati.

348. *Kako grieši, tko zanemari svetkovati nedjelje i zapoviedane blagdane?*

Tko zanemari svetkovati nedjelje i zapoviedane blagdane, težko grieši, ako to čini bez opravdanoga razloga.

Težko grieši također, tko druge sprječava, da ne mogu svetkovati te dane.

Druga zapovied crkvena glasi: Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapoviedane blagdane.

349. *Što zapovieda Crkva u drugoj zapoviedi?*

U drugoj zapoviedi zapovieda Crkva, da pobožno slušamo sv. misu u nedjelju i u ostale zapoviedane blagdane.

*

Primjena. U nedjelje i zapoviedane blagdane neka ti bude glavna briga, da u pravo doba ideš k sv. misi. Ne daj se spriečiti nikakvim poslom! Ne idi na izlete, dok nisi zadovoljio dužnosti slušanja sv. mise.

Nedostojno je i grješno kod te najsvetije žrtve nedolično se vladati. Razgovore svoje obavljaj izvan crkve, a u crkvi šuti i pobožno se moli, jer se na oltaru prikazuje Isus i za tebe. Kad ideš u crkvu, ponesi sa sobom molitvenik! Iz molitvenika prati glavne dielove sv. mise; a ako nemaš na duši smrtnoga grieha, i ako si natašte, pripravi se i za sv. pričest.

Njemački admiral Graf Maksimilian von Spee junački je poginuo 8. XII. 1914. kod Falklandskih otoka u južnom Atlantskom oceanu zajedno sa svoja dva sina. Njegovo će ime biti nerazdruživo povezano s poviešću svjetskoga rata po slavnoj pobjedi kod Coronela u Južnoj Americi. Ali odvažni taj junak, koji nije poznavao straha, bio je odličan vjernik katoličke Crkve. Vidjeli su ga svake nedjelje u Wilhelmshavenu u katoličkoj crkvi, gdje u klupi pred slikom sv. Petra prisustvuje sv. misi, koju nije nikad zanemario. Kad se na Oceanu pročula viest o svjetskom ratu, primio je admiral von Spee na jednoj misionskoj postaji svete sakramente, i tako okriepljen pošao na svoju veliku dužnost. Umro je kao junak i kao praktičan katolik.

XLV. ZAKON POSTA I NEMRSA

Na početku svoga javnog djelovanja otide Isus u pustinju i ondje je postio četrdeset dana i četrdeset noći. Potom je svladao sotonu, koji ga je tri puta napastovao, i odtjerao ga riečima: »Odlazi, sotono, jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi.« Tada ga ostavi đavao.

Isus je rekao, da molitva združena s postom ima vrlo veliku moć. Jednom pristupi k njemu neki čovjek, i zamoli ga, da se smiluje njegovu sinu. Taj je otac kazivao Isusu, kako njegov sin mnogo trpi: pada u vatru mnogo puta, a često i u vodu. Još je rekao, da je doveo sina i pred apostole, ali ga nisu mogli ozdraviti. Isus mu reče: »Dovedite ga ovamo!« I kad dođe pred njega, zaprieti Isus đavlu, i on iziđe iz dječaka. Od toga je časa dječak podpuno ozdravio. Tada pristupe učenici k Isusu nasamo govoreći: »Zašto ga mi nismo mogli izagnati?« Isus odgovori: »Ovaj se rod (đavolski) izgoni samo molitvom i postom.«

Znajući to, apostoli su i prvi kršćani rado postili, osobito kad su htjeli izmoliti od Boga koju važniju milost. Osim toga su postili na neke određene dane u godini. S vremenom je Crkva naredila stalne dane, na koje su vjernici imali postiti.

Treća zapovied crkvena razlikuje post i nemrs. Katolička je Crkva točno ustanovila, koji su zapoviedani posti i koji su određeni dani nemrsa.

350. *Što naređuje katolička Crkva za dane posta?*

Za dane posta naređuje katolička Crkva, da uskraćujemo sebi jelo, i ne jedemo više nego jedanput na dan do sitosti, ali ne zabranjuje, da ujutru i uvečer malo založimo.

Na zapoviedane poste nije dopušteno jesti među obrocima, osim ako je tko slab, a treba da vrši poslove svoga zvanja. Koliko će tko jesti kod maloga obroka ujutru i uvečer, mjerodavni su mjestni običaji savjestnih vjernika. Dopušteno je uzeti podpuni obrok (t. j. do sitosti) uvečer mjesto o podne.

+ 351. *Koji su zapoviedani posti?*

Zapoviedani posti jesu: svi dani u korizmi osim nedjelje; srieda, petak i subota u kvatrima; dani uoči Božića, Duhova, Velike Gospe i Svih svetih.

U gdjekojim biskupijama je zapoviedani post još i uoči Bezgrješnog začeća bl. Djevice Marije (na pr. u zagrebačkoj nadbiskupiji).

U korizmeni ponedjeljak, utorak, sriedu (izuzevši čistu sriedu) i četvrtak jesu zapoviedani posti, ali se kod obroka smije jesti meso. Na Veliku subotu u 12 sati o podne prestaje post i nemrs.

+ 352. *Koji su dani kvaterni?*

Kvaterni dani jesu srieda, petak i subota četiri puta u godini, t. j. poslije prve nedjelje u korizmi i poslije Duhova; poslije Uzvišenja sv. križa (14. rujna) i sv. Lucije (13. prosinca).

353. *Tko je dužan postiti zapoviedane poste?*

Zapoviedane poste dužan je postiti, tko je navršio 21. godinu pa do započete 60., ako ga ne izpriča valjan razlog, na pr. bolest, siromaštvo, naporan rad i t. d.

354. *Što naređuje katolička Crkva za dane nemrsa?*

Za dane nemrsa naređuje katolička Crkva, da se uzdržavamo od mesa i juhe od mesa.

Crkva dopušta na dane nemrsa jesti jaja, mlieko i mliečne proizvode, kao i sve vrste začina, pa i od životinjske masti. Smijemo na te dane jesti ribe, rake, puževe, žabe, oštrige, kornjače, i druge hladnokrvne životinje.

+ 355. *Koji su određeni dani nemrsa?*

Određeni dani nemrsa jesu: svaki obični petak; zatim svi zapoviedani posti, izuzevši ponedjeljak, utorak, sriedu i četvrtak u korizmi.

Ako u obični petak padne zapoviedani blagdan, prestaje nemrs.

356. *Komu je zabranjeno mrsiti u određene dane?*

U određene dane zabranjeno je mrsiti onomu, koji je navršio sedmu godinu, ako ga ne izpričava valjan razlog, na pr. bolest, siromaštvo i t. d.

Kršćanin katolik, koji je započeo 60. godinu života, treba da drži samo nemrs u određene dane.

Ako dan uoči zapoviedanih blagdana (Božića, Velike Gospe i Svih svetih, a u zagrebačkoj nadbiskupiji i Bezgrj. začeća) padne na nedjelju, prestaje nemrs i post, i ne prenose se na subotu.

U zapoviedane blagdane nema ni nemrsa ni posta, izuzevši blagdane u vrieme korizme.

+ 357. *Zašto katolička Crkva zapovieda post i nemrs?*

Katolička Crkva zapovieda post i nemrs: da činimo pokoru za griehe i lakše obuzdavamo zle sklonosti; da se uspješnije Bogu molimo i sigurnije spasimo.

Post i nemrs koristi ne samo duši, nego i tielu. To nam potvrđuju liečnici, koji bolestnicima često uzkraćuju ne samo meso, nego i druga jela. To nam svjedoči i vlastito izkustvo. Umjereni ljudi su zdraviji i dulje žive.

Bezbrojni svetci doživjeli su na zemlji visoku starost, jer su bili umjereni i mnogo su postili. Post dakle koristi tielu, i umjerenost još nikomu nije naškodila; a premnogi su uništili zdravlje baš neumjerenošću i prije vremena pali u grob.

Treća zapovied crkvena glasi: Posti zapoviedane poste i u određene dane ne mrsi.

358. *Što zapovieda Crkva u trećoj zapoviedi?*

U trećoj zapoviedi zapovieda Crkva, da postimo zapoviedane poste i ne mrsimo u određene dane.

*

Primjena. Kad postiš, imaj na pameti, da je post naređen radi spasa tvoje duše. Nemoj kršiti zapoviedi o postu i nemrsu, a pogotovo ne iz obzira prema ljudima. Znaj, da težko grieši, tko prezire i prestupa zapovied o postu i nemrsu, i ne mari za nju, premda bi je mogao držati.

Treba držati post i nemrs onako, kako to želi i zapovieda Crkva, t. j. u duhu pokore za griehe, iz ljubavi prema Bogu, iz poslušnosti prema Crkvi i radi spasa svoje duše.

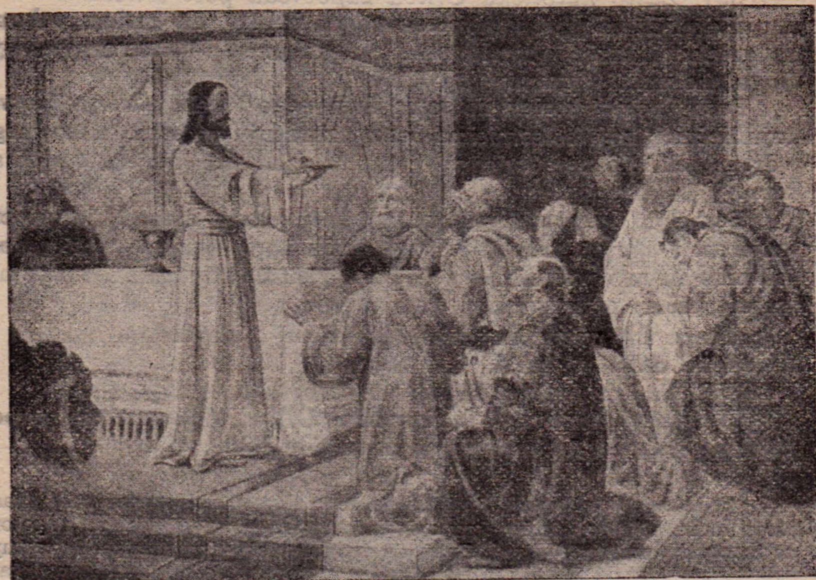
Združuj svoj post i nemrs s djelima ljubavi prema bližnjemu. Uzkraćuj sebi koji zalogaj i zato, da ga možeš dati sirotinji. Osobito to vriedi, ako iz opravdanoga razloga ne bi mogao držati tu crkvenu zapovied. A ti nadoknadi to djelima milosrđa! Pomozi nevoljnicima, bolestnicima, siročadi, nemoćnim starcima i starícama. Ta dobra djela bit će pred Bogom naknada, što nisi mogao postiti.

Neka katolička gospođica bila je pozvana u petak na gostbu. Skupilo se oveće družtvo. Kućedomaćica se nije obazirala na petak. Ređaju se kod gostbe fina mesna jela, ali gospođica ih ne uzima, nego se zadovoljava varivom. Uto je zapita neki elegantni mladić: »Zar vi ne jedete mesa, gospođice?« — »Ne! danas dajem prednost drugim jelima.« — »Ako smijem pitati, gospođice, gdje ste odgojeni?« — »U zavodu Sacré-Coeur«. — »Gospođice! Zar niste ondje ništa drugo naučili, nego raditi posve protivno od drugih?« — »O da! Učila sam tamo i druge stvari, na pr. da pristojan i obrazovan čovjek svagda poštuje vjersko osvjedočenje drugoga, i ne kritizira ga u družtvu!« — Svi su gosti pratili taj razgovor. Mladi je gospodin zašutio . . .!

XLVI. GODIŠNJA IZPOVIED I UZKRSNA PRIČEST

U početku kršćanstva nije još postojala zapovied crkvena o primanju sv. izpoviedi i pričesti, jer su kršćani tada revno primali te sv. sakramente. O primanju sv. pričesti prvih kršćana čitamo u Sv. pismu: »Ovi bijahu postojani u nauci apostolskoj, zajednici bratskoj, lomljenju hljeba (t. j. sv. pričesti) i u molitvama«. (Dj. ap. p, 42.)

Tokom vremena jenjavala je revnost vjernika u čestom pričešćivanju. Zato su već crkveni sabori prilično rano davali naredbe o primanju sv. pričesti. Kad su ljudi u nekim krajevima sve rjeđe

dolazili na pričest, odredio je Papa Fabian († 250.), da se pričeste bar triput u godini: O Božiću, Uzkrsu i Duhovima.

Ti su običaji i naredbe ostali sve do godine 1215., do obćega crkvenog sabora u Lateranu u Rimu. Spomenuti je sabor odredio, da svaki vjernik obojega spola, pošto je došao u godine razlučivanja, (t. j. razumu), sam sve svoje griehe valjano izpovjedi bar jednoć u godini, i da bar jedanput u godini, o Uzkrsu, svi vjernici prime presveto Tielo Gospodnje. Oba propisa ponovio je i novi zakonik katoličke Crkve, koji obvezuje od 19. svibnja 1918.

*

359. *Koga veže dužnost godišnje izpoviedi i uzkrsne pričesti?*

Dužnost godišnje izpoviedi i uzkrsne pričesti veže svakog kršćanina katolika, koji je došao razumu. (Kan. 906. i 859.)

U smrtnoj pogibelji smiju i moraju primiti sv. pričest djeca, koja znadu razlikovati Tielo Kristovo od obične hrane. (Kan. 854. § 2.). Izvan smrtne pogibelji potrebno je podpunije znanje kršćanskoga nauka i bolja priprava. (Kan. 854. § 3.)

Da li je diete dovoljno pripravljeno za prvu sv. pričest, imaju prosuditi izpovjednik i roditelji ili njihovi zamjenici. (Kan. 854. § 4.)

Vrieme za uzkrsnu pričest počinje u zagrebačkoj nadbiskupiji u prvu nedjelju korizme, a svršava se nedjeljom presv. Trojstva. U drugim biskupijama neka se vjernici s obzirom na vrieme uzkrsne pričesti ravnaju prema odredbi svoga biskupa.

Da se udovolji crkvenoj zapoviedi, uzkrsna pričest treba da bude dostojna. Tko se svetogrdno pričesti o Uzkrsu, ne udovoljava crkvenoj zapoviedi. (Kan. 861.) Oni vjernici, koji svoje uzkrsne dužnosti nisu izvršili u propisano vrieme bilo s kojega razloga, moraju to učiniti prije svršetka dotične godine. Na isto su vezani i oni, koji su se svetogrdno pričestili. (Kan. 859. § i 861.)

+ 360. *Kakav grieh učini, tko zanemari primiti uzkrsnu pričest?*

Tko zanemari primiti uzkrsnu pričest, učini smrtni grieh.

Sv. pismo kaže: »Više da ne robujemo griehu. A ako smo umrli s Kristom, vjerujemo, da ćemo živjeti s njime.« (Rim. 6, 6-8.) Uzkrsna pričest treba da dade novi život: pravednika potiče na veću revnost, grješnika da se izkreno obrati, obraćenika jača, da uztraje u dobru. To isto naznačuje i uzkrsna svieća, nova krstna voda, nova ulja, i t. d.

361. *Zašto je katolička Crkva naredila, da se o Uzkrsu pričestimo?*

Da se o Uzkrsu pričestimo, naredila je katolička Crkva, jer je u to doba Krist naredio presv. oltarski sakramenat, umro za nas i uzkrsnuo od mrtvih; zato treba da i mi duhovno uzkrsnemo i započnemo bolji kršćanski život.

Četvrta zapovied crkvena glasi: Svake se godine najmanje jedanput izpovjedi i o Uzkrsu pričesti.

362. *Što zapovieda Crkva u četvrtoj zapoviedi?*

U četvrtoj zapoviedi zapovieda Crkva, da se svake godine najmanje jedanput izpovjedimo i o Uzkrsu pričestimo.

Primjena. Sretni su oni vjernici, koji sv. uzkrsnu dužnost izpoviedi i pričesti mogu spojiti s d u h o v n i m v j e ž b a m a. Prigodom tih svetih dana čovjek opet bolje predočuje sebi istine sv. vjere i svoje dužnosti; lakše upozna svoje duševno stanje; za griehe se skrušeno kaje, te učini spasonosne dobre odluke za budući život. Preporučuje se u uzkrsno vrieme obaviti tako zvanu veliku izpovied, u kojoj se u glavnom ponove oni griesi, za koje treba da se više kajemo, da na taj način popravimo one izpoviedi, koje su u prošlom životu bile možda nevaljane.

Duhovne vježbe obavljaj savjestno i ozbiljno! Želja je sv. Crkve, da i izvan uzkrsnoga vremena kriepiš dušu svoju presv. tielom Isusa Krista. Zato, ako možeš, dođi češće stolu Gospodnjemu.

Belgijski kralj Albert († 1934.) boravio je jednom u uzkrsno vrieme na dvorcu Ciergnon. Njegov vjerni upravitelj zamoli ga, da se smije navečer udaljiti, jer svi mužkarci u župi obavljaju svoju uzkrsnu izpovied. »Zar je takav običaj?« pitao je kralj. Upravitelj mu potvrdi, da je takav običaj. Nato upita kralj: »U koliko će sati biti sutra sv. misa i pričest?« »U 7 sati«, glasio je odgovor. Drugoga jutra pozovu mjestnoga župnika prije sv. mise u izpovjedaonicu. Tu je čekao kralj Albert, da se ispovjedi. Poslije toga klekne kralj među ostale mužkarce u klupi i pristupi s njima svetoj pričesti, premda je već prije udovoljio svojoj uzkrsnoj dužnosti.

XLVII. ZABRANJENA VREMENA

Crkva je ustanovila vrieme za djela pokore: advent ili dolazak Gospodnji i korizmu.

Advent, t. j. četiri nedjelje prije Božića, ustanovila je Crkva, da se dostojno pripravimo za blagdan Isusova rođenja, a počinje se nedjeljom, koja je najbliža svetkovini sv. Andrije (30. studenoga). Korizmu, t. j. šest nedjelja prije Uzkrsa, ustanovila je Crkva, da se dostojno pripravimo za blagdan Isusova Uzkrsnuća. Korizma počinje čistom sriedom ili pepelnicom. Ujedno toga dana započinje **korizmeni post.**

U adventu i korizmi služi se sv. misa nedjeljom u ljubičastom misnom ruhu. Sv. Crkva hoće, da nas i tom bojom misnoga ruha sjeća, da činimo pokoru za svoje griehe i da se više brinemo za spas svoje duše. Na pokoru nas sjeća i obred pepeljenja, koji se obavlja u našim crkvama na čistu sriedu ili pepelnicu, ili pak na prvu nedjelju u korizmi. Tad nam svećenik malo pospe glavu blagoslovljenim pepelom govoreći rieči Sv. pisma: »Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah obratiti.«

Od pepelnice do Uzkrsa, kao i od prve nedjelje adventske do Božića zabranjuje Crkva podjeljivati pod sv. misom svečani blagoslov zaručnika, koji im se izvan toga vremena može podieliti, ako to zatraže. Zato se to vrieme i zove zabranjeno vrieme. Ujedno Crkva vrlo odvraća svoje vjernike od toga, da u zabranjeno vrieme prisustvuju bučnim svatbenim slavama i drugim zabavama, plesovima i t. d.

363. *Koje je zabranjeno vrieme u crkvenoj godini?*

U crkvenoj godini zabranjeno je vrieme: advent i korizma, t. j. od prve nedjelje dolazka Gospodnjega do Božića, i od čiste sriede ili pepelnice do Uzkrsa.

Sv. Ivan Krstitelj govorio je narodu: »Pokoru činite, jer se približava kraljevstvo nebesko.« A sv. Pavao opominje: »Odbacimo

djela tamna. Hodimo pošteno kao po danu; ne u proždrljivosti i pijankama, ne u ložnicama i nečistoći, ne u svađi i zavisti... i ne brinite se za tielo po požudama.« (Rim. 13. 12.) Treba dakle činiti djela pokore, tko hoće, da se spasi.

+ 364. *Čemu je katolička Crkva ustanovila zabranjeno vrieme adventa i korizme?*

Zabranjeno vrieme adventa i korizme ustanovila je katolička Crkva, da se ozbiljnije brinemo za spas svoje duše i dostojno pripravimo za najveće blagdane Božića i Uzkrsa.

+ 365. *Kako ćemo najbolje provesti advent i korizmu?*

Advent i korizmu najbolje ćemo provesti tako, da se klonimo bučnih zabava i veselja, da više postimo i molimo, te skrušeno primimo sv. sakramente izpoviedi i pričesti.

Peta zapovied crkvena glasi: Ne svatbuj svečano u zabranjeno vrieme.

366. *Što zabranjuje Crkva u petoj zapoviedi?*

U petoj zapoviedi zabranjuje Crkva svatbovati svečano u zabranjeno vrieme.

Primjena. Katolička Crkva smatrala je u svako vrieme pokornička djela kao najsigurnije sredstvo, da odvratimo od sebe kazne Božje za svoje griehe. Pokornička djela treba vršiti u duhu iskrenoga skrušenja. Sv. pismo kaže: »Žrtva je Bogu duh razkajan; srdca skrušena i ponižena, Bože, ne ćeš prezreti.« (Psal. 50, 18.) Zato je Bogu najmilije, da u adventu, a osobito u korizmi, budemo ozbiljniji, da se klonimo plesa i bučnih zabava, da duhovne vježbe obavljamo što savjestnije, zadovoljavajući ne samo za vlastite griehe, nego i za griehe onih, koji lakoumno provode svoj život. Tako ćemo skupiti neprolazno blago, koje će nas pratiti na sud Božji.

O kako je žalostno gledati, što neki katolici nastavljaju bučne zabave i plesove u korizmeno vrieme! A neriedko im se događa, da poradi takva neuredna života padaju u razne opačine, propadaju tjelesno i duševno, zavode druge lošim primjerom i zanemaruju spas svoje duše.

KRŠĆANSKE DUŽNOSTI

XLVIII. DOBRA DJELA I DOBRA NAKANA

Katolička Crkva mnogo cieni ljudi, koji čine dobra djela, i postavlja ih kao uzor, kad ih proglašuje svetima. Među bezbrojnim takvim kršćanskim herojima dobrih djela, neka bude spomenut sv. Ivan Bosko, osnivač družbe Salezianaca.

Rođen je u Italiji (g. 1815.), od priprostih roditelja. Kao dječak radio je nadničarske poslove, da nešto zasluži, kako bi mogao sebi kupiti knjige za gimnaziju. Krpao je slamnate stolce, pleo čarape, davao đacima instrukcije. Skupljao je oko sebe ulične dječake,

pazio na njih i upućivao ih na dobro. Mladost mu je bila težka zbog siromaštva, ali je uviek bio radostan među množinom dječaka, jer je neprestano gledao, kako bi učinio koje dobro djelo na slavu Božju i na spas bližnjega. Mnogim svojim umiećima pozabavio je na doličan način svoje uličnjake, ali ih je poslije takve zabave najvolio povesti u crkvu, pa bi ondje s njima molio krunicu, ili ih poučavao u vjeronauku. Gdje je boravio bar godinu dana, ondje se mladež popravila; a po njoj unio je pravi kršćanski duh u njihove obitelji. Tako je radio do svoje 20. godine, kad je otišao u bogoslovsko sjemenište.

Postavši svećenikom, dao se svom dušom na pridizanje sirotinjske zapuštene mladeži. Kao dušobrižnik osobito se brinuo za zapuštenu mladež u Turinu. Za nju je žrtvovao svoje vrieme i novac; napose su ga se doimala djeca s ulice, koja su živjela od prosjačenja i krađe. Skupljao je tu djecu oko sebe i zabavljao ih svojim raznim umiećima. Milodarima i s pomoću same djece počeo je podizati škole za obrte, učionice, skloništa, domove, gdje im je bio učitelj u školi i u zanatima, te dušobrižnik i odgojitelj. Iz redova svojih brojnih uličnjaka odgojio je pomoćnike, obrtnike, učitelje, katehiste. Njegova se mladež bezbrojno umnožila. Osnovao je vlastitu Družbu salezijanaca prema imenu sv. Franje Saležkoga. Uz taj veliki posao brani sv. Crkvu riečju i pismom protiv bezvjeraca i slobodnih zidara (masona). U svojim zavodima, što ih je podigao, imao je niže i više škole, dječačka te bogoslovska sjemeništa. U njima se odgojilo oko 2.500 svećenika, pa ih je mogao slati i kao misionare u Argentinu. Osnovao je i družbu kćeri Marijinih.

Kad se njegovo djelo proširilo, morali su podizati nove domove za mladež i obrtne škole i u drugim državama. Na svršetku njegova života († 1888.) družba je brojila 200 domova za mladež, u kojima se nalazilo preko 200 tisuća mladića. Uz ostala njegova djela treba spomenuti i tiskanje pučkih knjiga u vlastitim tiskarama. Njegovi duhovni sinovi salezijanci nastavljaju njegovo sveto djelo.

*

Život sv. Ivana Boska bio je pun dobrih djela počevši od najranije mladosti. Njegova su djela bila izvanredne vriednosti. Brinuo se, da bude uviek u milosti posvećujućoj. Čineći dobra djela nije imao pred očima svoje probitke, nego samo slavu Božju i spas bližnjega. Činio je sve u takvoj dobroj nakani.

+ 367. *Koji se čovječji čini ubrajaju u dobra djela?*

U dobra djela ubrajaju se oni čovječji čini, koji se u svemu podudaraju s voljom Božjom.

+ 368. *Da li je svaki kršćanin dužan činiti dobra djela?*

Činiti dobra djela dužan je svaki kršćanin, »jer svako drvo, koje ne rađa dobra roda, izsjeći će se i u oganj baciti«, rekao je Isus. (Mat. 3, 10.)

+ 369. *Koja su dobra djela za nebo zaslužna?*

Za nebo su zaslužna ona dobra djela, što ih čovjek čini u milosti posvećujućoj.

+ 370. *Može li čovjek i u smrtnom griehu činiti dobra djela?*

Činiti dobra djela može čovjek i u smrtnom griehu, ali mu ona nisu zaslužna za nebo.

+ 371. *Jesu li bez koristi dobra djela, što ih čovjek čini u stanju nemilosti?*

Dobra djela, što ih čovjek čini u stanju nemilosti, nisu bez koristi, već su naprotiv veoma koristna, jer čine, da Bog dade grješniku milost obraćenja, a kadkada odvrati od grješnika vremenite kazne.

+ 372. *Koja dobra djela osobito preporučuje Sv. pismo?*

Sv. pismo osobito preporučuje ova dobra djela: molitvu, post i milostinju.

Ivan Bosko imao je kod svojih dobrih djela na pameti, da od svojih zapuštenih dječaka učini koristne članove ljudskoga družtva. Sve je to činio na slavu Božju i na spas njihovih duša.

373. *Na što osobito gleda Bog u našim dobrim djelima?*

U našim dobrim djelima gleda Bog osobito na dobru nakanu, kojom postaju i neznatna dobra djela kod Boga veoma zaslužna.

374. *Što je dobra nakana?*

Dobra nakana jest: namjera služiti Bogu i štovati ga.

375. *Kako možemo ukratko pobuditi dobru nakanu?*

Dobru nakanu možemo ukratko pobuditi ovako: »Bože i Gospodine! Sve neka bude na tvoju slavu!« ili »Sve na veću slavu Božju!«

376. *Kada je koristno pobuditi dobru nakanu?*

Dobru nakanu koristno je pobuditi češće na dan, a osobito valja to činiti svako jutro i prije važnijega posla.

Sveti Bosko brinuo se za tjelesne i duhovne potrebe svojih odgajanika. Činio im je tjelesna i duhovna djela milosrđa.

Tjelesna djela milosrđa jesu: gladna nahraniti, žedna napojiti, gola odjenuti; gosta primiti, sužnja odkupiti, bolestna pohoditi i mrtva ukopati.

Duhovna djela milosrđa jesu: grješnika pokarati, neuka poučiti, dvoumna dobro svjetovati; tužna utješiti, krivicu strpljivo podnositi, uvreditelju oprostiti, za žive i mrtve Boga moliti.

*

Primjena. Imali mi zvanje i zanimanje koje mu drago, bili mi imućni ili siromašni, stari ili mladi, učeni ili neuki, mužkog ili ženskog spola, svi moramo činiti dobra djela, koliko najviše možemo. Bez dobrih djela ne možemo se spasiti.

Sv. Leo kaže: »Ni jedno djelo ljubavi pred Bogom nije bez značenja; ni jedno djelo milosrđa bez ploda.« Ako to vriedi za svako dobro djelo, pogotovo vriedi za djela, što ih čovjek čini u stanju milosti posvećujuće. Vrlo je dakle važno činiti dobra djela u milosti posvećujućoj. Potrebno je, da čovjek počne činiti dobra djela već od najranije mladosti, a ne da ih odgađa za starost, koja nam je nesigurna, jer ne znamo, da li ćemo je dočekati.

XLIX. KRŠĆANSKA KREPOST

Isus je rekao: »Sišao sam s neba, ne da činim volju svoju, nego volju onoga (Otca mojega), koji me je poslao.« (Iv. 6, 38.) Volju Božju vršio je Isus od betlehemske štalice do svoje smrti na križu. Isto tako je i Djevica Marija uviek vršila volju Božju. U času kad joj je anđeo Gabriel javio, da Bog hoće, da ona bude Majka Spasitelja svieta, rekla je: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po rieči tvojoj.« Po divnom primjeru Isusa i Marije izticali su se u vršenju volje Božje svi sveti ljudi; ali i svaki čovjek mora nastojati, da svagda spremno izvrši, što Bog hoće. Za to nisu potrebna nikakva izvanredna djela, već je dosta, da svatko točno izpunjava dužnosti svoga zvanja. U takvom savjestnom vršenju volje Božje izticao se među ostalima hrvatski mladić, srednjoškolac, imenom Petar Barbarić.

Rodio se 19. svibnja 1874. u Klobuku kod Ljubuškog u Hercegovini. Otac i majka odgajali su ga u strahu Božjem i usadili mu u srdce klice kršćanske kreposti. Veći dio svoga djetinstva proživio je Petar čuvajući otčevo stado. Bio je ne samo pobožan, nego i vrlo marljiv, pa je i učio na paši. Zato je za dvije godine svršio sva četiri razreda pučke škole s izvrstnim uspjehom. Kad mu je bilo 14 godina zaželio je nastaviti nauke; ali su ga roditelji dali u trgovinu, gdje je bio marljiv i okretan. Posredovanjem učitelja iz pučke škole bude primljen s 15 go-

dina u prvi razred nadbiskupske gimnazije u T r a v n i k u. U nadbiskupskom dječačkom sjemeništu proživio je osam godina. Bio je vedre ćudi, dobar drug, uviek spreman svakomu na uslugu i pomoć. Kao na zjenicu oka pazio je na anđeosku čistoću. Nježnom je ljubavlju častio blaženu Gospu. Njoj u počast rado je molio krunicu već kao čobančić, a pogotovo kao srednjoškolac. Već od prvog razreda bio je gorljivi član Marijine kongregacije, a od petog do osmog razreda bio je i njezin nadstojnik. Nedjeljom i blagdanom, kad god je bilo slobodno, uviek bi pobožno primio svete sakramente. — Loptajući se na igralištu, često bi se njegovi drugovi preko mjere razžestili i prepirali, a on bi miroljubivom riečju pomirivao zavađene stranke. Kad su drugovi kršili školske propise, on ih ne bi tužakao, već ih je nagovarao, da budu savjestni i marljivi. Među suučenicima bio je anđeo mira i mali apostol. Oko njega su se rado sakupljali đaci, i veliki i mali; za svakoga je imao zgodnu rieč, već prema prigodi, ozbiljnu ili šaljivu, zabavnu ili poučnu. Nikad nije izustio ni psovke ni kletve a ni kakve sramotne rieči.

Za misije mnogo se zanimao i, koliko je mogao, podupirao ih. Vrlo je cienio katoličku vjeru. Upravo se ponosio, što je katolik, sin katoličkog naroda hrvatskog. Još kao đak pučke škole ponosno je znao stupati pod hrvatskom trobojkom u svečanim zgodama. Svojoj ljubavi prema domovini dao je najjači temelj: zapovied ljubavi prema Bogu i bližnjemu, i najviši cilj: vremenito i vječno dobro onih, s kojima ga veže krv, prošlost i budućnost. Jednom je zgodom pred obrazovanim ljudima govorio: »Istina, bez rada i truda nema nama spasa, nema boljka milom nam narodu. Ali je istina i to, da bez vjere nema napredka, sreće, ni blagostanja. Narod bez vjere propast će. Bez vjere, prave, katoličke vjere, nema trajna obstanka ni nama Hrvatima; zato se što tjesnije privinimo uz sv. Crkvu; ako uztreba, branimo je i krvlju, koju su i otci naši za nju lievali. Baš u mladeži treba da se ova vjera utvrdi i ukorieni, da mladež bude vjerom proniknuta i za nju oduševljena; samo tada imamo se nadati sreći i boljku naroda.«

Molitvi je bio osobito odan. U gimnaziji je svom dušom zavolio pobožnost Srdcu Isusovu, i nastojao je, da je posvuda širi. Na njegov priedlog uvedena je sveta pričest kod mladeži svaki prvi petak u mjesecu.

Kad je za vrieme praznika bio kod kuće, rado je svojim suseljanima govorio o Božjim stvarima, poučavao ih u kršćanskom nauku i mnogo ih poticao na štovanje Srdca Isusova i Marijina. U roditeljskoj kući uspio je, da je sva kućna čeljad išla na izpovied i pričest svakoga mjeseca, i da su se u obitelji obavljale zajedničke molitve, osobito sveta krunica. Među đacima i među seljacima mnogo je preporučivao i širio čitanje nabožnoga štiva.

Veoma je štovao svećenike, te nije nigda trpio, da tko u njegovoj prisutnosti išta kaže protiv njih. Veselio se, da će konačno i on postati svećenik katoličke Crkve. Međutim je Bog drugčije odredio. Zahvatila ga težka bolest na plućima, koja je prekinula njegov mladi život nekoliko mjeseci pred svršetak osmog razreda gimnazije. U bolesti nije ništa popustio od svojih djela pobožnosti. Rado bi svaki dan razmatrao »Križni put«, nježno štovao Majku Božju moleći krunicu, prisustvovao sv. misi i primao sv. pričest. Mnogo je također preporučivao sebe i svoje drugove nebeskim zaštitnicima mladeži: sv. Alojziju, sv. Stanku i Ivanu Berchmansu. I u najvećoj tjelesnoj slaboći bio je strpljiv i odan volji Božjoj. Upotrebljavao je naravna i vrhunaravna sredstva, da opet postigne izgubljeno zdravlje, ali je sve predao u ruke Božje govoreći: »Neka bude, kako Bog hoće!« U bolesti izvršio je još jedanput veliku izpovied, za koju se dobro pripravio, i poslije je bio vanredno vedar i radostan. Zamolio je još neka mu podiele i sakramenat posljednje pomasti, jer je osjećao, da je vrlo slab. U bolesti je često primao sv. pričest. Izgovarajući pobožno presveto ime Isusovo, preda svoju dušu Bogu na Veliki četvrtak, 15. travnja 1897. u 23. godini života.

a) **B o g o s l o v s k e i s t o ž e r n e ć u d o r e d n e k r e p o s t i**

Naš Petar Barbarić bio je od djetinjstva pa do smrti svagda sklon i spreman vršiti Božju volju. Činio je sve, što se s njom podudara, a brižno je izbjegavao grieh. Zato velimo, da je bio k r e p o s t a n, i u tomu je nastojao, da bude sličan uzorima kreposti: Isusu, Mariji i svetima.

+ 377. *Za kojega kršćanina kažemo da je krepostan?*

Da je krepostan, kažemo za onoga kršćanina, koji je spreman činiti svagda, što je Bogu drago.

Na sv. krstu ulieva Bog kršteniku zajedno s milošću posvećujućom tri kreposti: v j e r u, u f a n j e i l j u b a v. Zato ih zovemo darovane ili ulivene kreposti, a zovu se i b o g o s l o v s k e kreposti, jer uređuju naše vladanje prema Bogu. Barbarić je te kreposti usavršio trajnom vježbom, osobito strjelovitim molitvicama vjere, ufanja i ljubavi.

+ 378. *Koje su bogoslovske kreposti?*

Bogoslovske kreposti jesu: vjera, ufanje i ljubav.

+ 379. *Kad je potrebno pobuđivati kreposti vjere, ufanja i ljubavi?*

Kreposti vjere, ufanja i ljubavi potrebno je pobuđivati češće, osobito u jutarnjoj i večernjoj molitvi; u napasti protiv tih kreposti; kad primamo sv. sakramente i u smrtnoj pogibelji.

Vjeru, ufanje i ljubav možemo u sebi pobuditi ovako:

Bože! vjerujem u te, jer si nepogrješivo istinit.
Bože! ufam se u te, jer si bezkrajno milosrdan.
Bože! ljubim te, jer si neizmjerno dobar.

Druge kreposti treba čovjek steći sebi s pomoću milosti Božje; zato se zovu s t e č e n e kreposti. Kako u r e đ u j u n a š u ć u d i vladanje prema stvorenjima, zovu se i ć u d o r e d n e kreposti.

Sv. pismo kaže: »Ako tko ljubi pravdu, njezini su plodovi velike kreposti, jer ona uči umjerenost, razboritost, pravednost i jačinu, od kojih nema ništa koristnije u ljudskom životu«. (Mudrosti 8, 7.)

R a z b o r i t o s t upravlja čovjeka i vodi ga vrhunaravnom cilju prema Isusovim riečima: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i sve će vam se ovo dodati«. (Mat. 6, 33.); p r a v e d n o s t ga upućuje, da svakomu dade što mu pripada, prema Isusovim riečima: »Podajte caru carevo, i Bogu Božje!« (Mat. 22, 21.); u m j e r e n o s t ga uči, da vlada sam sobom i obuzdava sjetilne težnje i podlaže ih ćudorednom zakonu, prema riečima sv. Pavla: »Koji uživaju ovaj sviet, kao da ga ne uživaju, jer prolazi obličje ovoga svieta.« (I. Kor. 7, 31.); d u š e v n a j a k o s t ga čini spremnim, da svlada sve zapreke dobru djelovanju, na pr. ruganje, prietnje, progone, pa i smrtnu pogibelj. (Takvi su bili sv. mučenici). Te četiri kreposti jesu izvor svim drugim ćudorednim krepostima, zato se zovu s t o ž e r n e ć u d o r e d n e k r e p o s t i.

+ 380. *Koje su stožerne ćudoredne kreposti?*

Stožerne ćudoredne kreposti jesu: razboritost, pravednost, umjerenost i duševna jakost.

Barbarić se odlikovao u stožernim ćudorednim krepostima razboritosti i pravednosti; razabire se osobito po tomu, što su ga drugovi đaci izabirali redovno za sudca u međusobnim đačkim prepirkama. Duševnu jakost pokazao je osobito za vrieme bolesti; makar je bio slab, ipak nije napustio svoje običajne svagdanje pobožnosti. Umjerenost je pokazao u jelu, u radu, u zabavi, igri, šali i t. d.

b) Ćudoredne kreposti, koje su protivne glavnim griesima

Među ćudoredne kreposti spadaju posebno i one, koje su protivne glavnim griesima.

+ 381. *Koje su kreposti protivne glavnim griesima?*

Glavnim griesima protivne kreposti jesu: poniznost, darežljivost, čistoća, dobrohotnost, umjerenost u jelu i pilu, krotkost i revnost u dobru.

Sve te kreposti resile su više manje i Petra Barbarića.

Krepostan život Petra Barbarića djelovao je i na svu njegovu okolinu. Za vrieme đakovanja našega Petra đaci su travničke gimnazije i internata bili potaknuti njegovim primjerom, te su se natjecali u pobožnosti i nauci. Premnogi su i kasnije u životu bili uzorni katolici. Tako će kreposti i svakoga pojedinca djelovati na vjerski, ćudoredni i družtvovni život drugih, pa i ciele zajednice, pa će se ovaj ne samo pridići, već i obnoviti.

Primjena. Da postaneš krepostan, nisu ti potrebna nikakva izvanredna i velika djela. Dosta je, da svagdašnje poslove vršiš u skladu s voljom Božjom. Prema tome svaki od nas može postati krepostan. U tom nastojanju mnogo će nam pomoći: svagdašnja srdačna molitva, ozbiljno vježbanje u krepostima, izpitivanje savjesti, po kojem spoznajemo, koliko smo napredovali; zatim strpljivost i velikodušnost; izbjegavanje grieha, osobito smrtnih grieha; čitanje dobrih knjiga, osobito života svetaca; često i dostojno primanje svetih sakramenata i t. d. (Preporučuje se čitati životopis Puntigam-Vanino: »Petar Barbarić«. Zagreb, 1936.)

L. BORBA PROTIV GRIEHA

Ivan Krstitelj na rieci Jordanu stade propoviedati pokoru za oproštenje grieha, a govorio je: »Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko. Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove.« (Mat. 3, 1-4.). A sâm Sin Božji, Isus Krist sišao je s neba na zemlju zato, da zapodjene borbu protiv grieha i da kao Jaganjac Božji svojom mukom i smrću oduzme griehe svieta. Svojim životom i naukom pokazao je također svima ljudima, kako se treba boriti protiv grieha. U tu svrhu ustanovljuje svoju Crkvu i predaje joj svoju nauku i svete sakramente, da ona nastavi borbu protiv grieha. Tu su Isusovu borbu nastavili apostoli i njihovi nasljednici do danas.

Kad su se tokom stoljeća pojavljivali u svietu veliki krivovjerski pokreti, prevladavali zli običaji i padalo ćudoređe, Bog je podizao pojedine svete ljude, koji su stupili u borbu protiv svih tih zala svojim svetim životom i neumornim radom. Tako na pr. podiže Bog sv. Atanazija protiv krivovjerja Arijeva; sv. Augustina protiv krivovjeraca, koji su vriedali čast majke Božje i poricali iztočni grieh; zatim podiže Bog osnivače crkvenih redova, kao sv. Benedikta, sv. Franju, sv. Dominika, sv. Ignacija i t. d. Tako na pr. sv. Franjo naviešta i propovieda siromaštvo protiv lakomosti ljudske za zemaljskim dobrima. Osniva Red franjevaca, da nastavi propoviedati siromaštvo. Sv. Dominik stupa u borbu protiv krivovjeraca albigenza i osniva Red dominikanaca, a za borbu protiv grieha preporučuje kao jako sredstvo pobožnost svete krunice. Sv. Ignacije Lojola stupa u borbu protiv novonastalih krivovjeraca XVI. vieka i osniva Red družbe Isusove, da nastavi borbu protiv grieha u ljudskom družtvu. Da se ljudi uzmognu uspješnije boriti protiv duhovnoga zla, napisao je knjižicu »Duhovne vježbe«, u kojoj daje naputke i ukazuje na sredstva za borbu protiv grieha.

U borbi protiv grieha iztiču se i brojni ženski redovi u Crkvi; zatim razna nabožna društva, bratovštine, Marijine kongregacije, Katolička akcija i t. d. Konačno, svaki je čovjek pozvan, da se bori protiv grieha, jer je grieh zapreka vječnog blaženstva, na koje smo svi pozvani.

*

Papa Inocent III. uči: »Ima dvije vrste grieha: iztočni ili baštinjeni i osobni; iztočni grieh prelazi na dušu svakoga čovjeka bez njegova pristanka, dok osobni grieh počinja čovjek svojom privolom.«

382. *Što čini, tko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovied?*

Tko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovied, čini grieh.

383. *Kako može čovjek sagriešiti?*

Sagriešiti može čovjek, ako zlo misli, govori i čini; ili ako ne izvrši ono, što mu je dužnost.

Svi griesi nisu jednaki: ima velikih i malih grieha. Veliki griesi zovu se težki ili smrtni, a mali se zovu laki griesi.

Težki griesi zovu se smrtni, jer čovjeku pribavljaju vječnu smrt u paklu. Mali griesi zovu se laki, jer se lakše opraštaju, pa i izvan sakramenta pokore, a i kazna je lakša, t. j. vremenita.

384. *Tko čini smrtni grieh?*

Smrtni grieh čini, tko svojevoljno prestupi Božju ili crkvenu zapovied u velikoj stvari.

385. *Tko čini laki grieh?*

Laki grieh čini, tko prestupi Božju ili crkvenu zapovied u maloj stvari, ili je prestupi u velikoj stvari, ali ne posve svojevoljno.

Sv. Petar kaže: »Bog nije poštedio ni anđele, koji sagriešiše, nego ih strovali u pakao«. (II. Petr. 2, 3.). Sv. Pavao kaže: »Kad nije On (t. j. Bog) vlastitoga Sina poštedio, nego ga je predao za sve nas, kako dakle ne će nama s njime sve darovati.« (Rim. 8, 32.).

+ 386. *Po čemu vidimo, koliko je zlo grieh?*

Koliko je zlo grieh, vidimo po tome, što je Bog zbog grieha kaznio anđele i prve ljude; što je Isus Krist, Sin Božji, zbog naših grieha težku muku trpio i umro.

+ 387. *Zašto se treba čuvati težkoga grieha?*

Težkoga grieha treba se čuvati, jer njime težko vriеđamo Boga, gubimo posvećujuću milost, djetinstvo Božje i pravo na nebo.

+ 388. *Zašto se treba čuvati i lakoga grieha?*

I lakoga grieha treba se čuvati, jer i njime vriеđamo Boga, gubimo mnoge milosti, koje bi nam Bog inače dao, a pribavljamo sebi mnoge vremenite kazne; laki griesi pomalo nas vode u smrtne griehe.

Papa Inocent III. veli: »Kazna za iztočni grieh je izključenje od gledanja Boga licem u lice, a kazna za osobni (smrtni) grieh jesu vječne muke u paklu.«

389. *Kakve kazne zaslužujemo smrtnim griehom, a kakve lakim?*

Smrtnim griehom zaslužujemo mnoge težke kazne na ovom svietu i vječnu muku u paklu; lakim griehom zaslužujemo vremenite kazne na ovom svietu i na drugom u čistilištu.

Različite vrste grieha

1. **Sedam glavnih grieha:** oholost, škrtost, bludnost, zavist, neumjerenost u jelu i pilu, srditost, lienost. — Ti se griesi zovu glavni, jer su glavni izvor drugim griesima.

2. **Devet tuđih grieha:** svjetovati na grieh, zapoviedati grieh, privoljivati na tuđi grieh; nagovarati na grieh, hvaliti tuđi grieh, šutjeti na grieh; ne pokarati grieh, pomagati grieh, braniti tuđi grieh. — Ti se griesi zovu tuđi, jer se njima drugi navodi na grieh ili podpomaže u griešenju.

3. **Šest grieha protiv Duha Svetoga:** ufati se preuzetno u milosrđe Božje, zdvajati o milosti Božjoj, protiviti se priznanoj istini kršćanske vjere; zavidjeti bližnjemu darove Božje, odbijati tvrdokorno spasonosne opomene, uztrajati hotimice u nepokori. — Ti se griesi zovu protiv Duha Svetoga, jer njima čovjek hotimice prezire i odbija njegovu milost.

4. **Četiri u nebo vičuća grieha:** hotimično ubojstvo, sodomski grieh, tlačenje ubogih, udovica i sirota; sustavljanje zaslužene plaće. Ti se griesi zovu u nebo vičući, jer svojom zloćom takoreći viču za osvetom u nebo i zazivaju pravdu Božju, da ih kazni.

*

Primjena. Sv. pismo kaže: »Tako živ ja, govori Gospodin Bog, ne ću smrti opakoga, nego da se opaki odvrati od svojega puta i živi.« (Ezek. 33, 11.) To je utješno za svakoga grješnika!

Da se lakše čuvaš grieha, drži se ovih pravila: Ne pouzdavaj se odviše u sebe, već u pomoć Božju. »Pomoć je naša u imenu Gospodina, koji stvori nebo i zemlju.« Kloni se osoba, mjesta, družtva, igara i zabava, koje bi te mogle navesti na grieh. Odvrati pogled od svega, što te navodi na grieh. Često moli, osobito u napasti. — Promisli, da Bog sve vidi, čuje i zna. »Božje oko uviek gleda, sakrit mu se ništa ne da«. Znaj, da ćeš jednom umrieti i doći na sud Božji. Svaki dan odluči, da ne ćeš više vriedati Boga; a ako po slaboći ipak sagriešiš, skrušeno se pokaj, osobito navečer prije nego pođeš na počinak, i odluči što prije poći k svetoj izpoviedi i pričesti.

LI. KRŠĆANSKA SAVRŠENOST

Naš život na zemlji nije vrieme mirovanja i odmaranja, nego vrieme rada, kušnja, borba i opasnosti, rekao je Grgur Veliki. Zato treba moliti i raditi; treba se mnogo čega odreći; valja se vježbati u krepostima i nastojati, da u njima sve više napredujemo. U svojoj besjedi na Gori reče Isus: »Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski«. (Mat. 5, 48.).

Isus je ljude jasno poučio, kako imaju raditi, da postanu savršeni i čega se imaju kloniti, da njihova savršenost bude istinska, a ne izvanja, samo naoko. Tako je Gospodin na pr. na upit nekog književnika rekao: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom. To je najveća i prva zapovied, a druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapoviedima ovisi sav zakon i proroci.« (Mat. 22, 36-40.) U svojoj besjedi na Gori reče također Isus: »Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevsko nebesko, nego onaj, koji učini volju Otca mojega, koji je na nebesima.«

Zatim je na upit nekog mladića odgovorio Isus: »Ako hoćeš, da uđeš u život, drži zapoviedi.« Mladić upita, koje za-

poviedi? A Isus mu odgovori: »Ne ubij, ne čini preljuba, ne ukradi, ne reci lažna svjedočanstva, poštuj otca svoga i mater svoju i ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« Kaže mu mladić: »Sve sam to držao od mladosti svoje, što mi još treba?« Isus mu odgovori: »Ako hoćeš biti savršen, idi prodaj svoju imovinu i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu, i dođi i idi za mnom«. Kad je mladić čuo ovu rieč, otide žalostan, jer bijaše vrlo bogat. (Mat. 19, 16 . . .).

*

Sv. Toma Akvinski razlikuje tri stupnja kršćanske savršenosti: prvi se sastoji u tom, da se čovjek odvrati od smrtnoga grieha i zadobije posvećujuću milost; nastoji svladati zle sklonosti, strasti i sve drugo, po čemu bi mogao izgubiti posvećujuću milost i s njom ljubav prema Bogu;

drugi se sastoji u tome, da čovjek nastoji odvratiti se i od lakoga grieha; nastoji svladati i one zle sklonosti i strasti, po kojima se doduše ne gubi ljubav prema Bogu, ali se ipak umanjuje;

treći se sastoji u tome, da čovjek nastoji živjeti u sjedinjenju s Bogom; nastoji sve više napredovati u krepostima, osobito u glavnoj zapoviedi ljubavi. (Sv. Toma Akv. II/2. 24/IX. i 184/III.).

+ 390. *Za kojega kršćanina kažemo, da je savršen?*

Da je savršen, kažemo za onoga kršćanina, koji izpunjava glavnu zapovied ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

+ 391. *Koja je savršenost potrebna za spas?*

Za spas je potrebna ona savršenost, koja izključuje smrtni grieh i opire se požudama, po kojima bi čovjek mogao izgubiti posvećujuću milost.

+ 392. *Što treba činiti, da čovjek može napredovati u savršenosti?*

Da čovjek može napredovati u savršenosti, treba da se odvraća i od lakoga grieha, i da svladava one zle sklonosti, po kojima umanjuje u sebi ljubav prema Bogu.

+ 393. *Može li čovjek biti savršen u svakom staležu?*

U svakom staležu može čovjek biti savršen, ako se čuva grieha i čini dobro, kako to uči Isus.

Kad je mladić rekao Isusu: »Sve sam zapoviedi (Božje) držao od mladosti svoje, što mi još treba?«, dade mu Spasitelj posebni savjet: da proda sve što ima, razdieli siromasima, uzme križ svoj i ide za njim, i imat će blago na nebu. U evanđelju ima i drugih savjeta za napredak u savršenosti; zato se i zovu evanđeoski savjeti.

+ 394. *Koja su posebna sredstva za napredak u savršenosti?*

Za napredak u savršenosti posebna su sredstva evanđeoski savjeti: dragovoljno siromaštvo, savršena čistoća i podpuna poslušnost duhovnim poglavarima.

Evanđeoske savjete dužan je držati, tko se dragovoljno na to obvezao, kao na pr. redovnici i redovnice, koji polažu zavjete u svojim crkvenim redovima i družbama.

*

Bl. Hozana Kotorka

Primjena. Da ljudi i nizka staleža, koje sviet mnogo ne cieni, mogu doći do visokog stupnja kršćanske savršenosti, neka posluži i kratki životopis bl. Hozane Kotorke. Sedamdeset i dvie godine života provela je u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Do 14. svoje godine kao siromašna pastirica na crnogorskim planinama i uvalama pase ovce Katarina Kosić (tako joj bilo ime i prezime obiteljsko). Djevojčicu, neobično lijepu tielom i dušom, nevinu i čednu, odgaja i uči o Bogu i razpetom Isusu, njezina dobra iako neuka majka. Svi stvorovi jesu joj samo stepenice, kojima se uzpinjala k Bogu, za kojim je sve više težila. Daljnih šest godina provodi u službi jedne pobožne obitelji u Kotoru. U slobodno se vrieme učila čitanju, pisanju i vjerskim istinama. Siromasima bi nosila ostatke jela, pohađala bolestnike, dvorila ih i tješila. U dvadeset i drugoj godini svojoj prigrli pravila Trećeg reda sv. Dominika kao redovnica Hozana, i ostaje u samostanu do smrti, da uzmogne u samoći i pokori, molitvi i radu, provoditi svoj djevičanski život. Bijaše vješta vezilja i što bi zaslužila ručnim radom, dielila bi gradskoj sirotinji. Gojila je nježnu pobožnost prema muci Isusovoj. U tom je razmatranju crpila utjehu, srčanost i znanje. U svojoj velikoj ljubavi prema dušama u čistilištu, pomagala bi ih neprestano molitvom i djelima pokore. Bog ju je proslavio već za života, pa je prorekla mnoge buduće događaje, koji su se izpunili i mnoge je bolestnike molitvom ozdravila. Umrla je sveto g. 1565., i Kotorani je štuju kao svoju zaštitnicu. Zbog velikih njezinih kreposti proglasio ju je papa Pio XI. blaženom, dne 21. XII. 1927.

Sv. Bernardo kaže: »Čovjek se nuždno mora ili uzpinjati ili silaziti; pokuša li ostati stajati, sigurno će pasti.« Neka nas nikakve potežkoće ne zaustave u borbi za krepost i savršenost. Izdržati valja do konca, ako želimo pobiediti svoje zle sklonosti. Bog će i nama dati pomoć, kao što daje svima, koji ga za to mole. Ne budimo malodušni, ako odmah ne vidimo uspjeha i napredka u savršenosti. Neprestano napried u radu za slavu Božju i spas svoje duše!

Sve na veću slavu Božju!

SADRŽAJ

UVOD
U PRAKTIČKI VJERSKI ŽIVOT

VJERSKE ISTINE

ISUS KRIST NAŠ SPASITELJ I BOG

ŽIVOTNO DJELOVANJE SINA BOŽJEGA

ZAPOVIEDI

Božje zapoviedi

Crkvene zapoviedi

Kršćanske dužnosti

Izpravak!

Na str. 65. u redku 10. odozdo ima glasiti: sakramentu, a ne: sakramentima!

$(-3x+2y)^2 = [(-3x)+(+2y)]^2 = 9x^2 + 2(-6xy) + 4y^2$

$= 9x^2 - 6xy + 4y^2$

$(2y-3x)^2 = 4y^2 - 6xy + 9x^2$

$(-3x-2y)^2 = [(-3x)+(-2y)]^2 = (-3x)^2 + 2\cdot(+6xy) + (-2y)^2$

$= 9x^2 + 12xy + 4y^2$

CIENA Kn 35.—

OVA SE KNJIGA NE SMIJE PRODAVATI SKUPLJE NI JEFTINIJE
OD OZNAČENE CIENE.

621